Miquel Edo (ed.)

Traduccions de *L'infinito* de Leopardi al català, a l'espanyol, al francès i a l'occità



UAB Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Traducció i d'Interpretació

Miquel Edo (ed.)

Traduccions de *L'infinito* de Leopardi al català, a l'espanyol, al francès i a l'occità

Edició crítica

Material didàctic per a la docència de traducció literària
(Grau de Traducció i d'Interpretació,
Màster de Traducció i d'Estudis Interculturals)

Bellaterra, juliol 2026

UAB Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Traducció i d'Interpretació

Imatge coberta:
Achille Battistuzzi, *Paisatge romàntic*, ca. 1850
(Col·lecció Artur Ramon Art, Barcelona)

Primera edició: juliol del 2026

© de les traduccions, els respectius traductors o llurs hereus

© de la cura, la introducció, els peus de pàgina i la bibliografía: Miquel Edo Julià

© d'aquesta edició, Facultat de Traducció i d'Interpretació, Universitat Autònoma de Barcelona

Campus de Bellaterra, Plaça del Coneixement, Edifici K

08193 Cerdanyola del Vallès, Barcelona

ISBN digital: 979-13-992149-4-9

Introducció

Criteris i límits de la recopilació

Sempre ha estat habitual, en didàctica de la traducció, però també en recerca sobre traducció, i encara més en àmbit de literària, l'anàlisi comparativa de versions diferents d'un mateix text (d'un text breu o d'un fragment). Atès que els clàssics —tants els antics com els moderns— han estat traduïts més d'una i de dues vegades, es troba fàcilment el material per confegir una petita antologia que permeti de fer aquest tipus d'exercici o d'estudi. El nombre de traduccions amb les quals es treballa acostuma a ser, però, reduït. Objectiu d'aquesta publicació és facilitar-ne, en canvi, una quantitat molt alta, que obri l'espectre analític i hermenèutic a noves i múltiples possibilitats. El recull va adreçat, per tant, certament a tots els leopardistes, però primer de tot —d'una manera molt específica— al professorat i a l'alumnat de la Facultat de Traducció i d'Interpretació d'aquesta universitat, per tal que explotin més còmodament les possibilitats esmentades dins la part de la programació reservada dins les diverses assignatures i mòduls a la traducció literària.

S'ha triat, amb aquesta finalitat, un dels poemes més emblemàtics de la literatura italiana, aprofitant no solament que ha estat molt traduït, sinó que les traduccions d'aquest text ja han estat aplegades o inventariades per diversos autors, de tal manera que la nostra recopilació vol ser també una actualització i ampliació de les anteriors, algunes de les quals molt copioses (Roux 2018, Guerini et al. 2019).

Convé posar sobre la taula, però, abans que res, les limitacions de la iniciativa. Ens hem centrat en les llengües d'arribada que coneixem (català, espanyol, francès), mentre que només de passada incloem les dues versions a l'occità amb les quals ens hem topat, llengua en la qual no hem desplegat una recerca sistemàtica. D'altra banda, les dimensions que assoleix un fenomen com la recepció d'un dels poemes més celebrats de la literatura universal condemna al fracàs —no cal dir-ho— qualsevol aspiració a l'exhaustivitat. No s'apleguen aquí, doncs, ni de lluny, totes les traduccions del poema al català, a l'espanyol, al francès i a l'occità, sinó tan sols les que el recopilador i els qui l'han precedit han aconseguit de localitzar. Són la majoria de les que s'han fet fins al moment, però sens dubte en falten, en primer lloc perquè mentre s'ha preparat i imprès el llibre se'n deu haver publicat alguna de nova; en segon lloc, i sobretot, perquè n'hi ha de ben segur que s'han escapolit de la recerca i continuen ignorades a l'espera que un nou recopilador les desenterri; en tercer lloc, perquè d'algunes sí que se n'ha tingut notícia però els esforços per aconseguir-les han estat infructuosos. La traducció de *L'infinito* que Francesc Vallverdú diu que va fer de jove hem de suposar que no es va publicar i no sabem si es deu haver conservat (Llobet Bruix 2013: 345). En canvi, la del doctor Ginocchio, al Perú, es va publicar però ha estat impossible tenir accés al diari on va veure la llum (Luis GINOCCHIO, «El hondo pesimismo de Leopardi», *La Industria*, Piura, 26/06/1955, p. 2, citat a Núñez 1968: 117). En altres casos no podem determinar el grau de veracitat de la font d'on hem tret la informació. Hem llegit que l'argentí José Nicolás Matienzo traduí el poema (Vignale 1937: 249), i que van traduir Leopardi —no sabem exactament què— al català Joan de Giorgio Vitelli i Simon, al castellà José Joaquín Pesado, al francès Louise Hamilton Caico, però les nostres indagacions no han arribat a bon port per a cap d'aquests quatre noms. Hem esbrinat que molt probablement en algun número d'*El Correo de Nueva York* de l'any 1875 van aparèixer versions leopardianes, però també aquesta publicació —com *La Industria* de Piura— ha quedat fora del nostre abast. Fonts que s'han revelat errònies han estat Jorge Max Rohde, quan diu que coneix una versió de *L'infinito* de Federico de Baráibar (Rohde 1920: 268), i Nicolas Serban, quan diu que «Jules BAISSAC dans son livre *La Vie après la Mort. Éternité et Immortalité*, Paris, Rothschild, 1886, p. 1, traduit en prose *l'Infinito*» (Serban 1913: 318n). Diversos treballs sobre Leopardi que

per diversos motius no hem pogut consultar, i que aquí fóra massa llarg enumerar, no sabem si contenen o no traduccions.

Establert el text original i la llengua d'arribada, es poden resumir en tres els criteris que hem aplicat per a l'admissió o exclusió dels textos que hem anat trobant. En primer lloc, només hem admès traduccions completes, cosa que ens ha obligat a desestimar no solament les gairebé completes, sinó també les parcials que presentaven solucions interessants. N'esbossem un llistat il·lustratiu, en català, espanyol i francès respectivament, a la *Bibliografia*, apartat *Traduccions parcials (tria)*.

Segon criteri: només hem admès traduccions. No hem acollit ni paràfrasis, ni adaptacions. El sector de les paràfrasis, com el de les traduccions parcials, ofereix un material sovint no gens desdenyable. També a la *Bibliografia*, apartat *Paràfrasis (tria)*, n'assenyalem unes quantes, entre les quals se'n compten algunes a les quals els falta ben poc per poder ser qualificades de traduccions, i d'altres que combinen el que és pròpiament paràfrasi i el que és pròpiament traducció. La línia divisòria entre traducció i adaptació —com tothom sap— té sempre un punt de subjectivitat. Potser per a alguns lectors la que s'ha traçat aquí és una mica massa generosa. No tothom estarà d'acord que tots els textos inclosos siguin traduccions: n'hi ha que els semblaran més aviat refoses, imitacions, variacions. Exemples de casos discutibles serien les versions castellanes de Félix Molina (2016) i Antonio Gracia (2024), que marcarien el grau màxim d'elasticitat que ens hem permès, mentre que —com és lògic— han estat excloses variacions totalment lliures com la següent: «J'ai toujours aimé cette colline à l'écart / Et cette haie qui de tous côtés / De ma cervelle d'oiseau déplumé / Cache la vue de l'horizon lointain / Ô horizons lointains quelle infamie [...]» (Étienne MICHELET, «Chanson de Toco sur l'Infini», dins Id., *Toucan Fantôme*, [Zúric:] Abrüpt, 2021, p. 73).

Una línia divisòria encara més difícil de dibuixar ha estat la que separa traduccions noves de traduccions anteriors. Sobretot a la xarxa en circulen de noves, signades i no signades, que sovint copien més o menys parcialment versions d'altri o són una combinació de diverses versions d'altri. En general s'han admès si com a mínim oferien alguna solució pròpia i llevat que la còpia d'un sol model abracés la major part del text. Caldria, de tota manera, tenir en compte aquest factor a l'hora de fer un recompte de traduccions, tasca que no ens hem atrevit a fer.

En tercer lloc, s'han exclòs les traduccions automàtiques, o seria més exacte dir les traduccions automàtiques no signades, perquè potser alguna versió signada s'ha dut a terme amb l'ajut de programari, i revisant o no el resultat. Aquest s'ha revelat, al capdavall, el cribratge més discutible de tots. El conjunt de la compilació s'ha fet sense atenir-se a criteris de qualitat. Entre les traduccions que s'hi apleguen n'hi ha obra de professionals i obra d'aficionats, amb finalitat artística i de servei, n'hi ha de bones, de dolentes i fins i tot d'allò que se'n diu infumables. Ara bé, han anat sortint —sobretot a la xarxa— traduccions automàtiques inconnexes, a la ratlla o més enllà de la ratlla de l'absurd, o barreja de text italià i text traduït, que haurien engruixit el nostre recull potser no del tot inútilment, però sí fins a agafar massa protagonisme i desvirtuar-lo. Per això s'ha decidit de convertir en requisit la intervenció del traductor humà. Si el criteri ha resultat discutible és perquè hem descobert, contra el que ens esperàvem, que no totes les traduccions automàtiques són illegibles, cosa que implica —doncs— que hem acabat acollint traduccions signades pitjors que algunes d'automàtiques que hem descartat, traduccions signades la mala qualitat de les quals no sabríem si atribuir més a la negligència del traductor tot traduint o a la subordinació a una versió automàtica. Mantenim, tanmateix, el criteri davant la dificultat de trobar-ne un altre de més encertat i d'igualment coherent, per bé que volem deixar constància d'algunes de les excepcions. Al portal web *reddit* (<https://www.reddit.com/>), per exemple, s'hi llegeixen

—al costat d'altres sense cap ni peus— diverses traduccions del poema o perfectament llegibles o gairebé llegibles, totes presumiblement automàtiques, traduïdes sovint de versió anglesa, i sense que es pugui excloure que el grau de llegibilitat depengui no pas de la intervenció d'un revisor, sinó del grau d'encert del programari. De la mateixa manera, al portal *Actualidad Literatura* l'article de Mariola Díaz-Cano Arévalo «Giacomo Leopardi. Aniversario de su nacimiento. Selección de poemas» (s.d., consultable a <https://www.actualidadliteratura.com/giacomo-leopardi-nacimiento-poemas>) hi és traduït amb software automàtic i sense intervenció de l'autora al català i al francès, amb resultats poc reeixits en català però més acceptables —si més no per a *L'infinito*— en francès, en aquest cas a partir de versió castellana (la de Carlos López S.).

Tampoc no reproduïm —aclarirem per acabar— traduccions automàtiques que han estat objecte d'anàlisi (només Vegliante 2019, que sapiguem).

Criteris de transcripció i d'ordenació

Dalt al cos de la pàgina hi transcrivim la traducció, precedida del títol i seguida del nom del traductor o traductors. Suprimim altres informacions paratextuals, com ara: nom del poeta i del recull original (els *Canti*) o de la revista on es publicà per primer cop el poema (*Il Nuovo Ricoglitore*); dates de naixement i mort del poeta; número correlatiu que ocupa el poema dins els *Canti* (XII) o dins el recull de què forma part la traducció; data de composició o d'edició del poema; transcripció del primer vers en italià, o mots que introdueixen el nom del traductor («Traducció de», «Versió de», «Versió de l'italià de», «Traductions par», «Traduit de l'italien par»). Si jutgem rellevant algun detall relacionat amb aquests paratexts, n'informem a l'aparat crític, apartat *Observacions*.

Escrivim sempre el títol en la llengua d'arribada, amb la inicial de l'article determinat —òbviament— majúscula, la del substantiu (la primera *i* d'*infinit*, *infinito*, *infini*) majúscula o minúscula segons la tria que hagi efectuat el traductor i la resta de lletres minúscules. Ho fem sempre així encara que el títol aparegui, a la font consultada, tot en majúscules (*L'INFINIT*). Ens decantem, llavors, per la inicial del substantiu majúscula o minúscula en funció de les altres ocurrències del títol dins el llibre, article o pàgina web (índex, introducció, etc.), sense marcar-la amb claudàtors. Val a dir que aquestes altres ocurrències no és estrany que siguin incoherents entre elles (unes vegades *L'Infinit*, altres vegades *L'infinit*), circumstància en la qual optem per la forma prevalent. Pot ser fins i tot que a l'encapçalament del poema aquesta *i* aparegui d'una manera i a la resta d'ocurrències del document de l'altra, supòsit en què donem prioritat a l'encapçalament del poema. Quan constatem la discrepància entre títol en italià i títol traduït (*L'Infinito* / *L'infinit*), donem prioritat a la traducció. De vegades, si no localitzem altres ocurrències del títol, ens basem en el tractament que es fa dels títols quan s'esmenten altres poemes (*Le Ricordanze* > *L'Infinito*). Finalment, si el context no ofereix cap pista, fem una hipòtesi més o menys aleatòria posant —llavors sí— la lletra entre claudàtors (*L'[i]nfinit*).

Si el títol no s'explicita mai en llengua d'arribada però sí en italià, ens guiem per aquest títol italià a fi de decidir sobre la *i*, alhora que deixem —en català i en francès— la part final de la paraula entre claudàtors (*L'Infinito* > *L'Infin[i]*). Dubte sobre la natura de l'article determinat només el planteja l'espanyol, atès que algunes (poques) traduccions —majoritàriament antigues— resolen *Lo Infinito*. Per això de vegades és l'article el que escrivim entre claudàtors. Només que trobem algun passatge on es parli del concepte d'*el infinito* donem per bo, però, l'article *El* al títol, sense claudàtors. El títol sencer entre claudàtors tan sols l'adoptem quan a la font no s'hi ha escrit títol ni en italià ni en llengua d'arribada i no s'hi ha trobat enlloc cap indici, normalment per la falta de context.

Per tal d'unificar tots els títols de conformitat amb el títol original, si sota o al costat s'hi afegeix un subtítol, generalment no el transcrivim dalt al text principal, sinó que n'informem a l'aparat crític, apartat *Observacions*.

Fem, fins a un cert punt, una transcripció diplomàtica de les traduccions. No modernitzem l'ortografia. En català mantenim la prefabriana tant quan abraça tot el text com quan només perdura en alguna forma puntual. En francès, i a diferència de l'edició de Pascale Roux (Roux 2018), no uniformem criteris ni pel que fa a l'ús o no d'accent gràfic a les lletres majúscules, ni pel que fa a l'ús o no d'espai abans de determinats signes de puntuació (la norma seria no espai abans de coma; sí abans de punt i coma, dos punts, punt interrogatiu, punt admiratiu): escrivim simplement allò que veiem al text, intervenint només davant les divergències que tenen lloc dins una mateixa traducció (bàsicament eliminant les oscil·lacions que algunes traduccions antigues presenten en l'ús o no d'espai abans de coma). Corregim errates quan són molt puntuals, sense fer servir claudàtors, però avisant de la nostra intervenció a l'apartat *Observacions*. No actuem, en canvi, quan la traducció mostra deficiències més generalitzades que ens obligarien a esmenar no solament l'ortografia, sinó també la morfosintaxi. Dubtes o sospites sobre errates, puntuació o qualsevol lliçó ortotipogràficament poc clara s'exposen a l'apartat *Observacions*. Dins la traducció només fem servir claudàtors en una ocasió, per tal de resoldre els reptes que planteja una traducció fragmentària (Russotto 1977, en espanyol).

Al text del poema no hi reproduïm detalls tipogràfics que jutgem irrellevants i dels quals tampoc no donem compte a les *Observacions*: el sagnat que ocasionalment es fa al vers inicial, la diferenciació que s'atorga a la primera paraula o a la primera lletra de la primera paraula d'aquest mateix vers inicial (cos de lletra més gran, negreta, majúscules, ornament), o la numeració de versos (de cinc en cinc o segons una altra seqüencialitat), entre d'altres. També a fi d'unificar criteris, justifiquem a l'esquerra les traduccions on tots els versos apareixen centrats, però d'aquest canvi sí que n'informem a les *Observacions*. Respectem, en canvi, sagnats, centrats i el conjunt de la composició tipogràfica quan poden obeir a una intencionalitat determinada.

Quan una traducció ha estat objecte de revisió, d'acord amb la praxi canònica en crítica textual, transcrivim dalt com a text principal la versió final i releguem les variants de les versions anteriors a l'aparat crític, apartat *Variants*. Un nombre de variants elevat determina, però, que considerem la primera versió i la revisió dues traduccions diferents i que les transcrivim, per tant, com a text principal totes dues, a dues pàgines diferents, que col·loquem en funció de la data de cadascuna. A l'apartat *Observacions* informem sempre, en aquests casos, de la presència de l'altra versió. Val a dir que la frontera entre traducció amb variants i traduccions separades gairebé mai no ha plantejat, a diferència d'altres fronteres que hem esmentat més amunt, dilemes importants.

Quan desconeixem l'autor de la traducció, al peu del poema hi escrivim «Anònim» entre claudàtors. Quan fem una hipòtesi d'autoria, darrere el nom hi posem un signe d'interrogació també entre claudàtors: [?]. Fem la hipòtesi quan no es diu enlloc explícitament qui ha traduït però aquella traducció forma part d'un text imprès o d'una pàgina web que tenen una autoria, de tal manera que és probable que l'autor del llibre, article o pàgina web sigui també l'autor de la traducció.

Les traduccions són disposades en ordre cronològic, primerament les catalanes, tot seguit les espanyoles, les franceses i, per acabar, les occitanes. Els textos amb variants, tot i que se'n reprodueix dalt la darrera versió, són col·locats d'acord amb la data de la primera. Si la traducció apareix datada o tenim constància o indicis d'una datació anterior a la de la font d'on la reproduïm, a efectes d'ordenació fem valer —encara que no sigui demostrable, i encara que el text pogués divergir en major o menor grau del que hem consultat nosaltres—

aquesta informació suplementària. Algunes traduccions només presents a la xarxa tenen presumiblement l'origen en llocs web que en un moment determinat es van tancar, per tant, no les hem pogudes datar. Les situem a l'any més reculat en el temps que hem sabut localitzar entre tots els blogs o llocs web que les reprodueixen. En un sol cas la traducció prové d'un lloc web on no s'assenyala cap data (Daniela s. d.): la portem al final de tot del capítol corresponent (*Traduccions a l'espanyol*).

Pel que fa a les traduccions datades o datables dins un mateix any, disposem primerament per ordre cronològic aquelles per a les quals tenim informació de dia i mes i tot seguit la resta, per ordre alfabètic de cognom del traductor si n'hi ha més d'una.

Criteris d'elaboració de l'aparat crític

Cada pàgina d'aquest recull inclou, com a mínim, el poema en versió traduïda i, al peu, la *Font* o *Fonts* d'on és transcrit. Més avall de la *Font* o *Fonts* poden aparèixer altres apartats: *Variants*, *Observacions*, *Reproduccions (tria)*.

A l'apartat de *Font* o *Fonts* hi situem els testimonis presumiblement supervisats pel traductor, ordenats i numerats per ordre cronològic, mentre que aquells en què presumiblement no ha intervingut els desplacem, si els citem, a l'apartat *Reproduccions (tria)*. No cal dir que de vegades aquesta discriminació no ha estat exempta d'un possible marge d'error, de la mateixa manera que altres vegades és dubtosa la cronologia d'una o diverses fonts, punts sobre els quals reportem l'explicació oportuna més avall, a l'apartat *Observacions*.

Tendim, en aquest apartat de *Font* o *Fonts*, a una simplificació i uniformació de les dades bibliogràfiques. Sovint escurcem el nom complet de les editorials (supressió del mot final «Éditeurs» o «Libraires-Éditeurs», per exemple), no facilitem nom de la col·lecció i —per tant— tampoc el número que el llibre hi ocupa, i fem confluir els diversos mots que introdueixen el nom del traductor en l'abreviació «trad.», tot desestimant la formulació exacta que es llegeix a la font. Si cap d'aquests elements ofereix una singularitat destacable, fem el comentari pertinent a l'apartat *Observacions* o fem una excepció i l'especifiquem directament a la *Font* (el nom de la col·lecció, per exemple, si és prestigiosa o és tan coneguda o més que l'editorial).

Contra la praxi habitual, darrere el nom de les revistes afegim sempre la ciutat on tenen la seu, ateses l'amplitud de l'arc geogràfic pres en consideració i l'escassa difusió de què han gaudit o gaudeixen moltes d'aquestes publicacions periòdiques.

Com els antecedents més directes del nostre treball (Arqués 1998: 18 i 2000: 310, Muñiz 2012: 393n-393n, i —sobretot— el recull de quaranta traduccions al francès de Pascale Roux, 2018), donem a conèixer no sols les traduccions, sinó també les diverses versions o revisions d'una mateixa traducció. La majoria dels traductors s'ha enfrontat o es va enfrontar a *L'infinito* una sola vegada, però n'hi ha que hi han tornat més o menys repetidament. Llavors transcrivim, com ja hem dit, al cos principal de la pàgina la darrera versió i establim un aparat de *Variants* extretes de les fonts que ofereixen diferències respecte al text principal. Fem servir sigles en cursiva per identificar aquestes fonts quan més d'una conté variants. Quan és només una font la que en conté, no s'adjudica sigla i s'especifica quina és al mateix encapçalament de l'apartat, darrere el mot *Variants* (*Variants primera font*, per exemple). Si una font no és esmentada en aquest encapçalament i no té adjudicada sigla, s'ha de deduir —doncs— que presenta el text definitiu o últim (el que hem transcrit dalt com a text principal). Val la mateixa consideració per a les diverses edicions que es puguin indicar per a una mateixa font i que, per tant, si no són separades com a font diferenciada, s'haurà de

concloure que són reimpressions de la primera edició, si més no pel que fa al text de la traducció.

Les variants es representen segons la metodologia habitual de les edicions crítiques. Per aquest ordre: número de vers, fragment del text principal (últim) afectat per la variant, claudàtor de tancament, fragment amb la variant i —si escau— sigla d'identificació de la font que la conté. No s'inclouen en l'aparat de variants ni les errates ni la divergència en l'ús de majúscula o minúscula al començament de cada vers.

Especialment enrevessada s'ha revelat, sobretot en espanyol, la història textual de les traduccions que neixen i circulen a la xarxa, algunes de les quals han estat manipulades per múltiples internautes. Hem renunciat a fer una reconstrucció estricta de les manipulacions i ens hem cenyit a assenyalar les variants més recurrents.

Respecte a una edició crítica convencional, cal avisar que la nostra té —però— algunes limitacions. En primer lloc, l'edició crítica d'un autor o d'una obra aspira a abraçar tots els testimonis conservats de la història textual d'aquella obra o obres. En aquest cas els autors (els traductors) són més de dos-cents, per tant, tota pretensió d'exhaustivitat queda molt relativitzada: de la mateixa manera que sens dubte se'ns han escapat traduccions, no sempre devem haver completat la història textual de les traduccions que han estat en algun moment sotmeses a revisió per part del traductor. No sempre ha estat possible, per exemple, verificar totes les reedicions o reimpressions de tots els llibres. En segon lloc, la voluntat de fer una edició crítica ha xocat amb la de fer una edició uniforme i fàcil de llegir i de manipular. S'han sacrificat, per aquest motiu, dades que les edicions crítiques acostumen a subministrar. Les hem assenyalades als paràgrafs i al capítol anteriors i n'assenyalem d'altres als paràgrafs següents.

A l'apartat *Observacions* s'hi faciliten, si escau, i generalment per aquest ordre, les tres informacions següents: *a)* per distingir aquells casos en què el poema és citat al llarg d'un argumentari i aquells en què apareix aïllat, com a les antologies, no es diu res en el segon supòsit i s'empra la fórmula «Interpolat en discurs» en el primer supòsit, seguida del tema del discurs en qüestió i de les pàgines que ocupa; *b)* si es transcriu l'original italià es fa servir el mot «Bilingüe», i també aquí, si no apareix el mot, s'ha d'entendre que el text italià no és transcrit; *c)* s'indica a quines pàgines o punts del llibre, article o pàgina web el poema és objecte de comentaris o consideracions, sigui en forma de notes, de davantal o com a part d'una introducció, entre altres formats possibles.

Ens limitem a indicar que una edició és bilingüe sense informar d'eventuals errates en la transcripció del text original, o de detalls tipogràfics com la dièresi o no dièresi a «quïete» o l'ús de majúscula o minúscula com a inicial de vers, tot i que aquest darrer detall té una certa rellevància en aquelles ocasions —força freqüents— en què se segueix una praxi diferent a l'original i a la traducció. Sí que s'assenyala la detecció d'un text original amb variants respecte a la versió Starita (vegeu capítol *Original italià*).

Al marge dels tres punts esmentats, entra en l'apartat *Observacions* qualsevol altra dada o consideració que trobem oportú fer arribar al lector, normalment relacionada amb els apartats anteriors de l'aparat crític o amb el text principal: *d)* es reporten tots els dubtes que ens han sorgit sobre grafies poc clares, sobre l'autoria de les variants o de la mateixa traducció, sobre la seqüencialitat de les diverses fonts i testimonis; *e)* apleguem aquí, dels paratexts que normalment simplifiquem, aquelles dades o informacions que per llur singularitat no s'han d'ometre —entenem— al nostre lector: els mots exactes amb què és introduït el nom del traductor («A la portada, literalment: [...]»), les il·lustracions vinculades al poema, particularitats tipogràfiques sobre la transcripció de l'original o de la traducció, entre molts altres detalls possibles; *f)* s'expliciten —si escau— decisions que hem pres o intervencions que hem fet sobre l'original o sobre les variants: l'assignació a un nombre alt

de variants de l'estatus de nova traducció, la correcció o no correcció d'errates i agramaticalitats, modificacions ortotipogràfiques, etc.

S'informa, també a *Observacions*, de la presència de notes, però només es reprodueixen íntegrament si són poques i curtes. No s'informa d'il·lustracions o d'enllaços molt explotats i que, en conseqüència, considerem banals, com serien els retrats habituals de Leopardi, els autògrafs del poema o el famós àudio on Vittorio Gassman recita el text original. No es descriuen les antologies o miniantologies de què forma part —sovint— el poema, en el sentit que ni s'especifica quin lloc hi ocupa *L'infinito*, ni —o només rarament— quins altres poemes leopardians hi són traduïts. Sí que s'especifica que la font conté altres poemes quan això no es pot deduir del títol o del nombre de pàgines que ocupa.

Sota l'epígraf *Reproduccions (tria)* es llisten reproduccions de la traducció presumiblement no revisades pel traductor. Són llistats molt incomplets, elaborats només amb la voluntat de fornir un mostrari representatiu de la varietat de textos en què s'ha recepcionat la traducció o de la recepció que ha tingut en textos que hem jutjat rellevants per motius molt diversos: perquè aquell és un estudi conegut i de gran difusió, perquè prové de disciplines allunyades de la història o crítica literàries, perquè el poema hi és comentat més o menys extensament, o simplement perquè hi és acompanyat d'una il·lustració singular (en aquest darrer supòsit la il·lustració ha estat indicada al final de la referència). No s'han esmentat —en general— aquells textos (sobretot pàgines web) on el poema és reproduït tot sol, o només amb il·lustracions o vídeos poc originals. Tret que es digui el contrari («reproducció parcial»), és sempre transcrit el poema sencer. De parcials en consignem només algunes per l'interès especial que ofereix aquella referència (per exemple, per la seva antiguitat).

En aquest apartat de *Reproduccions (tria)*, en un primer paràgraf, una darrere l'altra separades per punt i coma, s'hi fa el registre de les reproduccions citades a la *Bibliografia*, mitjançant sistema APA (Martellini 2022: 53). Als paràgrafs següents, per ordre cronològic, se succeeixen referències completes a reproduccions no citades a la *Bibliografia*. Per a les traduccions més reproduïdes i citades, es fa una valoració de conjunt en un paràgraf final. A les referències bibliogràfiques d'aquest apartat no s'hi entra tan en detall com s'ha entrat a propòsit de les *Fonts* a la secció *Observacions*: només excepcionalment s'especifica si la traducció és interpolada o no en discurs, si és transcrita o no amb errors o variants, si s'hi introdueixen separacions estròfiques, si és consignat o no el nom del traductor, si la traducció és flanquejada pel text original, amb quina extensió o a quins punts aquell treball s'ocupa del poema, etc.

Criteris d'elaboració de la bibliografia

S'adjunta un apèndix bibliogràfic que dona compte no pas dels treballs que s'han escrit en català, espanyol i francès sobre *L'infinito*, sinó dels que s'han escrit (també en italià) sobre les traduccions de *L'infinito* en aquestes tres llengües. S'assenyala entre claudàtors, al final de la referència, i tan sols mitjançant el cognom del traductor, quines traduccions són preses en consideració a cada treball referenciat. Dins els claudàtors també es fa avinent l'extensió del comentari, a més de qualsevol altra dada que es consideri destacable. Sobre l'extensió es despleguen quatre opcions: *a)* si es facilita el cognom no precedit o seguit de cap paraula, s'ha d'entendre que el comentari té una certa entitat (i que normalment la traducció hi és reproduïda); *b)* si és molt breu, escrivim al davant del cognom «breument»; *c)* si la traducció tan sols és esmentada, escrivim al davant del cognom «notícia»; *d)* si la traducció es reprodueix sense cap comentari, escrivim al davant del cognom «només reproduït». Quan escrivim «breument», «notícia» o «només reproduïts» davant més d'un cognom, el mot els

afecta tots, separats per comes. El punt i coma separa, en canvi, dues categoritzacions diferents.

El comentari (apartat *a)*) normalment implica que la traducció és reproduïda. La reproducció, en qualsevol cas, quan té lloc, s'indica no aquí a la *Bibliografia*, sinó al primer paràgraf de l'apartat *Reproduccions (tria)*, dins l'aparat crític de cada traducció. A la *Bibliografia* tan sols s'hi assenyala la reproducció quan es fa tota sola, sense anar acompanyada de cap —o de gairebé cap— comentari (treballs que es limiten a transcriure traduccions).

La bibliografia que s'ocupa de traduccions a dues o tres llengües de les quatre que prenem com a objecte de la recopilació és repetida als corresponents subcapítols, a cadascun dels quals s'assenyalen les pàgines i els traductors pertinents a aquella llengua.

Dos subcapítols finals aporten les antologies de traduccions parcials i de paràfrasis a les quals ja ens hem referit.

Drets d'autor

Les traduccions que es llegeixen en aquest recull s'han reproduït, molt majoritàriament, amb l'autorització dels traductors o de llurs hereus. Volem acabar aquesta introducció amb uns mots molt especials d'agraïment no sols a tots ells, sinó també als qui ens han ajudat a arribar fins a ells, així com als pocs que han optat per decidir que no en reproduíssim la traducció. Ha estat molt gratificant entrar en contacte amb centenars de persones que han acollit esplèndidament la nostra iniciativa i ens han facilitat un consentiment o un suport sense els quals aquest volum no hauria pogut editar-se. Ha estat molt emotiu, sobretot, conèixer —encara que només hagi estat per correspondència— desenes de descendents sorpresos de descobrir que el llegat de llur pare o de llur avi no havia caigut del tot en l'oblit, perquè aquest volum vol ser —en efecte— també un homenatge a molts traductors de vàlua que dissortadament han estat poc explorats per la crítica i cada vegada són menys llegits.

Malgrat els nostres esforços, no hem aconseguit de localitzar tots els titulars de drets d'autor del material publicat en aquest llibre. Preguem que aquells amb els quals no hem tingut l'oportunitat d'escriure'ns ens excusin, i ens mostrem disposats a atendre, en futures reedicions, qualsevol eventual esmena que ens exigeixin.

Només fem explícits l'autorització i el copyright si així ens ho han requerit el traductor, l'hereu o l'editorial. I, contra l'esperit de tota edició crítica, mantenim l'anonimat o el pseudònim quan així ens ha estat sol·licitat. No avisem ni tan sols que aquell nom és fictici, o que sabem —si el sabem— quin traductor s'amaga darrere un nom col·lectiu o de lloc web.

Abreviacions

a.	any
ca.	*circa*
cf.	*confer* [vegeu]
coord.	coordinador
dir.	director
ed.	editor [curador de l'edició]
ed. cr.	edició crítica
et al.	*et alii* [i altres]
fasc.	fascicle
Id.	*idem* [mateix autor]
introd.	introducció
n.	número
p.	pàgina
s. d.	sense data
s. l.	sense lloc [no s'indica ciutat d'edició]
s. n.	sense nom [de l'editor o impressor]
s. p.	sense paginació
t.	tom
trad.	traductor
v.	vers
vol.	volum
/	salt de línia o de vers
//	salt de paràgraf o d'estrofa

Original italià

L’infinito

Sempre caro mi fu quest’ermo colle,
E questa siepe, che da tanta parte
Dell’ultimo orizzonte il guardo esclude.
Ma sedendo e mirando, interminati
Spazi di là da quella, e sovrumani
Silenzi, e profondissima quiete
Io nel pensier mi fingo; ove per poco
Il cor non si spaura. E come il vento
Odo stormir tra queste piante, io quello
Infinito silenzio a questa voce
Vo comparando: e mi sovvien l’eterno,
E le morte stagioni, e la presente
E viva, e il suon di lei. Così tra questa
Immensità s’annega il pensier mio:
E il naufragar m’è dolce in questo mare.

Fonts

Giacomo Leopardi, *Canti*, ed. cr. Emilio Peruzzi, Milà: Rizzoli / Recanati: Centro Nazionale di Studi Leopardiani, 2010 [1981], s. p. [e-book, p. 293-296 i 763-764].

Giacomo Leopardi, *Canti*, ed. cr., dir. Franco Gavazzeni, Florència: Accademia della Crusca, 2009 [2006], tom I, p. 261-267 [consultable a la xarxa a <https://wikileopardi.altervista.org/wiki_leopardi/index.php?title=Wiki_Leopardi>].

Variants potencialment rellevants

3 Dell’ultimo orizzonte] Del celeste confine *An ratllat*
4-5 interminati / Spazi] un infinito / Spazio *An ratllat* interminato / Spazio *An Av Nr25 B26*
7 fingo;] fingo, *An Av Nr25*
11 comparando:] comparando. *An ratllat*
14 Immensità] Immensità *An ratllat Av ratllat* Infinità *An Av Nr25 B26 F31*
14 s’annega il pensier mio:] il mio pensier s’annega, *An ratllat* s’annega il pensier mio. *An*

Observacions

Fem, de l’aparat crític del poema, una tria d’aquelles variants que poden haver influït en les solucions adoptades per un nombre sens dubte petit però indeterminat de traductors. Cal advertir que, quan es transcriu —a més de la traducció— el text original, no sempre és el de l’edició Starita (*N35*), i de vegades també s’inclou o només s’inclou la reproducció d’un autògraf. Les sigles que adoptem són les de l’edició Gavazzeni: *An* autògraf de Nàpols, *Av* autògraf de Visso; *Nr25 B26 F31 N35* les edicions. No indiquem, considerant-les irrellevants per als traductors, ni les variants referents al títol i als elements que l’acompanyen, ni les d’índole morfològica (forma d’articles, preposicions, preposicions articulades, terminació de substantius). Ens inclinem a pensar que les úniques variants que ocasionalment han interferit en la traducció han estat «interminato / Spazio» (v. 4-5) i «Infinità» (v. 14).

Traduccions al català

L’Infinit

Sempre’m foren aimades
eixa vessant y eixa auba gegantina
que’n trenca les mirades
alsant-se al horitzò y la vall domina.
Sentat, tot contemplant-ne,
derrera seu espais immens pressento,
silencis sobrehumans l’espai udola,
un repòs eternal en mon cor sento
i’l cor casi tremola
Brunzit entre la fuyla
l’aire sembla la veu d’ etern silenci,
penso am l’eternitat qu’el mon despuyla,
am les edats passades,
i am els segle present, qu’am sa llur vida
sembla ’l bruyt de tempestes i ventades.
Dintre eixa mar immensa
mon sperit naufraga...
mes, qu’ès dols el naufragi de la pensa
en eixa mar que l’infinit amaga.

Joseph ALADERN

Font
Giaccomo Leopardi, «L’Infinit», trad. Joseph Aladern, *La Nova Cathalunya*, Reus, 3a època, n. 2, febrer 1898, p. 4.

Observacions
No corregim les errates «tremola» no seguit de punt al vers 9 i l’article plural «els segle» al vers 14.

L’infinit

Me plau y m’es volguda eixa montanya
deserta y silenciosa...
y eix herbey me complau encar que’m privi
d’extendre la mirada pensativa
pe’l callat horitzó qu’al lluny s’ajassa.
Jo extés indolentment, l’espay contemplo
y m’imagino els cels, y las profondas
quietuts, l’interminable
silenci de lo etern.
Y el cor no espanta.
Escolto’l murmurar, damunt la plana,
del vent furiós.
La seva veu comparo
ab el silenci inmens.
Y així endevino
lo Infinit y lo etern... sento las mortas
estacions palpitar, mentres contemplo
las vivas estacions de somnis dolsos...
Y en eixa inmensitat, crua, insondable,
l’ánima meva’s pert.
Y en l’ample abisme
d’eix mar sense fronteras
m’es dols el naufragar; ¡dols l’anegarmhi!

Alfons MASERAS

Font
«Poetas italians», trad. A. Maseras, *Catalunya Artística*, Barcelona, a. II, n. 64, 29/08/1901, p. 440.

L’Infinit

Me plau y m’es volguda esta montanya
deserta y silenciosa,
y est herbei me complau encar que’m privi
d’extendre la mirada pensativa
pel callat horitzó que al lluny s’ajassa.

Jo, estés indolentment, l’espai contemplo
y m’imagino els cels, y les profondes
quietuts, l’intermenable
silenci de lo etern. Y el cor no espanta.

Escolto el murmurar, damunt la plana,
del vent furiós. La seva veu comparo

ab el silenci immens. Y així endavino
lo infinit y lo etern; sento les mortes
estacions palpitar, mentres contemplo
les vives estacions de somnis dolsos.

Y en esta immensitat, crua, insondable,
l'ánima meva's perd.
Y en l'ample abisme
d'est mar sense fronteres
m'es dols el naufragar, dols l'anegarmhi!

Alfons MASERAS

Font

Giacomo Leopardi, «L'Infinit», *El Poble Català*, secció *Plana literaria d'«El Poble Català»*, a. IV, n. 335, 14/01/1907, p. 3.

Observacions

Les variants que separen aquests dos textos són ortogràfiques, tipogràfiques o de puntuació. No es poden considerar, doncs, dues traduccions diferents. Les reproduïm totes dues, en comptes d'establir un aparat de variants, davant la dificultat de reflectir en aparat les divergències tipogràfiques.

El nombre elevat de variants, en canvi, indueix a considerar una traducció nova la que el mateix traductor signaria l'any 1938 (cf. infra).

A *Catalunya Artística* la contribució «Poetas italians» només consta de dos poemes: el de Leopardi i un de Stecchetti, *Octubre*, que —evidentment— no figura al testimoni d'*El Poble Català*.

A *Catalunya Artística* el nom de l'autor és escrit «GIACCOMO LEOPARDI».

A *El Poble Català* no hi apareix el nom del traductor.

Reproduccions (tria)

Arqués 1998: 18.

L’Infinit

Sempre fou-me plaent l’erma colina
i la bardissa que de tantes terres
de l’últim horitzó l’esguard oculta.
Mes seient i mirant, interminables
espais dellà d’aquells, i sobrehumanes
quietuds i silencis profundíssims
fingeix el pensament, i de paüra
s’estremeix el meu cor. I com l’oratge
sent murmurar per dins aquestes plantes,
compar sa veu amb l’infinit silenci:
i de l’etern em ve la remembrança,
dels temps passats i del present que viuen
i de llurs sons. Així a través d’aquesta
immensitat el pensament s’anega,
i el naufragar m’és dolç en aquest pèlag.

Miquel FORTEZA

Fonts

1. Giacomo Leopardi, «L’Infinit», trad. Miquel Forteza, *La Nostra Terra*, a. VII, n. 75, març 1934, p. 92.
2. Miquel Forteza, *Rosa dels vents. Traduccions*, pròleg Joan Pons i Marquès, Palma de Mallorca: Editorial Moll, 1960, p. 45.

Variants primera font

1 fou-me] me fou
2 que de] que, de
2 tantes terres] les contrades
3 horitzó] horitzó,
5 dellà d’aquells,] més llunys que aquells
5 sobrehumanes] profundíssimes
6 profundíssims] procel·losos
7 i] on
9 murmurar] ressonar
9 aquestes plantes,] aquesta arbreda,
10 silenci:] silenci,
11 remembrança,] remenbrança,
12 dels temps passats i del present que viuen] del temps passat i del present que corre
14 immensitat] immensitat,
14 el] mon
14 s’anega,] s’anega
15 dolç] dolç,

Observacions

Segons testimoni de Joan Estelrich (*Entre la vida i els llibres*, Barcelona: Llibreria Catalonia, 1926, després Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 1996, p. 22), la

traducció és del 1918 i va aparèixer, aquell any o entorn d'aquell any, a *La Veu de Mallorca* o a la revista *Mallorca*. No hem tingut accés a aquests periòdics i, per tant, no podem dirimir les possibles variants d'aquesta primera versió.

Corregim l'errata «presents» (v. 12) que es llegeix a la segona font.

Reproduccions (tria)

Arqués, 1998: 18. Amb registre de variants.

Miquel Forteza Pinya, *Poemes i traduccions*, ed. Pere Rosselló Bover, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1997, p. 249-250. Amb registre de variants.

Roberto Mosquera, *L'àngel adolescent. Vida i poesia de Bartomeu Rosselló-Pòrcel*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat / Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears / Institut d'Estudis Baleàrics, 2008, p. 243.

«L'infinit, de Giacomo Leopardi», dins Miquel Àngel Llauger, *Anostrats.cat (versos en altres llengües, fets nostres)*, lloc web, s. d., consultable a <http://www.anostrats.cat/?p=1187>. Il·lustració: «Emil Nolde, *Lluna sobre el mar*, 1945».

L’infinit

Sempre em fou cara la collada erma
i la bardissa que a la vista em lleva
de l’últim horitzó tan bella amplada.
Mes, seient i mirant, espais sens terme
al seu darrera, i sobrehumans silencis
i calma profundíssima jo em forjo
dintre ma pensa: que de què llavores
no se m’espanta el cor. I entre eixes plantes
sentint el vent brunzir, d’aquell silenci
infinit i esta veu faig comparança;
i jo em recordo de l’etern, les mortes
estacions, i la present i viva
i el so que fa. Talment, en mig d’aquesta
immensitat mon pensament es nega,
i en eixa mar m’és dolç de naufragar-hi.

Josep CARNER

Font

G. Leopardi, «El vespre del dia de festa (1820). L’infinit (1819). A la lluna (1820)», trad. Josep Carner, *La Veu de Catalunya*, a. XXXII, n. 8087, 18/02/1922, edició del vespre, i 19/02/1922, edició del matí, p. 11 (secció *Lletres i Llibres*). Actualment consultable en edició crítica: «Quinze poemes de Leopardi, 1922-1924», dins *Edició Crítica de l’Obra de Carner. Obra poètica*, vol. 1, t. 2, *Poesia dispersa pròpia i traduïda 1896-1924*, ed. cr. Jaume Coll, Barcelona: Edicions 62, 2024, p. 1166-1207; cf. p. 1170-1171.

Reproduccions (tria)

Camps 2001: 145-146; Campo 2010.

Marçal Subiràs i Pugibet (ed.), «Quatre poemes de Leopardi traduïts per Josep Carner», *Serra d’Or*, a. XXXIV, n. 385, gener 1992, p. 45.

Gabriella Gavagnin (ed.), *De Leopardi a Ungaretti. Un segle de poesia italiana en versions catalanes de poetes-traductors*, Barcelona: Proa, 2001, p. 45.

Pere de la Fuente i Collell (ed.), «Tres poemes de Leopardi», dins Id., *Satiàgraha*, blog, 10/08/2007, consultable a <http://satiagraha.blogspot.com/2007>.

Marieta [Maria Folch], «Leopardi», dins Id., *Un altre país*, blog, 30/12/2007, consultable a <https://blocs.mesvilaweb.cat/2007/12/?author_name=marieta> [conjuntament amb la versió de Comadira].

Giacomo Leopardi, «L’infinit», trad. Josep Carner, *El Funàmbul*, n. 11, primavera 2018, s. p. [p. 89], consultable a <https://elfunambul.files.wordpress.com/2018/06/el-func3a0mbul-11-primavera-20182.pdf>.

L’Infinit

Sempre he volgut d’amor l’erma collada
i la garriga que, de totes bandes
de l’horitzó, més lluny, l’esguard em priva.
Però assegut, mirant, inacabables
espais enllà, els sobirans silencis
i la callada quietud profunda
fingeix el pensament. I poc em manca
que d’ells s’espanti el cor. Si la ventada
entre els arços es plany, llavors comparo
el silenci infinit amb la veu nova
i em pren l’etern sentit de tota cosa:
el temps finit i el temps present que vibra.
D’immensitat el pensament sadollo,
i en aquest mar faria dolç naufragi.

Josep Maria LÓPEZ PICÓ

Font
J.M. LÓPEZ PICÓ, «L’Infinit», *Almanac de les Lletres*, Sóller, a. IV, 1924, p. 63.

Observacions
Precedit d’«A Ell mateix» (traducció d’*A se stesso* obra del mateix traductor), p. 62.

L’Infinit

He estimat sempre la collada erma
i la garrida que de tantes bandes
dels últims horitzons l’esguard ens priva.
Mes, en seure i mirar, inacabables
espais darrera seu, i grans silencis
sobrehumans i quietuds profundes
basteix la meva ment, tantes que quasi
se n’espanta el meu cor. I entre les plantes
si remoreja el vent, aquell silenci
infinit a la veu del vent comparo:
i aleshores acut l’etern, les mortes
estacions i la present i viva
i el seu ressò. Així, en mig d’aquesta
immensitat mon pensament es nega
i és dolç, en aquest mar, de naufragar-hi.

Tomàs GARCÉS

Fonts

1. Leopardi, «L’Infinit», trad. Tomàs Garcés, dins Josep M.ª Boronat (ed.), «Poliziano i Leopardi», *Diario de Tarragona*, a. LXXIV, n. 86, 10/04/1927, p. 3-4; cf. p. 3.
2. Leopardi, «L’Infinit», trad. Tomàs Garcés, *La Punta*, Sitges, a. VI, n. 268, 23/06/1929, p. 2.

Variant primera font

1 erma] coma

L’infinit

Sempre em fou cara aquesta erma collada
i la tanca frontera, que a ma vista
de l’últim horitzó gran part oculta.
Seient, però, i mirant espais immensos
em plau fantasiar darrera d’ella,
i sobrehumans silencis i una calma
profunda m’imagino, tal, que em dóna
una ombra de terror. I com que sento
que s’arremora el vent entre les plantes,
jo aquestes veus amb l’infinit silenci
vaig comparant: l’eternitat recordo
i les estacions que ja finiren
i la present i viva, i la veu d’ella.
En tal immensitat així s’enfonsa
mon pensament en mig de les onades
i el naufragar m’és dolç en aquest pèlag.

Josep M. DE GARGANTA

Fonts

1. «Poemes de Leopardi», trad. Josep M. de Garganta, *La Nova Revista*, vol. IV, n. 16, abril 1928, p. 307-308; cf. p. 307. [*LNR*]
2. «Poemes de Leopardi», trad. Josep M. de Garganta, *Premsa Comarcal Associada* (*El Dia*, de Terrassa; *Pàtria*, de Manresa; *Diari de Girona*; *Diari de Mataró*; *Diari de Reus*; *Diari de Vich*; *La Veu de Tarragona*), suplement n. 4, 30/04/1932, p. 1.

Variant primera font

5 em plau] me plau

Observacions

Classifiquem el recull *Poesies de Josep Maria de Garganta* entre les reproduccions, i no entre les fonts, perquè les dues variants que presenta respecte a les fonts són molt probablement d’editor, no pas d’autor (l’autor havia traspassat l’any 1928): «tal que» sense coma al vers 7 i «enmig» escrit en un sol mot al vers 15.

També és dubtós que la correcció de «me plau» en «em plau», única variant que hem registrat com a tal, sigui d’autor.

A la segona font el penúltim vers hi apareix sagnat, suposem que per error.

Reproduccions (tria)

Arqués 1998: 18; Camps 2025: 295.

Poesies de Josep Maria de Garganta, semblança de l’autor Josep Maria Capdevila, notes Joan de Garganta, Barcelona: Barcino, 1968, p. 82.

Pep Vila, «Algunes lletres adreçades al poeta olotí Josep Maria de Garganta», *Annals del Patronat d’Estudis Històrics d’Olot i Comarca*, n. 20, 2009, p. 253-285; cf. p. 285.

L’infinit

Sempre em fou car aquest pujol inculte
i aquest clos de matolls que un tros tan ample
de l’horitzó llunyà em priven de veure.
Però assegut guaito els interminables
espais de més enllà i se m’afiguren
silencis sobrehumans i profundíssimes
quietuds: gairebé el cor se n’espanta.
I com que sento el vent que brunz i xiscla
entre aquestes bardisses, jo comparo
la seva veu amb l’infinit silenci
que més enllà he copsat; penso aleshores
en les coses eternes i en les mortes
estacions, i en la present i viva
i en les seves remors. Així en aquesta
immensitat mon pensament es nega
i naufragar m’és dolç en aquest pèlag.

Alfons MASERES

Fonts

1. *Cants de Leopardi*, Ms 6645, Biblioteca de Catalunya, s.d., p. 78-79.
2. Giacomo Leopardi, *Cants*, trad., pròleg i notes finals d’Alfons Maseres, Barcelona: Edicions «Oasi», 1938, p. 53.

Observacions

Breu nota sobre el poema a p. 322 del manuscrit, a p. 149 de l’edició. Breus consideracions sobre el poema al pròleg de l’edició, p. 10.

Al testimoni manuscrit el nom de Maseras només apareix a la camisa que fa de coberta al plec de fulls, de mà dels bibliotecaris: «(trad. A. Maseras)».

El testimoni manuscrit, en la seva versió definitiva, i el text publicat no presenten diferències, amb la sola excepció del títol: la vocal inicial del substantiu al manuscrit sembla que en un primer moment era minúscula i després fou esmenada a favor d’*I* majúscula, mentre que a l’índex hi roman minúscula (p. 296). Al manuscrit, al final de l’antepenúltim vers (al final del mot «aquesta») s’hi observa una petita esmena, segurament un *lapsus calami* corregit. Altres ratllats es constaten als v. 12-14: en un primer moment Maseras havia escrit la preposició «amb», que en un segon moment corregí a favor d’«en», a totes quatre ocurrències de la sèrie («en les coses [...] en les mortes [...] en la present [...] en les seves [...]»).

Literalment, a la coberta de l’edició, només hi diu: «versió d’Alfons Maseres».

El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció nova respecte a la que havia signat anteriorment el mateix traductor (cf. supra).

Reproduccions (tria)

Arenas 1998: 49.

M.L., «Presència de Segimon Serrallonga», *Miramarges. Revista de la Universitat de Vic*, n. 28, juny 2003, p. 42.

L’infinit

Sempre em seduïres, erma cima
i aqueixa tofuda selva que als ulls priva
de veure tanta part de l’horitzó llunyà.
Segut aquí i mirant en la llunyania
immensos espais, silencis sobrehumans
i una calma profundíssima
m’imagino; i manca ben poc
per a que el cor cessi de bategar
El vent xiula en les meves orelles
Jo comparo sa veu amb aquell silenci
infinit; penso en l’eternitat,
llavors, en la morta estació
i en la present, agitada i remorosa
i així en aquesta immensitat
se fon el pensar meu i m’és dolç
de naufragar en aquesta mar.

Josep SOL

Font

Jacint Torrents, «Preservar el patrimoni cultural de Josep Sol», *Fòrum-Grama*, Santa Coloma de Gramenet, 21/02/2024, consultable a <https://forumgrama.cat/preservar-el-patrimoni-cultural-de-josep-sol>.

Observacions

Entre altres documents Jacint Torrents reprodueix el manuscrit de la traducció, a l’encapçalament de l’article i al costat d’una fotografia de Josep Sol, amb aquest peu: «Un retrat de Josep Sol i una traducció del poema *L’infinit*, de Giacomo Leopardi, manuscrita». En correu electrònic de data 21/01/2026 el mateix Torrents ens informa que es tracta d’una quartilla groguenca que Sol li va lliurar entre el 1977 i el 1979, quan feia la tesi de llicenciatura sobre la seva obra, i proposa de datar-la entre el 1934 i el 1938, anys en què es concentren les referències de l’escriptor gramenenc a Leopardi. Cal recordar, de fet, que —tot i que Sol no va morir fins al 1982— tot el gruix de la seva producció es remunta als anys trenta. El llegat de Sol es podrà consultar properament a l’Arxiu Museu Torre Balldovina (Santa Coloma de Gramenet).

Cal·ligrafia poc clara. En múltiples punts la lliçó que proposem és força especulativa.

En diversos casos potser el final de vers sobreentén una pausa sintàctica que no s’ha indicat gràficament (un punt o una coma), i que nosaltres no hem afegit.

Al manuscrit s’hi observen algunes esmenes. Al vers 12 s’hi llegeix ratllat el mot «tardor» entre «la» i «morta». Al començament del vers 14, abans de la conjunció «i», s’hi veu un signe, potser una «I» majúscula, no ratllada. Al vers 15 «m’és dolç» és escrit a la interlínia superior, substituint una primera lliçó ratllada: «de naufragar». Al darrer vers la preposició «de» és sobreescrita ocultant una lliçó anterior il·legible que devia ser la continuació del «de naufragar» del vers anterior.

El nom de l’autor («Leopardi») es llegeix després de la composició, sota el darrer vers, ajustat al marge dret.

L’infinit

Sempre em fou estimat aquest turó
ermot, i aquesta serra entorn, que tanta vista
em pren als ulls de l’últim horitzó.
Prõ al cap de molt que hi sec i vaig mirant, inacabables
espais, enllà, em figura el pensament, i sobrehumans
silencis, i una pau tan fonda!: que gaire-
bé al cor me’n ve paüra. I, com que el vent
sento als matolls dormir, el remoreig
aquest vaig comparant a l’infinit silenci aquell. I em sobta
l’etern, i tantes mortes estacions innúmeres,
i la present que és viva i en ressona.
I així s’afona el pensament enmig d’aquesta
immensitat. I en aquest mar, tot jo,
m’és dolç de naufragar-hi.

Josep JUNYENT I RAFART

Font

Josep Junyent i Rafart, «Versions», dins Id., *Obra Lírica*, ed. Lluís Calderer, Ernest Maruny i Josep M. Massegú, Barcelona: Columna, 1995, p. 381-404; cf. p. 383.

Observacions

Al peu del poema: «Versió: Puig d’Olena, 14 gener 1969».

Pugem a la ratlla superior els mots «inacabables», «sobrehumans» i «sobta», que havien quedat sols en una ratlla, sagnats, motiu pel qual interpretem que no havien cabut al vers corresponent (v. 4, 5, 9) a causa de l’amplada massa estreta de la caixa de la pàgina.

L’[i]nfinit

Sempre em fou preciat aquest coll erm
i aquesta tanca, la qual gran part
de l’últim horitzó a l’esguard oculta.
Mes assegut i mirant més enllà, fingeix
al meu pensament, interminables espais,
sobrehumans silencis i una profundíssima
quietud; de tal forma que quasi
el meu cor s’espanta. I tot escoltant
el vent mermolar dins la brossa,
compar aquell infinit silenci
amb aqueixa veu: i rememor l’etern
i les estacions mortes, i la present
i viva, i el seu so. Així, en aquesta
immensitat el meu pensament es nega:
i naufragar en aquesta mar m’és dolç.

Jean SERRA

Font
Jean Serra, «Leopardi», *Diario de Ibiza*, n. 25743, 27/04/1979, p. 8.

Observacions
Article dedicat a Colinas: «A l’autor de *Sepulcro en Tarquinia*.» Esbós biogràfic (set paràgrafs breus) i dues traduccions: «L’infinit» i «A la lluna». Títol de la secció: *Aproximacions*.

L’infinit

Sempre he estimat aquest turó desert
i aquesta barda que de tanta part
de l’últim horitzó l’esguard em priva.
Però, assegut i contemplant, immensos
espais més enllà d’ella i sobrehumans
silencis i una quietud fondíssima
jo al pensament fingeixo. I, per molt poc,
el cor no se m’esglaia. I, com que el vent
sento mormolejar entre les bardisses,
el silenci infinit a aquesta veu
vaig comparant: i l’etern em revé,
i les èpoques mortes, i la d’ara,
vivent, i el so que fa. Així en aquesta
immensitat se’m nega el pensament:
i naufragar m’és dolç en aquest mar.

Narcís COMADIRA

Fonts

1. Narcís Comadira (ed. i trad.), «Giacomo Leopardi», dins Id., *Poesia italiana. Antologia del segle XII al XIX*, Barcelona: Edicions 62, 1985, p. 211-241; cf. p. 218. [*Ant*]
2. Narcís Comadira, «Composicions de lloc. L’Infinit», *El País*, edició Catalunya, Barcelona, a. XXIII, n. 7558, 22/01/1998, *Quadern*, n. 771, p. 7. [*LPa*]
3. Narcís Comadira, «L’Infinit», dins Id., *L’ànima dels poetes*, Barcelona: Ara Llibres, 2002, p. 144-146 ; cf. p. 145-146. [*Nim*]
4. Narcís Comadira, «Per què Verdaguer?», dins Vinyet Panyella (dir.), *Verdaguer. Un geni poètic. Catàleg de l’exposició commemorativa del centenari de la mort de Jacint Verdaguer (1902-2002)*, Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 2002, p. 25-40; cf. p. 28-29. Després dins Joan Requesens i Piquer (ed.), *Jacint Verdaguer, poeta i prevere*, Barcelona: Cruïlla, 2003, p. 211-237; cf. p. 219-220. Després dins Narcís Comadira, *Les paraules alades. Papers sobre el sentit de la lletra*, Barcelona: Empúries, 2011, p. 107-132; cf. p. 114. [*Vdg*]
5. Giacomo Leopardi, *Cants*, trad. i notes Narcís Comadira, Barcelona: Edicions 62 / Empúries, 2004; Edicions 62, 2013[2]; Proa, 2022[3], p. 123.
6. Narcís Comadira, *Marques de foc. Els poemes i els dies*, Badalona: Ara Llibres, 2012, p. 183-184.
7. Narcís Comadira, «L’infinit», *Ara*, Barcelona, n. 3023, 06/04/2019, p. 31, en fitxer .odt consultable a la xarxa fins a data indeterminada (darrera consulta 2019), s. p. [p. 2].

Variants

L’infinit] L ’Infinit *LPa Nim*
1 he estimat aquest turó desert] em fou car aquest eixorc turó *Ant* he estimat aquest eixorc turó *LPa*
2 barda] barda, *LPa Nim*
3 l’esguard em priva.] exclou la mirada. *LPa Nim*
4 Però,] Mes, *Ant Vdg* Però *Nim*

4 immensos] enormes *Nim*
7 fingeixo.] fingeixo; *LPa Nim*
7 I, per molt poc,] Tant que, per poc, *Ant Vdg* tant que, per poc, *LPa Nim*
8 m'esglaia. I, com que] m'espanta. I com que *Ant LPa* m'esglaia; i com que *Nim* m'espanta. I quan *Vdg*
11 l'etern] allò etern *Ant LPa*
11 revé,] revé *Ant LPa Nim Vdg*
12 mortes, i la d'ara,] mortes i la d'ara *Ant LPa Vdg* mortes i la d'ara, *Nim*
13 vivent, i] vivent i *LPa*
14 pensament:] pensament *LPa Nim*

Observacions

Bilingües la quarta font (original italià immediatament abans de la traducció, a p. 28, 219, 113-114 de cadascun dels tres testimonis citats per a aquesta font), la cinquena (original italià a p. 122), la sisena (a p. 183) i la setena (a columna esquerra).

La tercera font és una reedició de la segona, però amb variants tant a la traducció del poema com al redactat de l'article. Per aquest motiu les considerem dues fonts diferents. En canvi, la traducció no ofereix diferències ni entre les tres edicions de la quarta font, ni entre les fonts cinquena, sisena i setena, com tampoc entre les diverses edicions de la cinquena.

La tercera font i la quarta són totes dues de l'any 2002. No sabríem dir quina precedeix quina.

A la primera font, la nota biobibliogràfica introductòria del capítol leopardià (p. 211-212) fa una breu referència al poema (cf. p. 211). A la quarta font el text és interpolat en discurs: s'hi compara el poema amb un de Verdaguer, *Vora la mar* (p. 27-30, 218-220, 112-116 de cadascun dels tres testimonis citats). Les fonts segona i tercera són un article (el mateix, amb petites variants) tot ell sobre el poema; la traducció és intercalada en tres parts a sengles punts del discurs, a la segona font en text seguit marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua, a la tercera en versos pròpiament dits (salt de línia). La cinquena font inclou cinc notes sobre el poema i un davantal específic, tot a p. 362-363. També s'hi fa un breu esment a la «Introducció», p. 11. A la sisena font el poema és interpolat en discurs: s'hi discorre sobre la forta empremta que a Comadira li ha deixat Leopardi. La setena font és de nou un article tot ell dedicat al poema, diferent del de les fonts segona i tercera. El poema no és transcrit quan l'article es publica al diari, sinó en una còpia en fitxer .odt que va circular durant un temps a la xarxa, al capdavall de tot del text. En canvi, a l'article de diari, i no al fitxer .odt, s'hi afegeix una il·lustració: una fotografia de paisatge muntanyenc emboirat signada «Santi Iglesias».

Reproduccions (tria)

Foschi-Carini 1996: 97; Toccaceli et al. 1997: 37; Arenas 1998: 49; Arqués 2000: 305 (amb registre d'algunes variants); Campo 2010; Guerini et al. 2019: 12; Mateu 2021; Martellini 2022: 53 i 205. Val la pena assenyalar els dos errors o variants que presenta Campo 2010 respecte al nostre text últim: «com el vent», v. 8; «comparant: l'etern», v. 11.

Montserrat García i Mariantònia Lladó (eds.), *Antologia de la literatura universal*, Barcelona: Edicions de la Magrana, 2000, p. 126. Una pregunta-exercici a l'apartat «Guia de lectura», p. 164.

M.L., «Presència de Segimon Serrallonga», *Miramarges. Revista de la Universitat de Vic*, n. 28, juny 2003, p. 42.

Marieta [Maria Folch], «Leopardi», dins Id., *Un altre país*, blog, 30/12/2007, consultable a <https://blocs.mesvilaweb.cat/2007/12/?author_name=marieta>. Conjuntament amb la versió de Carner.

Miquel Desclot (ed.), *Antologia de la poesia universal*, Barcelona: Educaula, 2010, p. 126. Comentari del poema a p. 126-127.

«Els infinits de Leopardi», dins *El Pou de la Garriga. Alguns trets de les meves condicions i humors*, blog, 06/08/2011, consultable a <https://elpoudelagarriga.wordpress.com/2011/08/06/els-infinits-de-leopardi>.

Gemma Sara, «L'infinit», dins Id., *Truquem al Gegant del Pi?*, blog, 21-27/03/2012, consultable a <https://truquemalgegantdelpi.blogspot.com/2012/03/infinit.html?m=0>.

David Jou, *La poesia de l'infinit. Ciència i mística*, Barcelona: Viena Edicions, 2012, p. 58. Sobre el poema, cf. p. 57-59. Sobre Leopardi, cf. p. 57-62.

María de las Nieves Muñiz i Montserrat Casas Nadal, *Leopardi a Catalunya 1936-2012. Mostra bibliogràfica en ocasió del Congrés Internacional «El Zibaldone de Leopardi com a hipertext». Biblioteca de Lletres*, Barcelona: Universitat de Barcelona, 2012, consultable a <https://blocdelletres.files.wordpress.com/2012/10/leopardi31.pdf>.

joantdo [Joan Todó], «El desert dels Tàrtars», dins Id., *Fàstic*, blog, 27/06/2013, consultable a <https://fastic.wordpress.com/2013/06/27/el-desert-dels-tartars>.

Marina Pelfort i Camprubí, *Chopin & Leopardi: dues sensibilitats bessones*, Barcelona: Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC), projecte de final de carrera, curs 2012-2013, p. 46.

Marc Martínez Garcia, «Cants, Giacomo Leopardi», dins Id., *sajunglaiesboscanimat*, blog, 04/08/2013, consultable a <http://sajunglaiesboscanimat.blogspot.com/2013/08>.

Júlia, «I naufragar m'és dolc en aquest mar...», dins Id, *La panxa del bou*, blog, 24/04/2014, consultable a <https://lapanxadelbou.blogspot.com/2014/04/i-naufragar-mes-dolc-en-aquest-mar.html>.

«Giacomo Leopardi. I ara Leopardi, italià i també romàntic», dins Montserrat, *Literatura Universal 1r de Batxillerat Icària*, blog, 02/02/2016, consultable a <http://literaturauniversalicaria.blogspot.com/2016/02/giacomo-leopardi.html>.

Enric Iborra, «Antologia portàtil de la poesia universal (57): Leopardi», dins *La serp blanca. Notes de lectura i altres històries d'Enric Iborra*, blog, 16/01/2018, consultable a <https://laserpblanca.blogspot.com/2018/01/antologia-portatil-de-la-poesia.html>.

«L'infinit, de Giacomo Leopardi. Dos-cents anys d'un poema etern (amb una bella traducció de Narcís Comadira)», dins *Totxanes, totxos i maons. El Bloc de Joan Josep Isern*, 21/10/2019, consultable a <https://blocs.mesvilaweb.cat/jotajotai/linfinit-de-giacomo-leopardi-dos-cents-anys-dun-poema-etern>.

Associació 'Poemes al vent', «[E]l poema *L'Infinit* compleix 200 anys», dins *Poemes al vent*, blog, 24/04/2019, consultable a <http://poemesalvent.blogspot.com/2019/04/el-poema-linfinit-compleix-200-anys.html>.

Montse Frauca, «l'infinit», dins Id., *lletres minúscules*, blog, 21/05/2019, consultable a <https://lletresminuscules.cat/2019/05/21/linfinit>.

«Giacomo Leopardi, tres poemes (1819-1820)», dins Ramon Fontdevila i Subirana, *Català al Català. Literatura. Material de literatura per als alumnes de l'Institut Guillem Català de Manresa*, blog, s. d. [ca. 2019], consultable a <http://catalaalcata.blogspot.com/2019/07/giacomo-leopardi-tres-poemes.html>.

«Infinit», dins Marc Vicens, *Menjar blanc. Lletres que troben dibuixos o dibuixos que troben lletres*, lloc web, 21/09/2022, consultable a <https://menjarblanc.wordpress.com/2022/09>. Il·lustració signada al peu: «Marc Vicens, 2022».

blocmat, «Avui se celebra el Dia Mundial de la Poesia», dins Id., *CRAI Biblioteca de Matemàtiques i Informàtica*, Barcelona: Universitat de Barcelona, 21/03/2023, consultable a <https://blocmat.ub.edu/2023/03/21/avui-se-celebra-el-dia-mundial-de-la-poesia>.

Pep Antoni Roig, *L'aire de les coses. L'Espinàs que va néixer el dia que va morir*, Barcelona: Ara Llibres, 2024, p. 174-175.

És la traducció catalana més reproduïda tant en lletra impresa com a la xarxa. També la més comentada, atès que la traducció del conjunt dels *Cants* de Comadira ha estat la que més ressenyes ha rebut i la que més s'ha difós, incloses presentacions i lectures públiques.

L’Infinit

Sempre m’he estimat aquesta muntanyeta esquerpa
i aquest esbarzerar, que em tapa
un tros tan gran de l’últim horitzó.
Però, assegut i mirant, creo, dintre el pensament,
espais sense límits, més enllà d’aquest,
i silencis sobrehumans i una tan pregona
pau, que el cor quasi en té paüra.
I quan sento la remor del vent entre l’herbei,
vaig comparant aquell silenci infinit
amb aquesta veu: i penso en l’eternitat,
i en les estacions mortes, i en aquesta
que és viva i en la seva música. Així entre aquesta
immensitat s’ofega el meu pensament:
i m’és dolç naufragar en aquest mar.

Lluís ALBALATE

Font
Lluís Albalate, «L’Infinit», *Foment*, Vilanova i la Geltrú, n. 50, desembre 1987, p. 62-63; cf. p. 62.

Observacions
Peu de poema: «Traducció lliure de l’autor».
Tot l’article versa sobre el poema.

L’infinit

Sempre vaig estimà’ aquest rost infèrtil
i aquest barder que d’una bona llenca
de l’últim horitzó la vista priva.
Mes seient i mirant immesurables
espais darrera d’ell, imprevisibles
silencis i una quietud profunda
el pensament fingeix; ben poc se’n falta
que no s’espanti el cor. I quan escolto
la ventada que brunz entre la brossa,
comparo aquell silenci a aquesta fressa
i em sobrevé l’etern, i aquella morta
estació, i la present i viva,
i la seva remor. Així en aquesta
immensitat es fon la meva pensa
i naufragar m’és dolç en aquest pèlag.

Josep M. MARLÈS

Font
Josep M. Marlès, *Estances d’amor (poemes)*, Barcelona: Impta. Guinart, 1991, p. 53.

Observacions
Edició no venal.

L’infinit

Sempre em fou estimat aquest erm turó
i aquesta tanca que de tanta part
de l’últim horitzó exclou la mirada.
Mes, seient i esguardant, inacabables
espais tanca enllà, i sobrehumans
silencis, i molt pregona quietud
provo d’imaginar; fins que de poc
el cor s’hi esborrona. I així que del vent
la remor sento entre l’herbam, aquell
silenci infinit amb la seva veu
vaig comparant: i em recorda l’etern
i les mortes edats, també l’avui
ben viu i el propi so. Així en aquesta
immensitat el pensament se’m nega:
i naufragar m’és dolç en aquest mar.

Lluís CALDERER

Font
Lluís Calderer, «L’infinit», dins Id., *Diàleg amb la poesia*, pròleg Eudald Tomasa, Barcelona: Columna / Berga: L’Albí, 1996, p. 138-140; cf. p. 138-139.

Observacions
Interpolat en discurs sobre el mateix poema (tot el capítol són tres pàgines de comentari de *L’infinito*).

L’infinit

Sempre em fou car aquest erm pujol
i aquesta bardissa, que de tanta part
de l’últim horitzó l’esguard priva.
Mes, seient i mirant, interminables
espais dellà d’ella, i sobrehumans
silencis, i profundíssima quietud
jo al pensament m’afiguro; de ben poc
el cor no se m’espanta. I com que el vent
sento mormolejar entre aquestes capterreres,
jo aquell infinit silenci a aquesta veu
vaig comparant: i em sobrevé l’etern,
i les mortes estacions, i la present
i viva, i son son. Així entre aquesta
immensitat se’m nega mon pensament:
i el naufragar m’és dolç en aquesta mar.

Joan FONTANA I TOUS

Font
Jan Fontana i Tous, «Leopardi», *Diari del Baix Penedès*, El Vendrell, n. 466, 30/04/1999, p. 29.

Observacions
Article centrat principalment en l’obsessió de Leopardi per l’estudi, amb paràgraf final sobre el poema.
Títol de la secció: *En els temps del somni*.
Corregim errates: «jo el pensament» (v. 7); «questes» (v. 9); «mar» sense punt final (v. 15).

L’infinit

Sempre he amat aquest solitari turó,
I el setge, que m’impedeix veure
De l’últim horitzó m’exclou.
Assegut i mirant, il·limitat
Espai més enllà, i el sobrehumà
Silenci, i la profunda quietud,
Em trobo amb el meu pensament, on gairebé
El cor no s’espanta. I com el vent
Sento cruixir el arbres, jo sóc
L’infinit silenci la meva veu
Comparant: em subjuga l’etern
I l’estació morta, i la present
I viva, i tots els seus sons. En aquesta
Immensitat s’ofega el pensament meu:
I naufrago dolçament en aquest mar.

Enrico MEINI

Font
Giacomo Leopardi, «L’infinit», trad. Enrico Meini, *Lo Càntich. Revista Digital de Poesia, Art i Cultura (Retalls de poesia d’arreu del món)*, n. 7, febrer 2011, consultable a <https://cantich.blogspot.com/2011/02/lo-cantich-numero-7-metafora-2011.html>.

Observacions
Bilingüe (original italià immediatament després de la traducció).
Text mediat o influït per traduccions castellanes.

L’infinit

Sempre estimat em fou aquest turó solitari
I que aquesta arbòria tanca gran part
De l’últim horitzó la mirada exclou.
Però segut i contemplant interminablement
aquells espais, de sobrehumà
Silenci, i profundíssima quietud,
i en pensament pretenc, per un moment
que el cor no s’espanti. I amb el vent
Sento el cruixir d’aquestes plantes, jo aquell
infinit Silenci amb aquestes veus
Vaig comparant; i me’n recordo de l’etern,
I les estacions mortes, i de la present
És encara viva, i el so d’aquesta. Així entre aquesta
Immensitat s’ofega el meu pensament:
I el naufragar m’és dolç en aquest mar.

Ernest FERRÉ RICART

Font

Ernest Ferré Ricart, «Vil·la Joana, 1998», dins Id., *Text i Tectònica*, tesi doctoral, Barcelona: Universitat Internacional de Catalunya, 2012, p. 328-329; cf. p. 328.

Observacions

Interpolat en discurs sobre les reformes fetes en una segona residència (Vil·la Joana, prop de Reus) inspirant-se en el poema, en el marc d’un plantejament general de fusió entre arquitectura i poesia.

Bilingüe (original italià immediatament abans de la traducció).

Al costat del títol del poema: «(trad. Ernest Ferré)».

El traductor ens explica, en correu electrònic de data 22/01/2026, que va descobrir Leopardi mitjançant Gabriel Ferrater.

L’infinit

Sempre estimat em fou aquest erm turó
i aquesta tanca que priva l’esguard
de tant d’espai del darrer horitzó.
Però assegut i guaitant m’imagine
enllà d’aquest espais sense fi,
i silencis sobrehumans, i una fonda quietud.
Tanta que el cor quasi s’espaordeix.
I com que sent el vent xisclar entre les plantes
compare aqueix infinit silenci
amb esta veu: i pense en l’etern,
i en les estacions mortes, i en la present viva,
i en el seu so. Així que en aquesta
immensitat s’ofega el meu pensament:
i m’és dolç el naufragi en aquesta mar.

Juli CAMARASA

Font

1. «L’infinit. poema de Leopardi», episodi de *Podcast de juli camarasa*, dins *Podcasts de Músicas del mundo y otras*, lloc web col·lectiu, 27/12/2014, consultable a <https://www.ivoox.com/l-infinit-poema-leopardi-audios-mp3_rf_3896910_1.html>.
2. Modificació comunicada a l’autor d’aquest recull mitjançant correu electrònic de data 11/06/2026.

Variant primera font

12 i en el seu so.] i en la seua música.

Observacions

Traducció del castellà, concretament de la versió d’Antonio Colinas (cf. infra, primera font).

La primera font és un pòdcast en format àudio: text recitat per Juli Camarasa sobre música de fons d’Àlvar Carpi. No transcrit. La transcripció és nostra. Per a la puntuació i per als talls de vers hem pres com a model el text de Colinas.

El nombre molt alt de variants convida a considerar-la una traducció diferent de la que el mateix Juli Camarasa signarà amb el seu germà Josep l’any 2021 (cf. infra).

L’infinit

Vaig estimar sempre aquest puig,
i el cèrcol que m’impedeix veure
més enllà de l'horitzó.
Mirant al lluny els espais il·limitats,
els silencis sobrehumans i la seva profunda quietud,
em trobo amb els meus pensaments,
i el meu cor no s’espanta.
Escolto les xiulades del vent sobre els camps,
i enmig de l’infinit silenci temptejo la meva veu:
em subjuga l’etern, les estacions mortes,
la realitat present i tots els seus sons.
Així, a través d'aquesta immensitat s’ofega el meu pensament:
i naufrago dolçament en aquest mar.

Francisco LARA RIBAS i Jorge SÁNCHEZ SANTOS

Font

Francisco Lara Ribas i Jorge Sánchez Santos, *Romanticisme Italià: Leopardi i Manzoni*, presentació Prezi, 12/03/2015, s. p., consultable a <https://prezi.com/zobbe4hc4hcp/romanticisme-italia-leopardi-i-manzoni/?fallback=1>.

Observacions

Traducció del castellà, de la versió de Carlos López S. (cf. infra).

L’infinit

He estimat sempre aquest àrid turó
i aquesta cleda que tanta part
a l’ull exclou de l’horitzó darrer.
Però, assegut, contemplo l’inacabable
espai enllà i el sobrehumà
silenci i la profundíssima quietud,
tant que, mentre sembla que penso, el cor
se m’esparvera. Com el vent
que sento fremir entre les plantes, és la veu
amb què el silenci infinit vaig comparant:
i em sotraga l’etern, i les finides
estacions i la tan viva d’ara,
i la seva remor. Tanta és la immensitat
que el meu pensar s’hi ofega, i és dolç
de naufragar en aquesta mar.

Manel BALLESTER

Font
Manel Ballester, «L’infinit», dins Id., *Atzabeja. Poesia i altres pedregades*, blog, 01/03/2018, consultable a <https://blocs.mesvilaweb.cat/atzabeja/linfinit>.

Observacions
Traducció precedida de davantal sobre Leopardi (inclou dues frases breus sobre el poema), al final del qual llegim: «(La versió, que no traducció, és de l’autor del bloc.)».
Bilingüe (original italià immediatament després de la traducció).

L’infinit

Sempre em fou benvolgut aquest solitari tossal
i aquesta tanca, que una gran part
de l’últim horitzó no em deixa veure.
Quan, assegut, contemple inabastables
espais al lluny i sobrehumans
silencis de fondíssima quietud,
el pensament em subjuga tant
que per molt poc
el cor no se m’espanta. I, com que el vent
murmureja enllà de la bardissa,
l’infinit silenci a aquesta veu
vaig comparant, fins que em sobrevé l’etern,
les estacions mortes, i també la present,
amb el seu so encara viu. Així, aquesta
immensitat inunda el meu pensament
i naufragar m’és dolç en aquesta mar.

ELS AMICS DE J.V. FOIX

Font
G. Leopardi, «L’infinit», dins *Els amics de J.V. Foix*, perfil de *Facebook*, 14/07/2020, consultable a <https://www.facebook.com/photo/?fbid=1182966845395664&set=a.872532996439052>.

Observacions
Bilingüe (original italià immediatament després de la traducció).
Il·lustració: fotografia d’una posta de sol marina.
Traducció gentilesa d’Els amics de J.V. Foix.

[L’infinit]

Sempre he estimat aquest turó solitari
i aquests matolls, que roben als meus ulls
una gran part del darrer dels horitzons.
Assegut aquí, mirant els interminables
espais, sentint els sobrehumans
silencis i una profundíssima quietud,
m’enfonso en els meus records;
i ben poc em manca perquè em defalleixi el cor.
I, escoltant com xiula el vent entre els arbres,
vaig comparant aquest so amb aquell silenci
infinit; i, aleshores, penso en l’eternitat,
en les estacions ja mortes i en la present,
encara viva i animada. I, així, en aquesta
immensitat s’ofeguen els meus pensaments.
I com n’és de dolç naufragar en aquest mar.

Oriol JUNQUERAS

Font
Oriol Junqueras, «Un dolç naufragi», dins Id., *Parlant amb tu d’amor i llibertat*, pròleg Empar Moliner, Barcelona: Ara Llibres, 2020, p. 150-151; cf. p. 150.

Observacions
Interpolat en discurs sobre records familiars i literaris.
La traducció és qualificada d’«una mica lliure» (p. 150).

L’infinit

Sempre vaig estimar aquest humil turó
i aquesta barda que em priva de veure
l’últim horitzó de més enllà.
Mes, assegut i contemplant immensos
espais per damunt seu i sobrehumans
silencis i una quietud fondíssima,
jo em retrobo amb el meu pensament. Tant, que per poc,
el cor no se m’espanta. I com que el vent
sento mormolejar entre les bardisses,
el silenci infinit a aquesta veu
vaig comparant: i allò etern em retorna
i les èpoques mortes i la d’ara
vivent, i el so que fa. Així en aquesta
immensitat se’m nega el pensament:
i naufragar m’és dolç en aquest mar.

INSTITUT OBERT DE CATALUNYA

Font

«Literatura universal (Bloc 2) ~ gener 2020. Lliurament 1. Poemes. *1)* Leopardi», dins *Cursos IOC – Batxillerat. Generalitat de Catalunya. Departament d’Educació*, lloc web, s. d. [ca. 2020], consultable fins a data indeterminada a <https://educaciodigital.cat/ioc-batx/moodle/mod/book/view.php?id=8236> (darrera consulta 2023).

Observacions

Variació de la traducció de Comadira (cf. supra).

L’infinit

Sempre he estimat este desert turó
I esta bardissa que tanta part
De l’últim horitzó l’esguard em priva.
Però, assegut i guaitant, em lliure a imaginar
Immensos espais enllà d’aqueixa,
I silencis sobrehumans i una molt fonda quietud,
I, per poc, el cor no s’esglaia. I com que el vent
Sent xiuxiuejar entre les plantes,
El silenci infinit a esta veu
Vaig comparant, i pense en l’etern
I en les èpoques mortes, i en la d’ara,
Vivent, amb el seu so. Així en esta
Immensitat se’m nega el pensament:
I m’és dolç el naufragi en este mar.

Josep CAMARASA i Juli CAMARASA

Font

Josep Camarasa i Juli Camarasa, «Llaurí, l’Enyor de la terra», *Riberaexpress.es Diari Digital Comarcal*, 30/09/2021, consultable fins a data indeterminada a <https://www.riberaexpress.es/2021/09/30/llauri-lenyor-de-la-terra> (darrera consulta 2023).

Observacions

Interpolat en discurs sobre l’amor a la pròpia terra. El poema fa de cloenda de tot l’article. És introduït amb aquests mots: «L’estima que sentim, com a llauriners, a pesar de llargs anys d’absència, pel nostre poble de naixement, la revivim amb els versos de Leopardi en el seu magnífic poema *L’infinit*: [...]».

El text apareix a la font en text seguit, marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua.

El nombre molt alt de variants convida a considerar aquesta traducció diferent de la que Juli Camarasa havia signat tot sol l’any 2014 (cf. infra).

L’infinit

Sempre va ser estimat per mi aquest turó desert, i aquesta bardissa que de tanta part de l’últim horitzó la mirada em priva.

Però assegut i mirant, immensos espais més enllà d’ella, i sobrehumans silencis, i una quietud profunda jo en els meus pensaments fingeixo; on per molt poc, el cor no s’espanta.

I com el vent sento murmurar entre aquestes plantes, vaig comparant el silenci infinit amb aquesta veu: i recordo l’etern, i les estacions mortes, i la present i viva, i el so que fa.

Així els meus pensaments s’ofeguen en aquesta immensitat: i m’és dolç naufragar en aquest mar.

Traducció cedida per L’AUDITORI

Font

Albert Guinovart, *Tre canti di Leopardi (2022)*, díptic per al concert *Prokófiev 7 (Guinovart, Pedrell, Prokófiev)*, Simfònica / OBC sota la direcció de Jordi Francés, veus de Cor participatiu amb membres d’El Cor Canta, Barcelona: L’Auditori, Sala 1 Pau Casals, 12 i 13 de maig de 2023, consultable a <https://www.auditori.cat/wp-content/uploads/Temporada%2022-23/Lletres_A4_OBC_22_Prokofiev-7.pdf>.

Observacions

Al segon paràgraf hi corregim l’errata «pensament» a favor de «pensaments». Afegim sagnat després de punt i a part.

Bilingüe (original italià a columna esquerra).

Més informació sobre la peça de Guinovart al programa de mà, consultable a <https://www.auditori.cat/wp-content/uploads/autogenerated/Prokfiev-7_ca.pdf> («Comentari» d’Albert Fontelles-Ramonet; inclou una breu frase sobre el poema).

Traducció potser en part basada en la de Comadira (cf. supra).

Congedo, ara sí

Gosant embastardir un vers de Leopardi

M'he estimat sempre aquest pujol desert,
i aquesta closa, que de tantes parts
exclou l'esguard de l'últim horitzó.
Però assegut i mirant, incomplets
espais darrere seu i sobrehumans
silencis i unes quietuds profundíssimes
em congria la ment; i per ben poc
el cor no se m'espanta. I com que el vent
sento brogir entre els arbustos, jo a aquesta
veu vaig contraposant aquell silenci
infinit. I se'm fa present l'etern
i les estacions mortes que vam viure
i la viva d'avui. Així entre aquesta
immensitat se'm nega el pensament:
i ofegar-me m'és dolç en aquest braç.

Eloi CREUS

Font

Eloi Creus, *Com una mosca enganxada a la mel*, [Barcelona:] Godall Edicions, 2024, p. 90.

Observacions

Enlloc el títol del poema original. Exceptuant el darrer mot («braç», v. 14) i la primera persona del verb «vam» (v. 12), es tracta —però— a tots els efectes d'una traducció.

Últim poema del llibre.

Reproduccions (tria)

Margalida Galmés, «Eloi Creus (1992-)», dins *Poeteca*, portal web, Fundació Mallorca Literària, 2025, consultable a <https://poeteca.cat/ca/poema/5441#poema>. Al vers 12 hi diu no pas «vam», sinó «van», no sabem si per error.

L’infinit

Sempre he estimat aquest erm turó,
i aquesta bardissa que en tan gran part
de l’últim horitzó l’esguard em priva.
Però, assegut i mirant, interminables
espais més enllà d’ella i sobrehumans
silencis i la quietud més pregona
jo al pensament m’afiguro; i, per ben poc,
el cor no se m’esglaia. I, bon punt sento
el vent fressejar entre aquestes plantes,
aquell infinit silenci a aquesta veu
vaig comparant; i em sobrevé l’etern,
i les estacions mortes, i la que ara alena,
i el seu so. Així, en aquesta
immensitat se’m nega el pensament:
i naufragar m’és dolç en aquest mar.

Joan FONTANA I TOUS

Font
Versió enviada pel traductor a l’autor d’aquest recull mitjançant correu electrònic de data 20/07/2026.

Observacions
El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de la que havia signat anteriorment el mateix traductor (cf. supra).

Traduccions a l'espanyol

Lo [I]nfinito

Siempre os he amado, solitario monte,
Maleza inculta, y áridos abrojos,
Que velais importunos á mis ojos
Los confines del último horizonte;
Tras de vosotros extenderse miro
El ancho espacio; y sin temor el alma
Sale á buscar en alas de un suspiro
El gran silencio y la profunda calma.
Oigo gemir, como quien sufre, al viento,
Y al silencio infinito de otra esfera
Comparo ¡ay Dios! su fugitivo acento;
De los tiempos que yacen en olvido
Y el tiempo actual que al porvenir espera
Oigo tambien el incesante ruido,
Me lanzo en esta inmensidad, me anego,
Y en este mar á naufragar me entrego!

Juan Clemente ZENEA

Font

Giacomo Leopardi, «Lo [I]nfinito», trad. J.C.Z., *Revista Habanera*, L'Havana, t. I, 1861, p. 65.

Observacions

En donen notícia, a més d'altres estudiosos i bibliògrafs posteriors, Gómez Carbonell 1926: 72: «Pero, ¿qué podríamos decir de la *Revista Habanera*? Fundada y dirigida por el mismo Zenea, luchó dos años consecutivos con el medio hostil y la censura inicua. Desde el 1861, hasta el 1862, sostuvo los ideales que ordenaron su nacimiento, hasta morir a manos del tiránico gobierno. [...] Vamos a indicar a la ligera, qué composiciones poéticas y qué planfetos, hemos leído en sus números. / En el primer tomo [...] *Lo Infinito*, traducida del pesimista Leopardi, por Zenea (página 65).»

El infinito

Siempre me fué querida esta desierta colina; amo este cercado, ese frágil baluarte que basta para impedirme alcanzar los límites del horizonte. Sentado allí miro, admiro, i lo que no veo me lo represento en la imaginacion, i recorro espacios interminables; espio su silencio sobrenatural, i ese reposo profundo que hace palpitar el corazon. Despues, oyendo el viento silbar entre los árboles, comparo a esa voz de la tempestad con el infinito de ese silencio, i me recuerda la eternidad i las muertas estaciones, i la estacion viva de hoi i el ruido que esta hace al ir a reunirse con aquellas. A traves de toda esa inmensidad mi pensamiento se anonada i me es dulce naufragar en ese mar.

[Anònim]

Font
«El infinito», *El Educador Popular*, Nova York, n. 27 (vol. II, n. 3), 15/06/1874, p. 41.

Observacions
Sense nom no solament de traductor, sinó tampoc d'autor.
El títol («El infinito») i l'inici del text («Siempre me fué [...]») no figuren —a la font— en línies diferents, sinó a la mateixa línia separats per un punt i un guió llarg.
A la font, després de cada punt s'hi deixen tres espais, detall que no hem respectat.

Lo infinito

Esta colina solitaria siempre
Grata fué para mí, y este vallado,
Que por partes tan varias
Cierra á la vista el horizonte extremo.
Mas si sentado miro, interminables
Espacios tras de aquél, y sobrehumano
Silencio, y profundísimo reposo
Finjo en mi mente; de lo cual ya casi
El corazón se aterra. Y como el viento
Entre estas plantas suena, ese infinito
Silencio á este rumor voy comparando,
Y recuerdo lo eterno, y las edades
Sepultas ya, y la presente y viva,
Y su tumulto. Así mi pensamiento
En medio de esta inmensidad se anega,
Y naufragar me es dulce en estos mares.

Calixto OYUELA

Fonts

1. Calixto Oyuela, *Cantos de Leopardi. Traducción en verso castellano*, Buenos Aires: Imprenta de Pablo E. Coni, 1883, p. 17.
2. Calixto Oyuela, *Cantos*, Buenos Aires: Imprenta de Pablo E. Coni é hijos, 1891, p. 173-174.

Variants primera font

3 partes tan varias] tan varias partes
4 Cierra á la vista el] La vista cierra al
5 miro,] miro
7 reposo] sosiego
8-9 ya casi / El corazón se aterra.] por poco / El corazón no tiembla.
10 suena,] silba,
11 comparando,] comparando:
15-16 En medio de esta inmensidad se anega, / Y naufragar me es dulce en estos mares.] Se inmerge en esta inmensidad, y dulce / Ésme náufrago ser de este oceano.

Observacions

Totes dues fonts aporten data al peu de la traducció. La primera: «Mayo de 1883.» La segona: «1883». És probable que es publiqués en algun diari o revista abans o després de la publicació en llibre a la primera font.

El nombre elevat de variants indueix a considerar una traducció nova la que el mateix traductor signaria l'any 1933 (cf. infra).

Reproduccions (tria)

Guerini et al. 2019: 76.

Lo infinito

Siempre cara me fué la yerma altura
Y esta selva feraz que á trechos cierra
El último horizonte á la mirada.
Aquí sentado, interminable observo
Otro espacio tras este; y sobrehumano
Silencio y profundísimo reposo
Finjo en mi pensamiento, y casi tiembla
Cobarde el corazón. Mas cuando el viento
Oigo silbar en las vecinas ramas,
Aquel silencio y las alternas voces
Voy comparando, y en lo eterno pienso,
En la época ya muerta, en la presente
Viva, agitada, turbulenta. En esta
Inmensidad se ahoga el pensamiento
Siéndome en este mar dulce el naufragio.

Juan O-NEILLE

Font

«Giacomo Leopardi», dins Juan Luis Estelrich (ed.), *Antología de poetas líricos italianos traducidos en verso castellano (1200-1889)*, Palma de Mallorca: Excma. Diputación Provincial de las Baleares / Escuela-Tipográfica Provincial, 1889, p. 462-536; cf. p. 495.

Observacions

A la portada, literalment: «obra recogida, ordenada, anotada y en parte traducida por Juan Luis Estelrich».

Nota a p. 803, en un dels apèndixs del volum. Juan Luis Estelrich aclareix que va intervenir en la traducció: «Lo infinito, pág. 495 de esta obra. *Inédita*. / Por encargo del Sr. O-Neille corregí un concepto de esta traducción que resultaba obscuro, por lo cual tuve que modificar algunos versos. La delicadeza del Sr. O-Neille me exige que asi lo manifieste y yo le complazco gustosamente para que no se le achaque á él algun yerro mío. *Ius suum quique tribuere*.»

Reproduccions (tria)

Muñiz 1990: 152-153 i 2012: 389; Foschi-Carini 1996: 78; Toccaceli et al. 1997: 125; Muñiz 1998a: 69; Calleja Medel 2003: 371; Guerini et al. 2019: 76; Martínez García 2019-2020: 38; Martellini 2022: 141.

El [i]nfinito

¡Cuan grato este collado solitario
siempre me fué! Cuan grata la enramada
que me oculta el confín del horizonte!
Sentado aquí medito ; el pensamiento
espacios mas que aquel interminables,
un eterno silencio i sobrehumano,
i quietud profundísima imajina ;
i casi siento el corazón medroso.
Oigo jemir el viento entre las plantas,
comparo ese silencio a su jemido,
la eternidad recuerdo, las ya muertas
pasadas estaciones, la presente
cuyas voces escucho... Entónce en tanta
inmensidad mi espíritu se anega,
i dulce en ese mar me es el naufrajio.

Luis V. MONTT

Font
Luis V. Montt, «Algunas poesías de Leopardi», *La Revista de Chile*, Santiago de Xile, vol. I, n. 9, 15/09/1898, p. 280-281; cf. p. 280.

Observacions
Una il·lustració: còpia del retrat de Leopardi de Luigi Lolli.

El [i]nfinito

Siempre amé esta colina solitaria
Y esta maleza que por tantos sitios
El remoto horizonte nos oculta.
Al sentarme y mirar, interminables
Espacios detrás de ella, sobrehumanos
Silencios, profundísimas quietudes
Finge mi pensamiento; poco falta
Para aterrarse el corazón. Y como
Oigo al viento rugir tras la espesura,
El silencio infinito á aquestas voces
Voy comparando: lo eternal recuerdo,
Las épocas ya muertas, la presente
Viva, con sus rumores. Tal se anega
En esta inmensidad la mente mía,
Y dulce en este mar es el naufragio.

Luis MARCO

Font
Luis Marco, «Versiones poéticas», dins Id., *Sonetos y poesías varias*, Madrid: Imprenta de Idamor Moreno, s. d. [1900], s. p.

Observacions
La font conté, traduïts, cinc poemes de Leopardi.

[El infinito]

Siempre fué querida para mí esta solitaria colina,
Y este bajo seto, cuya poderosa pequeñez
Oculta á la vista el vasto horizonte,
Pues cuando me siento y medito, mi imaginación borda
Un infinito espacio más allá de sus límites,
Y un silencio más que humano, y tranquilidad
Inefable é infinito reposo,
En que el mismo corazón halla su paz. Y cuando oigo
El débil soplo del viento entre los árboles, mi espíritu
Compara estos rumores con el infinito silencio
De aquella invisible distancia, y las muertas
Y no nacidas horas de la obscura eternidad
Con esta hora y sus voces. Así mi pensamiento
Engolfándose en lo infinito se sumerge en él;
Y es dulce para mí el naufragio en ese mar.

Enrique SOMS Y CASTELÍN

Font
Ricardo Garnett, *Historia de la literatura italiana*, trad. Enrique Soms y Castelín, Madrid: La España Moderna, s. d. [ca. 1900], p. 391.

Observacions
Interpolat en discurs sobre el «verso libre» leopardià. A Leopardi són dedicades p. 383-394.
Versió original: Richard Garnett, *A History of Italian Literature*, Londres: William Heinemann, 1898, p. 361-362: «Dear to me ever was this lonely hill, / And this low hedge, whose potent littleness / Forbids the vast horizon to the eye. / For, as I sit and muse, my fancy frames / Interminable space beyond its bound, / And silence more than human, and secure / Unutterable and unending rest, / Where even the heart hath peace. And as I hear / The faint wind's breath among the trees, my mind / Compares these lispings with the infinite hush / Of that invisible distance, and the dead / And unborn hours of dim eternity / With this hour and its voices. Thus my thought / Gulfing infinity doth swallow up; / And sweet to me is shipwreck in this sea.»

Reproduccions (tria)
Ladrón de Guevara 2005: 33-34.

El infinito

Siempre grata me ha sido esta colina
y la alta cerca que en redor se extiende
a mi vista cerrando el horizonte;
aquí, sentado a meditar, me finjo
tras de esa valla espacios insondables,
sumo silencio y calma tan profunda,
que casi me da espanto; y como el viento
oigo en la selva susurrar, comparo
el silencio infinito a sus rumores;
pienso en lo eterno, y en los tiempos idos,
y en el tumulto de la edad presente.
En esta inmensidad mi alma se anega
y dulcemente en este mar naufrago.

Antonio GÓMEZ RESTREPO

Fonts

1. A. Gómez Restrepo, «Poesías de Leopardi», *El Nuevo Tiempo Literario*, t. II, n. 686, 10/07/1904, Bogotà, p. 218-219. [*NTL*]
2. Giacomo Leopardi, *Cantos*, trad. Antonio Gómez Restrepo, Roma: Scuola Tipografica Salesiana, 1929, p. 60. [*STS*]
3. *Los poetas (de otras tierras)*, tercera edició, Bogotà: Editorial Minerva (Selección Samper Ortega de literatura colombiana. Poesía, n. 90), s. d. [ca. 1936], p. 79. [*SSO*]
4. Antonio Gómez Restrepo, «Cantos de Giacomo Leopardi», dins Id., *Poesías*, Bogotà: Escuelas Gráficas Salesianas / Publicaciones de la Academia Colombiana correspondiente de la Española, 1940, p. 171-317; cf. p. 223.

Variants

El infinito] El Infinito *SSO*
1 colina] colina, *NTL STS SSO*
3 horizonte;] horizonte: *NTL STS*
4 a] á *NTL*
5 tras] Trás *NTL*
5 valla] valla, *NTL STS*
7 espanto;] espanto, *NTL*
9 a] á *NTL*
10 y en los tiempos idos,] en la estación pasada *NTL*
11 presente.] presente: *NTL STS SSO*

Observacions

A la quarta font, entre els poemes originals del traductor, se n'espigolen alguns amb intertext del poema, com els de p. 69 i 98-99. A la segona font, també es detecten traces de *L'infinito* a l'únic poema original que inclou el llibre: *En el palacio Leopardi*, p. XXIX-XXX.

A la segona font, a la introducció («Leopardi», p. VII-XXVIII), es fa una breu observació sobre el poema a p. XIV; es llegeixen observacions més indirectes sobre el tema de l'infinit a p. XII-XIII.

A la segona font, a la portada, literalment: «traducidos en verso castellano por».

No del tot segures les decisions que hem pres sobre els diversos testimonis consultats. També presentaven variants de puntuació les reproduccions a Arrubla i a *Diario de la Marina*, però hem considerat improbable que l'autor hi intervingués. A priori la mateixa consideració hauria de valdre per a *Los poetas (de otras tierras)*, però en aquest cas les variants anticipen les de l'última font, motiu pel qual hem pensat que potser sí que són d'autor. Dubtosa, en qualsevol cas, la paternitat de totes les variants de puntuació: tant podrien ser d'autor com d'editor. D'altra banda, a la segona font, al final del tercer vers no es veu clarament si hi tenim dos punts, com hem indicat, o punt i coma, que serà la lliçó dels testimonis següents.

Reproduccions (tria)

Arrubla 1929: 326; Muñiz 1990: 155 i 2012: 391; Foschi-Carini 1996: 83; Toccaceli et al. 1997: 127; Muñiz 1998a: 70; Calleja Medel 2003: 372; Guerini et al. 2019: 77; Martellini 2022: 143.

«Sobre la poesía simbolista y la neosimbolista disertó el gran hispanista Vossler», *Diario de la Marina*, L'Havana, a. CVII, n. 51, 01/03/1939, p. 10.

Faustino Segura, *Elementos de literatura preceptiva*, Bogotà: Editorial Litografía Colombia, 1954[8], p. 143.

Giacomo Leopardi, *Cantos*, trad. Antonio Gómez Restrepo, presentació Ana María Gazzolo, Lima: Pontificia Universidad Católica del Perú, 2002, p. 77.

El infinito

Siempre me fué querida esta yerma colina,
Y esta maleza que, por tantas partes
Del último horizonte excluye la mirada.
Pero sentado y mirando, interminados
Espacios y sobrehumanos
Silencios y profundísima calma
En el pensamiento me finjo; tanto que, por poco
Se espanta el corazón. Y cuando oigo
El ruido que hace el viento entre estas plantas,
Aquel infinito á esta voz
Voy comparando; y me acuerdo de lo eterno
Y las desaparecidas estaciones y la pasada
Y viva y del sonido de ella. Así entre esta
Inmensidad se anega mi pensamiento
Y me es dulce el naufragar en este mar.

José BUIXÓ MONSERDÁ

Font

G[iuseppe] Sergi, «El infinito», dins Id., *Leopardi á la luz de la ciencia*, trad. J. Buixó Monserdá, Barcelona: Imprenta de Henrich y C.ª Editores, 1904, vol. II, p. 46-49; cf. p. 47 i 49.

Variants vol. I, p. 86

4 mirando,] contemplando,
5 Espacios y] Espacios desde allí y
6 Silencios y] Silencios, y
6 calma] quietud
7 En el pensamiento me finjo;] Yo me finjo en el pensamiento;
7 tanto que, por poco] donde por poco
8 Se espanta el corazón.] El corazón no se espanta.
14 pensamiento] pensamiento;
15 dulce el naufragar] dulce naufragar

Variants vol. II, p. 48

7 tanto que, por poco] tanto, que por poco

Observacions

A vol. II, p. 47, s'hi reprodueix fins a «Se espanta el corazón.» (v. 8). A vol. II, p. 49, la resta («Y cuando oigo [...] este mar», v. 8-15). En altres punts del llibre són citats versos o fragments solts, de vegades amb variants respecte a la versió completa, variants que hem consignat en aparat. Concretament, a vol. I, p. 86, hi són reproduïts els versos 4-8 («Pero sentado [...] se espanta.») i 13-15 («Así entre esta [...] este mar.»); a vol. II, p. 48, la frase «tanto, que por poco / Se espanta el corazón.» (v. 7-8).

Els fragments citats a vol. I, p. 86, són interpolats en discurs sobre el sentiment de la solitud en Leopardi (vol. I, p. 84-94). La versió completa i el fragment citats a vol. II, p. 47-

49, són interpolats en discurs sobre el mateix poema i sobre el sublim en Leopardi (vol. II, p. 46-49).

Literalment, a la portada: «Versión española de J. Buixó Monserdá».

El infinito

Siempre adoré este cerro solitario
y esta maleza, que mirar impide
del último horizonte los fulgores.
Sentándome, contemplo interminables
espacios más allá, y aun sobrehumanos
silencios y quietudes profundísimas
en la mente imagino, en las que duda
de mi pecho el valor. Y cuando el aire
susurra en la maleza, yo comparo
el callar infinito con las voces
del cierzo rumoroso, y la memoria
me recuerda lo eterno, y lo pasado
y el presente que alienta son sus ecos.
Así navega la ilusión sin rumbo,
y en lo inmenso se abisma el albedrío,
y es grato naufragar en estos mares.

Adolfo BONILLA Y SAN MARTÍN

Font

Adolfo Bonilla y San Martín, *«Prometeo y Arlequín», «Estér» y otros poemas*, Madrid: Librería General de Victoriano Suárez, 1908, p. 141.

El Infinito

Siempre cara me fué la solitaria
colina, y esta selva que nos cierra
el último horizonte á la mirada.
Aquí en reposo miro, interminable
otro espacio surgir, y sobrehumano
silencio y profundísimo reposo
finge mi pensamiento, y casi tiembla
cobarde el corazón. Pero si el viento
oigo silbar en las vecinas frondas
aquel silencio y las presentes voces
voy comparando; y en lo eterno pienso,
en la muerta estación y en la presente
viva y violenta, de tal modo en esta
inmensidad se anega el pensamiento
y el naufragio me es dulce en este mar.

Tomás MORALES

Font

«El Infinito», trad. Tomás Morales, dins Carmen de Burgos (Colombine), *Giacomo Leopardi (su vida y sus obras)*, València: F. Sempere y C.ª Editores, s.d. [1911], vol. I, p. 120.

Observacions

Bilingüe (original italià a p. 119-120).

El text clou el comentari que s'ha fet sobre el mateix poema a les pàgines immediatament anteriors, p. 115-119. Altres esments a p. 109 i 111.

Donem credibilitat a la data 1911 tan sols perquè és la que faciliten nombrosos bibliògrafs.

Reproduccions (tria)

Renier 1913: 129; De la Nuez Caballero 1956: 316-317; Muñiz 1990: 153 i 2012: 390; Foschi-Carini 1996: 79; Muñiz 1998a: 69; Calleja Medel 2003: 371; Guerini et al. 2019: 77.

Las mil mejores poesías de la Literatura Universal, selecció, ordenació i pròleg Fernando González, Madrid: Ediciones Ibéricas, s. d. [ca. 1960], p. 376-377.

Francisco Montes de Ocas, *La literatura en sus fuentes*, Ciutat de Mèxic: Editorial Porrúa, 1981[6] [1968], p. 418.

Lucero Lozano, *Español activo. Tercer curso*, Ciutat de Mèxic, 1977, p. 43. Títol corregit per «Lo Infinito».

Tomás Morales, *Las rosas de Hércules. La cena de Bethania. Versiones de Leopardi*, pròleg Andrés Sánchez Robayna, Santa Cruz de Tenerife: Editorial Interinsular Canaria, 1984, p. 287.

Giacomo Leopardi, *Poemas elegidos*, selecció i introd. Milagros Arizmendi, Madrid: Ediciones Rialp (Adonais, 539-540), 1998, p. 55. Es fan consideracions sobre el poema a la «Introducción», pp. 5-29; cf. pp. 21-22.

José María Alonso Gamo, *Un español en el mundo: Santayana*, Guadalajara (España): Ediciones Aache, 2007, p. 72.

El Infinito

Siempre amigo me fué el yermo collado
y el seto vivo, que el mirar austero
nos aparta del último horizonte.
Mudo, meditativo,
mi pensamiento tras su mole finje
un más allá sin fin. Y sobrehumanos
silencios, y una calma
profundísima, ilógica, que a veces
me hace temblar el corazón de miedo.
Pero si el viento escucho canturreando
entre las plantas, yo voy comparando
a aquésta voz aquél silencio ingente.
Y en la eternidad pienso
y en la muerta estación y la presente
y viva, y el rumor suyo. Asi, en esta
inmensidad se aniega el alma mía
e il naufragar m‘ é dolce in questo mare.

Juan A. FAGETTI

Fonts

1. Juan A. Fagetti, «De Leopardi», *Mundo Argentino*, Buenos Aires, a. VI, n. 298, 20/09/1916, s. p. [p. 4].
2. Juan A. Fagetti, *Poemas de Leopardi. Vertidos en versos castellanos*, Paysandú (Uruguay), s. d., s. p. [p. 6-7].

Variants primera font

2 vivo, que] vivo que
5 finje] finge
7 silencios, y] silencios y
10 Pero si] Y como
12 a aquésta voz aquél] a aquesta voz, aquel
15 suyo.] de Ella.
15 Asi,] Así,
16 aniega] anega
16 mía] mía;
17 e il naufragar m‘ é dolce in questo mare.] “e il naufragar m’é dolce in questo mare.”

Observacions

La primera font només conté el poema, i sense el títol. L’únic títol que es llegeix és «De Leopardi».

La segona font és sens dubte posterior al 1911 perquè reprodueix traduccions de Tomás Morales. Els bibliògrafs la daten el 1918.

A la segona font el poema té una nota a peu de pàgina amb crida darrere el mot *alma* (v. 16): «En el original es *il pensier mio*».

El Infinito

Siempre cara me fué esta yerma cumbre
y esta selva, que cierra la mirada
en tanta parte al último horizonte.
Reposando aquí miro, interminable,
nuevo espacio surgir, y sobrehumano
silencio y una calma profundísima
en el pensar me finjo; y por muy poco
mi corazón no tiembla. Y como el viento
oigo silbar entre las frondas, voy
comparando esta voz a aquel silencio
infinito; y me acuerdo de lo eterno,
de la muerta estación y la presente,
que vive impetuosa. Y así en esta
inmensidad se anega el pensar mío,
y el naufragar me es dulce en este mar.

Miguel ROMERO MARTÍNEZ

Font

«Florilegio. Giacomo Leopardi», introd. E.A. Dainamir, trad. M.R.M., *La Exposición*, Sevilla, a. IX, n. 155, 20/09/1919, s. p. [p. 1-2].

Observacions

Tot i que no tenim la seguretat total sobre la identitat de la persona que s'amaga darrere les inicials M.R.M., tot fa pensar que és Miguel Romero Martínez. Sabem que va col·laborar a la revista, i — per bé que el nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de la que Romero Martínez signarà posteriorment (cf. infra)— diverses solucions coincideixen, i n'hi ha alguna que no es troba en cap altre traductor. L'atribueixen a Romero Martínez, d'altra banda, Colinas 1979: LIII i Muñiz 1998a: 85.

Bilingüe (original italià a columna esquerra).

Reproduccions (tria)

Foschi-Carini 1996: 80.

[El] Infinito

A mí fué siempre grata esta colina
yerma y este cerco que buena parte
del horizonte a la mirada oculta.
Sentándome y mirando, interminable
espacio detrás del cerco y silencio
sobrehumano y quietud tan profunda
en el pensar me forjo; mi corazón
por poco no se angustia. Y como el viento
oigo pasar tras la vecina fronda
yo estas voces con aquel silencio
comparo; y la eternidad recuerdo,
las edades muertas y la presente
con su rumor, de viva. Así se aniega
tras esa inmensidad mi pensamiento;
y dulce en este mar me sería hundirme.

Jorge Martín FURT

Font
Jorge M. Furt, *Libro de compañía*, Buenos Aires: Francisco A. Colombo, 1947, p. 32-33.

Observacions
Traducció datada l'any 1920. Dins el mateix llibre Furt hi publica una altra versió del poema datada l'any 1940 (cf. infra).

Reproduccions (tria)
Galli de Ortega 1998: 285; Ceballos Aybar 2020: 3.

El infinito

Siempre cara me fué esta yerma loma,
Y esta maleza, que de tanta parte
Del horizonte mi mirada empece.
Aquí sentado siento interminables
Espacios detrás de ella, y sobrehumanos
Silencios, y una calma profundísima
Me finge el pensamiento; de ellos casi
Mi corazón se espanta. Y cuando escucho
El viento restallar entre las ramas,
Comparo a aquel silencio esa voz viva,
Y entonces sobreviéneme lo eterno,
Y pienso en las difuntas estaciones,
Y en la presente, palpitante. En esta
Inmensidad anego el pensamiento,
Y el naufragar en este mar me es dulce.

Fernando MARISTANY

Fonts

1. *Las cien mejores poesías (líricas) de la lengua italiana*, trad. Fernando Maristany, pròleg Carlos Boselli, carta oberta Guido Mazzoni, València: Editorial Cervantes, 1920, p. 98.
2. *Florilegio. Las mejores poesías líricas griegas, latinas, italianas, portuguesas, francesas, inglesas y alemanas*, trad. Fernando Maristany, prefaci Adolfo Bonilla y San Martín, pròlegs L. Nicolau d'Olwer, Carlos Boselli, I. Ribera-Rovira, Alejandro Plana, E. Díez-Canedo i M. de Montoliu, Barcelona: Editorial Cervantes, 1920, p. 127.
3. *Leopardi*, diversos traductors, Barcelona: Editorial Cervantes (col·lecció «Las mejores poesías (líricas) de los mejores poetas», n. II), s. d. [ca. 1920], p. 18-19.

Observacions

A la tercera font la traducció és signada «Maristany». Al pròleg, signat «Editorial Cervantes», a p. 9 s'informa que les traduccions de Maristany han estat extretes de la primera font. L'única variant que presenta aquest testimoni respecte als dos anteriors («esta voz» en comptes d'«esa voz», v. 10) sospitem —doncs— que no és d'autor, sinó una correcció de l'editor, o potser fins i tot un error, per bé que no en podem tenir la plena seguretat.

A les fonts primera i segona, a la portada, literalment: «traducidas directamente en verso por Fernando Maristany».

Reproduccions (tria)

Arrubla 1929: 325; Muñiz 1990: 154 i 2012: 390-391; Foschi-Carini 1996: 81; Muñiz 1998a: 70.

José Rogerio Sánchez (ed.), *Textos y ejercicios para el Estudio de la Literatura*, Madrid: Imprenta de «La Enseñanza», 1922, p. 292; després Madrid: Lib. de los Sucesores de Hernando, 1925[2], p. 320-321.

«Antología de los grandes poetas. Leopardi», diversos traductors, *El Hogar*, Buenos Aires, a. XX, n. 756, 11/04/1924, p. 8.
«Álbum poético de CARAS Y CARETAS», *Caras y caretas*, Buenos Aires, n. 1564, 22/09/1928, s. p.
Luis M. Somines, «Miscelánea. Mi fracaso», *Diario de la Marina*, L'Havana, a. XCVII, n. 207, 27/07/1929, p. 4.
«Poetas extranjeros. Giacomo Leopardi», *El Día*, Palma de Mallorca, a. XIII, n. 3628, 05/02/1933, p. 1.
Arqueles Vela, *Literatura universal*, Ciutat de Mèxic: Ediciones Botas, 1950[2], p. 416.
Panorama del Romanticismo Europeo, Lima: Ediciones «Tierra Nueva», 1959, p. 45-46.
Michelle Klapp (ed.), *Poetas Italianos. Antología (S XIII al S XX)*, pròleg Carlos Boselli, trad. Fernando Mazzoni, Ciutat de Mèxic: Editorial Letras vivas, 2001, p. 74-75.
Traducció molt reproduïda tant en lletra impresa com a la xarxa.

Lo infinito

Siempre me fueron gratas esta yerma
Colina y la maleza que gran parte
Del último horizonte a la mirada
Oculta. Mas me siento y miro: espacios
Desde allí interminables y silencios
Sobrehumanos y calma profundísima,
Lejos de todo aquello en el espíritu
Me forjo; el corazón casi se angustia.
Y como escucho el viento murmurante
Entre las frondas, la infinita calma
A ese rumor voy comparando: y surgen
El tiempo eterno y muertas estaciones
Y la presente y viva con su eco.
Tras esa inmensidad así se anega
Profundamente el pensamiento mío:
Y naufragar me es dulce en esos mares.

Jorge Max ROHDE

Font

Jorge M. Rohde, «*L'infinito*, de Giacomo Leopardi», dins Id., *Estudios literarios*, Buenos Aires: Imprenta y Casa Editora «Coni», 1920, p. 261-269; cf. p. 268-269. Després dins Id., *Evocaciones*, Buenos Aires: Imprenta y Casa Editora «Coni», 1921, p. 119-127; cf. p. 127.

Observacions

Tot l'article versa sobre el poema. L'original hi és citat de manera fragmentària al llarg del discurs, a p. 265-267. La traducció s'afegeix a manera de conclusió-colofó.

El Infinito

Siempre cara me fué esta yerma loma,
y esta maleza, que de tanta parte
del lejano horizonte mi mirada impide.
Aquí sentado veo interminables
espacios detrás de ella, y sobrehumanos
silencios, y quietud profundísima
me finge el pensamiento; de ellos casi
mi corazón se espanta. Y cuando el viento
oigo restallar entre las ramas,
aquel infinito silencio a esta voz
comparo, y entonces sobrecógeme lo eterno,
y pienso en las muertas estaciones,
y en la presente, viva y rumorosa. En esta
inmensidad se anega mi pensamiento
y el naufragar en este mar me es dulce.

José ROGERIO SÁNCHEZ

Fonts

1. José Rogerio Sánchez, «Leopardi: *El infinito*», dins Id., *Grandes Autores Literarios. Textos clásicos antiguos y modernos*, Madrid: Librería y Casa Editorial Hernando, s. d. [ca. 1925], p. 622-625; cf. p. 625.
2. José Rogerio Sánchez, «Los románticos italianos», dins Id., *La historia literaria en los textos*, Madrid: Librería y Casa Editorial Hernando, 1933, p. 566-569; cf. p. 567.
3. José Rogerio Sánchez, «Los románticos italianos», dins Id., *Historia literaria en los textos. Historia general de la literatura*, Madrid: s. n., 1942, p. 427-431; cf. p. 428.

Observacions

En comptes d'aportar una traducció pròpia, Rogerio Sánchez havia reproduït la de Maristany a *Textos y ejercicios para el Estudio de la Literatura*, Madrid: Imprenta de «La Enseñanza», 1922, p. 292; després Madrid: Lib. de los Sucesores de Hernando, 1925[2], p. 320-321. I encara en altres treballs seus, tots de divulgació pedagògica, en parlava, del poema, però no el reproduïa.

A la primera font s'hi llegeix un breu paràgraf sobre el poema a p. 623. A les altres dues, una frase dins el capitolet dedicat a «Santiago Leopardi», p. 566-567 i 427-428, respectivament; cf. p. 566-567 i 428.

A totes tres fonts la traducció és escrita en text seguit, marcant la frontera de vers mitjançant barra vertical o guió llarg.

Text original només transcrit parcialment a la primera font, p. 623.

El [i]nfinito

Siempre amé esta colina solitaria
y esta selva que oculta a las pupilas,
por donde quiera, el último horizonte.
Sentados aquí contemplo interminables
espacios y silencios sobrehumanos,
y al punto finge el pensamiento mío
profundísima calma; y casi tiembla
el corazón de espanto. Más si escucho
el silbido del viento entre las frondas,
el infinito aquel y aquestas voces
voy comparando, y en lo eterno pienso,
y en la muerta estación y en la presente
y viva, y en sus sones. Así en esta
inmensidad se anega el pensamiento
y me es dulce el naufragio en este mar.

Eliodoro PUCHE

Font

Eliodoro Puche, «Traducciones 1921/1927», dins Id., *Antología general*, selecció Juan Guirao i José Luis Molina, Múrcia: Editora Regional de Murcia, 1983, p. 109-126; cf. p. 123.

Reproduccions (tria)

Juan Antonio Fernández Rubio, *Eliodoro Puche Felices. Historia y Aportaciones Textuales*, Murcia: Real Academia Alfonso X el Sabio, 2024, p. 168. En nota a la traducció, llegim: «Publicado en *La Esfera*», però no hem sabut trobar-la, dins aquesta famosa revista il·lustrada.

El Infinito

Siempre cara me fuiste, yerma cumbre,
y esta espesura, que a los ojos roba
tanta parte del último horizonte.
Sentado aquí y mirando, interminables
espacios a lo lejos, sobrehumanos
silencios y una calma profundísima
en el pensar me finjo; y poco falta
para que tiemble el corazón. Y oyendo
silbar el viento entre las frondas, voy
comparando esta voz a aquel silencio
infinito; en lo eterno pienso entonces,
en la muerta estación y en la presente,
viviente y rumorosa. Y así en esta
inmensidad se anega el pensar mío,
y el naufragar me es dulce en este mar.

Miguel ROMERO MARTÍNEZ

Font

1. Leopardi, *Poesías*, ed., introd. i trad. Miguel Romero Martínez, Madrid: Compañía Ibero-Americana de Publicaciones (Las cien mejores obras de la literatura universal.-vol. 4), s. d. [1928[1], 1928[2], 1929[3]], p. 43-44.
2. Giacomo Leopardi, *Obras (Cantos – Pensamientos – Opúsculos morales)*, ed., introd. i en part trad. Miguel Romero Martínez, Madrid: Aguilar, 1945, p. 136.

Observacions

El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció nova respecte a la que havia signat anteriorment M.R.M., inicials molt probablement atribuïbles a Miguel Romero Martínez (cf. supra).

A la primera font, la tercera edició del llibre (no hem consultat la segona) a la portada no hi diu, com la primera edició, «Prólogo de Miguel Romero Martínez», sinó «Traducción en verso de Miguel Romero Martínez», i consigna dues editorials: «C.ª Ibero-americana de publicaciones, S.A. / Librería Fernando Fe».

A la segona font, a la portada, literalment: «colección formada y en su mayor parte traducida por Miguel Romero Martínez».

La segona font presenta una sola variant: el gerundi «mirando» no seguit de coma al quart vers. Optem per considerar més probable que sigui un error que no pas una variant de traductor.

No hem tingut l'oportunitat de consultar una font manuscrita reportada per Muñiz (1998a: 14 i 82): «Poesías de Giacomo Leopardi / Traducidas en verso por Miguel Romero Martínez / 1920», que el traductor dedica «A Monseñor Monalduzio Leopardi, Vicario General de Recanati, pariente ilustre del glorioso cantor de Silvia, en testimonio de gratitud y de respetuoso afecto» i on *El Infinito*, segons l'índex, es troba a p. 20.

Reproduccions (tria)

Muñiz 1990: 154 i 2012: 390; Foschi-Carini 1996: 82; Muñiz 1998a: 70; Calleja Medel 2003: 371; Angelino 2009; Baltanás 2012; Guerini et al. 2019: 78; Martellini 2022: 199.

Edoardo Bizzarri, «La eterna juventud de Leopardi», *Anales de la Universidad de Chile*, Santiago de Xile, vol. XCVI, 1938, p. 141-151; cf. p. 149.

Giacomo Leopardi, *Infinito*, versión de Edoardo Bizzarri, *Ariel*, San José de Costa Rica, vol. XXIII, n. 69, 01/07/1940, p. 1722. [Atribució errònia a Bizzarri motivada per l'omissió del nom del traductor a la referència anterior (Bizzarri 1938).]

Giacomo Leopardi, *Poesía y prosa*, selecció María Cristina Giambelluca de Morales, Buenos Aires: Centro Editor de América Latina, 1968, p. 37.

Giacomo Leopardi, *Cantos y otros textos*, estudi preliminar Leopoldo Di Leo, selecció María Cristina Giambelluca de Morales, Buenos Aires: Centro Editor de América Latina, 1978, p. 41 [sobre el poema cf. estudi preliminar, p. VI-VII, i nota de la traductora, p. 7].

Juan J. León, *Literatura universal. Teoría y textos*, Granada: Port-Royal Ediciones, 1998, p. 336.

Guillermo Schlesinger, *Arranca cebolla*, San Salvador: Editorial del Oso, 1998, p. 163.

G. Leopardi, *Leopardi. Cantos*, L'Havana: Instituto Cubano del Libro, 2002.

Giacomo Leopardi, *La retama y otros poemas*, trad. Miguel Romero Martínez, Sevilla: Renacimiento, 2003, p. 10.

Harold Bloom, *Genios. Un mosaico de cien mentes creativas y ejemplares*, trad. Margarita Valencia Vargas, Bogotà: Grupo Editorial Norma, 2005, p. 498.

Giacomo Leopardi, *Poesías*, trad. Miguel Romero Martínez, introd. Gabriele Morelli, Sevilla: Renacimiento, 2013, p. 119.

Enrique Galé, «Las 100 mejores poesías de la lírica europea. *El infinito* de Giacomo Leopardi», dins Id. (coord.), *La primera historia de la literatura europea en formato digital*, Tauste (Saragossa): I.E.S. Río Arba, s. d., consultable a <https://www.literaturaeuropea.es/antologias/a100-poemas/infinito> [llarg comentari del poema].

És una de les traduccions més reproduïdes tant en lletra impresa com a la xarxa.

El Infinito

Siempre caro me fué este soledoso
Collado, y este seto, que doquiera
Del último confín la vista impide.
Mas asentado y contemplando espacios
Allende aquél, sin término, y no humano
Silencio, y profundísimo sosiego
En la mente me finjo; do por poco
No se desmaya el alma. Y como el viento
Oigo gemir entre estas plantas, ese
Infinito silencio a aquestas voces
Voy comparando: y háblame lo eterno,
Y las edades muertas, y la viva
De ahora, y su rumor. Tal entre tanta
Inmensidad mi espíritu se anega:
Que naufragar en este mar me es dulce.

Eleuterio F. TISCORNIA

Fonts

1. César Menegazzo, «Comentarios a la traducción de *El Infinito* de Leopardi», *Elevación*, Buenos Aires, n. 20, abril-maig 1928, p. 12.
2. «En el centenario de Leopardi 1837-1937», *Atlántida*, Buenos Aires, a. 20è, n. 848, setembre 1937, p. 32.

Variants primera font

2 seto,] seto
4 asentado] asentado,
5 aquél,] aquel
11 eterno,] eterno
15 dulce.] dulce

Observacions

A la primera font el poema, només en espanyol, forma part de l'article però no és interpolat en el discurs: és inserit sota una filet a la segona columna, mentre que l'article pròpiament dit ocupa la primera columna sencera, la part superior de la segona (sobre el filet) i la tercera sencera. Signa la traducció «E. F. TISCORNIA / Ex-profesor», i l'article: «César Menegazzo. / Profesor.» *Elevación* era la revista de l'Escuela Normal Superior N° 4. L'article, malgrat el títol, no versa sobre la traducció, sinó sobre el poema (n'és una llarga paràfrasi, molt lliure).

La segona font és bilingüe: original a columna esquerra; traducció a la dreta, sota el títol de la qual llegim simplement: «Versión por Eleuterio F. Tiscornia». Dues il·lustracions en blanc i negre: el famós quadre *Leopardi sul letto di morte* de Giuseppe Ciaranfi («Retrato yacente de Giacomo Leopardi, muerto en 1837, que existe en la Pinacoteca del Municipio de Recanati») i una fotografia del famós *colle*, de procedència que no sabríem determinar, vist en una òptica molt parcial i confusa («La yerma loma, el soledoso collado, que inspiró al poeta *L'Infinito*»).

A la segona font, al mateix número d'*Atlántida*, a p. 48, la secció de vinyetes humorístiques «Historias de [...]» és dedicada en aquest cas a «Historias de Literatura». Una de les vinyetes (cadascuna és un acudit independent) mostra un auditori a vessar de gent, amb una fletxa que marca un sol espectador, un caparró petit entre molts altres, situat en un lateral de la platea. Sota la vinyeta hi llegim el peu següent: «Conferencias del centenario de Leopardi en Los Amigos de la Cultura. El señor señalado con la flecha es el único que ha leído las obras de Leopardi.»

Els canvis que introdueix la segona font respecte a la primera no sabem determinar si són d'autor o d'editor. L'última de les variants que consignem és segurament, a la primera font, una errata.

Reproduccions (tria)

Terracini 1951: 89.

Lysandro Z.D. Galtier, *La Traducción Literaria (ensayo) con una Antología del Poema Traducido*, t. II, Buenos Aires: Ediciones Culturales Argentinas, 1965, p. 95.

El infinito

Siempre caro me fué ese monte yermo,
y este seto que ya de tanta parte
la vista esconde al último horizonte.
Sentándome y mirando, interminables
espacios de aquel lado, y sobrehumano
silencio, y quietudes profundísimas
en el pensar figuro; donde casi
el corazón se espanta. Y como el viento
oigo así murmurar tras estas plantas,
y el silencio infinito a aquellas voces
voy comparando:
entonces lo eterno se me allega,
y la muerta estación, y la presente
y viva, y el murmullo de ella. Y tras esta
inmensidad se anega el alma mía:
y el naufragio es tan dulce en estos mares!

Alberto M. ETKIN

Font
Alberto M. Etkin, «Traducciones», dins Id., *Primaveral. Poesías líricas*, Buenos Aires: Editorial Tor, 1929, p. 199-213; cf. p. 206.

Observacions
Data al peu del poema: «15 - 12 - 922.»
Únic poema leopardià present al volum.

El Infinito

Siempre amables me fueron este cuello
Yermo y la selva que de la otra parte
Del último horizonte el radio cierra:
¡Y sentado y mirando el infinito
Espacio aquí y allá y el sobre-humano
Silencio oyendo y la quietud profunda
Sintiendo en el pensar, con él navego,
Y me embarga el espacio y poco a poco,
El corazón se angustia como el viento
Oigo gemir entre estas selvas, todo,
E infinito y silencio con sus voces
Voy comparando... y lo inmortal, recuerdo;
Y la muerta estación, y la presente
Y viva, y sus anhelos. Y así en esta
Inmensidad se anega el pensar mío:
Y el naufragar me es dulce en estos mares.

Francisco SOTO Y CALVO

Font

Francisco Soto y Calvo, «Giacomo Leopardi. 1798-1837», dins Id., *Astros. Los más grandes líricos del mundo occidental*, Buenos Aires: Casartelli y Fiol, 1928 [o 1929], p. 66-69; cf. p. 66.

Lo infinito

Siempre amé esta colina solitaria,
Y este alto seto, que por tanta parte
El último horizonte al ojo esconde.
Mas si sentado miro, interminables
Espacios tras de aquél, y sobrehumanos
Silencios, y un hondísimo reposo
Me doy a imaginar; por donde casi
El corazón se aterra. Y como el viento
Susurrar oigo entre estas plantas, ese
Infinito silencio a estos rumores
Voy comparando: y surge en mí lo eterno,
Y las muertas edades, y la ahora
Viviente, y sus ruidos. Así en esta
Inmensidad se anega el pensar mío:
Y naufragar me es dulce en estos mares.

Calixto OYUELA

Font
Calixto Oyuela, *Cantos nocturnos. Leopardianas*, Buenos Aires: Ediciones L.J. Rosso, 1933, p. 201.

Observacions
El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció nova respecte a les versions que havia signat anteriorment el mateix traductor (cf. supra).

Reproduccions (tria)
Ceballos Aybar 2020: 3.

Lo [i]nfinito

Siempre gratos me fueron este cerco
y esta yerma colina que la hermosa
visión del último horizonte amengua.
Pero al mirar espacios infinitos,
más allá de sus formas, sobrehumanos
silencios, profundísimas quietudes
da la mente en fingir, donde por poco
mi corazón no tiembla de pavura.
Y al susurrar el viento entre el follaje,
su voz comparo con el infinito
silencio aquel que hace evocar lo eterno:
las muertas estaciones y la viva
presente, con sus sones. Así, absorta,
en esta inmensidad se anega mi alma,
y el naufragar me es dulce en estos mares.

Ricardo DEL CAMPO

Font
Giacomo Leopardi (1798-1837), «Lo [i]nfinito», trad. Ricardo del Campo, *La Prensa*, Buenos Aires, 27/06/1937, secció segona.

Observacions
Sota el títol s'hi llegeix: «Traducción especial para *LA PRENSA*».

Reproduccions (tria)
Galli de Ortega 1998: 281.
Nicolás Fusco Sansone, «Poesía y Filosofía: Walt Whitman y William James», *El Día*, Montevideo, a. XIII, n. 593, 28/05/1944, s. p. [p. 11].

El Infinito

He amado siempre esta colina yerma,
Y esta espesura que por tanta parte
Cierra a la vista el último horizonte.
Mas si me siento y miro, interminables
Espacios detrás de ella, y sobrehumanos
Silencios, y un hondísimo reposo
Me forjo yo en la mente; con que casi
Se espanta el corazón. Y como al viento
Oigo estas frondas resonar, con ese
Infinito silencio aquestas voces
Voy comparando: y fínjome lo eterno,
Y los tiempos ya extintos, y el presente
Y vivo, y su rumor. Así por esta
Inmensidad se anega el pensar mío:
Y naufragar me es dulce en estos mares.

Carlos OBLIGADO

Font
Leopardi, «El Infinito», trad. Carlos Obligado, *Nosotros*, Buenos Aires, segona època, a. II, t. IV, n. 15, juny 1937, p. 137.

Observacions
Data al peu del poema: «VI-1937.»
Il·lustració a la pàgina anterior (p. 136): retrat de Leopardi amb el peu «Giacomo Leopardi / 29 de junio de 1798 – 14 de junio de 1837 / por V. Roscioni».
La traducció és seguida d'un article biogràfic i crític: Nella Pasini, «Giacomo Leopardi», p. 138-155 (breu observació sobre el poema a p. 146).

Reproduccions (tria)
Galli de Ortega 1998: 280; Ceballos Aybar 2020: 3.

El Infinito

Siempre esta loma solitaria quise
y a esta cerca que por muchas partes
a mis ojos el horizonte priva.
Pero al sentarme y contemplar, espacios
interminables, más allá, y silencios
sobrehumanos y una quietud profunda
pueblan mi pensamiento, casi a punto
de espantárseme el corazón. Y como
oigo gemir entre el ramaje el viento,
a esa mudez suprema yo comparo
estas voces y evoco el Tiempo, y muertas
estaciones y la presente, viva,
y su rumor. Así entre esta
inmensidad mi reflexión se ahoga
y el naufragio me es dulce en este mar.

Pedro-Juan VIGNALE

Font

Giacomo Leopardi, *Obras. Cuaderno de Apuntes. Epistolario*, ed. i trad. Pedro-Juan Vignale, Buenos Aires: Amigos del libro italiano en la Argentina / Librerías Anaconda, 1937, p. 16.

Observacions

Consideracions sobre el poema a la «Noticia» introductòria de la secció *Cantos*, p. 3-12; cf. p. 6 i 9-11. Esment d'altres traduccions a l'espanyol del poema a «Apéndice. Las Traducciones», p. 248-251; cf. p. 249 (per a més dades, vegeu entrada Vignale 1937 a la nostra *Bibliografia*).

A la portada, literalment: «divulgadas por Pedro-Juan Vignale», fent concordança amb *Obras*.

[El] Infinito

Siempre me complació esta colina
pelada y este cerco que del todo
la vista de los campos casi cierra.
Si yo me siento y miro interminable
lejos detrás del cerco y del silencio
de otro mundo y de su quietud profunda
pensando me imagino; y por poco
el corazón no se me angustia. Y como
escucho el viento por las ramas
este murmullo con aquel silencio
yo comparo. Y la eternidad recuerdo,
siglos muertos, y los años actuales
con su vida. Y así tanto se hunde
el pensar mío en la extensión inmensa
que desearía en ese mar morirme…

Jorge Martín FURT

Font
Jorge M. Furt, *Libro de compañía*, Buenos Aires: Francisco A. Colombo, 1947, p. 316.

Observacions
Traducció datada l'any 1940. Dins el mateix llibre Furt hi publica una altra versió del poema datada l'any 1920 (cf. supra).

Reproduccions (tria)
Galli de Ortega 1998: 285; Ceballos Aybar 2020: 3.

[El] infinito

Siempre cara me fué esta yerma colina, y este seto, que de tanta parte excluye la mirada del último horizonte. Sentado aquí y mirando, interminables espacios al otro lado y profundísima calma yo en el pensamiento me finjo y por poco el corazón no se espanta. Y, como al viento oigo susurrar entre estas plantas, voy comparando aquel infinito silencio a esta voz, y me represento lo eterno y las edades muertas y la presente, viva, y el rumor de ella. Así en esta inmensidad se anega el pensamiento mío y el naufragar me es dulce en este mar.

Teodoro SÁNCHEZ DE BUSTAMANTE

Font

Teodoro Sánchez de Bustamante, *El infinito. Conferencia dedicada a los estudiantes del Colegio Nacional de Buenos Aires y pronunciada por su autor en ese Colegio el 25 de septiembre de 1941*, Buenos Aires: Imprenta de la Universidad, 1941, p. 29.

Observacions

Interpolat en discurs sobre poetes que han tractat el tema de l'infinit.

Bilingüe: original italià en vers a p. 28-29, immediatament abans de la traducció en prosa, que és introduïda amb els mots «Permítaseme la irreverencia de traducir esta poesía».

El Infinito

Grata siempre me fue la loma yerma
y grato el seto, que por tanta parte
del último horizonte el ver impide.
Mas al sentarme y ver, interminado
espacio allende aquella, y sobrehumanos
silencios, y profundísima calma
mi pensamiento forja: do, y por poco,
en mí mismo me espanto. Y como el viento
oigo silbar entre las plantas, ese
infinito silencio y esta voz
voy comparando: y aviéneme lo eterno,
y la muerta estación, y la presente
y viva, y el són que es de ella. Así entre aquesta
inmensidad se ahoga el pensar mío
y el naufragar me es dulce en este mar.

Miguel AMADO BURGOS

Font
Miguel Amado, «Giacomo Leopardi», dins Id., *Precursores y rebeldes*, Buenos Aires: Editorial Estoa, 1943, p. 87-97; cf. p. 88-89.

Observacions
Interpolat en discurs contra la idea generalitzada que fa de Leopardi un pessimista.

El infinito

Siempre cara me fué esta yerma loma
y esta maleza, la que tanta parte
del último horizonte ver impide.
Sentado aquí, contemplo interminables
espacios detrás de ella, y sobrehumanos
silencios, y una calma profundísima
mi pensamiento finge; poco falta
para que el corazón se espante. Escucho
el viento susurrar entre estas ramas,
y comparando voy a aquel silencio
infinito, esta voz; y pienso entonces
en lo eterno, en las muertas estaciones
y en la presente, rumorosa. En esta
inmensidad se anega el pensamiento,
y el naufragar en este mar me es dulce.

Diego NAVARRO

Font

1. Leopardi, *Cantos*, pròleg, trad. i notes Diego Navarro, Barcelona: José Janés editor, 1951, 1961[2], p. 67.
2. Giacomo Leopardi, *Cantos*, introd., trad. i notes Diego Navarro, cronologia i bibliografia David Romano, Barcelona: Planeta, 1983, p. 41.

Observacions

A la primera font es fan consideracions o es faciliten dades sobre el poema al «Prólogo», p. XXV; als «Apéndices», p. 241-244; a les «Notas», p. 267; a la «Cronología de la vida y las obras», p. 293, i a la «Bibliografía», p. 308-309. A la segona font a «Introducción», p. XXII; a «Cronología», p. XXIV; als «Apéndices», p. 147-149, i a les «Notas», p. 163.

Única variant de la segona font: «fue» sense accent gràfic al primer vers.

D'aquesta traducció se n'han fet al llarg dels anys múltiples reedicions completes o parcials sota diferents segells editorials: Guada, Orbis, RBA, entre altres. De vegades sense fer constar nom del traductor, o fins i tot atribuint-la a un altre traductor (trad. Rafael Morales, Barcelona: Planeta, 1985).

Reproduccions (tria)

Muñiz 1990: 155 i 2012: 391; Foschi-Carini 1996: 84 i 91; Toccaceli et al. 1997: 137; Muñiz 1998a: 70; Calleja Medel 2003: 372; Angelino 2009; Baltanás 2012; Guerini et al. 2019: 84; Martellini 2022: 153. Una variant interessant aporten Baltanás i Guerini et al.: «en pasadas estaciones,» (v. 12).

De la poesía italiana. Leopardi, Monterrey (Mèxic): Ediciones Sierra Madre (Poesía en el Mundo, 35), 1962, p. 7.

Maestros italianos, II. Ugo Foscolo, Alessandro Manzoni, Giacomo Leopardi, introd., estudis i notes Antonio Prieto, Barcelona: Planeta, 1965, p. 1406-1407. S'hi reprodueix sencera la primera font, aparats inclosos (p. 1353-1533). Altres

consideracions sobre el poema a la introducció de Prieto al capítol leopardià: «El cultivado dolor de Giacomo Leopardi», pp. 1265-1343; cf. pp. 1283-1286.

Poesía italiana, Monterrey (Mèxic): Ediciones Sierra Madre, 1967, p. 2.

Giacomo Leopardi, *Cantos*, Barcelona: Carabela (Nudo al alba, 25), 1968, p. 31.

Mario Fubini, *Métrica y poesía*, trad. Milagros Arizmendi i María Hernández Esteban, Barcelona: Planeta, 1969, p. 33-34 i 72-75.

E. Acevedo Latorre et al., *La poesía universal*, Ciutat de Mèxic: UTEHA, 1980, p. 78.

Giacomo Leopardi, *Cantos*, Bogotà: Editorial Oveja Negra, 1984, p. 47.

Martín de Riquer i José María Valverde, *Historia de la Literatura universal*, vol. 7 [José María Valverde], Barcelona: Planeta, 1985, p. 236. Al marge del «fue» sense accent gràfic (v. 1), s'introdueixen aquí dues variants de puntuació: se suprimeix la coma a «infinito, esta voz» (v. 11) i se n'afegeix una darrere «estaciones» (v. 12). A la mateixa p. 236 s'hi reprodueix l'autògraf de Visso, i a p. 237 el quadre *L'aurora* de Caspar David Friedrich, totes dues il·lustracions amb peu referent al poema. Breus consideracions sobre el poema es llegeixen al subcapítol sobre Leopardi: «Leopardi: el nihilismo bien templado», p. 206-212; cf. p. 209 i 212.

Leopardi, «El infinito», trad. Diego Navarro, *El Gran Dragón Rojo y la Mujer Vestida de Sol. Revista de divulgación literaria* (Villa María, prov. Córdoba, Argentina), a. 2, n. 6, novembre 1988, s. p. [p. 12].

Davide Rondoni i Emilia Guarnieri, «Leopardi el casi nada y el infinito», trad. Juan Carlos Gómez Echeverry, dins *Kaire (Alégrate). Para educar*, portal web, 22/08/2006, consultable a <http://kaire.wikidot.com/leopardi-el-casi-nada-y-el-infinito>.

Vicente Luis Mora, *Pasadizos. Espacios simbólicos entre arte y literatura*, Madrid: Editorial Pàginas de Espuma, 2008, p. 30.

Silvia Serrano i Natalia Hutter, «El infinito de Leopardi», dins Id., *Los secretos del infinito. 150 respuestas al enigma*, Madrid: ILUS Books / Barcelona: LOFT Publications, 2012, p. 240. Il·lustració a p. 241: Caspar David Friedrich, *El caminant sobre el mar de boira*. Amb variants: «colina» (v. 1), «esto seto, lo que» (v. 2), «me impide» (v. 3), «ello,» (v. 5), «las ramas,» (v. 9), «infinito esta» (v. 11), «En esta inmensidad / se» (v.13-14).

Miguel Fernández Campón, *El concepto de tiempo en las vanguardias históricas: Futurismo, Pintura metafísica y Dadaísmo*, Cáceres: Universidad de Extremadura, 2014, t. II, p. 623 [sobre el poema cf. p. 622-625].

Adolfo Ignacio Monje Justo, *Mito y literatura en la filmografía de Francis Ford Coppola. Un estudio intertextual y mitocrítico a partir de «Apocalypse Now»*, Salamanca: Universidad de Salamanca, 2016, p. 235n.

És una de les traduccions més reproduïdes tant en lletra impresa com a la xarxa.

[El i]nfinito

Siempre quise esta colina yerma,
y estos setos, que en tantos sitios
del último horizonte el mirar excluyen.
Mas yaciendo y mirando, interminables
espacios tras de ellos, sobrehumanos
silencios, y profundísima quietud
suelo imaginar; por cuya causa casi
el corazón se aterra. Y pues oigo
el viento susurrar en estas plantas, aquel
infinito silencio con esta voz
voy comparando: y me acuerdo de lo eterno,
de las muertas estaciones, de la presente
y viva, y su reír. Así en esta
inmensidad se anega el pensamiento:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Basilio URIBE

Font

Giacomo Leopardi, *L'antico amor*, aiguaforts Raúl Veroni, trad. Basilio Uribe, Buenos Aires: Vrania [o Urania] / F.A. Colombo, 1951, p. 13.

Observacions

El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de la que un traductor signaria l'any 1978 amb les inicials B.U., presumiblement el mateix Basilio Uribe (cf. infra).

Bilingüe (original italià a p. 12). Títol del poema només en italià (p. 11).

El [i]nfinito

Siempre caro me fue este monte yermo
y este seto que tanta parte excluye
del último horizonte a la mirada.
Mas sentado y mirando, un infinito
espacio tras aquella, un sobrehumano
silencio y una calma profundísima
en mi mente imagino, con que casi
me tiembla el corazón. Oyendo el viento
murmurar en las ramas me descubro
comparando su voz al infinito
silencio, y en lo eterno pienso entonces,
en los tiempos que fueron, y en el nuestro
que ahora vive ruidoso. Y de este modo
en esta inmensidad se hunde mi mente:
y es dulce naufragar en este mar.

Juan NOVELLA DOMINGO [?]

Font

Bertrand Russell, *El impacto de la ciencia en la sociedad*, trad. Juan Novella Domingo, Madrid, Aguilar, 1952, 1967[5], p. 104.

Observacions

Interpolat en discurs sobre història de la filosofia de la ciència: el poema és representatiu de l'arribada del materialisme i d'una humilitat contrària a l'ateisme i a l'antropocentrisme, però aquesta perspectiva ha estat superada posteriorment pel triomf de la tècnica i de l'utilitarisme.

El traductor sembla haver tingut en compte tant la traducció anglesa reproduïda per Russell (R.C. Trevelyan, *Translations from Leopardi*, Cambridge, Regne Unit: Cambridge University Press, 1941, p. 3) com l'original italià.

Hem consultat diverses reedicions, però no totes. Tot fa pensar que només es produeixen dues petites variants ortogràfiques: «fué» (v. 1) i «aquélla,» (v. 5) inicialment porten accent gràfic, accent que en un determinat moment desapareix.

Reproduccions (tria)

Idalia Flores de la Mota, «El infinito: diálogo entre Bertrand Russell y Jorge Luis Borges», *Mathesis*, Ciutat de Mèxic (UNAM), n. 9, 1993, p. 295-308; cf. p. 298-299.

Isabel Sancho García, «*A Free Man's Worship*, 1902 (El culto del hombre libre). El problema de la existencia humana en su relación con el destino y los ideales éticos», *Δαιμων. Revista de Filosofía*, Múrcia: Universidad de Murcia, n. 12, 1996, p. 61-77; cf. p. 69n.

El infinito

Siempre me fué querida esta desierta colina
y este seto que en tan considerable trecho
impide la vista del lejano horizonte.
Pero, sentado y mirando, finjo en mi pensamiento
ilimitados espacios más allá de aquello,
sobrehumanos silencios y profundísima quietud,
de los que el corazón no siente miedo.
Y como oigo susurrar el viento
entre las plantas, voy comparando
a este rumor el silencio infinito;
y acuden a mi memoria la eternidad
y las muertas estaciones y la presente
viva y el sonido de ellas. Y así mi pensamiento
se anega en esta inmensidad, y es dulce
para mí naufragar en este mar.

José ALMOINA, Carlos ESPLÁ i/o José LÓPEZ PÉREZ

Font

Santiago Prampolini, «Un poeta universal: Jacobo Leopardi» i «Leopardi como prosista», dins Id., *Historia universal de la literatura*, trad. José Almoina, Carlos Esplá i José López Pérez, Buenos Aires: UTEHA Argentina, 1956[2], vol. VII, p. 458-467 i 467-473; cf. p. 462.

Observacions

Interpolat en breu discurs sobre el mateix poema (p. 461-462).

Bilingüe (original italià a p. 461-462, immediatament abans de la traducció).

La traducció no apareixia a la primera edició, del 1941. Només hi apareixia l'original italià, precedit d'aquest aclariment: «la estupenda poesía lírica titulada *El infinito*, una de las joyas de la moderna poesía europea, que se destruiría al traducirla» (p. 228). Com era previsible, aquesta darrera clàusula («que se destruiría al traducirla») ja no figura a la segona edició, a la portada de la qual s'avisa que —en efecte— és «corregida y aumentada» (també s'hi diu que és «traducción de la segunda edición italiana»).

Reproduccions (tria)

Raquel Verdesoto de Romo Dávila, *Lecciones de literatura*, Quito: Editorial Universitaria, 1962, p. 85-86.

El infinito

Siempre me fué querida esta colina
desierta y este seto tan crecido
que el horizonte ocultan a mis ojos.
Mas, sentado y mirando, interminables
espacios, más allá de la colina,
imagino, y figúrome silencios
sobre humanos y eternas quietudes...
y casi el corazón se me estremece.
Cuando escucho los vientos que murmuran
entre las matas, su rumor comparo
con el total silencio que he captado
más allá; pienso entonces en las cosas
eternas y en las muertas estaciones,
y en la presente y viva, y en sus ruidos.
En tal inmensidad, mi pensamiento
se ahoga, y siento el gozo inexpresable
de naufragar yo solo en este piélago.

Ramón SANGENÍS

Font
Giacomo Leopardi, *Cantos*, trad. i pròleg Ramón Sangenís, Barcelona: Editorial Fama, 1956, p. 47.

[El] Infinito

Siempre querida me fue esta yerma colina
Y este seto que oculta tanto
La vista del horizonte.
Mas aquí sentado y mirando, interminables
espacios más allá de él, y silencios
sobrehumanos, y quietud profundísima
en el pensamiento imagino, y casi
el corazón se atemoriza. Y cuando el viento
oigo susurrar entre estas plantas, aquel
infinito silencio a esta voz
voy comparando; y me acuerdo de la eternidad,
de las estaciones muertas, de la presente
y viva, y su rumor. Así, en esta
inmensidad se ahoga mi pensamiento,
y el naufragio es dulce en este mar.

Esteban TOLLINCHI

Font

Esteban Tollinchi, «El descubrimiento de la eternidad. Leopardi y Dostoievski», *La Torre. Revista General de la Universidad de Puerto Rico*, a. X, n. 38, abril-juny 1962, p. 139-183; cf. p. 140n.

Observacions

Bilingüe: original italià dalt al cos de la pàgina (p. 139); traducció en nota (p. 139n-140n), precedida d'aquest aclariment: «La traducción del poema de Leopardi que se acompaña es del autor del presente trabajo y huelga decir que está hecha sin ninguna clase de pretensiones poéticas. Su único propósito es comunicar el contenido literal del poema a aquéllos que no lo puedan leer en el original».

El poema enceta l'article. Tot seguit, és comentat (p. 139-142 i 181-183).

Reproduccions (tria)

L'article es va reeditar al cap de quatre dècades a la mateixa revista: 3ª època, a. VIII, n. 29-30, juliol-desembre 2003, p. 581-621; cf. p. 581n-582n.

[El infinito]

Siempre cara me fue esta loma rasa
y el seto circular que me compasa
el horizonte azul, cortando el cielo
insondables espacios a mi vuelo.
Sentado miro allá en este océano
sin término hacia allá; y un sobrehumano
silencio, y un hondísimo sosiego
en mí figuro, y casi tiemblo luego.
Susurrante en las frondas vientecito
me llega, y a su silbo el infinito
silencio se agiganta. Y rememoro
lo Eterno.
Voz de muertas estaciones
de la presente viva verde y oro
murmura en torno místicas razones...
Y en esta inmensidad se anega
horro de humana brega
gozoso mi pensar...
Y naufragar me es dulce en este mar.

Leonardo CASTELLANI

Fonts

1. Leonardo Castellani, *Perspectivas argentin[as]*, Buenos Aires: Librería Huemul, 1962, p. 19-20.
2. Leonardo Castellani, «Perspectivas argentinas», dins Id., *Crítica Literaria. Notas a caballo de un país en crisis*, Buenos Aires: Ediciones Dictio, 1974, p. 548-565; cf. p. 559.

Observacions

Interpolat en discurs digressiu: el tema de l'assaig és polític i el poema vol ser un parèntesi en «esta prosaica disertación», amb la qual no té cap relació: «"No tiene nada que ver". Nada. Pero la contemplación es el fin del hombre, y el contemplativo aunque pueda hablar de política mal o bien, está fuera y "horro" (como dice allí) de la política» (p. 559).

Ni s'explicita el nom del poeta, ni el títol del poema.

A totes dues fonts l'assaig és datat l'11/08/1962 (p. 5 i 565, respectivament). A la segona s'hi afegeix el lloc: «Buenos Aires, 11 de Agosto de 1962».

A la font segona no és sagnada la segona part del v. 12, de tal manera que «lo eterno.» fa de vers 12 i «Voz de muertas estaciones» fa de v. 13. Desestimem la variant, que considerem una errata.

El [i]nfinito

Siempre he querido esta colina sola
y esta espesura, que mirar impide
tan gran parte del último horizonte.
Mas sentado y mirando, sobre ella
infinitos espacios y silencios
sobrehumanos y hondísima quietud
me figuro en la mente; así por nada
el corazón se espanta. Y como el viento
oigo crujir en la espesura, aquel
infinito silencio yo comparo
a esta voz; y me acuerdo de lo eterno,
y la muerta estación y la presente
y viva y el sonido aquel. Así se anega
entre esta inmensidad mi pensamiento;
y naufragar en este mar me es dulce.

Rafael ALBERTI
© Rafael Alberti, El Alba del Alhelí, S.L. 1996
c/o Agencia Literaria Carmen Balcells S.A.

Font

Franco FOSCHI i Ermanno CARINI (ed.), *L'Infinito nel mondo*, Recanati: Centro Nazionale di Studi Leopardiani in Recanati, 1996[3], p. 85.

Observacions

La traducció d'Alberti no figurava a les dues edicions anteriors del llibre de Foschi i Carini, dels anys 1987 i 1988 (cf. entrada Foschi-Carini 1996 a la nostra *Bibliografia*).

A la pàgina 85 de la font hi és reproduït, dalt, el manuscrit i, sota, la transcripció mecanoscrita. Ens atenim al text manuscrit, tot aclarint que la cal·ligrafia, si bé força intel·ligible, planteja alguns dubtes pel que fa a la puntuació: al vers 2 la coma amb prou feines es veu; al vers 11 es fa difícil de dir si som davant punt i coma o davant dos punts; al vers 14 el punt i coma final tampoc no és gaire clar. Al tercer vers hi manca el punt final, que afegim.

Títol complet: «EL INFINITO (1er borrador)». Sota la traducció llegim a la dreta «Rafael Alberti» i a l'esquerra, en dues ratlles, «Recanati» i «24 enero 1963», respectivament. Més avall, un dibuix improvisat d'edificis que segurament volen representar Recanati.

El manuscrit presenta una variant als versos 13-14: darrere «Així» Alberti va escriure en un primer moment «entre esta» a final de vers i «inmensidad» al començament de la ratlla inferior (és a dir, «entre esta / inmensidad»), però en un segon moment va ratllar totes tres paraules i va escriure a la interlínia inferior la versió final («se anega / entre esta»).

Agraïm permís de reproducció a El Alba del Alhelí i a Agencia Literaria Carmen Balcells.

Reproduccions (tria)

Toccaceli et al. 1997: 129; Muñiz 1998a: p. 71; Ladrón de Guevara 2005: 153; Martellini 2022: 145.

[El Infinito]

> Siempre amé esta yerma colina y este seto que impide que la mirada llegue a una parte tan grande del extremo horizonte. Pero sentado y mirando, me forjo en el pensamiento interminables espacios más allá de él, y sobrehumanos silencios y profundísima quietud; donde el corazón casi se aterra. Y al oír el viento que aletea entre estas plantas, voy comparando aquel infinito silencio con esta voz: y surge en mí lo eterno, y las muertas edades y la presente y viva y su ruido. Así, en esta inmensidad se anega mi pensamiento y naufragar me es dulce en este mar.
>
> Luce FABBRI CRESSATTI

Font

Luce Fabbri Cressatti, *La poesía de Leopardi*, Montevideo: Istituto Italiano di Cultura in Uruguay, 1971, p. 223 (nota 10).

Observacions

Consideracions específiques sobre el poema a p. 175-178 i 188-189. Altres comentaris o referències més breus esparsos al llarg del volum.

Bilingüe: original italià en vers a p. 176, amb crida a nota 10. Les «Notas» es troben al final del capítol.

Reproduccions (tria)

Foschi-Carini 1996: 86; Toccaceli et al. 1997: 131; Guerini et al. 2019: 78; Martellini 2022: 147.

[El] infinito

Siempre me fue querida esta yerma colina,
y este seto que por tan grande parte
impide la vista del lejano horizonte.
Pero, sentado y mirando, finjo en mi pensamiento
ilimitados espacios más allá de aquél,
sobrehumanos silencios y profundísima quietud
de los que el corazón no siente miedo.
Y como oigo susurrar el viento
entre las plantas, voy comparando
a esta voz el silencio infinito
y acuden a mi memoria la eternidad
y las muertas estaciones y la presente
viva y el son de ella. Y así mi pensamiento
se anega en esta inmensidad, y es dulce
para mí naufragar en este mar.

Federico FERRO GAY

Font

Federico Ferro Gay, *Breve historia de la literatura italiana*, Ciutat de Mèxic: Editorial Porrúa, 1972, p. 119; 1981[2], p. 120; 1990[3], p. 120; 2023[4], p. 162.

Observacions

Interpolat en discurs sobre els idil·lis leopardians. Tan sols una frase específica sobre el poema, immediatament abans de transcriure'l.

Bilingüe: a la mateixa pàgina, de primer és transcrit l'original italià en versos pròpiament dits (salt de línia) i immediatament més avall la traducció, en text seguit, marcant la frontera de vers mitjançant guió llarg, excepte en la reimpressió de l'any 2023, on també la traducció és impresa en versos convencionals.

Les reimpressions no presenten variants respecte a la primera edició. Hem tingut ocasió de consultar-les gràcies a Claudia Piña, antiga alumna del professor Ferro Gay.

Una breu nota a peu de pàgina, amb crida al final del primer vers: «Se trata del monte Tabor, colina al oeste de Recanati».

Reproduccions (tria)

Agustín Basave Fernández del Valle, *¿Qué es la poesía? Introducción filosófica a la poética*, Ciutat de Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 2002, p. 78n [sobre Leopardi cf. p. 76-81].

El Infinito

Caras me fuisteis, loma desprovista
y maleza, que al último horizonte
despojáis de esplendor ante mi vista.
Aquí me siento. Allá, encima del monte,
se abre, interminable, el firmamento.
Silencios sobrehumanos nos dominan;
finge calma profunda el pensamiento;
y casi tiembla el corazón; y trinan
entre frondas los vientos bellamente.
Comparo los silencios y los trinos.
En la muerta estación, y en la presente,
pienso entonces, y pienso en los divinos
fulgores de lo Eterno. Y mi pensar
en esta inmensidad se anega todo.
¡Dulce me es el naufragio en este mar!

Lucio PABÓN NÚÑEZ

Font
Lucio Pabón Núñez, *Prosas familiares*, Bogotà: A. Sandri, 1984, p. 136.

Observacions
Data al peu del poema: «1973».

El Infinito

Siempre cara me fue esta colina solitaria y esta maleza que de tanta parte del último horizonte la mirada excluye. Mas sentado y mirando, interminables espacios más allá, y sobrehumanos silencios, y profundísima paz yo en el pensar me finjo; donde casi el corazón se asusta. Y como el viento oigo silbar entre estas plantas, yo aquel infinito silencio a esta voz voy comparando: y pienso en lo eterno, en las muertas estaciones, y en la presente y viva con su rumor. Así entre esta inmensidad se anega el pensar mío, y el naufragar me es dulce en este mar.

María SCORSONE

Font

María Scorsone, «El tema de la muerte en Leopardi y Machado», *Revista de Estudios Hispánicos*, The University of Alabama Press, t. VIII, n. 1, gener 1974, p. 107-116; cf. p. 112.

Observacions

Interpolat en discurs sobre el mateix poema (p. 111-113).
Bilingüe (original italià immediatament abans de la traducció, en vers).
En nota: «Traducción de la autora.»

El infinito

Siempre caro me fue este yermo cerro
y este seto, que priva a la mirada
de tanto espacio del último horizonte.
Mas, sentado y contemplando, interminables
espacios más allá de aquéllos, y sobrehumanos
silencios, y una quietud hondísima
en mi mente imagino. Tanta, que casi
el corazón se estremece. Y como oigo
el viento susurrar en la espesura,
voy comparando ese infinito silencio
con esta voz. Y me acuerdo de lo eterno,
y de las estaciones muertas, y de la presente
y viva, y de su música. Así que, entre esta
inmensidad, mi pensamiento anego,
y naufragar me es dulce en este mar.

Antonio COLINAS

Fonts

1. Antonio Colinas, *Leopardi*, Madrid-Gijón: Ediciones Júcar, 1975, 1985[2], p. 139.
2. Giacomo Leopardi, *Poesía y prosa: Diario del primer amor, Cantos (Bilingüe), Diálogos, Pensamientos*, introd., trad. i notes Antonio Colinas, Madrid: Alfaguara, 1979, 1990[2], p. 107. [*ALF*]
3. Antonio Colinas, *Hacia el infinito naufragio. Una biografía de Giacomo Leopardi*, Barcelona: Tusquets, 1988, p. 118n. [*HIN*]
4. Gilda Calleja Medel, «El poeta como traductor», dins Antonio Colinas et al., *El viaje hacia el centro (La poesía de Antonio Colinas)*, Madrid: Calambur, 1997, p. 263-277; cf. p. 266. [*VhC*]
5. Giacomo Leopardi, *Obras*, trad., pròleg i notes Antonio Colinas, Barcelona: Círculo de Lectores, 1997, p. 101. [*CLct*]
6. Antonio Colinas, *Antología esencial de la poesía italiana*, Madrid: Espasa Calpe, 1998, p. 273. [*AEPIt*]
7. Giacomo Leopardi, *Cantos. Pensamientos*, trad. i pròleg Antonio Colinas, Barcelona: Galaxia Gutenberg / Círculo de Lectores, 2006, després Random House Mondadori, 2008[2], p. 117.
8. «Apéndice» a Giacomo Leopardi, *Las pasiones*, ed. i introd. Fabiana Cacciapuoti, trad. i epíleg Antonio Colinas, Madrid: Siruela, 2013, p. 179-194; cf. p. 193. [*PAS*]
9. Giacomo Leopardi, *Cantos seleccionados*, introd. Milagros Arizmendi, epíleg Ignacio Carbajosa, trad. Antonio Colinas, Madrid: Ediciones Encuentro, 2016, p. 83.
10. Giacomo Leopardi, *Poesía*, trad. Antonio Colinas, presentació i nota sobre l'autor Joan Solé, Barcelona: Batiscafo y Prisanoticias Colecciones, 2017, p. 17.
11. Giacomo Leopardi, *Dulce y clara es la noche*, trad., introd. i selecció Antonio Colinas, Barcelona: Galaxia Gutenberg, 2019, p. 29.

Variants

1 cerro] collado *ALF* collado, *HIN* collado *VhC*

2 seto, que] seto que *ALF HIN*

4-7 Mas, sentado y contemplando, interminables / espacios más allá de aquéllos, y sobrehumanos / silencios, y una quietud hondísima / en mi mente imagino. Tanta, que] Mas sentado, contemplando, imagino / más allá de él espacios sin fin, / y sobrehumanos silencios; y una quietud hondísima / me oculta el pensamiento. / Tanta que *ALF* Mas sentado y contemplando, interminables espacios más allá de él, y sobrehumanos / silencios, y una quietud hondísima / mi pensamiento oculta. Tanta que *HIN* Mas sentado y contemplando, interminables / espacios más allá de aquéllos, y sobrehumanos / silencios, y una quietud hondísima / en mi mente imagino; tanta que *PAS*

7-9 casi / el corazón se estremece. Y como oigo / el viento susurrar] casi el corazón se espanta. / Y como oigo expirar el viento *ALF* casi / el corazón se espanta. Y como oigo / expirar el viento HIN casi / el corazón se estremece. Y como oigo / expirar el viento *VhC*

9 espesura,] espesura *ALF VhC*

10 ese infinito] este infinito *VhC CLct AEPIt*

11 voz. Y me acuerdo de] voz: y pienso en *ALF* voz: y a mí acude *HIN* voz: y me acuerdo de *PAS*

12 y de las] y en las *ALF* y las *HIN*

12 y de la] y en la *ALF* y la *HIN*

12-13 presente / y viva, y de su] presente viva, / y en su *ALF* presente viva y su *HIN*

13 Así que, entre esta] Así que en esta *ALF HIN* Así que, en esta *VhC CLct AEPIt* Así, entre esta *PAS*

14 inmensidad, mi pensamiento anego,] inmensidad se anega el pensamiento: *ALF* inmensidad se ahoga mi pensamiento *HIN* inmensidad mi pensamiento se anega, *VhC* inmensidad se anega el pensamiento: *PAS*

Observacions

No s'inclouen en l'aparat crític les variants de la primera font per indicació expressa del traductor, que es desmarca d'aquesta edició arran dels errors d'impremta que s'hi van cometre. De la segona font no recollim la variant que s'hi observa al vers final («y naufragar es dulce en este mar» sense pronom personal «me») perquè a la tercera font s'hi diu que era una errata.

Bilingües la primera font (original italià a p. 138), la segona (a p. 106), la tercera (a p. 117-118 en versos pròpiament dits; traducció en nota en text seguit, marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua), la quarta (original italià immediatament abans de la traducció a la mateixa pàgina), la setena (original italià a p. 116) i la vuitena (a p. 192).

A la primera font hi llegim una nota a peu de pàgina, amb crida al final del primer vers: «El monte Tabor, hoy jardín público, en las proximidades del palacio de los Leopardi». Es fan consideracions sobre el poema a p. 15, 48 i 62-65. Se'n reprodueix l'autògraf de Nàpols encartat entre p. 51 i 53, i els versos finals del poema (v. 8-15), en italià, fan d'endreça a tot el llibre, a p. 14.

A la segona font hi llegim una nota al primer vers, a p. 502, breu ampliació de la que contenia la primera font, precedida de tres ratlles de presentació del poema. Es fan llargues consideracions sobre el poema a la «Introducción», p. XXIV-XXVI.

A la tercera font s'hi fan consideracions sobre el poema a p. 53 i 113-118, inclòs algun comentari sobre la traducció. En concret, tot seguit després de la traducció, a p. 118n, Colinas fa els aclariments següents sobre les variants de les dues fonts anteriors: «Por razones totalmente ajenas a mi persona no tuvieron suerte las dos versiones anteriores

que yo había dado de este poema. En la primera de ellas (Júcar), plagadísima de erratas, faltaba todo un verso (el 7º). En la de Alfaguara hay un verso saltado y en el último falta una palabra ("me").» El darrer vers del poema, en italià, fa d'endreça a tot el llibre (p. 13). A p. 104 s'hi reprodueix l'autògraf de Nàpols.

Entre les variants de la tercera font (*HIN*), l'absència de barra obliqua darrere «interminables» (v. 4) i darrere «presente» (v. 12) segurament s'han de considerar errors. Tot i així, no les hem corregides a l'aparat de *Variants*.

La quarta font consigna al peu de la traducció: «(Versión de Antonio Colinas, 1996a)», un «1996a» que remet a l'enunciat següent, a la bibliografia: «Traducción inédita de *El infinito* de Giacomo Leopardi» (p. 277). El text, en aquesta font, és interpolat en discurs sobre el mateix text, és a dir, sobre la traducció del poema per part de Colinas (p. 265-266).

A la cinquena font s'hi reflexiona sobre un mot de la traducció a «Nota preliminar», p. 31-33; cf. p. 31. Breus consideracions sobre el poema es fan a diversos punts del pròleg: «Prólogo. Tres visiones de Giacomo Leopardi», p. 9-29. Llegim una nota amb crida al primer vers a p. 420, precedida de quatre ratlles de presentació del poema, nota i presentació gairebé idèntiques a les que contenia la segona font.

A la sisena font hi llegim una frase sobre el poema al davantal del capítol leopardià, p. 271. Més atenció rep al pròleg de la setena font: «Prólogo. Giacomo Leopardi: entre el sentir sublime y el razonar desesperado», p. 7-18; cf. p. 10-11 i 16.

L'autoria de la vuitena font no s'explicita, però molt probablement s'ha d'atribuir a Colinas. L'«Apéndice» consta, per aquest ordre, d'alguns autògrafs leopardians, d'una antologia de poemes i de fragments en prosa d'escriptors espanyols sobre Leopardi i d'una única traducció poètica, la de *L'infinito*, signada «Traducción de Antonio Colinas», que fa —doncs— de cloenda de tot el llibre. És un apèndix que no apareixia, evidentment, a l'original italià del llibre (Giacomo Leopardi, *Le passioni*, introd. Fabiana Cacciapuoti, Roma: Donzelli, 2010) i que no hi té cap relació directa, en el sentit que els textos que el conformen fan referència o a Leopardi en general o al Leopardi poeta. Entre els fragments zibaldonians de *Le passioni* no s'hi compten, d'altra banda, els pensaments sobre l'infinit. Dins l'apèndix s'al·ludeix al poema en un fragment de Pérez Galdós (p. 185) i en un poema de Jorge Guillén (p. 189).

A la novena font s'hi llegeixen consideracions sobre el poema a p. 28-30 i 38n de la introducció (Milagros Arizmendi, «Introducción. El dolorido sentir (y pensar) de Giacomo Leopardi», p. 7-67). A la desena font, a la «Presentación» de Joan Solé, p. 7-16; cf. p. 14-16.

A l'onzena font la traducció també és reproduïda, sencera, a la contracoberta. Breus consideracions sobre el poema es llegeixen a la introducció: «Claridad, intensidad, pureza», p. 7-12; cf. p. 8-9. A la mateixa introducció s'hi diu explícitament que la setena font és la definitiva: «Me pareció entonces que ya no debía o no podía ir más allá y que mi versión de los *Cantos* la daba por concluida» (p. 9). En efecte, les fonts setena, novena, desena i onzena no presenten diferències entre si: totes publiquen aquest text que el traductor dona per definitiu. Estranyament, la vuitena trenca la seqüència i aporta noves —i recupera velles— variants, no sabríem dir per quin motiu, i per bé que a l'epíleg Colinas hi remet —per a qui vulgui conèixer el Leopardi poeta— a la font setena: «a la profundamente revisada edición *Cantos y Pensamientos* (Círculo de Lectores / Galaxia Gutenberg, Barcelona 2006) o a la más asequible edición de estas versiones (DeBolsillo / Mondadori, Madrid 2008)» (Antonio Colinas, «Epílogo», p. 175-177; cf. p. 177).

Reproduccions (tria)

Muñiz 1990: 156 i 2012: 392-393; Foschi-Carini 1996: 89; Toccaceli et al. 1997: 135; Muñiz 1998a: 71; Zunzunegui 2003: 129; Campo 2010; Baltanás 2012; Lucchini 2013: 6; Guerini et al. 2019: 80; Coriasso 2020: 177; Mateu 2021; Martellini 2022: 151 i 201.

Vicente Cervera Salinas, *La poesía de Jorge Luis Borges: historia de una eternidad*, Múrcia: Universidad de Murcia, 1992, p. 104.

Claudio Guillén, «Leopardi», dins Id., *Múltiples moradas. Ensayo de Literatura Comparada*, Barcelona: Tusquets Editores, 1998, p. 150-156, 436-437; cf. p. 151-152. S'hi reprodueix la nostra segona font però suprimint els dos punts finals del penúltim vers. Tot el capitolet és un comentari del poema.

Giacomo Leopardi, «El infinito», *Arte y parte. Revista bimestral de información artística*, Madrid, n. 16, agost-setembre 1998, p. 62. Il·lustració: una fotografia amb el peu següent: «El parque Joju-en en Kumamoto: colina artificial cubierta de hierba situada entre las islas y a lo largo de la orilla.»

Antonio Molina Flores, *Doble teoría del genio. Sujeto y creación de Kant a Schopenhauer*, Sevilla: Universidad de Sevilla, 2001, p. 60n.

Narcís Comadira, «¿Por qué Verdaguer?», dins Vinyet Panyella (dir.), *Verdaguer. Un genio poético. Catálogo de la exposición conmemorativa del centenario de la muerte de Jacint Verdaguer (1902-2002)*, Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 2003, p. 41-61; cf. p. 45-46.

José Antonio Martínez Jiménez, Francisco Muñoz Marquina i Miguel Ángel Sarrión Mora, *4º ESO. Lengua Castellana y Literatura*, Madrid: Ediciones Akal, 2003, p. 206-207. Amb notes, il·lustracions i exercicis didàctics.

Francisco Rico i Rosa Lentini, *Mil años de poesía europea*, Barcelona: BackList, 2009, p. 588-589.

José Julio Perlado, «El infinito», dins Id., *Mi siglo*, blog, 01/03/2012, consultable a <https://misiglo.es/2012/03/01/el-infinito>. Dues il·lustracions: François-Auguste Biard, *Magdalena-Bay, vue prise de la presqu'île des Tombeaux, au nord du Spitzberg; effet d'aurore boréale*; Thomas Moran, *Fiercely the red sun descending / Burned his way across the heavens*.

Borja Rodríguez Gutiérrez, «Melancólicos y solitarios: la voz de la tristeza en el Romanticismo», dins José María Ferri Coll i Enrique Rubio Cremades (ed.), *La tribu liberal: el Romanticismo a las dos orillas del Atlántico*, Madrid: Iberoamericana / Frankfurt: Vervuert, 2016, p. 171-197; cf. p. 184.

Alessandro D'Avenia, *El arte de la fragilidad. Cómo la poesía te puede salvar la vida*, trad. Isabel Prieto, Madrid: La Esfera de los Libros, 2017, cap. «No existe *El infinito* sin el seto, no existe el seto sin el infinito». Una variant sobresurt, entre altres de menor entitat: «otero» en comptes de «cerro» al primer vers, terme només emprat —que sapiguem— per Martínez de Merlo (cf. infra).

Santos Domínguez, «Leopardi. Dulce y clara es la noche» [ressenya de la nostra onzena font], dins Id., *Encuentros de lecturas*, blog, 27/12/2019, consultable a <https://encuentros conlasletras.blogspot.com/2019/12/leopardi-dulce-y-clara-es-la-noche.html>.

Carmen Marcos, «Horizontes transcendentes (I). Caspar David Friedrich (1774-1840)», dins *C. Marcos*, blog, s. d., consultable a <https://www.carmen-marcos.art/blog/horizontes-transcendentes-1>.

És una de les traduccions més reproduïdes tant en lletra impresa com a la xarxa.

El infinito

Fuéronme siempre caros esta yerma
Colina, y este seto que de tántas
Partes cubre a la vista el horizonte.
Mas de aquí, contemplando lejanías
Sin límite, y sumido en sobrehumana
Quietud, y profundísimo silencio,
Mi pensamiento vaga, y se estremece
Mi corazón. Y así como la brisa
Oigo gemir entre las frondas, este
Infinito silencio, y estas voces
Voy comparando; y húndome en lo eterno
Y en la muerta estación, y en la presente,
Sonora y viva aún. Así tras esta
Inmensidad se anega el pensamiento.
Y es dulce naufragar en estos mares.

Otto DE GREIFF

Font

Giacomo Leopardi, «El infinito», dins Otto de Greiff, *Versiones poéticas*, Bogotà: Instituto Colombiano de Cultura, 1975, p. 268-269.

El infinito

Me fue querido siempre este collado
y este boscaje que a la vista esconde
tanta parte del último horizonte.
Sentado aquí, y mirando interminables
espacios a distancia, sobrehumano
silencio y profundísimo reposo
en el pensar me finjo; que por poco
se espanta el corazón. Y como el viento
escucho susurrar entre las frondas,
comparo su rumor a este silencio
infinito; en lo eterno pienso luego,
en el tiempo que fue, y en el presente,
movido y bullicioso. Así, en esta
inmensidad se ahoga el pensamiento
y naufragar me es dulce en este mar.

Ricardo SILVA-SANTISTEBAN

Fonts

1. «Poesía Italiana», trad. Ricardo Silva-Santisteban, *Creación & Crítica*, Lima, n. 19, juny de 1976, p. 6-12; cf. p. 9.
2. Ricardo Silva-Santisteban, *El ciervo en la fuente. Versiones poéticas*, Lima: Ediciones Pedernal, 1989, p. 190.
3. Ricardo Silva-Santisteban, *El ciervo en la fuente (Versiones poéticas)*, Lima: Alastor Editores, 2019, vol. I, p. 462.

Variant fonts primera i segona

3 aquí, y] aquí y

El infinito

Siempre grata me ha sido esta colina
y el seto vivo que por tantas partes
el último horizonte aquí me oculta.
Mas sentado y mirando, indefinidos
espacios más allá, y sobrehumano
silencio, y profundísimo sosiego
en la mente me finjo: por muy poco
se espanta el corazón. Y cuando el viento
oigo plañir entre estas plantas, ese
infinito silencio a tales voces
voy comparando, y lo eterno evoco
y la estación ya muerta, y la presente
y viva, y su rumor. Así tras esta
inmensidad se anega el pensamiento:
y naufragar me es dulce en mar tan vasto.

Ángel J. BATTISTESSA

Fonts

1. Alma Novella Marani, «Versiones argentinas de los *Canti* leopardianos», dins Id., *Tonos y motivos italianos en la literatura argentina*, La Plata: Universidad Nacional de La Plata, 1977, p. 91-116; cf. p. 114n.
2. Alma Novella Marani, «Versiones argentinas de los *Canti* leopardianos», dins Id., *Relaciones literarias entre Italia y Argentina*, Roma: Bulzoni, 1992, p. 75-97; cf. p. 95n.

Variants primera font

6 silencio,] silencio
7 finjo:] finjo;

Observacions

L'autora d'ambdues fonts no facilita data de la traducció: «Leído en el curso de una conferencia, ha quedado inédito y por eso creemos oportuno citarlo por entero» (Marani 1977: 114n; Marani 1992: 95n). Battistessa traspassà l'any 1993.

Consideracions sobre la traducció a Marani 1977, p. 114-115, i a Marani 1992, p. 95-96.

Probablement les variants que introdueix la segona font respecte a la primera no són del traductor, però les acollim igualment atesa la impossibilitat d'accedir al seu text. Cal puntualitzar —d'altra banda— que les cites fragmentàries que es fan al llarg del comentari (p. 95-96), a diferència del text complet en nota, no les incorporen.

Reproduccions (tria)

Foschi-Carini 1996: 87; Galli de Ortega 1998: 288-289; Ceballos Aybar 2020: 5.

János S. Petöfi, «Lenguaje poético y poesía», *Tropelías*, Saragossa, n. 3, 1992, p. 105-138; cf. p. 122n.

El Infinito

Siempre querida fue para mí esta yerma colina,
Y este seto que tanto espacio
del último horizonte excluye a la mirada.
Mas sentado y mirando, interminables
Espacios más allá de esa [y sobrehumanos
Silencios, y profundísima quietud
Yo, en el pensamiento, me imagino, donde por poco
El corazón se aterra] y como al viento
Oigo moverse entre estos árboles, yo ese
infinito silencio con esta voz
voy comparando: y pienso en lo eterno
[y en las estaciones muertas, y en la presente
viva, y en su música. Así en esta
Inmensidad se hunde el pensamiento mío
Y el naufragar me es dulce en este mar.]

Márgara RUSSOTTO

Font

Giuseppe Ungaretti, *Vida de un hombre*, trad. Márgara Russotto, Caracas: Monte Ávila Editores, 1977, p. 56n, 81n, 82n, 124n, 125n, 126n, 127n, 128n, 129n, 143n, 162n.

Variants

1 Siempre querida fue para mí esta yerma colina,] Siempre amada fue para mí... *56n 124n* Siempre amado fue para mí esta solitaria colina *81n* Por mí esta yerma colina siempre fue amada, *125n*

2 seto que tanto espacio] Y este seto, que tan vasta porción *81n*

3 del último horizonte excluye a la mirada.] Del extremo horizonte la mirada excluye. *81n*

4 interminables] interminados *162n*

7 Yo, en el pensamiento, me imagino,] Yo en mi pensamiento finjo. *127n* Yo en el pensamiento me imagino, *162n*

8 al] el *82n 127n*

9 moverse entre estos árboles,] murmurar entre estas hojas[,] *82n*

15 Y el naufragar] Y naufragar *129n*

Observacions

Bilingüe (fragments de l'original italià dalt al cos de la pàgina; traducció corresponent en nota).

Traducció fragmentària: es van traduint en nota les cites del poema que va fent Ungaretti. Transcrivim la cita més completa (p. 143n) i emplenem entre claudàtors la resta del poema amb les altres, sempre donant preferència a les que presenten més quantitat de text (81n, 82n, 128n, 162n). El material que queda fora del poema resultant és recollit a l'apartat de variants. Fem servir el número de pàgina per identificar l'origen de cada variant.

Al tercer vers hi corregim, de p. 143n, la lliçó «el último horizonte» a favor de «del último horizonte». Considerem una errata la forma «el» sense la *d*.

Justificació dels criteris de traducció a «Nota de la traductora», p. 7-9; cf. p. 8. Russotto argumenta que va haver de cenyir-se «a una traducción casi literal» atesa la funcionalitat de les cites al discurs ungarettià: «Sobra decir que, de esa manera, se pierde la posibilidad de "cerrar" el poema en una atmósfera coherente y propia». Tot i així, com que no quedava cap mot sense traduir, ens hem permès d'extreure dels fragments una traducció completa.

Comentaris d'Ungaretti sobre el poema a p. 81-82, 124-130, 142-146, 160-163, 325-328.

El infinito

Siempre grata me fue esta colina árida,
y este seto, que excluye en muchas partes
la mirada del último horizonte.
Pero estando y mirando, inacabados
espacios tras de aquélla, sobrehumanos
silencios, y la más honda quietud
finjo en mi pensamiento, en lo cual casi
el corazón se espanta; y como el viento
en estas plantas oigo susurrar,
el infinito silencio con tal voz
voy comparando, y recuerdo lo eterno,
las muertas estaciones, la presente
y viva, y el son de ella. Así en esta
inmensidad se anega el pensamiento:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Basilio URIBE

Font

Giacomo Leopardi (1798-1837), «El infinito», trad. B.U., *La Prensa*, Buenos Aires, 27/08/1978.

Observacions

En nota el traductor esbossa una breu biografia de Leopardi.

Sobretítol (títol de secció): *De la poesía universal*.

La baixa qualitat tipogràfica fa difícil distingir bé la puntuació, molt especialment la dels versos vuitè (després d'*espanta*) i catorzè (després de *pensamiento*).

Galli de Ortega (1998: 290n-291n) identifica el nom que es troba darrere les sigles B.U. com a Basilio Uribe, a les biografies del qual s'informa —en efecte— que publicà més d'un centenar de traduccions poètiques en una secció anomenada «De la poesía universal» al diari *La Prensa*. El nombre elevat de divergències indueix a considerar aquest text una traducció nova respecte a la que el mateix Basilio Uribe havia signat l'any 1951 (cf. supra).

Lo infinito

Siempre grato me fue este monte yermo
y este seto que en tanta parte excluye
del último horizonte la mirada.
Mas sentado y mirando, interminables
espacios y silencios sobrehumanos
y profunda quietud finjo en mi mente,
que de pavor el corazón me llenan.
Y al escuchar el susurrar del viento
entre estas plantas, aquel infinito
silencio con su voz voy comparando,
y me asalta el recuerdo de lo eterno,
de muertas estaciones y de voces
de la presente y viva, y así en esta
inmensidad se anega el pensamiento
y el naufragio me es dulce en este mar.

Luis ARENA

Font

Leopardi, *Cantos e idilios*, trad. i introd. Luis Arena, xilografies [Raoul] Veroni, Buenos Aires: Colección de Poesía «La Cabellera», n. XXVI, 1978, p. 25.

Observacions

Agraïm al fill de Raoul Veroni, Ral Veroni, que ens hagi permès de consultar el llibre, del qual es van imprimir tan pocs exemplar que ha esdevingut una veritable raresa bibliogràfica.

Literalment, a la portada: «versiones de Luis Arena».

El Infinito

Siempre querida me fue esta yerma colina
y esta maleza que de tanta parte
del último horizonte la vista impide.
Pero sentado, y contemplando, interminables
espacios detrás de ella, y sobrehumanos
silencios y profundísima calma
finjo en mi pensamiento. Y poco falta
para que el corazón no se amedrente. Y cuando el viento
oigo susurrar entre estas ramas, yo aquel
infinito silencio a esta voz
voy comparando; y me viene el recuerdo de lo eterno
y de las muertas estaciones, y de la presente,
viva y rumorosa. Así en esta
inmensidad se anega el pensamiento mío,
y el naufragar me es dulce en este mar.

Juan Bautista BERTRÁN

Fonts

1. Giacomo Leopardi, *Obra completa en poesía. Edición bilingüe*, tomo I: *Los Cantos*, pròleg i trad. Juan Bautista Bertrán, Barcelona: Ediciones 29, 1978, p. 107.
2. Giacomo Leopardi, *Poesía completa. Edición bilingüe*, tomo I: *Los Cantos*, pròleg i trad. Juan Bautista Bertrán, Sant Cugat del Vallès (Barcelona): Libros Río Nuevo, 1983, p. 107.
3. Giacomo Leopardi, *Los Cantos. Edición bilingüe*, pròleg i trad. Juan Bautista Bertrán, Barcelona: Ediciones 29, 1996, p. 107.
4. Leopardi, *Los Cantos*, pròleg i trad. Juan Bautista Bertrán, Sant Cugat del Vallès (Barcelona): Ediciones 29, 2000, p. 67.

Observacions

Són, totes les altres, reedicions de la primera font.

Les fonts tercera i quarta presenten una variant respecte a la primera i a la segona: al vers quart suprimeixen la coma que segueix el mot «contemplando» (fan «contemplando interminables»). Atès que el traductor traspassà l'any 1985, considerem més probable que sigui variant d'editor que no pas de traductor.

Bilingües les tres primeres fonts (original italià a p. 106).

Observacions sobre el poema al «Prólogo», p. 7-22 a les dues primeres fonts, p. 9-23 a la tercera, p. 9-25 a la tercera; cf. respectivament p. 11-14, 18-19; p. 13-15, 19-20; p. 14-16, 20-22.

«Libros Río Nuevo», que a la segona edició és el nom de l'editorial, a la primera i a la tercera hi figuren com a nom de la col·lecció (a la tercera, més exactament, «Colección de Poesía Río Nuevo»). A la segona edició el nom de la col·lecció és «Colección de Poesía AIRE FRESCO». A la quarta la col·lecció és «UCIEZA/POETAS MAYORES» i l'editorial, segons la pàgina de crèdits, és Edicions 29, però es llegeix «libros Rio Nuevo» a la coberta, a la contracoberta i a la portada.

Reproduccions (tria)

Muñiz 1990: 156 i 2012: 392; Foschi-Carini 1996: 188; Toccaceli et al. 1997: 133; Muñiz 1998a: 71; Calleja Medel 2003: 372; Angelino 2009; Guerini et al. 2019: 79; Martellini 2022: 149.

Giacomo Leopardi, *Poesías*, introd. Luigi Giussani, ed. Aldo Trento, Asunción (Paraguay): Editorial Parroquia San Rafael, 2002, p. 76.

Aldo Hidalgo Hermosilla, *La pro-ducción de vacío. Argumentos heideggerianos para repensar el espacio en la arquitectura*, tesi doctoral, Santiago de Xile: Universidad de Chile, 2011, p. 265.

Arturo Santos Raga, «La experiencia en la *Fenomenología del espíritu* de Hegel», *Stoa. Revista del Instituto de Filosofía de la Universidad Veracruzana*, Xalapa, vol. 5, n. 9, 2014, p. 77-104; cf. p. 77.

El infinito

Siempre caro me fue este collado
yermo y este seto, que de tanta parte
del último horizonte la vista excluye.
Mas sentado y contemplando, interminables
espacios más allá de aquéllos, y sobrehumanos
silencios, y profundísima calma
en mi mente imagino; tanto, que casi el
corazón se me estremece. Y si del viento
oigo el susurro entre estas plantas, yo aquel
infinito silencio y esta voz
voy comparando: y acuérdome de lo eterno,
y de las estaciones muertas, y de la presente
y viva, y su sonido. Así, en esta
inmensidad mi pensamiento anega,
y el naufragar me es dulce en este océano.

Loreto BUSQUETS

Font

Giacomo Leopardi, *Cantos*, ed., introd., trad. i notes Loreto Busquets, Barcelona: Casa Editorial Bosch, 1980, p. 217.

Observacions

Bilingüe (original italià p. 216). Títol en italià i en espanyol a p. 214 i 215, respectivament.
Set notes a peu de pàgina per al poema (p. 216n-217n).
Observacions sobre el poema a «Introducción», p. 60-61.
Reimpressions sense variants (hem consultat la de l'any 1995).

Reproduccions (tria)

Muñiz 1990: 157 i 2012: 393; Foschi-Carini 1996: 90; Muñiz 1998a: 71; Calleja Medel 2003: 373; Guerini et al. 2019: 79.

José Alsina, *Problemas y métodos de la literatura*, Madrid: Espasa-Calpe, 1984, p. 410.

René de Ceccatty, *Sibilla Aleramo*, trad. Oriol López, Barcelona: Circe, 1996, p. 307.

Elisa, «Literatura comparada: Giacomo Leopardi y Gustavo A. Bécquer», dins Id., *Walking around. Blog de libros, reflexiones y un poco de aquí y de allá*, 10/11/2012, consultable a <https://walkingaround-elisa.blogspot.com/2012/11/literatura-comparada-giacomo-leopardi-y.html>. Il·lustració: Caspar David Friedrich, *Monjo vora el mar*.

El Infinito

Siempre amada me fue esta yerma loma
y esta maleza que empece a la mirada
tanta extensión del último horizonte.
Pero, desde mi reposo y contemplando
más a lo lejos, mi pensamiento sueña
infinitos espacios, soberanos silencios,
profundísima calma.
donde mi corazón casi se atemoriza.
Y como el viento oigo gemir entre estas plantas,
el infinito silencio con esta voz voy comparando.
Y a mí viene lo eterno, las muertas estaciones
y la presente y viva con todo su rumor.
Así, en esta inmensidad, mi pensamiento se hunde
y el naufragar me es dulce en este mar.

Alfredo SILVA ESTRADA

Font

Alfredo Silva Estrada, «Leopardi y el hastío trascendente (1980)», dins Id., *La palabra transmutada. La poesía como existencia. Selección de textos acerca de la palabra poética (1960-1988)*, [Caracas: Contraloría General de la República], 1989, p. 85-94; cf. p. 93-94.

Observacions

El punt al setè vers, darrere «calma», deu ser una errata.

Traducció interpolada en discurs sobre el mateix poema, p. 92-94.

Al cap de molt de temps, en el decurs d'una entrevista, tot recordant un viatge d'estudis a Itàlia que havia fet de jove, Silva Estrada improvisà una altra versió dels set primers versos: «Siempre amada me fue esta yerma loma / y esta maleza que de tantas partes / del último horizonte la mirada empece / mas sentado aquí y mirando interminables / espacios y profundísima quietud / yo en el pensamiento me fijo, donde por poco / el corazón no se espanta…» (Milagros Socorro, «Entrevistas. Alfredo Silva Estrada / *El Nacional*, 2005», dins *Milagros Socorro*, lloc web, 15/10/2009, consultable a «https://milagrossocorro.com/2009/10/alfredo-silva-estrada-el-nacional-2005/»).

El Infinito

Siempre cara me fue esta colina yerma
y este seto, que en tanta parte
del último horizonte la mirada excluye.

Pero sentándome y mirando, interminables
espacios más allá de aquel, y sobrehumanos
silencios y profundísima quietud
en el pensar me finjo; donde por poco
el corazón no se espanta. Y como el viento
oigo susurrar entre estas plantas, yo, aquel
infinito silencio a esta voz
voy comparando y me sobreviene lo eterno
y las estaciones muertas, y la presente
y viva, el sonido de ella. Así entre esta
inmensidad se anega el pensamiento mío.
Y el naufragar me es dulce en este mar.

Godofredo IOMMI MARINI

Font

Poemas leídos en los Talleres de la Escuela de Arquitectura, trad. Godofredo Iommi M., Valparaíso: Universidad Católica de Valparaíso, 1980-1981.

Observacions

No havent tingut accés directament a la font, transcrivim el text de les reproduccions que referenciem tot seguit. No presenten diferències entre elles fora de la separació estròfica sota el tercer vers, que la primera i la tercera no fan.

Reproduccions (tria)

Herbert Spencer, «Teselador», dins Id., *doble página*, lloc web personal, 29/02/2008, consultable a <https://www.herbertspencer.net/2008/02/teselador>.

«L'Infinito», dins *Casiopea*, lloc web col·lectiu, Valparaíso: Escuela de Arquitectura y Diseño, Pontificia Universidad Católica de Valparaíso, 22/10/2017, consultable a <https://wiki.ead.pucv.cl/L%27Infinito>. Bilingüe: la traducció és precedida de l'original italià i seguida de la traducció de Carlos López S. (cf. infra). La separació estròfica s'aplica a l'original i a la traducció de Iommi, no a la de López S.

Manuel Sanfuentes V., «Semana 7 Miércoles 13 de mayo. Cuarta Parte: Infinito, luces y sombras», dins Jaime Reyes, Carlos Covarrubias, Isabel Margarita Reyes, Manuel Sanfuentes, *Taller de Amereida 2020*, dins *Casiopea*, lloc web col·lectiu, Valparaíso: Escuela de Arquitectura y Diseño, Pontificia Universidad Católica de Valparaíso, consultable a <https://wiki.ead.pucv.cl/Taller_de_Amereida_2020>. Bilingüe: original italià dalt al cos de la pàgina en versos i traducció en nota (nota 43) en text seguit tot marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua. El poema encapçala discurs sobre el mateix poema i més en general sobre la dialèctica entre límit i infinit en l'art (onze paràgrafs).

El infinito

Siempre querido me fue este yermo cerro,
y este arbusto, que desde tantas partes
del último horizonte la mirada excluye.
Pero, estando sentado y mirando, interminables
espacios más allá de aquél, y sobrehumanos
silencios, y profundísima quietud
yo en el pensamiento me imagino; donde por poco
el corazón se asusta. Y como el viento
oigo pasar entre estas ramas, aquel
infinito silencio con esta voz
voy comparando: y se me presenta lo eterno,
y las muertas estaciones, y la presente
y viva, y el sonido de ella. Así entre esta
inmensidad se anega mi pensamiento
y el naufragar me es dulce en este mar.

Annunziata ROSSI

Font

Giuseppe Ungaretti, «Comentarios a *L'infinito* de Leopardi», selecció i trad. Annunziata Rossi, *Thesis. Nueva Revista de Filosofía y Letras*, Ciutat de Mèxic (UNAM), a. III, n. 8, gener 1981, p. 29-31; cf. p. 29.

Observacions

El poema és anteposat al text ungarettià.

Bilingüe (original italià a columna esquerra). Títol complet del text espanyol: «El infinito (Traducción literal)».

Corregim l'errata «pesamiento» (v. 7).

El infinito

Siempre caro me fue este aislado cerro,
Y estos arbustos, que una buena parte
Impiden ver del último horizonte.
Mas, sentado y mirando, interminables
Espacios detrás de ellos, sobrehumanos
Silencios y una calma profundísima
Yo en el pensar me finjo; y casi, entonces,
Se espanta el corazón. Y cuando el viento
Escucho susurrar entre estas plantas,
El silencio infinito a la voz esta
Voy comparando. Y en lo eterno pienso,
En épocas ya muertas, y en la viva,
Presente, y su sonido. Así, en esta
Inmensidad se anega el pensar mío,
Y el naufragar en este mar me es dulce.

Eloy SÁNCHEZ ROSILLO

Fonts
1. Giacomo Leopardi, *Antología poética*, ed. i trad. Eloy Sánchez Rosillo, València: Editorial Pre-Textos, 1998, p. 25.
2. *Ibidem*, 2004[2], p. 25.

Variants primera font
8 Se espanta el corazón.] El corazón se espanta.
12 épocas ya muertas, y] muertas estaciones y

Observacions
Bilingüe (original italià a p. 24).
Nota llarga sobre el poema a p. 166. Cf. també «Introducción», p. 13.
No hem aconseguit localitzar i —per tant— no hem consultat una font anterior a les que aquí consignem: *Cántiga. Revista de Poesía*, Madrid, n. 2, juny 1982.

Reproduccions (tria)
Calleja Medel 2003: 373; Zunzunegui 2003: 132; Baltanás 2012; Guerini et al. 2019: 84.
Edixo Rosales, *La fugacidad de la mirada*, Maracaibo: Universidad del Zulia, 2007, p. 35.
————, «La matemática y la poesía: dos límites de la belleza», *Opción*, Universidad del Zulia, a. 29, n. 71, 2013, p. 11-24; cf. p. 17.
Francisco Torres Monreal, *Introducción básica a la poesía*, Madrid: Cátedra, 2019, p. 68.
Pia Pera, *Aún no se lo he dicho a mi jardín*, trad. Miguel Ros González, Madrid: Errata naturae, 2021, p. 223-224.
Alberto San Segundo, «El infinito. Giacomo Leopardi», *Salamanca RTV al Día*, 14/01/2025, consultable a <https://salamancartvaldia.es/noticia/2025-01-15-el-infinito-giacomo-leopardi-361508>. Il·lustració: Caspar David Friedrich, *El caminant sobre el mar de boira*.

L’Infinito

Siempre cara me fue esta colina
y aqueste seto, que de tanto espacio
del último horizonte al ver me impide.
Mas, sentado y mirando, interminables
espacios mas allá, y sobrehumanos
silencios y profundísima paz
en mi pensar veo; por lo que por poco
mi corazón se susta. Y como el viento
oigo morir entre estas plantas, aquel
infinito silencio a esta voz
voy comprando: y recuerdo lo eterno,
y la muerte estación, y la presente
que está viva y su son. Así entre
esta inmensidad se ahoga el pensamiento:
y el naufragar en este mar me es dulce.

Lluís ALBALATE

Font
Xavier Garcia, «Albalate, poeta pregon», *Foment*, Vilanova i la Geltrú, n. 36, 04/1984, p. 40-42; cf. p. 42.

Observacions
Interpolat en discurs (panegíric sobre Lluís Albalate).

El infinito

Siempre querida me fue esta yerma loma,
y esta maleza que priva a la mirada
de tanta parte del último horizonte.
Pero sentándome y contemplando, interminables
espacios más allá de ella, y sobrehumanos
silencios, y una profundísima quietud
simulo en mi mente; poco falta
para que el corazón se espante. Y como oigo
susurrar el viento entre estas plantas,
aquel infinito silencio a esta voz
voy comparando: y pienso en lo eterno,
y en las muertas estaciones, y en la presente
y viva, y en su sonido. Así, entre esta
inmensidad, se anega mi pensamiento:
y el naufragar en este mar me es dulce.

Rafael ARGULLOL

Font

1. Rafael Argullol, «En el ciento cincuenta aniversario de la muerte de Leopardi. Las dos Naturalezas», *La Vanguardia*, Barcelona, 16/06/1987, p. 48.

Fonts amb traducció parcial (v. 4-8, 13-15)

2. Rafael Argullol, «Leopardi: el infinito y el desierto», dins Id., *El Héroe y el Único. El espíritu trágico del Romanticismo*, Madrid: Taurus, 1982, p. 123-173; cf. p. 148n (v. 13-15) i 152n (v. 4-8). Després Barcelona: Destino, 1990; cf. p. 203 i 208. Després Barcelona: Acantilado, 2008; cf. p. 217 i 222. [*HyÚ*]
3. Rafael Argullol, introd. a Id., *Leopardi. Infelicidad y titanismo. Antologia y crítica*, trad. Jordi Marfà, Barcelona: Montesinos, 1985, p. 9-43; cf. p. 33 (v. 4-8, 13-15). [*Mon*]
4. Rafael Argullol, «Leopardi, un poeta para nuestro tiempo (1798-1837)», *Claves de Razón Práctica*, Madrid, n. 83, juny 1998, p. 50-54; cf. p. 51n (v. 4-8) i 52n (v. 13-15). [*CRP*]
5. Rafael Argullol, «*Cantos*, de Giacomo Leopardi», dins Jordi Llovet (dir.), *La literatura admirable*, Barcelona: Ediciones de Pasado y Presente, 2018, p. 353-364; cf. p. 362-364 (v. 4-8, 13-15). [*LitAd*]

Variants fonts amb traducció parcial

4 Pero] Mas *HyÚ*
4 contemplando, interminables] contemplando interminables *Mon CRP LitAd*
5 más allá] detrás *HyÚ Mon CRP LitAd*
6 y una profundísima quietud] una calma profundísima *HyÚ Mon CRP LitAd*
7 simulo en mi mente;] mi pensamiento finge; *HyÚ Mon CRP LitAd*
7 poco falta] pero poco falta *HyÚ Mon CRP LitAd*
13 Así, entre esta] Así en esta *HyÚ Mon CRP LitAd*
14 inmensidad, se] inmensidad se *HyÚ Mon CRP LitAd*

Observacions

A la primera font el poema hi apareix separat de l'article pròpiament dit: l'article ocupa les quatre primeres columnes de la pàgina; el poema és transcrit, només en traducció, a la cinquena columna, tancat en un requadre, sota el retrat en blanc i negre de Leopardi.

A totes les fonts amb traducció parcial els fragments del poema són interpolats en discurs sobre el mateix poema o, més en general, sobre el tema de l'infinit en Leopardi. Aquest discurs ocupa: bona part de la primera font; a la segona font p. 147-152 (citem d'edició Taurus); a la tercera, p. 32-33; a la quarta, p. 51 (3a columna) - 52 (1a columna); a la cinquena, p. 362-364.

Bilingües les fonts segona, tercera, quarta, cinquena (traducció en nota o immediatament després de l'original).

Tot i que una part de les variants són posteriors a la primera font, donem preeminència a aquest testimoni en tant que és l'únic que conté el poema complet.

No incloem en l'aparat de variants la lliçó «sentándose» (v. 4) de la tercera font (*Mon*), lliçó que considerem una errata.

Poc clara, a la primera font, la puntuació final del vers penúltim: dos punts o punt i coma.

El Infinito

Siempre caro me fue este yermo monte
y esta maleza, que en tan grande parte
el último horizonte ver impide.
Mas, mirando sentado, interminables
espacios allén de ella, y sobrehumano
silencio, y profundísimas quietudes
en la mente me finjo, do por poco
no trema el corazón. Y cuando el viento
entre estas matas susurrar escucho,
aquel silencio inmenso a estas voces
voy comparando, y viéneme lo eterno,
y las muertas edades, y la viva
presente y su rumor. Así entre esta
inmensidad se anega el alma mía,
y en este mar el naufragar me es dulce.

Miguel REQUENA MARCO

Font

Miguel Requena Marco, «Traducción poética: traducción ceñida, ejemplificada en tres cantos de Leopardi (XII, XIV y XXVIII)», *Cuadernos de Traducción e Interpretación*, n. 8/9, 1987, p. 69-79; cf. p. 71.

Observacions

Bilingüe (original italià a p. 70).

A p. 69-70 i 73-79 el traductor justifica i comenta les seves decisions. A 70n esmenta o comenta breument versions d'altri (cf. entrada Requena Marco 1987 a la nostra *Bibliografia*).

El [i]nfinito

Siempre me fué querida esta yerma
loma y esta maleza
que tanto impide ver el horizonte.
Mas sentado, contemplo interminables
espacios más allá, sobrehumano
silencio y profundísima calma
finge mi pensamiento: tanto que casi
se estremece el corazón como si oyera
el susurro del viento entre estas ramas.
Oigo el susurro del viento
entre estas plantas y aquel infinito
silencio y esta voz comparo: me acuerdo
de lo eterno y de las muertas
estaciones y de la presente y viva
y su sonido. En esta inmensidad
se anega el pensamiento y el naufragar
en este mar me es dulce.

Antonio FERNÁNDEZ MOLINA

Font
«Tres poemas de Giacomo Leopardi», trad. Antonio Fernández Molina, *El Cardo de bronce*, Tomelloso (Ciudad Real), n. 13, 03/1988, p. 11-13; cf. p. 11.

Observacions
No diu ‘traducción’, sinó «versión de».

El infinito

Siempre vuelvo a este monte solitario
Y al follaje que obstruye la visión
De gran parte del último horizonte.
Al llegar, admirando, me imagino
Un infinito espacio más allá,
Sobrehumanos silencios, honda calma,
Hasta casi aterrar el corazón.
Mas no bien oigo el viento susurrar en los árboles
Y aproximo esa voz
A aquel silencio inmenso,
Me alcanza la memoria de lo eterno,
Y la muerta estación, y la presente
Y viva con su son. Así le entrego
A tanta inmensidad mi pensamiento
Y me hundo dulcemente en este mar.

Ricardo H. HERRERA

Fonts

1. Giacomo Leopardi, *El infinito y otros cantos*, trad. Ricardo H. Herrera, Buenos Aires: Grupo Editor Latinoamericano, 1990, p. 35.
2. Ricardo H. Herrera, *Secreto del poeta. De Leopardi y de Ungaretti*, Córdoba (Argentina): Ediciones del Copista, 2010, p. 17.

Variants primera font

1 Siempre vuelvo a este monte solitario] Amé siempre esta árida colina
2 al follaje] este cerco
4 Al llegar, admirando,] Sentado, contemplando,
6 Sobrehumanos silencios,] Silencios sobrehumanos,
7 el corazón.] al corazón.
8 el viento] al viento
8 los árboles] el cerco,
9-10 Y aproximo esa voz / A] y distingo esa voz / de
14 tanta] esta

Observacions

Bilingües totes dues fonts (original italià a p. 34 i 16, respectivament).

La primera font inclou una «Nota introductoria» del traductor (p. 7-11) on s'espigolen algunes observacions sobre el poema (p. 8 i 10). La segona font, una «Anotación preliminar» (p. 7-13) també del traductor, sense observacions sobre el poema però sí sobre la gènesi de les traduccions i del nou llibre (cf. p. 7). Al marge de les fonts, el traductor va justificar molt particularment les seves dues solucions per al primer vers en un article posterior (cf. entrada Herrera 2014 a la nostra *Bibliografia*).

A la primera font no hi diu 'traducción', sinó «versión de».

Reproduccions (tria)

Blanco de García 1998: 262; Angelino 2009; Campo 2010; Guerini et al. 2019: 80; Ceballos Aybar 2020: 5.

gotamarina [Marina Pérez Muraro], «Giacomo Leopardi | propuesta de Marina», dins Id., *Pan de humo*, blog, 28/04/2010, consultable a <http://pandehumo.blogspot.com/2010/04/giacomo-leopardi-propuesta-de-marina.html>.

Silvia Cattoni, *Literatura Italiana 2024 – Introducción a Giacomo Leopardi. «El infinito»*, Canal de la cátedra de Literatura Italiana – Facultad de Filosofía y Humanidades – Universidad Nacional de Córdoba – Argentina, 24/08/2024, consultable a <https://www.youtube.com/watch?v=Zu_6af9jdQA>; cf. 00:59:55-01:17:55.

El infinito

Siempre he amado esta desierta colina
y este seto que vasta parte
del último horizonte a la mirada oculta.
Mas, sentado y contemplando, tan ilimitados
espacios y sobrehumanos silencios
e insondable calma mi mente
más allá imagina, que casi temor
al corazón infunden. Y al oír el susurro
del viento entre esta fronda, aquel
infinito silencio con esta voz
voy comparando, y evoco lo eterno,
y las estaciones muertas, y ésta
viva y su sonido. Así esta inmensidad
mi pensamiento inunda,
y con placer naufrago en este mar.

Ricardo POCHTAR

Fonts

1. Giacomo Leopardi, *Zibaldone de pensamientos. Una antología*, selecció i introd. Rafael Argullol, trad. Ricardo Pochtar, Barcelona: Tusquets, 1990, p. 298-299.
2. Versió enviada pel traductor a l'autor d'aquest recull mitjançant correu electrònic de data 16/02/2026.

Variants primera font

1-2 desierta colina / y] desierta / colina y
2 seto que] seto, que
4 Mas, sentado] Mas sentado
5 espacios y] espacios, y
7-8 casi temor / al corazón infunden.] por poco / el corazón se espanta.
9 esta fronda,] estas plantas,
11 comparando,] comparando:

Observacions

A la primera font, de les «Notas» finals del volum (p. 295-301), només tres són del traductor, una de les quals per transcriure i traduir *L'infinito* arran de la referència a l'idil·li que es fa a *Zibaldone*, 1430-1431. A la nota hi llegim l'original italià i al darrere, entre parèntesis, la traducció, l'un i l'altra escrits en text seguit amb barres obliqües per a marcar la frontera de vers. A la introducció d'Argullol («Introducción. Una lectura del *Zibaldone*», p. 9-28), el tema de l'infinit en Leopardi hi és afrontat a p. 23.

Infinito

Siempre amada me fue esta solitaria loma
Y estos setos, que tanta parte
Del último horizonte a la mirada privan.
Mas sentado y contemplando, interminables
Espacios más allá de aquellos, y sobrehumanos
Silencios, y profundísima quietud
Yo en mi pensamiento imagino; donde por poco
Mi corazón se espanta. Y apenas el viento
Oigo susurrar entre esas planas, yo ese
Infinito silencio a esta voz
Voy comparando; y me asalta lo eterno,
Y las estaciones muertas, y la presente
Y viva, con su sonido. Así en esta
Inmensidad se anega mi pensamiento:
Y naufragar me es dulce en este mar.

Pedro Luis LADRÓN DE GUEVARA

Font
Pedro Luis Ladrón de Guevara Mellado (ed.), *Leopardi en los poetas españoles*, Madrid: Huerga & Fierro, 2005, p. 160.

Observacions
Al damunt del títol, hi llegim el nom del traductor seguit de data: «(1991)».

L’infinito

Siempre me fue querida esta yerma colina,
y este seto, que de tanta parte
del último horizonte excluye la mirada.
Pero, sentado y mirando, interminables
espacios más allá de él, y sobrehumanos
silencios, y la más profunda quietud
en mi pensamiento imagino; donde por poco
el corazón no se espanta. Y, oyendo al viento
murmurar entre estas plantas, yo aquel
infinito silencio a esta voz
voy comparando; y pienso en la eternidad,
las estaciones muertas, y la presente
y viva, y su sonido. Así en esta
inmensidad se ahoga el pensamiento mío;
y naufragar es dulce en este mar.

Carlo TESTA

Font

Carlo Testa, «La otra tierra, el otro yo: el mito de la Alteridad en el Romanticismo», dins Joan Ramon Resina (ed.), *Mythopoesis: Literatura, totalidad, ideología*, Barcelona: Anthropos, 1992, p. 131-146; cf. p. 138.

Observacions

Interpolat en discurs sobre el mateix poema (p. 138-140).

Bilingüe: a la mateixa p. 138 en primer lloc és transcrit l’original italià en versos; immediatament després, la traducció és transcrita entre parèntesis i en text seguit, tot marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua. Falta una barra darrere «presente» (n’estem segurs perquè se segueix escrupolosament la divisió en versos de l’original).

Havent consultat Carlo Testa, concloem —amb un grau alt de probabilitat— que ell mateix va ser l’autor del text en castellà tant de l’article com del poema (correu electrònic de data 23/02/2026).

Al sisè vers corregim l’errata «mas» afegint-hi l’accent.

El infinito

Siempre amado me fue este yermo monte
y este cercado, que por muchas partes
oculta el horizonte a la mirada.
Mas, sentado y mirando, interminables
espacios, más allá, y sobrehumanos
silencios, y una hondísima quietud
mi mente se imagina, casi a punto
del pánico mi alma. Y como el viento
oigo sonar entre estas plantas, ese
infinito silencio yo comparo
con esta voz: lo eterno me recuerda,
las muertas estaciones y la viva
y actual, y su sonido. Así, en esta
inmensidad se anega el pensamiento;
y el naufragar en este mar me es dulce.

Horacio ARMANI

Font

«Giacomo Leopardi (1798-1837)», dins *Antología de Poesía italiana Contemporánea*, pròleg, selecció i trad. Horacio Armani, Torremolinos (Màlaga): Litoral / Ediciones UNESCO, 1994, p. 27-41; cf. p. 31.

Observacions

El llibre és també un número de revista: *Litoral* (Torremolinos), a. XXIII, n. 201-202.

Reproduccions (tria)

Ceballos Aybar 2020: 5.

«L'infinito», *La biblioteca de Marcelo Leites*, blog, 25/01/2009, consultable a <https://ustedleepoesia2.blogspot.com/search/label/Giacomo%20Leopardi>.

Alessandro Capecchi, «Una introducción a Giacomo Leopardi», trad. José María Poirier, *Revista Criterio Digital*, Buenos Aires, n. 2440, 10/09/2017, consultable a <https://www.revistacriterio.com.ar/bloginst_new/?p=13961>.

El Infinito

Siempre grata me fue esta solitaria
colina y este seto que un gran trecho
del último horizonte ver impide.
Mas sentado y mirando, interminables
espacios me imagino y sobrehumanos
silencios y una calma profundísima
que al corazón espanta. Y como al viento
lo escucho susurrar entre estas frondas,
tal silencio infinito a esa voz suya
comparando voy yo, y lo eterno asáltame
y las muertas edades, y ésta viva
y presente y su música. Así, en esta
inmensidad se anega el pensamiento,
y naufragar me es dulce en este abismo.

Carlos CLEMENTSON

Font

Carlos Clementson, «Nocturnos de Recanati (Leopardina para Antonio de Hoyos)», dins Juan Torres Fontes (ed.), *Homenaje al Profesor Antonio de Hoyos*, Múrcia: Real Academia Alfonso X el Sabio, 1995, p. 105-126; cf. p. 112.

Observacions

Hem corregit l'errata «comprando» que es llegeix al desè vers.

A p. 120 el darrer vers, en italià, fa d'epígraf a un poema original del traductor, *Giacomo Leopardi contempla las estrellas*.

Infinito
-Eterno-

Siempre cara me fue esta yerma altura
Y este cercado verde en tanta parte
El último horizonte nos oculta.
Aun sentado y mirando interminables
Espacios más allá, de sobrehumanos
Silencios, profundísima quietud
En el pensar me abstraigo, entonces, casi
Se contrae el corazón. Y cuando el viento
Oigo silbar en las matas, aquel
Infinito silencio, y este rumor
Voy comparando y me invade lo eterno:
Las estaciones muertas, la presente
viva, y el sonido en ella. Así sumido
En tal inmensidad mi pensamiento:
Es tan dulce este mar en mi naufragio.

Rosa LACAVA

Font

Norma R. CEBALLOS AYBAR, «Appendice – La lingua della poesia», dins «Unità V – Traduzione di poesia» de l'assignatura *Traducción Literaria (Italiano) – 2020*, Carrera de Grado en Traductorado Público Nacional de Italiano, Universidad Nacional de Córdoba (Argentina), any acadèmic 2020, s. p. [p. 4].

Observacions

A la font el poema hi apareix mecanografiat o fotocopiat; segurament va ser transcrit o extret d'un document anterior que desconeixem. Només s'hi llegeix, al peu: «Rosa Lacava, 1995.» Sobre les particularitats de l'arxiu Ceballos Aybar 2020, cf. entrada corresponent a la nostra *Bibliografia*. Familiars de la traductora ens han confirmat per correu electrònic (data 17/10/2026) l'autoria del text. Rosa Lacava va protagonitzar múltiples iniciatives literàries a la ciutat de General Pico, a La Pampa, entre les quals diverses publicacions a les quals no hem tingut accés.

Bilingüe: original italià a p. 2, interpolat en una pàgina crítica sobre el poema, pàgina d'origen indeterminat, escrita en italià, segurament fotocopiada, no relacionada amb Rosa Lacava.

El Infinito

Siempre cara me fue esta colina solitaria
y este seto que por tantos lados
del horizonte extremo excluye la mirada.
Mas sentado y mirando inacabables
espacios que la exceden, sobrehumanos
silencios y profundísima quietud
yo me construyo con el pensamiento; allí
el corazón no se amedrenta. Y como al viento
lo escucho susurrar entre estas plantas,
el silencio infinito a esta voz voy
comparando y redescubro en mí
lo eterno, las estaciones muertas, la presente
y viva, y su rumor. Así, tras esta
inmensidad se ahoga el pensamiento mío:
y me es dulce el naufragio en este mar.

Jenaro TALENS

Font
Gilda Virginia Calleja Medel, *Antonio Colinas, traductor*, Lleó: Universidad de León, 2003, p. 374.

Observacions
Al peu del poema: «Traducido en Florencia, el 23 de julio de 1997. (en prensa).»

Reproduccions (tria)
Zunzunegui 2003: 130, amb indicació de data: «1997». Talens era el director de la revista on es publicà el treball de Zunzunegui.

El infinito

Siempre caro me fue este yermo monte
y aqueste seto que por tanta parte
mirar impide el último horizonte.
Mas sentado, y mirando, interminados
espacios más allá, y un sobrehumano
silencio, y profundísimas quietudes
en la mente me finjo; do por poco
se espanta el corazón. Y como el viento
oigo silbar entre estas plantas, yo ese
infinito silencio a estas voces
voy comparando: y lo eterno evoco
y las muertas edades, y la viva
y presente, y su son. Así entre esta
inmensidad se anega el pensamiento
y el naufragar me es dulce en este mar.

José Luis BERNAL

Font
Giacomo Leopardi, *Cantos*, trad. José Luis Bernal, ed. Mariapia Lamberti i José Luis Bernal, Peligros (Granada): Editorial Comares, 1998, p. 117.

Observacions
Bilingüe (original italià a p. 116).

Reproduccions (tria)
Zunzunegui 2003: 131; Baltanás 2012; Guerini et al. 2019: 85; Martellini 2022: 197.

El Infinito

Siempre caro me fue este cerro yermo
y este seto que tan gran extensión
del horizonte priva a la mirada.
Más sentado y mirando, interminables
espacios más allá y calmas profundas,
silencios sobrehumanos me imagino
mientras mi corazón se aterroriza.
Y cuando escucho el viento susurrando
entre las plantas, siento yo esta voz
y al silencio infinito la comparo
y de pronto me acuerdo de lo eterno,
las estaciones muertas, la presente,
la viva, y su sonido. Luego en esta
inmensidad se anega el pensamiento
y naufragar me es dulce en este mar.

Julián JIMÉNEZ HEFFERNAN

Font

«Romanticismo Italiano», selecció, introd. i trad. Julián Jiménez Heffernan, dins *Poetas Románticos Universales. Antología bilingüe*, ed. i coord. Miguel A. García i Juan P. Monferrer, introd. general Bernd Dietz, Còrdova (Espanya): Universidad de Córdoba, 1998, p. 133-169; cf. p. 161.

Observacions

Bilingüe (original italià a p. 160).
Observacions sobre el poema a la introducció del capítol, p. 135-141; cf. p. 139.

El infinito

Siempre amado me fue este otero yermo,
y este seto que excluye la mirada
del último horizonte en tanta parte.
Mas sentado y mirando, interminables
espacios tras de aquel, y un sobrehumano
silencio, y una calma profundísima
en la mente imagino, tal que casi
siente miedo mi pecho. Y cuando el viento
oigo sonar entre esas plantas, ese
infinito silencio, y esta voz
voy comparando; y en lo eterno pienso,
las edades ya muertas, la presente
y viva, y su sonido. Así tras esta
inmensidad se anega el pensamiento:
y dulcemente en este mar naufrago.

Luis MARTÍNEZ DE MERLO

Font
Giacomo Leopardi, *Cantos escogidos*, trad. i selecció Luis Martínez de Merlo, Madrid: Ediciones Hiperión, 1998, p. 63.

Observacions
Bilingüe (original italià a p. 62). Títol del poema en totes dues llengües a p. 61.

Reproduccions (tria)
Baltanás 2012; Guerini et al. 2019: 85.
Sara Fernández de Barrena, *La creatividad en Charles S. Peirce: abducción y razonabilidad*, tesi doctoral, Pamplona: Universidad de Navarra, 2003, p. 139.
Joaquín Rabassa, «Giacomo Leopardi, (Cantos escogidos)», dins Id., *Homo Sapiens Sapiens (Homo Creativus)*, blog, 09/2009, consultable a <https://blogdejoaquinrabassa.blogspot.com/2010/09>.
Duelista entre palabras, «Poesía romántica», dins Id., *Lengua y Literatura de Bachillerato... y otras cosas*, blog, 05/03/2010, consultable a <https://dueloliterae.blogspot.com/2010/03/poesia-romantica.html>.

El Infinito

Siempre caro me fue este yermo cerro
y esta espesura, que de tanta parte
del último horizonte el ver impide.
Mas sentado y mirando, interminables
espacios a su extremo, y sobrehumanos
silencios, y hondísimas quietudes
imagino en mi mente; hasta que casi
el pecho se estremece. Y cuando el viento
oigo crujir entre el ramaje, yo ese
infinito silencio a este susurro
voy comparando: y en lo eterno pienso,
y en la edad que ya ha muerto y la presente,
y viva, y en su voz. Así entre esta
inmensidad mi pensamiento anega:
y naufragar en este mar me es dulce.

Mª. de las Nieves MUÑIZ

Font

Giacomo Leopardi, *Cantos*, ed. i trad. Mª. de las Nieves Muñiz Muñiz, Madrid: Cátedra, 1998, p. 233; 2009[2], p. 251.

Observacions

Bilingüe: text original a p. 232 (primera edició) i a p. 250 (segona edició).
Llarga introducció al poema a p. 225-231 (primera edició), p. 243-249 (segona edició).
Es reprodueix l'autògraf de Nàpols a p. 229 (primera edició), p. 247 (segona edició).
Notes finals sobre el poema a p. 663-670 (primera edició), p. 683-690 (segona edició).
Bibliografia sobre el poema a p. 76-79 (primera edició), p. 89-91 (segona edició).

Reproduccions (tria)

Calleja Medel 2003: 373; Zunzunegui 2003: 133; Guerini et al. 2019: 81; Martínez García 2019-2020: 39; Coriasso 2020: 177-178; Martellini 2022: 203; Domínguez 2024.

«Poesía para un bicentenario», *El Periódico*, Barcelona, suplement *Libros*, n. 15, 18/09/1998, p. 10-11; cf. p. 11.

Giacomo Leopardi, *Canti. Traduzioni*, presentació Davide Rondoni, ed. Rolando Garbuglia i Stefano Maldini, Bolonya: Centro mondiale della poesia e della cultura «Giacomo Leopardi» i Centro di poesia contemporanea (Università di Bologna) / Recanati: Centro Nazionale di Studi Leopardiani, 1999, p. 107.

Fernando Bayón Martín, «La herencia de Hegel en la hermenéutica de la historia de Hans-Georg Gadamer», *Utopía y Praxis Latinoamericana*, Universidad del Zulia, a. 6, n. 15, desembre 2001, p. 44-67; cf. p. 45.

José Francisco Ruiz Casanova (selecció i introd.), *Antología Cátedra de Poesía de las Letras Universales*, Madrid: Cátedra, 2013, p. 501. Consideracions sobre el poema a la «Introducción» (p. 31-50; cf. p. 44-45), on també és reproduït sencer (p. 45) com a exemple de l'autoreferencialitat de tot text poètic.

«Leopardi in spagnolo», *Colegio de Salamanca*, lloc web, 20/05/2019, consultable a <https://colegiodesalamanca.com/leopardi-in-spagnolo>.

José Julio Perlado, «El infinito», dins Id., *Mi siglo*, blog, 11/06/2022, consultable a <https://misiglo.es/2022/06/11/el-infinito-3>. Dues il·lustracions, quadres de John Constable: *Yarmouth Jetty* i un dels seus estudis de núvols amb arbres.

Traducció amb un alt nombre de reproduccions a la xarxa.

El [Inf]inito

Siempre grata me fue esta yerma loma,
y este seto, que tanta parte oculta
del último horizonte a la mirada.
Sentado aquí, contemplo interminables
espacios más allá, y sobrehumanos
silencios, y una calma profundísima
mi pensamiento invade; tanta, al fin,
que el corazón se asusta. Y como el viento
susurra entre el ramaje, aquel silencio
infinito con esta voz comparo.
Y vuelve a mí lo eterno, y las ya muertas
estaciones del año, y la presente,
aún viva, y su sonido. Así entre esta
inmensidad se anega el pensar mío.
Y naufragar me es dulce en este mar.

Alejandro DUQUE AMUSCO

Font

Giacomo Leopardi, *Canti. Traduzioni di Duque Amusco, Barfoot, Bonnefoy, Elliot, Enzensberger, Hutcheson, Jaccottet, Lynch, Muñiz Muñiz, Pierpoint, Purin, Singh, Vaghenàs, Vol'tskaja*, presentació Davide Rondoni, ed. Rolando Garbuglia i Stefano Maldini, Bolonya: Centro mondiale della poesia e della cultura «Giacomo Leopardi» i Centro di poesia contemporanea (Università di Bologna) / Recanati: Centro Nazionale di Studi Leopardiani, 1999, p. 13.

Observacions

A la solapa del llibre s'hi llegeix: «Questo volume viene pubblicato in occasione dell'incontro tra i poeti che hanno tradotto Leopardi – Bologna, Aula Absidale di Santa Lucia, 17-18 maggio 1999.»

A la «Presentazione», p. 6-9, s'hi fan reflexions sobre la predilecció dels traductors per *L'infinito*.

A p. 11, títol en italià correcte (L'INFINITO); incorrecte en espanyol (EL FINITO). Correcte a l'índex (El Infinito).

Bilingüe (original italià a p. 12).

Reproduccions (tria)

«Seremos infinito», *Diario UNO de Entre Ríos*, Paraná (Argentina), 03/05/1019, consultable a <https://www.unoentrerios.com.ar/sociedad/seremos-innito-n1760739.html>.

Giacomo Leopardi, *L'Infinito. L'Infini. The Infinite. El Infinito. Das Unendliche*, ed. Lucio Passerini, Verona: Tipografia Artigiana Universitaria Veronese, 2019, s. p. [p. 8].

«Giacomo Leopardi, infinito & more», dins Associazione Culturale Musicarte, *La Biblioteca di Babele*, portal web, s. d., consultable a <http://www.bibliotecadibabele.org/index.php?option=com_content&view=article&id=95&Itemid=73&lang=es>.

El infinito

Siempre amé esta árida colina
y esta fronda, que obstruye la visión
de gran parte del último horizonte.
Sentado y contemplando, concibo
infinitos espacios más allá,
silencios sobrehumanos, honda quietud
que poco menos mi corazón aterra.
Mas ni bien oigo al viento susurrar
en el follaje, y comparo esa voz
con aquel silencio inmenso,
me veo envuelto por lo eterno,
por las muertas estaciones y la viva
y presente con su son. Así se anega
en esta inmensidad mi pensamiento:
y naufrago dulcemente en este mar.

Antonio ALIBERTI

Fonts

1. Giacomo Leopardi, *El pensamiento infinito. Cronología, Cantos, Opúsculos morales, Pensamientos. Homenaje al Bicentenario del Nacimiento*, ed. i trad. Antonio Aliberti, pròleg María Esther Badin, Buenos Aires: Editorial Atuel, 1999, p. 113.
2. «Giacomo Leopardi (1798-1837)», dins *La poesía italiana en el tiempo. Del Medioevo a nuestros días*, selecció, trad. i introd. Antonio Aliberti, Buenos Aires: Instituto Italiano de Cultura / Atuel, 1999, p. 164-173; cf. p. 165.

Observacions

Bilingües totes dues fonts (original italià, respectivament, a p. 112 i 164).

A la portada de la primera font literalment hi diu: «Realización y versiones de Antonio Aliberti».

No hem localitzat una font anterior, assenyalada per Galli de Ortega en aquests termes: «Antonio Aliberti, “La susceptibilidad de la forma” con la versión de “El infinito”, en *La Nación*, 4/6/1987» (Galli de Ortega 1998: 290n).

El infinito

Siempre querida me fue esta solitaria colina
y este seto que gran parte
del último horizonte la visión impide.
Mas sentado, y mirando interminables
espacios detrás de él, y sobrehumanos
silencios y profundísima calma
en el pensamiento imagino; y por poco
el corazón no se aterra. Y como el viento
escucho susurrar entre estas plantas, ese
infinito silencio a esta voz
voy comparando: y me invade lo eterno,
y las estaciones muertas, y la actual,
viva, y su sonido. Así en esta
inmensidad se anega mi pensar
y el naufragar me es dulce en este mar.

Daniel A. CAPANO

Font
Giacomo Leopardi, *El pensamiento infinito. Cronologías, Cantos, Opúsculos morales, Pensamientos. Homenaje al Bicentenario del Nacimiento*, ed. i trad. Antonio Aliberti, pròleg María Esther Badin, Buenos Aires: Editorial Atuel, 1999, p. 113.

Observacions
Bilingüe (original italià a p. 112).
Traducció publicada sota la d'Antonio Aliberti (cf. pàgina anterior).

El infinito

Siempre caro me fue este yermo cerro,
y este seto, que de tanta parte
del último horizonte el ojo excluye.
Más sentado y mirando, interminable
espacio allende aquél, y sobrehumanos
silencios, y hondísima quietud
yo en el pensar me finjo; dónde casi
el corazón se aterra. Y como el viento
oigo soplar entre estas plantas, yo aquel
infinito silencio a esta voz
voy comparando: y me coge lo eterno,
las muertas estaciones, la presente
y viva y su sonido. Así entre esta
inmensidad se ahoga el pensar mío:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Raffaele PINTO

Font
Raffaele Pinto, «*L'Infinito* y el nihilismo positivo de Giacomo Leopardi», *Er, Revista de Filosofía*, Sevilla-Barcelona, n. 24-25, 1999, p. 93-115; cf. p. 93-94.

Observacions
Bilingüe (original italià a p. 93).
Tot l'article és una lectura-comentari del poema.

El infinito

Siempre querido me fue este cerro solitario,
y este seto que hurta a la mirada
tanta parte del último horizonte.
Mas sentado y mirando más allá,
interminables espacios y sobrehumanos
silencios y profundísima calma
en mi pensamiento imagino; y por poco
el corazón no se asusta. Y cuando el viento
oigo silbar entre estas plantas, aquel
infinito silencio a este susurro
voy comparando: y pienso en lo eterno,
en las muertas estaciones, y en el son
de la presente y viva. Así, entre esta
inmensidad se anega mi pensamiento:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Carmelo VERA SAURA

Font
Vincenzo Guarracino (ed.), *Il verso all'infinito. L'idillio leopardiano e i poeti italiani alla fine del millennio*, Venècia: Marsilio, 1999, p. 174.

Observacions
A p. 152 Guarracino hi compara breument una solució concreta a les versions de Vera Saura i Colinas.

El infinito

Siempre querida me fue
esta colina solitaria
y esta cerca que excluye en gran
parte, el último horizonte.
Y sobrehumanos silencios
y profundísima calma
en el pensamiento me veo
de tal modo que el
corazón casi se espanta
y cuando el viento oigo murmurar
entre estas plantas
yo comparo aquel infinito
silencio con esta voz
y recuerdo la eternidad
y las estaciones muertas
y de la presente y viva estación
y de su sonido.
Así, dentro de esta inmensidad,
se hunde mi pensamiento:
y me es dulce
naufragar en este mar.

[Anònim]

Font

Giacomo Leopardi, *Cantos y otros poemas*, Buenos Aires: Editorial Planeta Argentina (Obras Maestras de la Poesía, 38), 1999, p. 17-18.

Observacions

No es consigna el nom del traductor. Planeta acostuma a reeditar sempre la traducció de Diego Navarro (cf. supra), però aquí en publica una altra l'origen de la qual ens és desconegut.

Llibre imprès a Santa Perpètua de Mogoda (Barcelona).

El infinito

Siempre cara me ha sido esta colina yerma
y estas matas que a la mirada esconden
tanto lugar del horizonte último.
Pero sentado aquí mirando yo imagino
más allá interminables extensiones,
silencios sobrehumanos y una calma
tan profunda que el corazón por poco
se me estremece. Y cuando llega a mí el susurro
del viento entre las plantas, yo comparo
aquella voz a los silencios infinitos;
me viene entonces el recuerdo de lo eterno,
y de las estaciones muertas, y de la presente
y viva y su sonido. Y así en esta
inmensidad se anega el pensamiento:
y en este mar me es dulce la zozobra.

Marcelo COHEN

Font

Giacomo Leopardi, *Cantos*, trad. i pròleg Marcelo Cohen, Buenos Aires: Editorial Losada, 2000, p. 85.

Observacions

Breus consideracions sobre el poema al «Prólogo», p. 7-17; cf. p. 11-12 i 15. A p. 12 s'hi reprodueix el poema en espanyol sense variants respecte a p. 85.

Bilingüe: traducció a la part superior de la pàgina en versos pròpiament dits (salt de línia); original italià a la part inferior en text seguit tot marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua.

Reproduccions (tria)

Guerini et al. 2019: 81.

M.F., «Poesía. El infinito», dins Leonora Djament et al., *Eterna cadencia*, lloc web, 24/06/2009, consultable a <https://eternacadencia.com.ar/nota/el-infinito/5254>.

Rocío Martínez, «El Infinito (L'Infinito). Giacomo Leopardi», dins *Scribd*, biblioteca digital col·lectiva, 22/04/2020, consultable a <https://es.scribd.com/document/457654687/Leopardi-El-Infinito-doc>.

Laura Isola, «Agustina Nuñez: Ondulaciones hacia un infinito», dins Pablo de Sousa et al., *De Sousa galería*, lloc web, Buenos Aires, 27/04/2022, consultable a <https://aldodesousa.com/exposiciones/2022/5/12/agustina-nuez-ondulaciones-hacia-un-infinito>. Il·lustracions: obres d'Agustina Nuñez exposades a la galeria del 27/04 al 23/06/2022.

El infinito

Siempre grato me fue este monte yermo
y este seto también que de tan grande
el último horizonte oculta al ojo.
Mas sentado y mirando, interminados
espacios más allá, y sobrehumanos
silencios, y quietud profundísima
que en la mente figuro, donde casi
el corazón se espanta. Y como el viento
oigo agitarse entre las plantas, ese
infinito silencio que comparo
a esta voz; y me asalta lo eterno,
las estaciones muertas, y la viva
y presente, su rumor. Así entre esta
inmensidad se anega el pensamiento:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Luigi AMARA

Font

Giuseppe Ungaretti, «Del más y el menos. El endecasílabo», trad. Luigi Amara, *(Paréntesis)*, Ciutat de Mèxic, a. I, n. 11, juny-juliol 2001, p. 9-13; cf. p. 11n.

Observacions

Bilingüe (original italià a la columna esquerra).

El poema tanca una «N. del T.». És adjuntat per a una millor comprensió de les argumentacions d'Ungaretti entorn, especialment, dels v. 8-10. Immediatament abans llegim: «El poema completo de Leopardi se copia a continuación, al lado de una versión nueva.»

Una ratlla blanca que apareix entre els versos segon i tercer tant a l'original italià com a la traducció interpretem que és una errata i, per tant, la suprimim.

El Infinito

Siempre amé esta apartada colina
Y este seto que excluye la mirada
De tanta parte del último horizonte.
Mas, sentado y mirando, ilimitados
Espacios más allá de él y sobrehumanos
Silencios y quietud profundísima
Mi pensamiento evoca; tal que por poco
El corazón no se espanta. Y como el viento
Oigo susurrar entre estas plantas, yo aquel
Infinito silencio a esta voz
Voy comparando: y me sobreviene lo eterno,
Y las muertas estaciones, y la presente
Y viva, y su sonido. Así, mi pensamiento
En esta inmensidad se anega:
Y naufragar es dulce en este mar.

VERSIONES IN FIERI

Font

«Giacomo Leopardi. *Canti*. 1817-1836. *Cantos*. Versiones 2001, 2013 y 2020», dins *Versiones In Fieri. Textos literarios en lenguas románicas*, lloc web, consultable a <https://www.versionesinfieri.com/autor/giacomo-leopardi-i>.

Observacions

Bilingüe (original italià a columna esquerra). De l'original, a més, n'és reproduït l'autògraf de Nàpols a la pàgina principal del lloc web: <https://www.versionesinfieri.com>.

Els responsables del lloc web ens informen que la traducció de *L'infinito* es va dur a terme l'any 2001 i va ser revisada l'any 2020.

El [i]nfinito

Siempre amé este monte solitario
y este boscaje que de tantos sitios
del último horizonte excluye la mirada.
Pero al sentarme y mirar, interminables
espacios más allá, y sobrehumanos
silencios, y profundísima quietud
en el pensar me abismo; tanto que casi
el corazón se espanta. Y como al viento
oigo vibrar entre las plantas, yo aquel
infinito silencio y esta voz
comparo: y me llega lo eterno,
y las pasadas estaciones muertas, y esta
que vive, y su sonido. De manera
que en esta inmensidad se ahoga el pensamiento
y el naufragar me es dulce en estos mares.

Omar PÉREZ

Font

«Poesía que emerge. Traducciones cubanas de tres milenios de poesía compiladas por Omar Pérez», *Revolución y Cultura*, L'Havana, època IV, n. 2, abril-maig-juny 2002, p. 18-31; cf. p. 26.

Observacions

La traducció és seguida d'una breu nota biogràfica que bàsicament consisteix en una cita ungarettiana sobre el poema, traduïda.

L'autoria del text ens és confirmada pel mateix traductor mitjançant correu electrònic de data 23/01/2026. A més, a p. 18 de la font s'hi llegeix: «Siempre que no se indique lo contrario, las traducciones y las notas son autoría de Omar Pérez».

El infinito

Esa solitaria colina ha sido siempre
Querida por mí, y ese seto
Que oculta a la mirada una vasta franja
Del último horizonte. Sentado aquí
Miro fijamente e imagino
Interminables espacios
Extendiéndose a lo lejos, más allá de mi pensamiento,
Con sus silencios ignorados
Y su honda calma; y mi corazón
Yace abrumado por el miedo.
Y cuando el viento susurra monótonamente
Entre las ramas, yo lo voy comparando
Con ese infinito silencio.
Y entonces pienso en lo eterno,
En el pasado ya muerto
Y en el presente vivo y su sonido.
Y mi pensamiento se ahoga en esta inmensidad;
Dulce es el naufragio en este océano.

Marcelo PELLEGRINI i Armando ROA VIAL

Font

Kenneth Rexroth, *La señal de todas las cosas. Antología poética*, ed. i trad. Marcelo Pellegrini i Armando Roa Vial, Santiago de Xile: Editorial Universitaria, 2004, p. 103.

Observacions

Títol complet del poema: «El infinito: a partir de Leopardi».

Traducció de la traducció anglesa de Rexroth. Bilingüe anglès / espanyol. Original anglès a p. 102: «Leopardi: L'infinito // This lonely hill has always / Been dear to me, and this thicket / Which shuts out most of the final / Horizon from view. I sit here, / And gaze, and imagine / The interminable spaces / That stretch away, beyond my mind, / Their uncanny silences, / Their profound calms; and my heart / Is almost overwhelmed with dread. / And when the wind drones in the / Branches, I compare its sound / With that infinite silence; / And I think of eternity, / And the dead past, and the living / Present, and the sound of it; / And my thought drowns in immensity; / And shipwreck is sweet in such a sea.» Corregim errata «hills» al primer vers.

La traducció de Rexroth s'havia publicat per primer cop en revista l'any 1947.

El Infinito

Siempre caro me fue este yermo monte
Y ese obstáculo, que de esta parte
Del último horizonte la vista excluye.
Mas sentado y mirando interminables
Espacios tras él, y sobrehumanos
Silencios, y profundísima quietud
Mi mente imagina; tanto que por poco
mi corazón se asusta. Y como el viento
oigo susurrar entre las plantas, yo aquel
Infinito silencio a esta voz
Voy comparando: y me acuerdo de lo eterno,
Y las muertas estaciones, la presente
viva, y su sonido. Así en esta
Inmensidad mi pensamiento se hunde:
Y el naufragio me es dulce en este mar.

Hernán ISNARDI

Font

«Giacomo Leopardi: El Infinito – poema de Giacomo Leopardi», *La Máquina del Tiempo. Una revista de literatura*, revista digital, director Hernán Isnardi, s. d., consultable fins a data indeterminada a <https://lamaquinadeltiempo.com/online/leopardi01> (darrera consulta 2019).

Observacions

Bilingüe (original italià a columna esquerra).

Pel que fa a la datació, en correu electrònic de data 19/03/2026 el traductor ens informa que la va publicar a l'abril del 2005.

Reproduccions (tria)

Baltanás 2012; Guerini et al. 2019: 83.

Ruy Henríquez, «"El infinito" de Giacomo Leopardi», dins Id., *Psicoanálisis y cultura moderna*, lloc web personal, 04/09/2010, consultable a <https://ruyhenriquez.wordpress.com/2010/09/04/el-infinito-de-giacomo-leopardi>. Il·lustració: Caspar David Friedrich, *Matí de Pasqua*.

Pablo Hourcade, «Leopardi L'infinito», dins *Scribd*, biblioteca digital col·lectiva, 26/05/2012, consultable a <https://es.scribd.com/doc/94894406/Leopardi-L-Infinito>. Però els tres primers versos no són els d'Isnardi: «Siempre amé esta colina, / y este cerco que la vista me impide ver / el último horizonte.»

«La comparación interartística. Aproximaciones (y alejamientos) entre literatura y pintura», dins *SlideServe*, portal web, 26/09/2014, consultable a <https://www.slideserve.com/varian/la-comparaci-n-interart-stica#google_vignette>, diapositiva n. 7. Il·lustració: Caspar David Friedrich, *Monjo vora el mar*.

Graciela Guffanti, «Bicentenario de *L'infinito* de Giacomo Leopardi», dins Id., *Graciela Guffanti. Trinity. Fotografía y Literatura*, blog, 03/10/2019, consultable a <https://trinitymultimedia.blogspot.com/2019/10/bicentenario-de-linfinito-de-giacomo.html>.

IV Recopilatorio de framentos literarios. Con motivo de la celebración del Día del Libro 2020, Màlaga: Facultad de Ciencias, Universidad de Málaga, p. 59. Consultable a <https://www.uma.es/facultad-de-ciencias/navegador_de_ficheros/Decanato/descargar/Curso_19-20/Día_del_libro_2020/Dia_del_libro_2020_Recopilatorio.pdf>.

Belén Bentos i Rocío Medina (ed.), *En la balsa de Medusa. Antología lírica romántica*, 2020, p. 24, e-book consultable a <https://www.calameo.com/read/00618844098fb560c60f3>.

Giorgio Martone i Giovanna La Pietra, *Giacomo Leopardi. L'infini*, trad. Stefano Romanini, Eboli (SA): Éditions NPE, 2024, p. 62-65.

«Actividad: Leer y Mirar», dins Maura Garau et al., *CyberItalian. E-learning con el corazón. Lecciones de italiano exhaustivas*, s. d., consultable a <https://www.cyberitalian.com/sp/html/act_148.html>. Diverses variants, sobretot als primers versos.

Daniela, «Una poesia di Giaccomo leopardi: L'Infinito», dins *Azulines*, lloc web de grup d'amics, s. d., consultable a <https://spazioinwind.libero.it/azulines/daniela.html>. Variant: «y el sonido suyo» (v. 13).

«*El infinito* de Giacomo Leopardi (Poema)», dins Ángel Marino Ramírez Velásquez, *Frases más poemas. Toda la Literatura posible*, s. d., consultable a <https://frasesmaspoemas.com/el-infinito-de-giacomo-leopardi>.

Força reproduccions a la xarxa.

El infinito

Siempre amé esta colina,
y este cerco que la vista me impide ver
más allá de su horizonte.
Mirando los interminables espacios de allá a lo lejos,
los silencios sobrehumanos y su profunda quietud,
yo estoy con mis pensamientos,
aunque mi corazón no se asusta.
Escucho los susurros del viento detrás de las plantas,
y en el infinito silencio mido mi voz:
y me subyuga lo eterno, y las estaciones muertas,
y el presente real y el sonido de todos ellos.
Así a través de esta inmensidad se ahoga mi pensamiento:
y el naufragar me es dulce en este mar.

EL PODER DE LA PALABRA

Font

Giacomo Leopardi, «El infinito», dins Salva García i Nina Delgado (ed.), *El Poder de la Palabra*, lloc web, Barcelona – Nueva York, s. d., consultable a <https://www.epdlp.com/texto.php?id2=831>.

Observacions

L'única pista sobre l'autoria de la traducció són les inicials M.E. que signen una breu biografia leopardiana a la pàgina següent, consultable a <https://www.epdlp.com/escritor.php?id=1931>.

Traducció reproduïda a nombrosos blogs i llocs web; no tant en lletra impresa. Normalment sense variants.

La primera reproducció amb data que hem localitzat correspon a l'any 2005: «ÉL/LUI: *L'infinito*, Giacomo Leopardi», dins *Caro Diario*, blog, 02/07/2005, consultable a <https://carodiario.blogia.com/2005/070201-l-infinito.php>.

Coincideix en diversos punts significatius amb la traducció signada per Carlos López S. (cf. infra).

[El] infinito

Esta colina solitaria siempre me
Ha sido cara y este bosquecillo que
A la vista oculta casi todo el
Horizonte último. Aquí me siento a
Contemplar e imagino espacios
Interminables que se pierden en la
Distancia, sus sobrenaturales
Silencios, su profunda calma, y
Mi corazón es casi presa del
Espanto. Y, cuando el viento zumba
En las ramas, comparo su sonido
Con ese silencio infinito y pienso en
La eternidad, en el pasado
Muerto y el presente vivo y en su
Sonido y en la inmensidad
Se ahoga mi pensamiento: dulce
Es el naufragio en este mar.

Carlos MANZANO

Fonts

1. Kenneth Rexroth, *Actos sacramentales. Poemas*, selecció i trad. Carlos Manzano, Madrid: Gadir, 2005, p. 57.
2. *La voz de las cosas*, selecció i introd. Marguerite Yourcenar, fotografies Jerry Wilson, trad. Carlos Manzano, Madrid: Gadir, 2005, p. 49.

Variants primera font

El Infinito] [El] infinito
8-9 y / Mi corazón] y mi / Corazón
14 y el presente] y en el presente

Observacions

Traducció —sobretot— de la traducció anglesa de Rexroth, per bé que també s'ha tingut en compte en alguns punts l'original italià. No sembla haver-se treballat sobre la traducció francesa de Yourcenar.

No es reprodueix ni a la primera font el text anglès ni a la segona el text francès, com tampoc —evidentment— l'original italià. Per al text anglès cf. supra, traducció de Marcelo Pellegrini i Armando Roa Vial. Per al text francès cf. infra, *Traduccions al francès*, traducció de Marguerite Yourcenar.

Títol complet a la primera font: «XXXII. Leopardi: l'infinito». A la segona font, com en l'original francès, el títol que encapçala el poema és «Mística del romanticismo», mentre que —també com a l'original francès— és al peu que hi llegim: «Leopardi / *El Infinito*». A la portada s'hi llegeix, literalment: «Textos recogidos e introducidos por Marguerite Yourcenar / Fotografías de Jerry Wilson».

El infinito

Amé siempre esta colina,
y el cerco que me impide ver
más allá del horizonte.
Mirando a lo lejos los espacios ilimitados,
los sobrehumanos silencios y su profunda quietud,
me encuentro con mis pensamientos,
y mi corazón no se asusta.
Escucho los silbidos del viento sobre los campos,
y en medio del infinito silencio tanteo mi voz:
me subyuga lo eterno, las estaciones muertas,
la realidad presente y todos sus sonidos.
Así, a través de esta inmensidad se ahoga mi pensamiento:
y naufrago dulcemente en este mar.

Carlos LÓPEZ S.

Font

«Giacomo Leopardi. Italia 1798-1837», dins *A media voz*, portal web, s. d., consultable a <http://amediavoz.com/leopardi.htm#EL%20INFINITO>.

Observacions

Traducció que coincideix en diversos punts significatius amb la d'El Poder de la Palabras (cf. supra).

Hi és seguida, a la font, de la traducció que s'atribueix a les sigles L.S. (cf. infra).

Reproduccions (tria)

Traducció reproduïda a nombrosíssims blogs i llocs web; no tant en lletra impresa. Sovint no se n'indiquen ni nom de traductor, ni procedència. La font més citada —quan se'n cita alguna— és la que consignem aquí (el portal web *A media voz*), i és també la que aporta el nom de traductor que més s'ha anat repetint. No hem sabut localitzar la font primera del text, i tampoc verificar que el nom del traductor sigui correcte (cap pista sobre Carlos López S.). Les reproduccions més antigues que trobem es remunten al 2007. Normalment el text és reproduït tal com el transcrivim, sense variants, per bé que de vegades no se'n respecten —sobretot— les fronteres de vers. Més rarament es detecten diferències rellevants, com —per posar un exemple— el primer vers «Siempre querida me fue esta colina solitaria» a: «Giacomo Leopardi – El infinito», dins Tomás Galindo, *PoesíaRecitada.com*, canal web, 15/03/2021, consultable a <https://www.youtube. com/watch?v=bMPoaI-0t7k>.

Virginia Moratiel, «Creando belleza desde el dolor: Giacomo Leopardi», dins Id., *Compañeros de viaje. Poetas en busca de su identidad*, Madrid: Fórcola Ediciones, 2020, pp. 165-172; cf. p. 172.

El infinito

Siempre amé este solitario cerro,
y este seto que impide la visión
de tanta parte del horizonte lejano.
Pero aquí sentado y mirando, imagino
espacios ilimitados, silencios sobrehumanos
y profundísima quietud; así que casi
mi corazón se estremece. Y mientras el viento
filtra entre las hojas, yo ese
infinito silencio a esta voz
voy comparando; y pienso en la eternidad,
en los tiempos pasados, en el presente
que estoy viviendo. Así en esta
inmensidad se ahogan mis pensamientos:
Y dulce es naufragar en este mar.

Walter SORGE ZIZICH i Lavinia Sabina SORGE RADOVANI

Font

Walter Sorge Zizich i Lavinia Sabina Sorge Radovani, «Giacomo Leopardi (1798-1837) en los 170 años de su muerte», *Revista Universidad Católica de Oriente*, Rionegro (Colòmbia), n. 23, 2007, p. 157-169; cf. p. 161.

Observacions

Interpolat en breu discurs sobre el mateix poema, en el marc d'una biografia leopardiana. Bilingüe (original italià immediatament abans de la traducció).

El Infinito

Siempre caro me fue este yermo collado
y esta espesura, que en parte excluye
del último horizonte la mirada.
Y sentado y mirando
finjo en mi pensamiento
el espacio interminable que surge más allá,
y el sobrehumano silencio,
y la más profunda quietud, donde el corazón
por poco no se aterra. Y mientras el viento
oigo rugir entre estas plantas, voy comparando
ese infinito silencio con esta voz.
Y recuerdo lo eterno,
y las muertas estaciones, y la presente
y viva, y sus sonidos. Así, tras esta
infinitud se hunden mis pensamientos,
y el naufragar me es dulce en este mar.

Fanny CARRIÓN DE FIERRO

Font
Fanny Carrión de Fierro, «Giacomo Leopardi Precursor de la poesía moderna a través del romanticismo», *Revista de la Pontificia Universidad Católica del Ecuador*, Quito, n. 83, gener 2008, p. 9-35; cf. p. 29.

Observacions
Comentaris sobre el poema a p. 13 i 16-18.

El infinito

Siempre querido me fue este yermo cerro
y este cerco que tanta parte
a la mirada excluye del último horizonte.
Mas, sentado y mirando interminables
espacios de allá lejos, sobrehumanos
silencios y su hondísima quietud,
me quedo ensimismado hasta que casi
el corazón no teme. Y como el viento
cuyo tráfago escucho entre las hojas, a este
silencio sin fin esta voz
voy comparando, y pienso en lo eterno
y en las muertas estaciones y en la viva presente,
y sus sonidos. Así a través de esta
inmensidad se anega el pensamiento mío;
y naufragar en este mar me es dulce.

L.S.

Font

«Giacomo Leopardi. Italia 1798-1837», dins *A media voz*, portal web, s. d., consultable a <http://amediavoz.com/leopardi.htm#EL%20INFINITO>.

Variants més recurrents a la xarxa

1 yermo] solitario
2 cerco] seto
3 a la mirada excluye del último horizonte.] del último horizonte la mirada excluye.
5 lejos, sobrehumanos] lejos, y sobrehumanos
8 no teme.] se teme.
11-12 voy comparando, y pienso en lo eterno / y en las muertas estaciones y en la viva presente,] voy comparando: y me acuerdo de lo eterno / y de las muertas estaciones y la presente y viva,
15 y naufragar en este mar me es dulce.] y naufragar me es dulce en este mar.

Variants menys recurrents a la xarxa

1 Siempre querido me fue este yermo cerro] Siempre cara me fue esta yerma colina
2 tanta parte] tanto
8 no teme.] teme. / no tiembla.
9 tráfago] murmullo
10 sin fin] infinito
15 y naufragar en este mar me es dulce.] y naufraga en este mar que me resulta dulce.

Observacions

Traducció reproduïda a nombrosíssims blogs i llocs web; no tant en lletra impresa. Sovint no se n'indiquen ni nom de traductor, ni procedència. La font més citada —quan se'n cita alguna— és la que consignem aquí. No hem sabut localitzar la font primera del text, i tampoc esbrinar ni el nom que s'amaga darrere les sigles, ni si les sigles són

correctes. Els testimonis més antics que trobem es remunten al 2008. Entre les diverses reproduccions sovint es detecten variants. Posem en aparat, en primer lloc, les més habituals i, en segon lloc, d'altres que apareixen més puntualment, amb el benentès que no les hem pogudes abastar totes i —pel que fa a les primeres— que tant es registren testimonis que incorporen la llista sencera com múltiples versions intermèdies, mentre que les segones no es troben mai totes juntes. Renunciem a referenciar els testimonis per tal de no allargar desmesuradament l'aparat crític. Sovint es registra l'errata *enmimismado* (v. 7).

A la font aquesta traducció hi és precedida de la que signa Carlos López S. (cf. supra).

El infinito

Siempre me fue querida esta colina yerma,
y este seto, que de tanta parte
del último horizonte la mirada excluye.
Pero sentándome y mirando los interminables
espacios más allá de él, sobrehumanos
silencios y profundísima calma
en el pensamiento represento, y por poco
el corazón no se amedrenta. Y como el viento
oigo susurrar entre las plantas, aquel
infinito silencio a esta voz
voy comparando, y me recuerda lo eterno
y las estaciones muertas, y la presente
y viva, y su sonido. Así en esta
inmensidad se ahoga el pensamiento mío:
y me es dulce el naufragar en este mar.

Jorge AULICINO

Font

1. Giacomo Leoparadi [*sic*], «El infinito», trad. J. Aulicino, dins Jorge Aulicino, *Otra Iglesia Es Imposible. Museo de poesía antigua y contemporánea*, blog, 10/02/2009, consultable a <https://campodemaniobras.blogspot.com/2009/02/siempre-me-fue-querida.html>.
2. «Y mi corazón no se asusta. Giacomo Leopardi», dins Irene Gruss, *El mundo incompleto*, blog, 25/01/2017, consultable a <https://elmundoincompleto.blogspot.com/search/label/GIACOMO%20LEOPARDI>.

Variants segona font

4 mirando] mirando,
7 represento, y] represento; donde
11 comparando,] comparando:

Observacions

Primera font bilingüe (original italià immediatament després de la traducció).

A la primera font s'hi llegeixen breus comentaris sobre un punt de la traducció, datats el mateix dia 10 i l'endemà, signats per Irene Gruss i Lourdes Natalia Zacarías. Els d'Irene Gruss, tot i que no són del tot clars, fan pensar que va conèixer una primera versió de la traducció, posteriorment esmenada. Davant la possibilitat que sigui aquesta primera versió la que ella reprodueix al seu blog l'any 2017, donem al text reproduït per Gruss la categoria de font (segona font) i en posem les variants en aparat, interpretant que són d'autor, per bé que no tenim plena seguretat ni sobre aquest punt ni sobre llur atribuïbilitat a un estadi previ al de la primera font.

El infinito

Siempre me fue querida esta colina yerma
y este seto, que de todas partes
del último horizonte la mirada impide.
Mas sentando y mirando, interminables
espacios más allá de aquél, y sobrehumanos
silencios, y profundísima quietud,
yo en mi pensamiento me figuro; donde por poco
el corazón no se espanta. Y como el viento
oigo murmurar entre estas plantas, yo aquel
infinito silencio con esta voz
voy comparando: y me sobreviene lo eterno,
y las muertas estaciones, y la presente
y viva, y su sonido. Así entre esta inmensidad
se anega mi pensamiento:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Marina PÉREZ MURARO

Font

gotamarina [Marina Pérez Muraro], «Giacomo Leopardi | propuesta de Marina», dins Josep E. Corbí i Fernando Broncano, *Pan de humo*, blog, 28/04/2010, consultable a <http://pandehumo.blogspot.com/2010/04/giacomo-leopardi-propuesta-de-marina.html>.

Observacions

Sota la traducció s'his llegeix: «(traducción casera)».

Bilingüe. La traducció és precedida del text original i seguida de la versió d'Herrera (cf. supra) i, més avall, d'un «Comentario» de la traductora sobre el poema.

Infinito

Siempre amada me fue esta yerma loma y este seto, que tanta parte del último horizonte a la mirada oculta. Mas sentado y mirando, interminables espacios más allá de ella, y sobrehumanos silencios, y profundísima calma yo en el pensamiento me represento; que por poco el corazón se espanta. Y como el viento oigo susurrar entre las plantas, yo aquel infinito silencio a esta voz voy comparando: y viene a mí lo eterno, y las estaciones muertas, y la presente y viva, y su sonido. Así entre esta inmensidad se anega mi pensar: y naufragar me es dulce en este mar.

José María MUÑOZ QUIRÓS

Font

José María Muñoz Quirós, «Leopardi y Silvia», *El Norte de Castilla*, Valladolid, 15/05/2010, consultable a <https://www.elnortedecastilla.es/v/20100515/cultura/leopardi-silvia-20100515.html>.

Observacions

El poema encapçala l'article, dedicat a la poesia leopardiana en general i a *A Silvia* en particular, no pas a *L'infinito*. Il·lustració: índex del *Zibaldone* (autògraf de la primera pàgina).

El infinito

Siempre querida fue esta loma desierta
y esta vegetación que en varios lugares
nos impide ver el horizonte.
Pero sentado y contemplando, interminables
espacios más allá de ella, y sobrehumanos
silencios, y profunda quietud
yo me recojo en el pensamiento; en donde poco falta
para que el corazón se aterre. Y como el viento
escucho murmurar entre estos abrojos, yo, este
infinito silencio y esta voz
voy comparando: y me sobreviene la eternidad,
y las estaciones muertas, y la presente
y viva, y el sonido vuestro. Así en esta
inmensidad se inunda mi pensamiento:
y el naufragar en este mar me es dulce.

Vittorio CINTOLESI

Font
Vittorio Cintolesi, *Los poetas de Gino y otros relatos*, Santiago de Xile: RIL editores, 2010, p. 121.

Observacions
Interpolat en discurs sobre un viatge a Itàlia del narrador l'any 1913.
Bilingüe: original italià a p. 120-121, encapçalat pels mots següents: «El infinito. Giacomo Leopardi (a su natal Ricanate): / *Sempre caro* [...]».
Tant a l'original com a la traducció el text és transcrit en text seguit, marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua.

[El Infinito]

Siempre amada me fue esta yerma loma
Y este seto, que tanta parte
Del último horizonte a la mirada oculta.
Mas sentado y mirando, interminables
Espacios más allá de ella, y sobrehumanos
Silencios, y profundísima calma
Yo en el pensamiento imagino; que por poco
El corazón se espanta. Y como el viento
Oigo susurrar entre las plantas, yo aquel
Infinito silencio a esta voz
Voy comparando: y viene a mí lo eterno,
Y las estaciones muertas, y la presente
Y viva, y su sonido. Así en esta
Inmensidad se anega mi pensar:
Y naufragar me es dulce en este mar.

Elena MARTÍNEZ NUÑO

Font
Elena Martínez, «Prólogo» a Giacomo Leopardi, *Zibaldone. Naturaleza, Razón, Pasión, Placer*, selecció i trad. Elena Martínez, Madrid: Gadir, 2010, p. 5-13; cf. p. 8-9.

Observacions
Interpolat en discurs sobre la relació entre el *Zibaldone* i els *Canti*.

El infinito

Siempre querida me fue esta yerma colina,
y este cerco, que tanta parte
a la mirada excluye del último horizonte.
Pero sentado y mirando, interminables
espacios más allá de él, sobrehumanos
silencios y su hondísima quietud,
yo en mi pensamiento finjo; donde por poco
el corazón no teme. Y como el viento
que escucho susurrar entre las hojas, yo este
silencio infinito a esta voz
voy comparando: y me acuerdo de lo eterno
y de las muertas estaciones, y la presente
es viva, y el sonido de ella. Así a través de esta
inmensidad se anega el pensamiento mío;
y el naufragar me es dulce en este mar.

Christen PICICCI

Font

Christen Picicci, «Ecos de la literatura italiana en *Entre el amor y el deber: escenas de la campaña de 1882 y 1883 en el Ecuador* (1886), de Teófilo Pozo Monsalve», *Kipus. Revista Andina de Letras*, Quito, n. 29, I semestre 2011, p. 67-99; cf. p. 87.

Observacions

Interpolat en discurs sobre possibles ressonàncies del poema a la novel·la objecte d'estudi (p. 87-89).

Bilingüe: original italià en nota, transcrit en text seguit i marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua.

El Infinito

Siempre amé este yermo monte,
y este promontorio, que me oculta
la visión del último horizonte.
Mas sentado, contemplando
los interminables espacios lejanos,
los silencios sobrehumanos y su profundísima quietud,
se extravía el pensamiento,
hasta casi liberar mi corazón del miedo. E igual que el viento
susurra entre estas plantas,
en el infinito silencio mido mi voz:
y me subyuga lo eterno, y las estaciones muertas,
y la presente y viva, con toda su sonoridad.
Así a través de esta inmensidad se ahoga el pensamiento:
y naufragar en este mar me es dulce.

Luigi DANTE

Fonts

1. Luigi Dante, «El infinito según Giacomo Leopardi», dins Id., *Luigi Dante & The Güelfos*, blog, 28/07/2011, consultable a <https://luigidante.blogspot.com/2011/07/el-infinito-segun-giacomo-leopardi.html>.
2. Raniero Cantalamessa, *Como la estela de una nave. Horizontes para una nueva evangelización*, trad. Javier Martín Valbuena, Madrid: Ediciones Palabra, 2012, p. 96.

Observacions

Interpolat en discurs sobre el mateix poema a la segona font (p. 95-96). En nota, també a la segona font: «Traducción de Luigi Dante.»

Primera font bilingüe: l'original italià precedeix la traducció, i al seu torn és precedit d'un breu davantal sobre el poema i d'una il·lustració (fotografia dels cims d'una serralada).

Única diferència entre totes dues fonts: la segona fa salt de línia al vuitè vers després de «miedo», de tal manera que «E igual que el viento» esdevé un altre vers i la composició passa de tenir-ne catorze a tenir-ne quinze. Improbable que sigui variant de traductor, tot i que no en tenim la certesa. No la incorporem en la nostra transcripció.

Reproduccions (tria)

Francesc Cornadó Estradé, «La ciudad de Macerata queda muy cerca de *l'Infinitto*», dins *Francesc Cornadó*, blog, 17/03/2013, consultable a <https://francesccornado.blogspot.com/2013/05>.

«Giacomo Leopardi: 'El Infinito'», episodi Extra de *Poética y poesía con Antonio Lucas*, dins *Canal March*, portal web audiovisual, Madrid-Palma-Cuenca: Fundación Juan March, 16/07/2021, consultable a <https://canal.march.es/es/podcast-episodes/giacomo-leopardi-infinito> [recitat, no transcrit].

Antonia Salzano Acutis i Paolo Rodari, *El secreto de Carlo Acutis. Por qué mi hijo es considerado un santo*, trad. Juan Antonio Carrera Páramo, Madrid: San Pablo, 2022, s. p. [cap. 10].

Koldo San Sebastián, «Leopardi, el romántico antirromántico», dins Id., *El amante sarnoso. Lecturas y crónicas*, blog, s. d. [2023 o posterior], consultable a <https://koldossebastian.wixsite.com/notas-de-historia/single-post/leopardi-el-rom%C3%A1ntico-antirrom%C3%A1ntico>.

Francisco Torreblanca, «El reto de buscar lo eterno», dins Paco Lorente Sanjuán i Francisco Torreblanca Díaz, *Ecology. 73 estrategias para atraer al consumidor*, Pozuelo de Alarcón (Madrid): ESIC Editorial, 2024, p. 112-116; cf. p. 114.

David Pérez Pol, «El infinito de Giacomo Leopardi», dins Id., *Ersilias*, lloc web personal, s. d., consultable a <https://www.ersilias.com/el-infinito-de-giacomo-leopardi>.

El infinito

Siempre caro me fue este cerro solitario,
y este seto, que de tanta parte
del último horizonte excluye la mirada.
Mas sentado y mirando, infinitos
espacios más allá de él, y sobrehumanos
silencios, y quietud profundísima
en el pensamiento me finjo, en que casi
se espanta el corazón. Y como oigo
susurrar el viento entre estas plantas, ese
infinito silencio con esta voz
voy comparando: y me viene el recuerdo de lo eterno,
y de las muertas estaciones, y de la presente
y viva y de su sonido. Así, en medio de esta
inmensidad se anega el pensamiento mío;
y naufragar me es dulce en este mar.

María CONDOR

Font

Remo Bodei, «La oscuridad al otro lado lado del seto», dins Id., *Paisajes sublimes. El hombre ante la naturaleza salvaje*, trad. María Condor, Madrid: Siruela, 2011, p. 51-65 i 164-167; cf. p. 53-54.

Observacions

Interpolat en discurs sobre el mateix poema i, més en general, sobre el concepte d'infinit en Leopardi, discurs que ocupa tot el capítol.

Bilingüe: original italià immediatament abans de la traducció (p. 53), la qual és tancada entre claudàtors.

El [i]nfinito

A esta yerma colina siempre quise
y esta maleza que a la vista niega
un costado del último horizonte.
Sentado aquí, contemplando tras ella
los espacios sin fin, sobrehumanos
silencios y una profunda quietud
en la mente me finjo y poco falta
para que el corazón no se estremezca.
Cuando el viento murmura entre estas ramas,
yo comparo su voz a ese silencio
infinito; y en la eternidad pienso,
las estaciones muertas, y en el presente
vivo y su sonido. Así en esta
inmensidad mi pensamiento se hunde:
y naufragar en este mar me es dulce.

Alfonso D'AQUINO

Font

«Alfonso D'Aquino [1959]», dins Tedi López Mills (ed.), *Traslaciones. Poetas traductores 1939-1959*, Ciutat de Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 2011, p. 765-787; cf. p. 769.

Observacions

Aquesta traducció es troba immediatament al damunt de la que reproduïm a la pàgina següent.

Nom de l'autor («GIACOMO LEOPARDI») a l'extrem superior dret de la pàgina.

Cap altre text leopardià en tot el llibre.

El [i]nfinito

A esta colina solitaria
Siempre he querido, y esta maleza
Que niega una gran parte
Del horizonte último a la vista. Sentado aquí
Contemplo e imagino
Los espacios ilimitados
Que extienden, más allá de mi mente,
Sus silencios sobrenaturales,
Sus calmas profundas; y mi corazón
Casi se abruma de pavor.
Y cuando el viento zumba entre las
Ramas, comparo su sonido
A ese silencio infinito;
Y pienso en la eternidad,
Y en el pasado muerto y en el presente
Vivo y en su sonido;
Y mi pensamiento se ahoga en la inmensidad;
Y naufragar es dulce en este mar.

Alfonso D'AQUINO

Font

«Alfonso D'Aquino [1959]», dins Tedi López Mills (ed.), *Traslaciones. Poetas traductores 1939-1959*, Ciutat de Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 2011, p. 765-787; cf. p. 769-770.

Observacions

Títol complet: «EL INFINITO. *A partir de una versión de Kenneth Rexroth*». Sobre la versió de Rexroth, cf. supra, traducció de Marcelo Pellegrini i Armando Roa Vial i traducció de Carlos Manzano.

Aquesta traducció es troba immediatament sota la que reproduïm a la pàgina anterior.

El infinito

Siempre amé esta solitaria montaña,
Y este seto, que de tantos lugares
Del último horizonte la vista excluye.
Desde aquí, al contemplar interminables
Espacios de allá y sobrehumanos
Silencios y profundísima quietud,
Yo pensando imagino; y por poco
El alma no se espanta. Y como el viento,
Oigo susurrar entre estas plantas y
Aquel infinito silencio a esta voz
Voy comparando: venís la eternidad
Las estaciones muertas, la presente
Y viva y su sonido. Así, en esta
Inmensidad, te anegas pensamiento:
Y naufragar me es dulce en este mar.

Vincenzo GUARRACINO i Ana María PINEDO LÓPEZ

Fonts

1. Giacomo Leopardi, *El infinito y otros cantos*, ed. Vincenzo Guarracino i Ana María Pinedo López, Madrid: Pigmalión Edypro, 2011, p. 47.
2. Giacomo Leopardi, *Cantos sueltos*, ed. i trad. Vincenzo Guarracino i Ana María Pinedo López, Bogotà: Universidad Externado de Colombia, 2017, p. 10.

Variants primera font

11 venís la eternidad] venís, la eternidad,
12 Las estaciones muertas, la] las estaciones: las muertas y la
13 viva y] viva con

Observacions

A la contracoberta i a la p. 12 de la primera font s'hi llegeix: «Ésta es la primera edición en España, en versión bilingüe, de un libro editado en Italia con gran éxito por la editorial Lietocolle y que aquí se ofrece revisado y ampliado». No hem tingut ocasió de consultar aquesta font prèvia, la referència bibliogràfica completa de la qual és: Giacomo Leopardi, *L'infinito e altri canti. El infinito y otros cantos*, a cura di Vincenzo Guarracino, traduzione in spagnolo di Ana María Pinedo López, Faloppio (CO): LietoColle, 2009.

Bilingüe (original italià a p. 46 a la primera font; a p. 11 a la segona).

A la primera font la inicial de cada vers és minúscula a la traducció, majúscula a l'original. A la segona font, majúscula tant a la traducció com a l'original.

A la primera font, damunt del poema, se'n fa una breu presentació (p. 46 en italià; p. 47 en espanyol); sota del poema s'hi transcriu una cita del *Zibaldone* (p. 46 i 48 en italià; p. 47 i 49 en espanyol). S'inclou full encartat fora de numeració on es reprodueixen un autògraf del poema (el de Visso) i la coberta dels *Canti*, edició Piatti, 1831. Alguns esments al poema es llegeixen a la «Nota introductoria» del volum, no signada, p. 11-29; cf. p. 11. A la segona font no hi apareixen ni la cita zibaldoniana, ni el full encartat,

ni la «Nota introductoria»; s'hi manté, en canvi, la breu presentació al capdamunt del poema (p. 10 en espanyol; p. 11 en italià). En aquesta segona font a p. 68-69 un epíleg de presentació dels *Canti*, diferent i més breu que la «Nota introductoria» de la primera font, inclou algunes consideracions sobre el poema (cf. p. 68).

La segona font és el número 137 de la col·lecció «Un Libro por Centavos».

Reproduccions (tria)
Guerini et al. 2019: 82.

El infinito

Siempre amé esta colina solitaria,
y esta espesura que me oculta en parte
esa línea final del horizonte.
Mas, mirando a lo lejos, imagino,
más allá de estas frondas,
espacios insondables, sobrehumanos silencios,
y una quietud tan honda
que calma y estremece.
Y al oír, dentro de este silencio infinito,
el susurro del viento entre las plantas,
pienso en la eternidad y en los tiempos que han muerto,
y en el presente vivo, que hoy me deja su música.
Y en esta inmensidad se abisma el pensamiento,
y naufragar en este mar me es dulce.

Juan PEÑA

Font

1. «El infinito, de Giacomo Leopardi. Versión de Juan Peña», dins *juanpejim*, canal web, 10/01/2012, consultable a <https://www.youtube.com/watch?v=-K1jtN5XsLQ&t=19s>.
2. Juan Peña (trad.), *El poema extranjero. Poemas de Hölderlin, Keats, Leopardi, Baudelaire, Yeats, Kipling, Rilke y Dylan Thomas*, Sevilla: Ediciones de La Isla de Siltolá, 2018, p. 47.

Observacions

Bilingüe la segona font (original italià a p. 46).
A la primera font el poema és recitat (no es transcriu).
Corregim l'errata «estás» (v. 5), present a totes dues fonts.

Reproduccions (tria)

«Tres poemas de Giacomo Leopardi. Edici[ó]n bilingue (italiano-español)», dins J. Álvaro Calix Rodríguez i Mario A. Membreño Cedillo, *Plaza de las palabras*, blog, consultable a <https://plazadelaspalabras.blogspot.com/2016/07/tres-poemas-de-giacomo-leopardi-edicion.html>.

Jesús Rodríguez Cabañes, «De miradas y horizontes», dins Id., *Tertulias poéticas*, blog, 25/06/2018, consultable a <https://tertuliaspoeticas.blogspot.com/2018/06/de-miradas-y-horizontes.html>. Il·lustració: Salvador Dalí, *Noia a la finestra* (l'article estableix un paral·lelisme entre el quadre i el poema).

«Traducción del Poema *L'infinito* por Juan Peña», *Pulso Digital*, lloc web, consultable fins a data indeterminada a <http://www.pulso-digital.com/poesia-3/poema-linfinito-de-giacomo-leopardi-recita-vittorio-gassman> (darrera consulta 2019).

Carlos M. Prendes García-Barrosa, «El Infinito – Giacomo Leopardi», dins Id., *Una pica en Flandes*, blog, 26/10/2024, consultable a <https://cime1234.blog/2024/10/26> [recitat, no transcrit].

[El infinito]

Siempre este aislado cerro me gustó,
y estas malezas que por tantas partes
del lejano confín la vista impiden.
Pero al sentarme aquí, mirando al lejos,
un gran espacio en calma y en silencio
eterno e infinito me imagino.
Y un poco el corazón se sobrecoge.
Cuando el viento resuena entre las ramas,
comparo aquel silencio a aquel silbido
y ya evoco lo eterno, ya el pasado,
ya la presente edad, viva y sonora,
y mi alma en infinito se me adentra.
Y naufragar en este mar me es dulce.

Enrique BALTANÁS

Font
«El sonido español de lo infinito», dins *Al margen de los días. La bitácora de Enrique Baltanás*, blog, 05/02/2012, consultable a <https://almargendelosdias.blogspot.com/2012/02/el-sonido-espanol-de-lo-infinito.html>.

Observacions
Última de vuit traduccions (cf. entrada Baltanás 2012 a la nostra *Bibliografia*).
Bilingüe (l'original italià precedeix les traduccions, dalt de tot de la pàgina). El títol només és facilitat en italià.
Dels dos breus comentaris publicats el mateix dia que la pàgina, un d'anònim alaba la versió de Baltanás sense esmentar les altres.

Reproduccions (tria)
Guerini et al. 2019: 86.

El infinito

Amé siempre esta árida colina
y este seto, que priva a la mirada
de tanto espacio y del último horizonte.
Sentado, ahora, al contemplar
aún más espacios más allá de aquellos,
y sobrehumanos silencios,
una honda quietud me estremece.
Oigo el susurro del viento en la espesura
en medio del silencio infinito,
me acuerdo de lo eterno,
y de las estaciones muertas,
y de la presente y viva, y de su música.
En tal inmensidad mi pensamiento se anega,
y naufragar me es dulce en este mar.

Fernando SÁNCHEZ-SORONDO

Font
Carmen Schjaer (ed.), *Estrada*, Madrid: Tf. Editores, 2012, p. 165.

Observacions
El llibre és un catàleg d'obres del pintor argentí Adolfo Estrada. El poema apareix al costat de tres fotografies d'horitzons llunyans en un paisatge ampli i buit, captat en diversos moments del dia. Autor de les fotografies és el mateix Estrada. Peu de les fotografies: «Costa atlántica. Patagonia, octubre de 2008.»

El Infinito

Siempre cara me fue esta yerma cumbre,
Y esta cerca, que de tanta parte
Del último horizonte la vista excluye.
Pero sentado y contemplando interminables
Espacios a lo lejos, y sobrehumanos
Silencios, y la profundísima calma,
En el pensar me hundo, hasta donde por poco
No se espanta el corazón. Y como el viento
Oigo susurrar entre las plantas, a aquel
Infinito silencio esta voz
Voy comparando; y me sobreviene lo eterno,
Y las estaciones muertas, y la presente,
Tan viva, y su sonido. Así en esta
Inmensidad se anega el pensamiento mío;
Y naufragar me es dulce en este mar.

Martín MONREAL

Font

Giacomo Leopardi, «El Infinito / L'Infinito», trad. Martín Monreal, dins Martín Monreal, *Los Mejores Poemas. Una antología in progress con poemas de todo el mundo y todas las épocas*, blog, 31/01/2013, consultable a <https://maquinasuelta.blogspot.com/2013/01>.

Observacions

Bilingüe (original italià immediatament després de la traducció).

Il·lustració: fotografia del paisatge que es veu des del Monte Tabor actualment, procedent d'un lloc web italià (<https://www.lovemarche.com/recanati.htm>).

Corregim errata: primera lletra de vers minúscula a v. 8.

Infinito

Amé siempre esta loma solitaria
y este seto que, de una gran parte,
del último horizonte el ojo excluye.
Mas sentado y mirando, ilimitados
espacios más allá de él, y sobrehumanos
silencios, y profundísima quietud
tanto imagino que; por poco apenas,
el corazón no se estremece, y cuando
oigo silbar el viento entre las plantas,
el silencio infinito a esta voz voy
comparando: y me aviene lo eterno,
y las muertas estaciones, y la actual
y el son vital de ella. Así en esta
inmensidad mi mente se ahoga
y me es dulce el naufragio en este mar.

Cristiana LUCCI

Font

Giuliana Lucchini (ed.), «Infinitamente Giacomo: un omaggio a Leopardi», *Incroci*, Bari, a. XIV, n. 27, gener-juny 2013, p. 39-51. Consultable amb paginació pròpia (p. 1-13) a <https://incrocionline.wordpress.com/wp-content/uploads/2009/05/la-bottega-di-incroci-infinitamente-giacomo.pdf>; cf. p. 6.

Variant

5 más allá] detrás

Observacions

La variant forma part de la mateixa font. Es facilita mitjançant un asterisc al final del cinquè vers que remet a nota al peu: «(altra versione: espacios detrás de él, y sobrehumanos)».

Al peu de la traducció, sota la nota que aporta la variant, s'hi llegeix: «Traduzione: *Cristiana Lucci*, Buenos Aires, lingua spagnola / Interpretazione poetica: *Ana Guillot*, Buenos Aires». Preguntada pel significat de la fórmula «Interpretazione poetica», la traductora ens contesta, en correu electrònic de data 14/04/2026: «la expresión "interpretación poética" se refiere a una reelaboración creativa del texto, realizada por Ana Guillot a partir de mi traducción al español.»

Aquesta traducció precedeix immediatament, a la font, la que publiquem a la pàgina següent (cf. entrada Lucchini 2013 a la nostra *Bibliografia*).

El infinito

Siempre ameno me fue este yermo monte
y esta fronda que por todas partes
del lejano horizonte la mirada excluye.
Mas sentándome y mirando interminables
espacios, más allá de ella, sobrehumanos
silencios y profundísima quietud
imagino, que por poco
el corazón no desfallece. Y cuando el viento
oigo susurrar entre las plantas, su voz
a aquel infinito silencio
voy comparando: y me acuerdo de lo eterno,
de los tiempos muertos, del presente,
vivo, de su pálpito. Y así en esta
inmensidad mi pensamiento anega:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Francesca LO BUE

Font

Giuliana Lucchini (ed.), «Infinitamente Giacomo: un omaggio a Leopardi», *Incroci*, Bari, a. XIV, n. 27, gener-juny 2013, p. 39-51. Consultable amb paginació pròpia (p. 1-13) a <https://incrocionline.wordpress.com/wp-content/uploads/2009/05/la-bottega-di-incroci-infinitamente-giacomo.pdf>; cf. p. 7.

Observacions

Al peu de la traducció s'hi llegeix: «*Francesca Lo Bue*, Roma, lingua spagnola».

Aquesta traducció segueix immediatament, a la font, la que hem publicat a la pàgina anterior (cf. entrada Lucchini 2013 a la nostra *Bibliografia*).

La traductora signa, al mateix número de la revista, l'article immediatament posterior a la font: Francesca Lo Bue, «Lirismo e metafisica in Giacomo Leopardi», p. 52-58.

El infinito

Siempre amé esta colina,
y el cerco que desde aquí excluye la vista del último horizonte.
Mas sentado y mirando tras él interminables espacios
y sobrehumanos silencios, y profundísima quietud,
mi mente imagina,
tanto que por poco mi corazón se asusta.
Y como oigo susurrar el viento entre las plantas,
comparo aquel Infinito silencio con esta, mi voz
y me acuerdo de lo eterno,
las estaciones muertas, y la presente viva, y su sonido.
Así en esta Inmensidad mi pensamiento se hunde
y el naufragar me es dulce en este mar.

Sandra Patricia ORDÓÑEZ CASTRO [?]

Font

Giacomo Leopardi, «El infinito», dins Sandra Patricia Ordóñez Castro, «El elefante en la tienda de cristales, Antirrelato. Añoranzas de Gianni Váttimo, el hijo del Canon», *Revista Internacional Magisterio*, Bogotà, n. 63, juliol-agost 2013, p. 10-13; cf. p. 10.

Observacions

El poema fa d'endreça a tot l'article, que és una entrevista a Gianni Vattimo.
Els versos apareixen tots justificats a la dreta.

El Infinito

Siempre querido me fue este yermo monte
y este arbusto que por tantas partes
el último horizonte mirar impide.
Mas sentado, y mirando, interminados
espacios más allá, y un sobrehumano
silencio, y profundísimas quietudes
Yo finjo; donde por poco
se asusta el corazón. Y como el viento
oigo silbar entre estas plantas, yo ese
infinito silencio a estas voces
voy comparando: y recuerdo lo eterno
Y las estaciones muertas, y la viva
y presente, y su son. Así entre esta
inmensidad se anega mi pensamiento
y el naufragar me es dulce en este mar.

Laura Elena VILLARREAL COLMENARES

Font

Laura Elena Villarreal Colmenares, «El Poeta Giacomo Leopardi», *Doxa. Revista Interdisciplinaria de la Viga*, Ciutat de Mèxic (UNAM), primera època, a. I, n. 2, octubre 2013, p. 18-27; cf. p. 24.

Observacions

Bilingüe: a l'esquerra la traducció; a la dreta, reproducció de l'autògraf de Visso.
Comentari-paràfrasi del poema a p. 25.

Reproduccions (tria)

«*El infinito* de Giacomo Leopardi», dins Inés García, *Poesía Romántica*, 10/04/2017, consultable a <https://prezi.com/qgv5saizl3dw/poesia-romantica>, p. 9. Una variant important al v. 7: «Yo finjo;» s'allarga en «Yo en la mente me finjo;». De fet, es fa una mica estranya la brevetat d'aquest vers a la nostra font. O Inés García el va corregir pel seu compte o va fer servir una font diferent de la nostra, font que —al seu torn— o bé el corregia o bé era més fiable, supòsit —aquest darrer— que implicaria que a la nostra hi falten els mots «en la mente me».

El Infinito

Siempre amé este cerro solitario
Y este seto que en su amplio aro
Bloquea la vista al último horizonte.
Pero sentado y mirando infinitos
Espacios pienso más allá del seto
Y sobrehumanos silencios y una calma
Abismal que espanta el corazón.
Y cuando el viento cruje entre las plantas
Yo comparo su voz con el silencio
Infinito, y la eternidad recuerdo
Con las edades muertas, la presente
Y viva y su sonido. Así en esta
Inmensidad ahoga el pensamiento
Y mi naufragio es dulce en esta mar.

Marco MAESTRO

Font

Marco Maestro, *Dal Nepal all'infinito*, Tricase (LE): Youcanprint Self-Publishing, 2013, s. p. [capítol sisè i últim, titulat «L'infinito», segona traducció].

Observacions

Corregim tres errates: «penso» (v. 5); «mas» (v. 5); «etades» (v. 11).

El infinito

Siempre amé esta despoblada colina

y esta vegetación que me guarda en parte
del horizonte final.

Más, mirando al infinito espacio,

más allá de estás visión,

de espacios inalcanzables, de silencios
sobrehumanos

y de una inmovilidad profunda.

Me imagino tanto que por poco mi
corazón se estremece.

Y al oír, en lo profundo de este silencio
infinito,

el silbido del viento entre los arbustos,

meditó en la eternidad

y en los recuerdos que han muerto,

y en el presente inmediato, y en la canción
del instante.

Y en está inmensidad se desploma el
pensamiento,

y naufragar en este mar me es música.

PLAZA DE LAS PALABRAS

Font

«Parnaso III. "L'infinito" de Giacomo Leopardi», trad. Plaza de las palabras, dins J. Álvaro Cálix Rodríguez y Mario A. Membreño Cedillo, *Plaza de las palabras*, blog, s. d., consultable fins a data indeterminada a <https://plazadelaspalabras.blogspot.com> (darrera consulta 2023).

Observacions

Al peu: «Traducción, Plaza de las palabras.» Suposem que la traducció s'ha d'atribuir a un dels dos administradors del blog, o a tots dos junts. El blog té data d'inici 2013.

[El] Infinito

Siempre amé este aislado cerro
Y esta maleza, que en una gran parte
El último horizonte impide ver.
Y, sentado, contemplando interminables
Espacios detrás de ella, sobrehumanos
Silencios y quietud profundísima,
En el pensar me fundo, tanto que
El corazón se abruma. Y como el viento
Escucho susurrar entre estas plantas,
El silencio infinito yo comparo
Con esta voz. Y pienso en lo eterno,
Las estaciones muertas, y en la viva,
Presente, y su sonido. Así, en esta
Inmensidad se anega el pensar mío:
Y me es dulce naufragar en este mar.

Mela FERRER i Eloísa CASTELLANO MAURY

Font

Giacomo Leopardi, *L'Infinito*, gravat i collage Mela Ferrer, Madrid: Libroz, 2013; traducció consultable a *Libroz de Madriz*, lloc web, <https://www.librozdemadriz.com/producto/linfinito>.

Observacions

Llibre d'artista de petit format. Esgotat. No hem aconseguit de consultar-lo. Al lloc web més amunt indicat s'hi reprodueix la traducció, no signada. Mela Ferrer ens en comunica l'autoria en correu electrònic de data 20/02/2026. També ens informa que el «libroz» contenia el poema tant en espanyol com en italià.

El Infinito

Siempre me fue querida esta colina solitaria
y esta espesura que impide a la mirada
la vista del último horizonte.
Pero sentado y mirando, interminables
espacios allá lejos, silencios
sobrehumanos, profundísima quietud,
mi pensamiento forja, hasta que casi
el corazón no se asusta. Y cuando el viento
oigo crujir entre las hojas, yo a ese
infinito silencio este susurro
voy comparando: y me recuerda lo eterno
y las edades muertas, y la presente,
y viva, y sus sonidos. Y así, a través de esta
inmensidad mi pensamiento se inunda:
y el naufragar en este mar me es dulce.

Ignacio GUTIÉRREZ MUIÑO

Fonts

1. [Ignacio Gutiérrez Muiño], «EL INFINITO – Leopardi – Traducción Mía y Otras», dins *Scribd*, biblioteca digital col·lectiva, 12/07/2014, s. p. [p. 1], consultable fins a data indeterminada a <https://es.scribd.com/doc/233555737/EL-INFINITO-Leopardi-Traduccion-Mia-y-Otras>.
2. Modificació comunicada a l'autor d'aquest recull mitjançant correu electrònic de data 20/02/2026.

Variant primera font

7 mi pensamiento forja,] me quedo ensimismado;

Observacions

Primera font bilingüe: original immediatament després de la traducció. Més avall («Otras»), traduccions de Carlos López S., L.S. i Isnardi. La d'Isnardi sense nom de traductor.

Filiació acadèmica del traductor: Universidad de la República / Sistema Nacional de Investigadores (Uruguay). En correu electrònic de data 20/02/2026, ens fa avinent que la traducció la va fer per als seus estudiants, «en un curso de grado de mi universidad».

El infinito

Siempre me fue tan querida esta colina solitaria
y estos setos, que desde tantas partes
al último horizonte impiden la mirada.
Pero sentándome y observando los espacios ilimitados
más allá de los setos, los silencios sobrehumanos
y la profundísima quietud,
en mis fantasías me pierdo, en un lugar
donde por poco mi corazón no se asusta. Y así escucho
al viento sisear entre estas plantas, y yo, aquel infinito silencio a esta mi voz
voy comparando: y me sobreviene lo eterno y las estaciones muertas y la
presente y la vida y sus sonidos. Así, en esta inmensidad
se ahogan mis pensamientos
y el naufragar me es dulce en este mar.

Luigi SCIAMANNA

Fonts

1. «Poema *El Infinito* de Giacomo Leopardi (subtitulado con texto original en italiano)», recitat per Luigi Sciamanna amb acompanyament del guitarrista Álvaro Paiva Bimbo, dins *Paseo Itálico. Cocina y cultura regional italiana*, canal web, Caracas, 23/10/2014, carregat el 12/12/2014, consultable a <https://www.youtube.com/watch?v=QjkZzHJUhf8>.
2. Versió enviada en .pdf pel traductor a l'autor d'aquest recull mitjançant correu electrònic de data 12/02/2026.

Variant primera font

11 la vida] su vida

Observacions

Traducció recitada, a la primera font, «en el marco del Paseo Itálico dedicado a la región de Marche. (Jueves 23 de octubre de 2014).» Només hi és recitada (no es transcriu). No entrem en consideracions, per tant, referents a les fronteres de vers o a la puntuació.

Primera font bilingüe: l'original italià apareix subtitulat a mesura que el poema és recitat en espanyol.

Sempre a la primera font, entre els múltiples comentaris que fan diversos internautes, se'n llegeixen dos sobre la traducció.

A la segona font, dins el mateix correu electrònic on ens envia la nova versió, el traductor ens informa que: «Hace unos años hice un cortometraje experimental dedicado a LEOPARDI [...] También tengo otros seis cantos traducidos».

Reproduccions (tria)

Manuel Salinas Fernández, *Consonante respuesta. Discurso. Leído el día 8 de noviembre de 2018 en el acto de su Recepción Pública*, Antequera (Màlaga): Real Academia de Nobles Artes de Antequera, 2018, p. 13-14. El poema clou el *Discurso*, que ha versat sobre la poesia en termes generals, i en el decurs del qual han estat citats nombrosos autors. Molt diferents, respecte a la font segona de Sciamanna, la puntuació i les

fronteres de vers. També es detecten algunes variants lèxiques i sintàctiques: “[...] Mas sentando y observando los espacios ilimitados, / allá lejos, los silencios [...] hondísima [...] donde casi mi corazón [...] y aquel infinito silencio [...] la presente, vivas y [...]”.

[El] infinito

Siempre me fue querida esta yerma colina,
y este cercado, que oculta tanta parte
del último horizonte a la mirada.
Pero al sentarme y admirar ilimitados

espacios, y estas quietudes tan profundas
yo en el pensamiento me figuro, donde casi
se espanta el corazón. Y como el viento
siento ulular entre estas plantas, yo aquel

infinito silencio a esta voz
voy comparando: y me asalta lo eterno,
las muertas estaciones, y la presente

y viva, y su sonido. Así entre esta
inmensidad se anega el pensamiento:
y el naufragar me es dulce en este mar.

[Anònim]

Font

María Ramiro Martín, «La tierra en la que Darwin se sintió un extraño», *Jot Down Cultural Magazine*, Alcalá de Guadaira (Sevilla), novembre 2014, consultable a <https://www.jotdown.es/2014/11/la-tierra-en-la-que-darwin-se-sintio-un-extrano>.

Observacions

Interpolat en discurs sobre el viatge de Darwin a les illes Galápagos, per l'associació que s'estableix entre les recerques intel·lectuals empreses per Darwin i per Leopardi i entre el paisatgisme de les illes i el paisatgisme romàntic.

L'autora de l'article no recorda l'origen de la traducció. Sí que té la certesa que no la va fer ella.

[El Infinito]

Siempre caro fue para mí este solitario collado,
y este seto, que de mucha parte
del último horizonte la mirada excluye.
Mas sentándome y mirando, desmedidos
espacios detrás de ella, y sobrehumanos
silencios, y profundísimo sosiego
yo en la mente me imagino, donde por poco
el corazón no se asusta. Y como el viento
oigo susurrar entre estas plantas, yo aquello
infinito silencio a esta voz
voy comparando: y me acuerdo del eterno,
y de las muertas estaciones, y de la presente y viva
y de su sonido. Así entre esta
inmensidad se ahoga el pensamiento mío:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Francesco CONSIGLIO

Font
Francesco Consiglio, «Giacomo Leopardi y el viaje hacia la nada. Una breve introducción filosófica», *Disputatio. Philosophical Research Bulletin*, Salamanca-Madrid, vol. 3, n. 4, desembre 2014, p. 157-172; cf. p. 164.

Observacions
Interpolat en discurs sobre el mateix poema (p. 159 i 164-165).
Bilingüe (original italià a columna dreta).

El infinito

Siempre querido me fue este yermo cerro
y este seto que tanta parte
del último horizonte a la mirada excluye.
Mas, sentado y mirando, interminado
espacio más allá de aquello, y sobrehumanos
silencios, y profundísima quietud
yo en el pensamiento me finjo, donde por poco
el corazón no se asusta. Y al oír el viento
runrunear entre estas plantas, yo aquel
infinito silencio a esta voz
voy comparando: y percibo lo eterno,
y las muertas estaciones, y la presente
y viva, y su sonido. Así en esta
infinidad se ahoga el pensamiento mío:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Anna CARLETTO

Font

beginner57 [Anna Carletto], comentari a «El infinito, de Giacomo Leopardi. Versión de Juan Peña», dins *juanpejim*, canal web, 2014, consultable a <https://www.youtube.com/watch?v=-K1jtN5XsLQ&t=19s>.

Observacions

La versió de Juan Peña, recitada, és objecte de diversos comentaris, un dels quals de la internauta beginner57, la qual, després de fer una sèrie d'objeccions, decideix aportar la seva pròpia versió (corregim errates): «La traducción es bastante poética pero no demasiado fiel al original. [...] Me permito añadir mi traducción, que quizás tendrá algunos errores, pero es casi literal.» Al seu torn, en una de les respostes a aquest comentari, un tercer internauta anomenat Albertoagitescion (Alberto Giachi) fa contrapropostes puntuals a determinades solucions adoptades per beginner57.

Corregim errors d'ortografia. A la font tots els accents gràfics són oberts, perquè la traductora no tenia en aquell moment accés a teclat espanyol. També n'eliminem algun de sobrer («sonìdo») i n'afegim algun que no hi figurava («mas allá», «mio»). Esmenem una sola errata ortogràfica que no afecta els accents («fingo») i tres de gramaticals: «nel pensamiento», «el eterno», «la muertas estaciones».

L'any 2018 Anna Carletto signa al web *Lyrics Translate*, aquest cop amb el pseudònim annabellanna, una altra versió al castellà (cf. infra). El nombre elevat de variants que la separa de la que transcrivim aquí indueix a considerar-les dues traduccions diferents.

El infinito

Siempre queridos me fueron este aislado monte
y esta cerca, que tanto oculta
del último horizonte a la mirada.
Pero sentado y mirando interminables
espacios más allá, y silencios
sobrehumanos y su profundísima quietud,
me encuentro con mis pensamientos, cuando por poco
el corazón se espanta. Y como escucho
al viento susurrar entre la hierba, a este
infinito silencio voy comparando
esta voz: y me subyuga lo eterno
y las estaciones muertas, y el presente
vivo, y sus sonidos. Así a través de esta
inmensidad se ahoga mi pensamiento;
y dulce naufrago en este mar.

Juan Carlos VILLAVICENCIO

Font

«"Canto XII: El infinito", de Giacomo Leopardi», versión libre de Juan Carlos Villavicencio», dins Carlos Almonte i Juan Carlos Villavicencio, *Revista Descontexto: Arte/política/cultura*, blog, 04/01/2015, consultable a <https://descontexto.blogspot.com/2015/01/canto-xii-el-infinito-de-giacomo.html?m=1>.

El infinito

Siempre amé esta colina solitaria
y esta espesura, aunque me impide ver
la vastedad final del horizonte.
Pero, sumido en la contemplación,
entre las frondas del silencio siento
sobrehumanos espacios insondables
que me estremecen y a la vez me calman
con un desasosiego serenísimo.
Esa íntima estridencia del silencio
y el viento acompasado transfiguran
mis sentidos y todo es plenitud,
pues me dejan su música el instante
y el tiempo que se fue y ha de venir.
Lleno de infinitud, el pensamiento
quisiera comprender, pero es feliz
mientras naufraga en ese sortilegio.

Antonio GRACIA

Font

Antonio Gracia, «Traducción: El infinito», dins Id., *Mientras mi vida fluye hacia la muerte*, blog, 31/05/2024, consultable a <https://antoniograciaoniria.blogspot.com/2023/11/el-infinito.html>.

Observacions

Bilingüe (original italià immediatament després de la traducció).

Abans, breu introducció de caire traductològic.

La traducció és molt anterior a la data indicada al blog, atès que Gracia va estar a punt d'incloure-la —ens informa per correu electrònic de data 10/07/2026— en el seu recull *Lejos de toda furia* (2015).

[El infinito]

Amé siempre este cerro solitario,
y el seto que excluye la mirada
del último horizonte.
Sentado, contemplo a lo lejos

los espacios ilimitados,

los sobrehumanos silencios
y su honda quietud.
Me abismo en mi pensamiento
y el corazón apenas teme.
Y como el viento, cuyo sonido
escucho entre las hojas,
comparo con este silencio mi voz.
Evoco lo eterno, las muertas estaciones
y la presente, viva, y sus sonidos.
En esta inmensidad se ahoga mi pensamiento
y naufrago dulcemente en este mar.

Carmen PINEDO HERRERO [?]

Font

Carmen Pinedo Herrero, «Piero Guccione: la lógica del horizonte», dins *Carmen Pinedo Herrero. Historia del arte y de los espectáculos, documentación artística, cultura, literatura*, blog, 13/02/2016, consultable a <https://carmenpinedoherrero.blogspot.com/2016/02/piero-guccione-la-logica-del-horizonte.html>.

Observacions

El poema és inserit a manera de cloenda de l'article: «Me gustaría concluir esta breve aproximación, casi como de puntillas, a la obra de Guccione, recordando un poema de Giacomo Leopardi». L'article ha versat tot sobre la producció pictòrica de Piero Guccione, il·lustrada amb profusió de fotografies de quadres, alguns dels quals són variacions abstractes d'obres de Caspar David Friedrich.

Entre els nombrosos comentaris elogiosos que rep l'article, una internauta (Pinceladas, 14/02/2016) repeteix els versos 10-12 de la traducció relacionant-los amb un quadre en particular: *Después del atardecer*.

La ratlla blanca que es deixa abans i després del vers cinquè no sabem si és o no una errata.

El infinito

Siempre querida me fue aquella colina yerma
y aquellos setos que tanto
del último horizonte de la mirada excluyen.
Así, sentado y observando interminables
espacios a lo lejos, y sobrehumanos
silencios de profundísima quietud,
me quedo absorto,
donde el corazón no se espanta.

Y, como el viento,
cuyo tránsito escucho entre el follaje, a este
infinito silencio, mi voz
va comparando: Y me sobreviene lo eterno,
y las estaciones muertas,
y la presente y viva
y sus sonidos.
Así, a través de esta
inmensidad, se anega el pensamiento mío;
y naufragar me es dulce en este mar.

Jack CASABLANCA

Font

«El infinito – Giacomo Leopardi», dins Jack Casablanca, *Chapulin.NoticieroDigital*, blog, 13/04/2016, consultable a <https://chapulinnd.blogspot.com/2016/04/el-infinito-linfinito-giacomo-leopardi.html>.

El infinito

Tanto y tanto te amé, desnuda loma, arboleda crecida que a mi mirada ocultas lo lejano. Y sentado te miro, inmensidad, silencio, paz en la entraña metida hasta espantar al pensamiento. Igual que el viento, enredado en la tormenta de las hojas, voy comparando esta voz a todo lo que calla. Y a mí regresan la eternidad, lo muerto, mezclado con todo lo que fluye, lo que suena. Con esta inmensidad, con lo infinito, se anega el pensamiento. Y naufragar me es dulce en este mar.

Félix MOLINA

Font

Félix Molina, «Con ojos de... (6 de 12)», dins *Félix Molina. Arte y literatura*, 06/07/2016, consultable a <https://felixmolinapublica.wordpress.com/2016/07/06/con-ojos-de-6-de-12>.

Observacions

El poema encapçala l'article, tot ell sobre Leopardi (però només dues frases breus sobre *L'infinito*).

De tots els poemes aplegats en aquest llibre, aquest és el que més s'aparta del que consideraríem en sentit estricte una traducció. El mateix Félix Molina diu a la font: «Su canto *El infinito* (que yo he usurpado en lengua española)». I en correu electrònic de data 01/02/2026 ens en parla en aquests termes: «mi traducción libre de *L'infinito*».

El infinito

Siempre me fue querida esta colina
Solitaria, y querida esta espesura
Que oculta a la mirada una gran parte
Del último horizonte… Pero aquí,
Sentado, contemplando, ilimitados
Espacios a lo lejos, sobrehumanos
Silencios, profundísima quietud
Finjo en mi pensamiento, donde falta
Poco para aterrar al corazón.
Y como el viento escucho susurrar
Entre el follaje, yo comparo aquel
Infinito silencio y esta voz:
Y llega a mí el oleaje de lo eterno,
Las estaciones muertas, la presente
Y viva, y su rumor. Así, entre esta
Inmensidad se anega el pensamiento
Y naufragar me es dulce en este mar.

Pablo ANADÓN

Font

«Giacomo Leopardi. El infinito», dins *El trabajo de las horas. Blog de Pablo Anadón*, 06/11/2016, consultable a <https://eltrabajodelashoras.blogspot.com/2016/11/giacomo-leopardi-el-infinito-el.html>.

Observacions

Bilingüe (sota la traducció, autògraf de Nàpols i original italià transcrit).

Al peu del poema: «Versión de P. A., / Villa Dolores, 06-XI-16». Villa Dolores es troba a la província de Córdoba (Argentina).

La publicació va propiciar un intercanvi de comentaris entre el traductor i un internauta anònim sobre la intraduïbilitat de la poesia en general.

El infinito

He amado siempre esta colina yerma
y esta maleza, que me impide ver
en gran medida el último confín.
Mas, sentado y mirando, interminables
espacios detrás de ella, sobrehumanos
silencios y una hondísima quietud
imagino en mi mente; hasta tal punto
que casi se me encoge el pecho. Y cuando
oigo sisear el viento entre el ramaje,
el silencio infinito aquel comparo
con esta voz: la eternidad evoco,
las estaciones muertas, la actual
y viva, y su rumor. Así se anega
en esta inmensidad mi pensamiento:
y naufragar en este mar me es dulce.

Ángel Luis PRIETO DE PAULA

Font

Giacomo Leopardi, «El infinito», trad. Á. L. P. de P., ca. 2016. Tarjeta-postal per obsequiar corresponsals amb motiu del Nadal 2016 (a una cara el poema, l'altra en blanc per escriure-hi el text destinat a cada corresponsal), tramesa a l'autor d'aquest recull mitjançant correu electrònic de data 09/07/2026.

Observacions

Bilingüe (original italià immediatament després de la traducció en cos de lletra més petit, a manera de nota al peu, transcrit en text seguit tot marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua).

El traductor ha curat recentment una edició escolar dels *Canti* en italià: Giacomo Leopardi, *Canti*, ed. Ángel L. Prieto de Paula, València: Edicions Perelló, 2025. A la «Premessa» (p. 7-16) d'aquest llibre, obra del mateix Prieto de Paula, s'hi llegeix un breu paràgraf sobre la traduïbilitat o intraduïbilitat de *L'infinito* (cf. p. 12-13).

El [i]nfinito

Siempre amé esta colina solitaria,
y este seto que impide que se vea
tanta parte del último horizonte.
Mas, sentado y mirando, interminable
espacio allá a lo lejos, sobrehumano
silencio y profundísima quietud
finjo en el pensamiento, por lo que
casi se atemoriza el corazón.
E igual que oigo susurrar el viento
entre la fronda, yo comparo aquel
infinito silencio a esta voz;
y me siento poseído por lo eterno,
las muertas estaciones, la presente
y viva, y su sonido. Así en esta
inmensidad se anega el pensamiento:
y el naufragar en este mar es dulce.

Enrique BADOSA

Font
Enrique Badosa, *Sine tradere*, Las Rozas (Madrid): Editorial Funambulista, 2016, p. 237.

Observacions
Bilingüe (original italià a p. 236).

El infinito

Siempre caro me fue este yermo cerro
y esta espesura, que de tanta parte
impide ver el último horizonte.
Mas, sentado y mirando, interminables
espacios en su extremo y sobrehumanos
silencios, profundísimas quietudes,
finjo en mi pensamiento hasta que casi
el corazón no teme. Y cuando el viento
oigo crujir en las plantas, y comparo
el silencio infinito y el susurro,
pienso en lo eterno, en la edad ya muerta,
en la presente y viva y en su voz.
Y mi pensar se anega en lo profundo
y es dulce naufragar en este mar.

Rafael GÓMEZ PÉREZ

Font
Rafael Gómez Pérez, «Silencio y poesía», dins Id., *El secreto del silencio*, Madrid: Ediciones Rialp, 2016, p. 38-42; cf. p. 41-42.

Observacions
Interpolat en discurs sobre el tema del silenci en múltiples poetes i filòsofs. Clou el capítol.

El Infinito

Siempre amé esta colina desolada
y este cercado, que por tantas partes
la vista excluye al último horizonte.
Mas aquí, contemplando, interminables
espacios más distantes, sobrehumano
silencio y profundísima quietud
yo al pensar me imagino; y allí casi
el corazón se espanta. Y como el viento
murmurar oigo entre estas plantas, ese
infinito silencio con las voces
voy comparando. Y me invade lo eterno,
las muertas estaciones, la presente
y viva, y su sonido. Así en esta
inmensidad se anega el pensamiento:
Y naufragar me es dulce en este mar.

Isabel PARAÍSO

Font
Isabel Paraíso, «Dos idilios de Leopardi», *Rhythmica. Revista Española de Métrica Comparada*, a. XIV, n. 14, 2016, p. 119-143; cf. p. 129.

Observacions
Bilingüe (original italià a p. 128).
Interpolat en discurs sobre el mateix poema (p. 124n, 125, 127-133, 141).

El [i]nfinito

Siempre caro me fue este yermo cerro
Y esta espesura, que de tanta parte
Del último horizonte el ver impide.
Mas sentado y mirando, interminables
Espacios más allá y sobrehumanos
Silencios, y profundísima quietud
Yo en el pensar me creo; sólo por poco
el corazón no se estremece. Y como el viento
Oigo susurrar entre estas ramas, yo aquel
Infinito silencio a esta voz
Voy comparando; y recuerdo lo eterno,
Y las estaciones muertas, y la presente
Y viva, y el sonido de ella. Así entre esta
Inmensidad se anega el pensamiento mío
Y el naufragar me es dulce en este mar.

Regina CELLINO

Font

Manuel Paez, «Cantos de Leopardi», dins *Scribd*, biblioteca digital col·lectiva, 05/11/2017, consultable a <https://es.scribd.com/document/363518428/Cantos-de-Leopardi>, s.p. [p. 7].

Observacions

Bilingüe: original italià a la columna esquerra, amb dues notes, per a «fu» al primer vers («Verbo Passato Remoto. 3era persona singular.») i per a «stormir» al novè vers («Este verbo significa el sonido de las hojas.»).

El document consta de quatre poemes, tots en italià i en espanyol. Les traduccions són obra de diversos traductors, alguns identificats amb nom i cognom al final de la traducció, altres no. Paez fa una breu presentació fora del document, a l'encapçalament de la pàgina web, només referent a *Alla luna*.

El infinito

Siempre amada me fue está colina
solitaria
y esta espesura que por todas partes
del último horizonte el ver me impide.
Mas sentado y mirando interminables
espacios, encuentro tras de sí,
sobrehumanos silencios y
profundísima calma e imagino en mi
mente, hasta que por poco ya,
estremezco mi propio corazón. Y
cuando el viento oigo rugir
entre la boscosa fronda, yo mismo al
infinito silencio,
a este susurro voy comparando
y en lo eterno pienso y en la edad que
ya ha muerto
y en la presente que vive y en su voz.
Así, en medio de tal inmensidad se
ahogan mis pensamientos
y el naufragar en este mar me es dulce.

Nelson OSORIO LOZANO [?]

Font

Nelson Osorio, «Giacomo Leopardi. Entre el eros y la mística», *Casa Silva*, Bogotà, n. 30-31, 2016-2017, p. 204-214; cf. p. 206.

Observacions

Entre les il·lustracions, un autògraf del poema (el de Visso) a p. 207 i una caricatura de Leopardi obra d'un dibuixant argentí a p. 214: «Giacomo Leopardi visto por Sciammarella».

El Infinito

Siempre apreciado me fue este yermo monte
y esta espesura, que de tanta parte
del último horizonte la vista excluye.
Mas, sentado y mirando: interminables
espacios tras él, y sobrehumanos
silencios, y profundísima quietud
mi pensamiento imagina, tanto que por poco
mi corazón se asusta. Y mientras oigo el viento
susurrar entre estas plantas, yo aquel
infinito silencio a esta voz
voy comparando: y me sobreviene lo eterno,
y las estaciones muertas, y la presente
viva, y su sonido. Así, en esta
inmensidad se anega mi pensamiento:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Leonel TOLEDO MARÍN
a partir de Hernán ISNARDI

Font

torodeminos [Leonel Toledo Marín], «"El Infinito", Giacomo Leopardi», dins *Scribd*, biblioteca digital col·lectiva, 17/01/2018, consultable a <https://es.scribd.com/document/369330303/El-Infinito-Giacomo-Leopardi>.

Observacions

Al peu de la traducció s'hi llegeix: «Trad. Hernán Isnardi (con algunas variantes)». El nombre de variants respecte a Isnardi (cf. supra) és, però, força alt. Havent consultat el traductor, ens demana —en correu electrònic de data 19/03/2026— que especifiquem: «traducción de Leonel Toledo Marín a partir de Hernán Isnardi». També ens fa avinent que «hice esa traducción hace algunos años para mis estudiantes de "filosofía del s. XIX"».

Bilingüe (original italià a columna esquerra).

El infinito

Amó siempre mi alma este collado
árido, y la cortina baja de verdor
que cierra a la mirada el salto a lo lejano.
Mas por cuanto me aquiete y que me vuelque
afuera de la nada y del silencio extraño
y la quietud tranquila, no consigo
ir más allá del fondo de mi alma.
Y al igual que oigo
el viento que murmura en esas verdes frondas,
me pongo a comparar, con la quietud que digo,
esta voz que susurra eternidad
y susurra recuerdos de otros tiempos...
y del tiempo presente, tan vivaz
y su sonar. Y de este modo en tal
inmensidad se sume el pensamiento,
y qué dulce me sabe
en un mar tan dichoso naufragar.

Luis CAÑIZAL DE LA FUENTE

Font

Luis Cañizal de la Fuente, «*El infinito* de Giacomo Leopardi», *Letra 15: Revista digital de la Asociación de Profesores de Español «Francisco de Quevedo» de Madrid*, a. V, n. 8, maig 2018, secció «Carpe Verba», punt 3, consultable a <http://www.letra15.es/L15-08/L15-08-51-Carpe-Verba.html#i3>.

Observacions

A més del text transcrit, es facilita enllaç a àudio on és recitat pel mateix traductor.

El infinito

Siempre he querido este aislado cerro
y este seto, que tan largo tramo
del extremo horizonte a la mirada excluye.
Mas, sentado y mirando, interminables
espacios más allá de aquel, y sobrehumanos
silencios, y profundísima quietud,
en mi mente simulo, hasta que casi
el corazón se asusta. Y al escuchar
el murmullo del viento en el ramaje, yo aquel
infinito silencio a esta voz
voy comparando: y percibo lo eterno
y las muertas estaciones, y la presente
y viva, y su sonido. Así en medio de esta
infinidad se ahoga el pensamiento mío;
y naufragar me es dulce en este mar.

Anna CARLETTO

Font

annabellanna [Anna Carletto], «Giacomo Leopardi – L'infinito. Spanish Translation», dins *Lyrics Translate*, portal web, 02/12/2018, consultable a <https://lyricstranslate.com/en/linfinito-el-infinito.html-1>.

Observacions

Bilingüe (original italià a columna esquerra).

Corregim dues errates: «mas» sense accent gràfic al cinquè vers i «profundìsima» amb accent gràfic greu al sisè vers.

A altres pàgines del mateix portal web, annabellanna tradueix el poema al francès (cf. infra, Anna Carletto) i en comenta i/o reprodueix traduccions d'altri, tant espanyoles com franceses (cf. entrades annabellanna a la nostra *Bibliografia*). Encara a altres pàgines, altres internautes en reprodueixen i/o comenten diverses versions franceses (cf. entrada Raut 2014-2020 a la nostra *Bibliografia*).

El infinito

Siempre caro me fue este yermo cerro,
y estos arbustos, que de tantas vistas
del último horizonte al ojo privan.
Mas contemplando aquí sentado, espacios
interminables más allá, y silencios
no humanos, y una hondísima quietud
en mi mente imagino; y está a punto
el pecho de espantarse. Y como el viento
escucho entre las ramas susurrar,
el silencio infinito, a esta voz,
voy comparando: y vuelve a mí lo eterno,
las estaciones muertas, la presente
y viva, y sus sonidos. Así entre esta
inmensidad se anega el pensamiento
y naufragar me es dulce en este mar.

José María CASTRILLÓN

Font

José María Castrillón, «Giacomo Leopardi (Recanati, Italia, 1798 – Nápoles, 1837)», dins Id., *Subir al origen. Antología comentada de poesía occidental no hispánica (1800-1941)*, Somonte-Cenero. Gijón: Ediciones Trea, 2018, p. 59-69; cf. p. 63.

Observacions

Precedit de paràgraf introductori específic sobre el poema, a la mateixa pàgina.

A la «Bibliografía básica» final, a l'apartat leopardià (p. 358) hi són citades les versions dels *Canti* de Sánchez Rosillo, Colinas i Muñiz (cf. supra, en el cas de Colinas la setena font).

[El] infinito

Siempre caro me fue este cerro yermo
y este seto que tanta parte excluye
del último horizonte a la mirada.
Mas sentado y mirando interminables
espacios allá lejos, sobrehumanos
silencios, y su hondísima quietud,
de absorto que me quedo, el corazón
casi se me estremece. Y como escucho
soplar al viento entre esas plantas, voy
comparando ese infinito silencio
con esta voz: y pienso yo en lo eterno,
las muertas estaciones, la presente
y viva, y su sonido. Y así entre esta
inmensidad se anega el pensar mío;
y el naufragar me es dulce en este mar.

Ricardo BADA

Fonts

1. Ricardo Bada, «De mi diario: Semana 7 / 2019», dins *Urbi et interneti. El blog de Ricardo Bada*, dins *Frontera D. Revista digital*, portal web; cf. entrades «Weiß/Colonia, 10.2.», «Weiß/Colonia, 13.2.» i «Weiß/Colonia, 15.2.», consultables a <https://www.fronterad.com/de-mi-diario-semana-7-2019>.
2. Ricardo Bada, «De mi diario: Semana 8 / 2019», dins *Urbi et interneti. El blog de Ricardo Bada*, dins *Frontera D. Revista digital*, portal web; cf. entrada «Weiß/Colonia, 20.2.», consultable a <https://www.fronterad.com/de-mi-diario-semana-8-2019>.

Variants primera font

5 espacios allá] espacios de allá
7-8 el corazón / casi se me estremece.] por un rato / el corazón no teme.

Observacions

A la primera font les entrades dels dies 10 i 13 informen sobra la gènesi de la traducció, que és publicada el dia 15, en text seguit, marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua.
A la segona font el text és precedit de consideracions sobre el sentit de determinats passatges del poema i d'una justificació de les variants.

El infinito

Siempre querido me fue este yermo collado
y esta mata, que de tanta parte
del último horizonte el ver excluye.
Mas sentado y mirando, interminables
espacios más allá de aquella, y sobrehumanos
silencios, y profundísima quietud
yo en el pensamiento (me) finjo [imagino]; donde por poco
el corazón ni se aterra. Y como el viento
escucho murmullar entre estas plantas, yo aquel
infinito silencio a esta voz
voy comparando: y me acomete lo eterno,
y las muertas estaciones, y la presente
y viva, y el son de ella. Así entre esta
inmensidad se anega el pensamiento mío:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Rubén Carmine FASOLINO

Fonts

1. Rubén Carmine Fasolino i Guillermo Moreno Tirado, «La inquietante construcción del Continuo Ilimitado: a propósito de *El infinito* de Giacomo Leopardi y *La construcción* de Franz Kafka», dins César Moreno (dir.), *Apeiron – Seminario de Filosofía* (Facultad de Filosofía, Universidad de Sevilla), sesiones XLVI-XLVII: *Lo inquietante literario 7. Lunes 25 de Febrero de 2019*, s. p. [p. 2], consultable a <https://www.academia.edu/38400039/LO_INQUIETANTE_LITERARIO_7_Sesiones_46_47_de_APEIRON_SEMINARIO_DE_FILOSOFIA_25_de_Febrero_de_2019_La_inquietante_construcci%C3%B3n_del_Continuo_Ilimitado_a_prop%C3%B3sito_de_El_infinito_de_G_Leopardi_y_La_construcci%C3%B3n_de_F_Kafka_A_cargo_de_Rub%C3%A9n_Carmine_and_Guillermo_Moreno_UCM>.
2. Rubén Carmine Fasolino, «Leopardi y la estética de la modernidad tardía», dins Cristina Coriasso Martín-Posadillo y Rubén Carmine Fasolino (eds.), *Dos siglos después. Actualidad de los «Opúsculos morales» de Giacomo Leopardi*, Madrid: Guillermo Escolar Editor, 2025, p. 85-100; cf. p. 89n-90n.

Variants primera font

7 (me) finjo [imagino];] (me) finjo (imagino);
8 el corazón ni se aterra.] el corazón se aterra.

Observacions

La primera font no és la conferència publicada, sinó un document de cinc pàgines que conté els textos que s'hi van fer servir.

Bilingüe la primera font: original italià a la primera pàgina; traduccions, a la segona: la de Muñiz (cf. supra) i la que transcrivim aquí: «(Traducción de Rubén Carmine Fasolino)».

A la segona font la traducció es proposa —sense el text original— en nota, en text seguit, marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua, i introduïda pels mots:

«Proponemos una traducción de *El infinito*: [...]». La nota serveix de suport a dues pàgines que giren entorn del mateix poema (p. 89-90), parèntesi en el discurs principal de l'article, centrat en el *Cantico del gallo silvestre*.

El infinito

Siempre grato me fue este solitario
cerro y este seto, que por gran parte
me impide ver el último horizonte.
Mas sentado y mirando, interminables
espacios de más allá, y sobrehumanos
silencios y profundísima calma
imagino en mi mente, que por poco
se me estremece el alma. Y como oigo
gemir el viento entre las hojas, ese
infinito silencio a esta voz
voy comparando: y viene a mí lo eterno,
las estaciones muertas, la presente
y viva, y su sonido. Así que entre esta
inmensidad se anega el pensamiento:
y naufragar me es dulce en este mar.

GUILLERMO

Font

Guillermo, «Y naufragar me es dulce en este mar», dins Id., *Lope de Vega clásico*, blog, Cayón (Cantabria): IES «Lope de Vega», 10/04/2019, consultable fins a data indeterminada a <https://lopedevegaclasico.blogspot.com/2019/04/y-naufragar-me-es-dulce-en-este-mar.html> (darrera consulta 2019). Després dins Id., *El arcón donde cabe todo*, blog, 01/04/2025, consultable a <https://elarcondondecabetodo.blogspot.com/2025/04/y-naufragar-me-es-dulce-en-este-mar.html?m=1>.

Observacions

Interpolat en discurs sobre la mort de Sánchez Ferlosio.
Bilingüe només en tant que la traducció és precedida d'una fotografia de l'autògraf de Visso.
A la font els versos hi apareixen tots centrats.
El poema és seguit d'un dels *Pensieri* (VI), en espanyol.

El infinito

Siempre querida me fue esta oculta colina,
y este arbusto, que buena parte
del último horizonte la mirada excluye.
Pero sentado, y mirando interminables
espacios más allá de él, y sobrehumanos
silencios, y una profundísima quietud
en el pensar imagino, donde por poco
el corazón no se asusta. Y como el viento
escucho susurrar entre las plantas, ese
infinito silencio a esta voz
voy comparando: y me recuerda lo eterno,
y la muerte de las estaciones, y la presente,
viva, con su sonido. Así en esta
inmensidad se anega el pensamiento mío:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Fermín VILELA

Font

Fermín Vilela, «Giacomo Leopardi. El pesimista de Recenati», *Buenos Aires Poetry*, revista digital, 07/10/2019, consultable a <https://buenosairespoetry.com/2019/10/07/el-infinito-giacomo-leopardi>.

Observacions

Vilela signa tant els paràgrafs inicials (biografia de Leopardi) com les traduccions, de *L'infinito* i de *La sera del dì di festa*.

Bilingüe (original italià immediatament abans de la traducció).

El infinito

Siempre caro me fue este yermo cerro
y esta pared de arbustos, que tanta
vista del último horizonte oculta.
Mas sentado admirando interminables
espacios más allá y sobrehumanos
silencios y hondísima quietud yo
en el pensar me finjo; hasta que casi
mi corazón se espanta. Y como el viento
oigo silbar entre estas plantas, yo aquel
infinito silencio a esta voz
voy comparando: y surge en mí lo eterno,
las muertas estaciones, la presente
y viva, y el rumor de ella. Así, entre esta
inmensidad se ahoga mi pensamiento:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Cristina CORIASSO i Alessandro RYKER

Font
Andréia GUERINI et al., «*L'Infinito* di Leopardi in traduzione», *Appunti Leopardiani*, Florianópolis (Brasil), n. 17, 2019/1, p. 83.

Observacions
En nota: «Innedita». Darrera el títol es consigna data: «(2019)».

[El] Infinito

Esta colina solitaria siempre me ha sido querida, como siempre lo ha sido el seto que impide la vista de gran parte del horizonte.
Pero deteniéndome y observando, me descubro imaginando lugares sin límite al otro lado de la colina, silencios sobrehumanos y una inmensa calma;
y frente a esto mi corazón se siente a punto de perderse.
Nada más siento al viento silbar entre los árboles, pienso y comparo ese infinito silencio con la voz del viento:
y me invade la eternidad, el tiempo pasado y la estación presente y viva, y su voz.
Así, en esta inmensidad se ahoga mi pensar:
y el sentirme naufragar se torna dulce en este mar.

Irene UGOLINI SÁNCHEZ-BARROSO

Font

Irene Ugolini Sánchez-Barroso, *El Camino y el Viaje. Un recorrido por la narrativa del héroe*, treball de final de grau, Sevilla: Universidad de Sevilla, Grado en Bellas Artes, 2019, p. 20.

Observacions

Interpolada en discurs sobre el mateix poema (capítol «El más allá», p. 19-21).
Bilingüe (original italià a p. 19).
Al penúltim vers s'hi llegeix «pesar», que considerem errata i corregim —per tant— per «pensar».
La traducció és qualificada de «paráfrasis».
Il·lustració a p. 20: «Fotografía de un seto».

El infinito

Siempre me fue querida esa colina yerma
y este seto, que tanto oculta
a la mirada del último horizonte.
Mas, sentado y mirando interminables
espacios allá lejos, sobrehumanos
silencios y hondísima quietud,
me quedo ensimismado, hasta que casi
el corazón no teme. Y como el viento,
cuyo rumor escucho entre las hojas,
al silencio sin fin, la voz
comparo. Y me invade lo eterno,
las estaciones muertas y la viva y presente
y sus sonidos. Así, en esta
inmensidad se anega el pensamiento mío,
y naufragar me es dulce en este mar.

Pilar PEDRAZA JIMÉNEZ

Font

Pilar Pedraza, «Un minuto para la lírica. VII. *L'infinito* en dos lenguas», dins *El patio de monipodio. Bitácora del Departamento de Lengua y Literatura. IES Norba Caesarina. Cáceres*, lloc web, 26/01/2020, consultable a <https://lenguanorba.wordpress.com/2020/01>.

Observacions

Bilingüe (original italià immediatament abans de la traducció).

El poema, a més de transcrit, és recitat per la mateixa traductora, també primerament en italià i després en espanyol. Una diferència entre la traducció escrita i la traducció recitada: a la traducció recitada s'hi diu «esta» al primer vers.

En correu electrònic de data 04/03/2026 la traductora ens diu: «Esta traducción la hice para mis alumnos de Literatura universal».

El infinito

Siempre caro me fue este yermo monte
y este cercado, el cual de tantas partes
del último horizonte ver me niega.
Mas sentado, y mirando interminables
espacios más allá, y sobrehumanos
silencios, y una quietud profundísima
mi pensamiento finge, y por muy poco
el corazón se espanta. Y como el viento,
al que oigo susurrar entre estos árboles,
comparo a aquel infinito silencio
con esta voz: y medito en lo eterno,
en muertas estaciones, y en la viva
y presente, sonorosa. Así, en esta
inmensidad se anega el pensamiento:
y me es dulce el naufragio en este mar.

Marco Antonio CAMPOS

Font

1. Marco Antonio Campos, «Tres poemas de Giacomo Leopardi», *La Jornada – Semanal*, Ciutat de Mèxic, Suplement Cultural de La Jornada, 15/03/2020, consultable a <https://semanal.jornada.com.mx/2020/03/15/tres-poemas-de-giacomo-leopardi-9221.html>.
2. «Poemas de Giacomo Leopardi (Nota y versión: Marco Antonio Campos)», *Buenos Aires Poetry*, revista digital, 11/04/2021, consultable a <https://buenosairespoetry.com/2021/04/11/poemas-de-giacomo-leopardi-nota-y-version-marco-antonio-campos>.

Observacions

Marco Antonio Campos signa tant les traduccions com els paràgrafs introductoris, que contenen diverses consideracions sobre el poema.

No variants entre ambdós testimonis. Afegim un punt al tercer vers, errata observable a tots dos.

Reproduccions (tria)

Ruleta Rusa, «Klemp: La melancolía es un misterio», dins *Ruleta rusa. Historias con calibre*, lloc web, 22/08/2021, consultable a <https://www.ruletarusa.mx/planetapixel/klemp-la-melancolia-es-un-misterio>.

Algunes reproduccions a les xarxes socials.

El infinito

Siempre querida me fue esta solitaria altura,
Y este seto, que tanta parte
Del último horizonte a la mirada priva.
Pero sentado y mirando, interminables
Espacios más allá de aquel, y sobrehumanos
Silencios, y profundísima quietud
Yo al pensar me entrego; hasta que casi
El pecho se estremece. Y como el viento
Oigo murmurar entre el ramaje, yo ese
Infinito silencio a esta voz
Voy comparando: y viene a mí lo eterno,
Y las muertas estaciones, y la presente
Y viva, y el sonido de ella. Así entre esta
Inmensidad anega el pensamiento mío
Y naufragar me es dulce en este mar.

Bruna ESPOSITO i Osvaldo ALZARI
Traducció per al vídeo *El Infinito de Leopardi en la lengua de señas argentina*, 2020, Muntref, Museo de la Universidad Nacional Tres de Febrero, Buenos Aires, Argentina

Font

Bruna Esposito, «#MiráMUNTREF – El Infinito de Leopardi en la lengua de señas argentina», dins *Muntref – Museo de la Universidad Nacional Tres de Febrero*, perfil de *Facebook*, Buenos Aires, 02/04/2020, 00:01:57-00:02:49, consultable a <https://www.facebook.com/watch/?v=837960860019830>.

Observacions

Vídeo en què, després de la interpretació en llengua de signes, es mostra el text escrit a doble columna, a l'esquerra en italià i a la dreta en espanyol.

El infinito

Siempre amé esta colina solitaria,
y este seto que tan extensa parte
del último horizonte impide ver.
Mas sentado y mirando, interminables
espacios más allá, y sobrehumanos
silencios, y una calma profundísima
me formo en el pensar, donde por poco
el corazón no tiembla. Y cuando el viento
entre estas plantas zumbar oigo, aquel
infinito silencio yo a esta voz
voy comparando: y viene a mí lo eterno,
las muertas estaciones, y la actual
y viva, y su sonido. Así entre esta
inmensidad se ahoga el pensar mío:
y el naufragio me es dulce en este mar.

Pablo INGBERG

Font
Giacomo Leopardi, «Y el naufragio me es dulce en este mar. Traducciones», presentació i trad. Pablo Ingberg, *Periódico de Poesía*, Ciutat de Mèxic (UNAM), 21/09/2020, consultable a <https://periodicodepoesia.unam.mx/texto/y-el-naufragio-me-es-dulce-en-este-mar>.

Observacions
Bilingüe (original italià immediatament després de la traducció).
Una frase sobre el poema a la «Presentación».
No es fa servir el mot ‘traducció’, sinó «versiones de».

El infinito

Siempre vuelvo a este monte solitario,
y a estos arbustos, que una buena parte
del horizonte ocultan a mis ojos.
Pero sentándome, admirado, amplísimos
espacios más allá, y sobrehumanos
silencios, y la más perfecta calma
empiezo a imaginar, y el corazón
por poco se me espanta. Y mientras oigo
que el viento cruza entre las ramas, ese
infinito silencio yo a esta voz
voy comparando, y me llega lo eterno,
las estaciones muertas, y esta, viva,
presente, con sus ruidos. Así en esta
inmensidad se ahoga el pensamiento,
y naufragar en este mar me es dulce.

Alejandro CROTTO

Font

1. Alejandro Crotto, «La nada que sí está», *Hablar de Poesía*, Buenos Aires, n. 42, desembre 2020, p. 49-52, consultable parcialment (però la traducció, sencera) a <https://hablardepoesia-numeros.com.ar/numero-42/la-nada-esta>.
2. Alejandro Crotto, «Anotaciones», dins Id., *Los porqués de la rosa. Ensayos sobre poesía*, Buenos Aires: Mardulce, 2024, p. 115-127 i 181-185; cf. p. 120.

Variants primera font

El infinito] El Infinito
7-8 empiezo a imaginar, y el corazón / por poco se me espanta.] imagino en mi mente, y ya por poco / mi corazón se espanta.
8-9 Y mientras oigo / que el viento cruza entre] Y como el viento / oigo pasar entre
15 en este mar me es dulce.] me es dulce en este mar.

Observacions

A la primera font, interpolat en discurs sobre la inspiració poètica. A la segona font, interpolat en discurs sobre el mateix poema (p. 118-120), amb breu apèndix sobre la traducció del primer vers a p. 181-182: «Mientras revisaba mi traducción del poema se me hacía patente que ninguna de mis opciones para el primer verso (“Siempre amé esta colina solitaria”, “Siempre me fue querida esta colina”) lograba traducir su sencilla y honda afectividad; recordé entonces que Ricardo Herrera había traducido el poema y fui a consultar su versión: enseguida decidí llevarme prestado su primer verso, un ejemplo cabal de trasposición creadora».

Bilingües totes dues fonts: original italià immediatament després de la traducció a la primera, transcrit en text seguit, marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua; transcrit en versos pròpiament dits a la segona, a p. 119.

El infinito

Siempre querido fue este yermo monte,
y este sendero, que por todos lados
del último horizonte la mirada excluye.
Pero me siento, y mirando interminables
espacios más allá, y sobrehumanos
silencios, y profundísima quietud
finjo en el pensamiento donde por breve tiempo
el corazón no se espanta. Y escucho el viento
entre el crujido de estas plantas, yo, aquel
infinito silencio en esta voz
voy comparando: y me conforta la eternidad,
y la muerte de las estaciones, y la presente
y viva, y su sonido. Así entre esta
inmensidad se ahoga mi pensamiento:
y naufragar es dulce en este mar.

Victoria María MONTEMAYOR GALICIA

Font

Victoria Montemayor Galicia, «Giacomo Leopardi, el gran romántico italiano», *Círculo de Poesía. Revista electrónica de literatura* (Puebla), 07/02/2021, consultable a <https://circulodepoesia.com/2021/02/giacomo-leopardi-el-gran-romantico-italiano>.

Observacions

Bilingüe (original italià immediatament abans de la traducció).

Paràgrafs introductoris de la mateixa traductora. Contenen breus consideracions sobre el poema.

El Infinito

Siempre querido me fue este solitario cerro,
y este seto, que de tanto espacio
del último horizonte la mirada excluye.
Pero, sentado y contemplando,
en mi mente interminables espacios más allá del seto imagino,
y sobrehumanos silencios,
y una hondísima quietud, tanto que por un tiempo
el corazón no tiene miedo. Y como el viento
escucho rugir entre la espesura, comparo
ese infinito silencio con este susurro:
y me viene a la mente lo eterno,
y las estaciones muertas, y la actual
y viva, y su música. Así, entre esta
inmensidad se ahoga mi pensamiento:
y el naufragar me es dulce en este mar.

SOFÍA BRIONES SÁNCHEZ

Font

Sofía, «La noche estrellada», dins Id., *Acércate a la pintura*, blog, 27/10/2021, consultable a <https://acercatealapintura.com/2021/10/27>.

Observacions

Interpolat en discurs sobre el quadre de Van Gogh *La nit estelada*: breu comentari del poema tot establint una afinitat entre la *siepe* i els xiprers del quadre.

A la pàgina d'inici del seu blog Sofía se situa de seguida sota la insígnia del poema: «Soy Sofi, historiadora del arte y amante de la literatura, la estética, y cualquier cosa que haga más dulce el naufragio en este mar» (<https://acercatealapintura.com>).

[El Infinito]

Siempre amé esta colina yerma,
y este seto que me priva la visión
de toda la amplitud hasta el final del horizonte.
Contemplando sentado los interminables espacios a lo lejos,
los silencios sobrehumanos y su profunda quietud,
yo estoy con mis pensamientos,
aunque mi corazón no se asusta.
Escucho los susurros del viento detrás de las plantas,
y en el infinito silencio tanteo mi voz:
y me subyuga lo eterno, y las estaciones muertas,
y el presente real y el sonido de todos ellos.
Así a través de esta inmensidad se inunda mi pensamiento:
Y me es grato naufragar en este mar.

Josep CAMARASA

Font

Josep i Juli Camarasa, *Fragmento.—Llaurí. Añoranza de la tierra*, s. l., s. n., s. d. [2021 o posterior], s. p. [p. 7].

Observacions

Document privat per a ús d'amics i coneguts, tramès en arxiu .docx a l'autor d'aquest recull per Juli Camarasa mitjançant correu electrònic de data 15/06/2026. Traducció fragmentària de l'article «Llaurí, l'Enyor de la terra», originalment escrit en català (cf. supra, *Traduccions al català*). Autor de la traducció —de l'article i del poema— és Josep Camarasa.

Valen també per a aquest text les observacions que hem fet per a l'article original en català: el poema hi apareix en text seguit, marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua, i és interpolat en discurs sobre l'amor a la pròpia terra, fent de cloenda de tot l'article, introduït pels mateixos mots, ara en castellà: «La estima que sentimos, como *llaurineros,* a pesar de largos años de ausencia, por nuestro pueblo de nacimiento, la revivimos con los versos de Leopardi en su magnífico poema *L'Infinito*: [...]».

El títol només apareix en italià, a la cita que acabem de reportar.

Infinito

Siempre amé esta colina solitaria
y este seto,
que en su mayoría esconde mi vista lejana.
Pero mientras estoy sentado aquí
disfrutando de espacios infinitos,
mirando a lo lejos,
y escuchar los silencios del mundo en mi mente,
Me identifico con la quietud más profunda;
para que mi corazón interior tenga miedo.
Y cuando escucho el viento
soplando a través de estas hojas de seto,
esta voz la comparo con el silencio sin fin:
y el tiempo eterno que recuerdo,
y las estaciones muertas,
y el actual, vivo,
y su voz.
Entonces en esta inmensidad mi mente se hunde:
y siento lo dulce que es
naufragando en este mar.

Walter Daniel ESCOBAR

Font

Giovanni Fenoglio, *Pensamientos en libertad. En las alas de la poesía*, trad. Walter Daniel Escobar, s. l.: Babelcube, 2021, s. p. [e-book].

Observacions

A la font els versos hi apareixen tots centrats.

Traducció feta a partir de versió anglesa: «I always loved this lonely hill, / and this hedgerow, / which mostly hides my far away view. // But while I'm sitting here, / enjoying endless spaces, / gazing far over it, / and hearing overworld silences in my mind, / I identify myself with the deepest quietness; / so as my inner heart to fear. // And when the wind I hear, / blowing through these hedgerow leaves, / this voice I compare to the endless silence: / and the everlasting time I recollect, / and the dead seasons, / and the present one, living, / and its voice. // So in this immensity my mind sinks: / and I feel how sweet is, / foundering into this sea» («"Infinity", da *Canti* by Giacomo Leopardi», trad. Giovanni Fenoglio [diu «traduzione-elaborazione»], dins Giovanni Fenoglio, *Pensieri in libertà. Sulle ali della Poesia*, prefaci Fabrizio Legger, [Pinerolo (TO):] Edizioni Hogwords, 2014, p. 26-27).

El Infinito

Siempre querido me fue este apartado cerro,
y este seto, que por tanta parte,
del último horizonte la mirada excluye.
Pero sentado y mirando, ilimitados
espacios más allá de él, y sobrehumanos
silencios y profundísima quietud
yo en mi pensamiento imagino, donde por poco
mi corazón no se asusta. Y como el viento
oigo susurrar entre estas plantas, yo ese
infinito silencio a esta voz
voy comparando: y recuerdo lo eterno
y las muertas estaciones, y la presente
y viva, y el sonido de ella. Así entre esta
infinidad se ahoga mi pensamiento:
y naufragar me es dulce en este mar.

Andrea GADDINI

Font

«La escalera del Infinito», dins *site web de Andrea Gaddini*, 07/02/2022, actualitzacions 07/07/2024 i 12/05/2026, consultable a <http://www.andreagaddini.it/scalinata_Infinito_es.html>.

Observacions

Al final de la pàgina s'hi llegeix: «Me disculpo por cualquier error en la traducción española». Ens vam permetre suggerir al traductor algunes esmenes que va incorporar.

Bilingüe (original italià a columna esquerra, amb la variant «infinità» en comptes d'«immensità» al penúltim vers).

Interpolat en discurs sobre una escala al barri de Montesacro, a Roma, on l'artista Giovanni Cesi va escriure el poema, un vers a cada esglaó, per iniciativa de diverses associacions culturals i amb el permís de l'Ajuntament.

El infinito

He amado siempre esta loma desierta
y estos arbustos, que por todas partes
impiden ver el fin del horizonte.
Mas contemplando los interminables
cielos distantes, y sobrehumanos
silencios, y profundísima calma,
yo comienzo a imaginar; y por poco
mi corazón no teme. Como el viento
oigo el rumor entre las plantas, de ese
infinito silencio que a mi voz
comparo; y rememoro lo eterno,
las estaciones muertas, y la actual
y viva y sus sonidos. Así entre esta
inmensidad se ahoga mi intelecto:
qué dulce naufragar en este mar.

Rodrigo JARDÓN HERRERA i Diego ESTÉVEZ

Font

«Tres poemas de Giacomo Leopardi», trad. Rodrigo Jardón Herrera, revisió Diego Estévez, dins Francisco Ferrer Lerín et al., *La Mascarada. Anfiteatro Monocromo*, revista digital, secció *Verso y Prosa*, 01/09/2022, consultable a <https://lamascarada.com.mx/2022/09/01/tres-poemas-de-giacomo-leopardi>.

El Infinito

Siempre cara me fue esta yerma colina
y esta cerca, que de tan extensa
del último horizonte la mirada excluye.
Pero sentándome y mirando, interminables
espacios más allá de ella, y sobrehumanos
silencios, y profundísima calma
en tal pensar yo todo me disuelvo, ahí donde por poco
el corazón no se aterra. Y como el viento
oigo crujir entre estas plantas, yo ese
infinito silencio a este susurro
voy comparando: y me sobreviene el eterno,
y las muertas estaciones, y la presente
y viva, y el sonido de ella. Así entre esta
inmensidad se anega mi pensamiento:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Ricardo PULIDO [?]

Font

Ricardo Pulido, «Nada es Obvio. Enseñanza, Diálogo & Meditación», cap. 9: «¿Dónde hallar esperanza en un mundo que parece naufragar?», dins canal youtube *ASIA Santiago*, 29/12/2022, consultable a <https://www.youtube.com/watch?v=SYZFu_tmoTg>.

Observacions

Transcrit i recitat (00:31:25-00:32.20). El conferenciant comenta el poema després de recitar-lo (00:31:00-00:38:22), en clau espiritualista («ha tocado el absoluto, [...] ha tocado lo sacro») i amb la finalitat de llançar un missatge d'esperança en un món actual que naufraga. Tot seguit, proposa una sessió de meditació.

El infinito

Siempre me gustó esta cima desierta y esta maleza que impide ver del último horizonte.

Aquí sentado, sin nada que hacer, me imagino que hay espacios interminables al otro lado, y silencios sobrehumanos, y profundísima quietud; y poco falta para que el corazón se espante. Y cuando escucho susurrar el viento entre las ramas, comparo aquel silencio infinito con esta voz; y recuerdo la eternidad y las estaciones muertas y veo la presente y viva, y su canción. Así que en aquella inmensidad se anega mi imaginación y me es dulce naufragar en este mar.

Manuel ASTUR

Font
Manuel Astur, *La aurora cuando surge*, Barcelona: Acantilado, 2022, p. 100.

Observacions
Interpolat en discurs sobre la visita de l'autor a Recanati (p. 98-103) durant el viatge a Itàlia que és objecte de tot el llibre.

El infinito

Siempre me fue cara esta solitaria cumbre,
así como este bosque, que tan gran porción
del distante horizonte a mi mirada esconde.
Aquí sentado, contemplando interminables
regiones a lo lejos, un sobrehumano
silencio, una profundísima quietud
en mi mente forjo, donde poco falta
para que el corazón se encoja aterrado.
Y escuchando al viento soplar entre el follaje,
aquel infinito silencio a su voz
yo comparo, abismándome en lo eterno,
en la muerta estación y en la presente,
tan llena de vida y de murmullos. Y así,
en esta inmensidad se anegan mis pensamientos
y dulce se me hace naufragar en estos mares.

E. EHRENDOST

Font

«Giacomo Leopardi», dins *Poesía oscura romántica*, ed. i trad. E. Ehrendost, Buenos Aires: Editorial Alastor, 2022, p. 131-134; cf. p. 132.

Observacions

Al «Prólogo» (p. 7-16), signat pel mateix traductor, s'hi llegeix un paràgraf sobre Leopardi, amb una breu consideració sobre el poema (cf. p. 14).

A la portada: «Selección, prólogo y notas E. Ehrendost». A la pàgina de crèdits: «Traducciones: E. Ehrendost».

El infinito

Siempre quise a este cerro seco,
Y a este seto, que desde todos lados
excluye la mirada del último horizonte.
Pero posando y contemplado, interminables
Espacios de allá lejos y sobrehumanos
Silencios, y una profundísima calma
En mi pensamiento me finjo, por poco
El corazón no se asusta. Y como el viento
Entre estas plantas oigo el crujir, yo que
El infinito silencio voy comparando
A esta voz: me sobreviene lo eterno,
Y las estaciones muertas, y la actual
Y viva, y su sonido. Así entre esta
Inmensidad mi pensamiento se ahoga
Y el naufragar me es dulce en este mar.

Nicolás LÓPEZ-PÉREZ

Font

Nicolás López-Pérez, «Giacomo Leopardi. Tres versiones de *El infinito*», dins Id., *La comparecencia infinita. Mediateca de poesía personal-universal del ayer y del mañana desde MMXVII*, blog, 30/06/2023, consultable a <https://lacomparecencia infinita.blogspot.com/search/label/Giacomo%20Leopardi?m=0>.

Observacions

Bilingüe. Es reprodueixen —per aquest ordre— les versions de Carlos López S. (cf. supra), de Pablo Anadón (cf. supra) i la de l'autor del blog, i més avall el text original.

[El infinito]

Siempre amé este aislado cerro
y estos arbustos que en buena parte
impiden ver más allá del horizonte.
Sentado y mirando interminables
espacios más allá y sobrehumanos
silencios y profundísima quietud,
me oculto en mi pensamiento, donde
el corazón se asusta. Y como el viento
que oigo susurrar entre las hojas,
en el infinito silencio a estas voces
voy comparando: y mi recuerdo de lo eterno
y la estación muerta y la presente
y la viva y su sonido. Así entre esta
inmensidad se ahoga mi pensamiento:
y naufragar es dulce en este mar.

Pablo Felipe ARANGO

Font
Pablo Felipe Arango, «Mis fantasmas», dins *Eje 21*, revista digital, 13/10/2023, consultable a <https://www.eje21.com.co/2023/10/mis-fantasmas>.

Observacions
Interpolat en discurs sobre les persones que han mort de la llista de distribució a la qual l'autor envia els seus articles («mis muertos»), entre les quals el «Doctor Hernando», a qui torna a trametre «el poema de Leopardi que alguna vez intenté traducir para él».
Sense títol.

El infinito

Siempre me fue querida esta colina solitaria,
y este seto, que de gran parte
del último horizonte la mirada excluye.
Pero al detenerme y mirarlo, interminables
espacios más allá de él, y sobrehumanos
silencios, y profundas quietudes
con mi pensamiento imagino, y por poco
mi corazón no se detiene. Y al oír
al viento atravesar esas ramas, ese
infinito silencio con mi voz
comparo: y me envuelve lo eterno,
las estaciones muertas, y la presente,
aún viva, y su sonido. Así, en esta
inmensidad mi pensamiento se hunde:
y naufragar me es dulce en este mar.

Adrián BOLLINI

Font

Adrián Bollini, «Giacomo Leopardi: El infinito», dins Id., *Navis fracta. Literatura y arte*, lloc web, 17/10/2023, consultable a <https://navisfractaliteraturayarte.wordpress.com/2023/10/17>.

Observacions

Bilingüe (original italià immediatament després de la traducció).

Il·lustració a l'encapçalament: retrat de Leopardi repetit quatre vegades amb tonalitats cromàtiques diferents.

Reproduccions (tria)

«Infinito», dins Miguel Gómez Losada i Alejandro Ginés, *ArteSantander. Santander. 12-16 de julio de 2024*, Sevilla: DiGallery, 2024, consultable a <https://www.diartgallery.com/wp-content/uploads/2024/07/Dossier-ARTESANTANDER-2024-DIGALLERY.pdf>, s. p. [p. 4-5]. La producció de Gómez Losada reproduïda en el document inclou una sèrie de sis quadres titulada *Infinito* (p. 9-14). Vegeu també <https://www.instagram.com/p/C9R4k8mK1ej>.

El infinito

Siempre querida me fue esta solitaria colina, y estos arbustos, que de tanta parte del último horizonte la mirada ocultan. Pero, sentado, mirando el interminable espacio de aquélla, el silencio sobrehumano, y la quietud profundísima, yo me hundo en el pensamiento, donde por un instante mi corazón no tiene miedo. Y como el viento lo escucho gritar tras estas plantas, yo cuyo infinito silencio a esta voz voy comparando, y sobreviene lo eterno, y la muerte se detiene, y el presente está vivo, y así todo resuena. Así, tras esta inmensidad se anega el pensamiento mío, y el naufragar me es dulce en este mar.

Rodrigo DÍAZ YUBERO

Font

Lila Calderón, «En La Colombina, Rodrigo Díaz Yubero nos entrega el poema "El infinito", del gran poeta italiano Giacomo Leopardi (1798-1837)», *Instagram . lilacalderon3*, 07/09/2025, consultable a <https://www.instagram.com/reel/DOUArh-D_TW>.

Observacions

Autoria confirmada pel mateix traductor en correu electrònic de data 07/02/2026.

Text recitat, no transcrit. Al vídeo només hi apareix Díaz Yubero adreçant-se a un públic que no veiem en cap moment. De primer recita els versos 1-9 d'*Amore e morte* en italià, després els versos 1-8 de *L'infinito* en castellà («Siempre [...] miedo.»), tot seguit la resta del poema en italià («E come il vento [...] questo mare.», v. 8-15) i en castellà («Y como el viento [...] este mar.»). Per acabar, fa una reflexió sobre la importància de trobades com aquesta en la qual participa («el arte del encuentro»). Recita en tot moment de memòria, sense llegir.

El recital tingué lloc al restaurant i espai artístic La Colombina (Cerro Alegre, Valparaíso) el dia 05/07/2025.

Davant la dificultat d'escatir les fronteres de vers a partir del recitat, optem per transcriure la versió en text seguit i per marcar les pauses mitjançant signes de puntuació.

Dubtosa la lliçó «lo escucho». No es discerneix bé si el rapsoda diu «lo» o «yo».

El infinito

Siempre cara me fue esta yerma loma
y este seto, que de tanta parte
del último horizonte la vista priva.
Mas, sentado admirando, interminables
espacios tras de aquel, y sobrehumanos
silencios, y profundísima quietud
yo en mi mente invento; tanto que casi
turba el corazón. Y al oír el viento
murmurar entre estas plantas, yo aquel
infinito silencio a esta voz
voy comparando: y me alcanza lo eterno,
las edades muertas, y la presente
y viva, y el canto de ella. Así, en esta
inmensidad anega el pensamiento:
y el naufragar me es dulce en este mar.

Cristina CORIASSO MARTÍN-POSADILLO

Font

Giacomo Leopardi, *El desierto, la retama y el volcán: Antología*, ed., trad, introd. i notes Cristina Coriasso Martín-Posadillo, Madrid: Alianza Editorial, 2025, p. 72.

Observacions

Nota sobre l'autoria de la traducció a p. 73n: «Tanto "El infinito" como "A la luna" son traducciones llevadas a cabo por un grupo de traducción coordinado por Cristina Coriasso y constituido por: Chiara Algeri, Alice Cataffo, Julen Díaz e Alessandra Lucchina (alumnos del Máster de traducción literaria de la UCM)».

Breus consideracions sobre el poema a la «Cronología», p. 311-337; cf. p. 322.

Reproduccions (tria)

«Giacomo Leopardi: entre el infinito y la nada», entrevista radiofònica de Carlos Javier González Serrano a Cristina Coriasso Martín-Posadillo, dins el podcast *A la luz del pensar*, de Carlos Javier González Serrano, *RNE audio*, 17/03/2025, consultable a <https://www.rtve.es/play/audios/a-la-luz-del-pensar/giacomo-leopardi-entre-infinito-nada/16448332>, 00:37:07-00:38:13. Recitat per la traductora. No transcrit.

El infinito

Siempre querido fuéme el yermo monte
y esta sombra que ya, desde esta parte,
el último horizonte al cabo excluye.
Mas sentado y mirando interminables
espacios tras de él, y sobrehumano
silencio y profundísima quietud
a meditar me pongo; y tanto, acaso,
que el corazón se asusta. Y cual el viento
oigo agitar los árboles, aquel
infinito silencio a esta otra voz
voy comparando;
y recordar lo eterno
y la muerta estación y la presente
vívida, y su sonido.
Así en esta
inmensidad se anega el pensamiento
y es dulce el naufragar en este mar.

Marcelo QUER

Font

Marcelo Quer, «Musicoemas 30 – El infinito (Giacomo Leopardi)», dins Id., *Marce Quer Música*, canal youtube, 24/08/2025, consultable a <https://www.youtube.com/watch?v=n9zWmziW0hU>.

Observacions

Recitat, acompanyat de peça pianística (Bach, fragment de l'ària «Geduld, wenn mich falsche Zungen stechen», *Passió segons Sant Mateu*). Transcrit en forma de subtítols. Fem la subdivisió en versos en funció dels subtítols, tractant cada subtítol com si fos un vers. El vídeo mostra, fixos, retrats de Bach i Leopardi i la fotografia d'un paisatge mediterrani.

Bilingüe (original italià recitat immediatament abans de la traducció).

Marcelo Quer s'ha ocupat —llegim— de «Selección, piano y recitado». Però ell mateix ens comunica que és també l'autor de la traducció: «elegí [...] este poema porque me gusta particularmente, y quería experimentar cómo suena con música de Bach» (correu electrònic de data 06/02/2026).

Falta punt al final del vers 14, darrere el mot «sonido». L'afegim, considerant que es tracta d'una errata.

El Infinito

Siempre querida me fue esta yerma cumbre,
y esta espesura, que desde tantas partes
el último horizonte a la mirada excluye.
Pero sentado aquí y mirando interminables
espacios de aquí y de allí y sobrehumanos
silencios y una calma profunda
yo en el pensar me finjo; y por poco
el corazón no se espanta. Y oigo
silbar el viento entre la espesura. Y voy
comparando esta voz con aquel silencio
infinito; y pienso en lo eterno entonces,
en la muerta estación y en la presente
y viva. Y así en esta
inmensidad se anega mi pensar,
y el naufragar me es dulce en este mar.

DANIELA [?]

Font

Daniela, «Una poesia di Giaccomo leopardi: L'Infinito», dins *Azulines*, lloc web de grup d'amics, s. d., consultable a <https://spazioinwind.libero.it/azulines/daniela.html>.

Observacions

Es transcriuen l'original italià, més avall dues traduccions espanyoles en doble columna (a l'esquerra una de no signada, la que reproduïm aquí; a la dreta, la d'Isnardi, identificada amb el nom del traductor), més avall una traducció anglesa no signada.

Traduccions al francès

L'Infini

J'aimai toujours ce point de colline déserte,
Avec sa haie au bord, qui clôt la vue ouverte
Et m'empêche d'atteindre à l'extrême horizon.
Je m'assieds : ma pensée a franchi le buisson ;
L'espace d'au delà m'en devient plus immense,
Et le calme profond et l'infini silence
Me sont comme un abîme ; et mon cœur bien souvent
En frissonne tout bas. Puis, comme aussi le vent
Fait bruit dans le feuillage, à mon gré, je ramène
Ce lointain de silence à cette voix prochaine :
Le grand âge éternel m'apparaît, avec lui
Tant de mortes saisons, et celle d'aujourd'hui,
Vague écho. Ma pensée ainsi plonge à la nage,
Et sur ces mers sans fin j'aime jusqu'au naufrage.

Charles-Augustin SAINTE-BEUVE

Fonts

1. Sainte-Beuve, «Poètes modernes de l'Italie. — III. Leopardi», *Revue des Deux Mondes*, París, t. VII, a. XIV, 1844, p. 910-946; cf. p. 932. [*RdmP*]
2. Sainte-Beuve, «Poètes modernes de l'Italie. — III. Leopardi», *Revue des Deux Mondes*, Brussel·les, t. III, 1844, p. 556-584; cf. p. 573. [*RdmB*]
3. C.-A. Sainte-Beuve, «Leopardi», dins Id., *Portraits contemporains et divers*, dins Id., *Portraits contemporains et divers*, t. III, París: Didier, 1846, 1852[2], p. 71-120; cf. p. 101. [*Pcd*]
4. C.-A. Sainte-Beuve, «Leopardi» i «Appendice sur Leopardi», dins Id., *Portraits contemporains et divers*, nova edició revisada i corregida, t. III, París: Didier, 1855, p. 70-117 i 521-523; cf. p. 99. [*Pcdn*]
5. C.-A. Sainte-Beuve, «Leopardi» i «Appendice sur Leopardi», dins Id., *Portraits contemporains*, t. IV, nova edició revisada, corregida i molt augmentada, París: Michel Lévy Frères, 1870, p. 363-422 i 471-473; cf. p. 400.

Variants

2 ouverte] ouverte, *RdmP RdmB Pcd Pcdn*
5 d'au delà] d'au-delà *RdmP Pcd*
6 profond et l'infini silence] profond, et l'infini silence, *RdmP RdmB*
9 gré,] gré *RdmP RdmB Pcd Pcdn*

Observacions

Dubtosa la paternitat de les variants: les acollim en aparat alhora que transcrivim com a text últim la cinquena font, però podrien no ser d'autor, sinó d'editor.
El títol del poema acaba amb punt a totes les fonts.
Abans del poema Sainte-Beuve exposa els criteris de traducció que ha adoptat per al conjunt de les versions poètiques contingudes al seu assaig (p. 932 a la primera font, p. 572-573 a la segona, p. 100-101 a la tercera, p. 98 a la quarta, p. 399 a la cinquena).

No consignem variants tipogràfiques referents a l'ús o no de l'espai abans de signe de puntuació: la primera font deixa espai abans de coma i no abans de punt i coma; la cinquena font presenta oscil·lacions, davant les quals optem per unificar criteris a favor de les fonts intermèdies.

La tercera i la quarta fonts fan constar data al final: «15 septembre 1844.» La cinquena: «13 septembre 1844.»

Reproduccions (tria)

Rowlandson 1942: 455; Portinari 1954: 27-28; Maurois 1955: 13 i 1957: 111-112; Brunelli 1987: 16-17; Valle 1991: 80; Foschi-Carini 1996: 26; Toccaceli et al. 1997: 53; Toppan 1998: 797-798; Gaetano 2002: 322-323; Primo 2011: 50-51; Spiridopoulou 2012: 174; De Poli 2015: 95; Roux 2018: 16; Guerini et al. 2019: 15; Nowotna 2021: 65; Raniolo 2021: 226; Martellini 2022: 69.

Amédée Roux, «Leopardi et ses œuvres lyriques, – *All'Italia*, – *Alla sua donna*, – *Amore e morte*, – *Bruto minore*, – *La Ginestra*, – *I Paralipomeni della Batracomiomachia*», dins Id., *Histoire de la littérature italienne contemporaine*, París: A. Durand et Pedone Lauriel, 1870, p. 172-184; cf. p. 178.

C.A. Sainte-Beuve, *Fauriel e Manzoni. Leopardi*, trad. G. Z.-J., Florència: Sansoni, 1895, p. 74.

Nicolas Serban, *Leopardi sentimental. Essai de psychologie léopardienne suivi du «Journal d'amour» inédit en France,* París: Édouard Champion, 1913, p. 120.

Sainte-Beuve, «Leopardi», dins Giacomo Leopardi, *Œuvres*, trad. Juliette Bertrand (prosa) i F.A. A[u]lard, Ph. Jaccottet i G. Nicole (poemes), introd. Giuseppe Ungaretti seguida de l'assaig de Sainte-Beuve, París: Éditions Mondiales, 1964, p. 31-78; cf. p. 60.

Ch.-A. Sainte-Beuve, *Portrait de Leopardi*, introd. Mario Andrea Rigoni, París: Éditions Allia, 1994, p. 50-51.

Claude Morali, «Jeanne Guyon ne demande rien», *Poésie*, París, n. 56, febrer 1995, p. 41-47; cf. p. 46.

Novella Bellucci, *Giacomo Leopardi e i contemporanei. Testimonianze dall'Italia e dall'Europa in vita e in morte del poeta*, Florència: Ponte alle Grazie, 1996, p. 404.

Charles-Augustin Sainte-Beuve, *Ritratto di Leopardi*, ed. Carlo Carlino, Roma: Donzelli Editore, 1996, p. 41.

ATLAS – Association pour la promotion de la traduction littéraire – CITL, *Printemps de la traduction. Traduire la poésie. Hier soir à la Librairie Tschann, Gérard Macé a lu le poème «L'Infini» de Giacomo Leopardi, traduit par Sainte-Beuve*, 25/05/2019, consultable a <https://www.facebook.com/reel/365708727389882> [recitat, no transcrit].

Giacomo Leopardi, *L'Infinito – The infinite – Das unendliche – L'infini – 無限 – Infinamente*, trad. Frederick Townsend, Paul Heyse i Rainer Maria Rilke, C.A. Sainte-Beuve, Nozomi Hara, Franco Ferrari Delfino, Venècia: Damocle Edizioni, 2019.

Michele Angelo Murgia, *L'Infinito (Leopardi)*, Tampere: Atramenta, e-book consultable a *Atramenta. Lire, écrire, partager*, lloc web, darrera modificació 13/02/2022, <https://www.atramenta.net/lire/linfinito-leopardi/22335>, p. 6-7.

De totes les traduccions franceses, la de Sainte-Beuve és segurament la més citada i comentada tant en lletra impresa com a la xarxa.

L’Infini

J’aime depuis longtemps cette verte colline,
Cette haie au sommet, dont la fraîche aubépine,
Encensoir parfumé dans la chaude saison,
Me cache la moitié du lointain horizon.
Assis là, je regarde, et j’écoute, et je pense
Aux espaces sans fin, au souverain silence,
A ce calme profond qui nous berce, — et mon cœur
S’emplit, tout en rêvant, d’une vague terreur.
Puis, pendant que le vent siffle à travers les chênes,
— Et l’on dirait de loin comme des voix humaines, —
Au silence éternel je compare sa voix.
Je songe au temps présent dont nous portons le poids ;
Au bruit qu’il rend. Le flot toujours monte et m’inonde,
Et le naufrage est doux sur cette mer profonde.

Eugène DE MONTLAUR

Font
1. E. de Montlaur, *Giacomo Leopardi*, Moulins (Allier): Imprimerie de P. -A. Desrosiers, 1846, p. 26.
2. Eugène de Montlaur, «Giacomo Leopardi», dins Id., *De l’Italie et de l’Espagne, études critiques et historiques*, París: Garnier Frères / Moulins: Desrosiers, 1852, p. 109-160; cf. p. 136-137.

Variants primera font
12 présent dont nous portons le poids ;] présent, à celui d’autrefois,

Observacions
Interpolat en discurs sobre la poesia leopardiana, amb poques consideracions sobre el poema (p. 26 i 136).
Totes dues fonts presenten oscil·lacions pel que fa a l’ús o no d’espai abans de coma. Unifiquem el criteri tipogràfic a favor de no espai.
El títol del poema, a totes dues fonts, acaba amb punt.
Discutible, a la primera font, la puntuació final del penúltim vers: coma o punt.

Reproduccions (tria)
Roux 2018: 17.

L’Infini

Elle me fut toujours chère, cette colline déserte : et j’aime cette haie, ce fragile rempart qui suffit pour m’empêcher d’atteindre aux bornes de l’horizon. Assis là, je regarde, j’admire, et ce que je ne vois pas m’apparaît dans la pensée, et je parcours d’interminables espaces ; j’épie leur silence surnaturel et ce repos profond, dont le cœur se prend à frissonner. Puis, entendant le vent tempêter dans les arbres, je compare à cette voix d’orage l’infini de ce silence, et je me rappelle l’éternité, et les mortes saisons, et la saison vivante d’aujourd’hui, et le bruit qu’elle fait, en allant les rejoindre. A travers toute cette immensité, ma pensée se noie : et le naufrage m’est doux sur cette mer.

Jules LE FÈVRE-DEUMIER

Font

J. Le Fèvre Deumier, *Le Livre du promeneur ou Les Mois et les jours*, París: Librairie d’Amyot, 1854, p. 157.

Observacions

Text destinat al «Premier Mai». Títol complet: «Premier Mai. L’Infini, traduction de Leopardi.» El llibre és un dietari-almanac en prosa poètica, amb poques traduccions.

La font presenta oscil·lacions pel que fa a l’ús o no d’espai abans de coma. Unifiquem el criteri tipogràfic a favor de no espai.

Reproduccions (tria)

Serban 1913: 431n-432n.

Jules Le Fèvre-Deumier, *Poésies. Les Mois et les jours*, París: Librairie de Firmin-Didot et C^{ie}, 1888, p. 155. Dues variants, presumiblement no de traductor, atès que Le Fèvre-Deumier havia traspassat l’any 1857: a la primera frase «déserte» és seguit de punt i coma; a la penúltima no apareix la coma de «fait, en allant». Al subtítol «Leopardi» porta accent: «(Traduction de Léopardi.)».

Infini

Toujours m'a été chère cette colline déserte, avec sa haie qui de tant de côtés ferme à la vue le dernier horizon. Assis et admirant, je rêve à des espaces sans fin, à des silences surhumains, à une paix profonde, et souvent mon cœur s'effraye. Et comme j'entends le vent qui soupire dans les branches, je compare à sa voix ce silence infini, et je songe au temps éternel, aux années déjà mortes, à la saison présente, à son murmure éphémère. Ainsi dans cette immensité se noient mes rêveries, et le naufrage m'est doux dans cette mer sans rivage.

Émile GEBHART

Font

Émile Gebhart, «Écrivains italiens. Giacomo Leopardi», *Journal Général de l'Instruction Publique*, París, vol. 31, n. 57, 16/07/1862, p. 526-528; cf. p. 527.

Observacions

Interpolat en breu discurs sobre el mateix poema.

A la font s'hi observa un espai abans de la coma a «silence infini , et». L'eliminem, considerant-lo una errata.

L’infini

Toujours elles me furent chères, cette colline solitaire et cette haie qui, sur un si long espace dérobe à mes yeux l’extrême horizon. Assis, et regardant fixement, j’imagine, au-delà de cette clôture, des étendues infinies, des silences surhumains et le calme le plus profond, dont le cœur s’épouvante non sans raison. Ecoutant le vent bruire dans ces arbres, je vais comparant à leurs voix cet infini silence ; ainsi, me souvenant de l’éternité, je compare aux époques disparues l’époque présente et le bruit qu’elle fait. Dans cette immensité ma pensée se noie, et il m’est doux de m’anéantir dans cet océan profond.

Valéry VERNIER

Font

Valéry Vernier, *Léopardi, traduit de l’italien. Poésies complètes*, París: Librairie Centrale, 1867, p. 64-65.

Observacions

La font presenta oscil·lacions pel que fa a l’ús o no d’espai abans de coma. Unifiquem el criteri tipogràfic a favor de no espai.

Reproduccions (tria)

Foschi-Carini 1996: 27; Roux 2018: 18; Guerini et al. 2019: 15. A Guerini et al. s’hi crea *ex profeso* una disposició gràfica en forma de versos.

L’infini

Que ce coteau me plaît ! Que j’aime ce buisson,
Mur verdoyant, à l’épaisse ramée,
Par qui de l’extrème horizon
L’immense suite à mes yeux est fermée !
Mais quand, bien seul, sous cet abri perdu,
Dans les longs rêves je me lance,
J’imagine au-delà, sans bornes étendu
Un espace béant, un surhumain silence;
Une paix morte, et peu s’en faut alors
Que de la peur le frisson ne me gagne.
Puis, si le vent, dans la morne campagne
Réveillant au loin les bruits morts,
Vient tristement gémir à travers le feuillage,
Je compare à sa voix le silence effrayant
Dont je me suis créé l’image;
Puis aux jours éternels je vais réfléchissant,
Aux ans expirés de notre âge,
Au siècle où nous vivons, à la haute clameur
Qu’il élève sur son passage.
Ainsi, de ces pensers sondant la profondeur,
Mon esprit, qui s’y perd, se plaît à son naufrage.

Vincent CASTALDO

Font

1. Vincent Castaldo, *Imitations libres de quelques poésies italiennes de Giacomo Leopardi*, Montpeller: Typ. administrative de L. Cristin et C^{e}, 1868, p. 27-28.
2. Vincent Castaldo, *Imitations libres de quelques poésies italiennes de Giacomo Leopardi*, Torí: G.B. Paravia, 1879, p. 17-18.
3. Vincent Castaldo, *Imitations libres de quelques poésies italiennes de Giacomo Leopardi et compositions diverses*, Nàpols: Stab. Tip. Pierro e Veraldi, 1900, p. 14-15.

Observacions

Les fonts segona i tercera, a les portades respectives, són presentades explícitament com una «2^{me} Edition» i una «3.^{me} Édition» de la primera font.

L’única variant seria el títol, *L’Infini*, a les dues primeres edicions amb la inicial del substantiu majúscula, detall només perceptible a l’índex del volum, perquè a la pàgina on es troba el poema totes les lletres són —en aquestes dues primeres edicions, no a la tercera— majúscules.

A la primera edició s’hi deixa espai no solament abans del signe admiratiu, sinó també del punt i coma i de vegades (no sempre) abans de coma. A la segona edició no se’n deixa cap, d’aquests espais.

A la segona edició s’hi fa, segurament per error, un espai a «au -delà» (v. 7). També segurament per error, entre els versos 7 i 8 l’interlineat és més ample que a la resta del poema, cosa que fa pensar en una divisió interestròfica. Com que té lloc canvi de pàgina després del vers 13, el lector pot interpretar que també aquí s’hi produeix una

altra separació. És fins i tot probable, doncs, que vegi el poema dividit en tres estrofes (1-7, 8-13, 14-21). No es pot descartar, de fet, que la divisió interestròfica sigui la lliçó volguda pel traductor i que les edicions primera i tercera només la marquin mitjançant els sagnats.

Reproduccions (tria)
Foschi-Carini 1996: 33; Roux 2018: 19.

L’Infini

Elle me fut toujours chère, cette colline déserte et cette haie qui cache au regard sur une si grande étendue les profondeurs de l’horizon. Mais, assis et en contemplation, je me figure par-delà des espaces illimités, des silences surhumains et un repos absolu, où peu s’en faut que le cœur ne s’épouvante : et comme j’entends le vent frémir dans ces broussailles, je me prends à comparer le silence infini à ce murmure; et je pense à l’éternité, aux âges passés, à celui qui vit présentement et au bruit qu’il mène. Ainsi, ma pensée se noie dans cette immensité et le naufrage m’est doux dans cette mer.

Auguste BOUCHÉ-LECLERCQ

Font
A. Bouché-Leclercq, *Giacomo Leopardi. Sa vie et ses œuvres*, París: Didier et C^{e}, 1874, p. 87.

Observacions
Interpolat en breu discurs sobre el poema (p. 86-87).
Corregim l’errata «présentememt» a la penúltima frase.

Reproduccions (tria)
Foschi-Carini 1996: 28; Roux 2018: 20.
E[ugène] Francqueville, «Étude sur Léopardi», *Mémoires de l’Académie des Sciences, des Lettres et des Arts d’Amiens*, t. XXXII, 1885, Amiens: Imprimerie H. Yvert, 1887, p. 49-111; cf. p. 73. Interpolat en discurs de gairebé dues pàgines sobre el mateix poema, comparant-lo amb un fragment de Maurice de Guérin (p. 73-74).

L’Infini

J’aime cette colline ardue et solitaire,
Couronnée au sommet par des buissons épars
Qui du vaste horizon me cachent les trois parts.
Assis, je m’y recueille; et du silence austère
Le calme surhumain verse un baume en mon cœur.
Et l’espace insondable au delà des ramures
Me donne le frisson de l’abîme, et j’ai peur.
Puis j’écoute le vent gémir, et ses murmures
Broder leur vain babil sur l’infini muet.
Alors, je me souviens des choses éternelles
Et des jours révolus. Le présent aux voix grêles
Dans l’azur s’engloutit. Ce qui me remuait
N’est plus. Mon âme échappe à ses langueurs mortelles,
Et, dans cet Océan, le naufrage me plaît.

Henri-Frédéric AMIEL

Font

H.-Fréd. Amiel, *Les Étrangères. Poésies traduites de diverses littératures. Reproduction exacte des Rhythmes originaux. Pratique et Théorie. Innovations proposées*, París: Sandoz et Fischbacher, s. d. [1876], p. 41-42.

Observacions

La data 1876 la faciliten múltiples bibliògrafs. El pròleg és signat pel mateix Amiel al novembre del 1875.

Dins el llibre, *L’Infini* forma part de la secció «Première partie. Rhythmes connus».

Entre les «Notes» finals, una de sola per al poema: «L’original est en vers blancs» (p. 269).

Reproduccions (tria)

Flabbi 2008: 135; De Poli 2015: 96-97; Roux 2018: 21.

L'Infini

Toujours chères me furent cette colline déserte et cette haie qui, sur un long espace, cache au regard l'extrême horizon. Mais, m'asseyant et regardant, au delà de la haie j'imagine d'interminables espaces, des silences surhumains, un profond repos où peu s'en faut que le cœur ne s'effraie. Et comme j'entends bruire le vent à travers le feuillage, je vais comparant le silence infini à cette voix : et je me souviens de l'éternité, des siècles morts, du siècle présent et vivant et du bruit qu'il fait. Ainsi dans cette immensité s'anéantit ma pensée et il m'est doux de faire naufrage dans cette mer.

François Alphonse AULARD

Font

Leopardi, *Poésies et Œuvres morales*, trad. i introd. F. A. Aulard, 3 t., París: Alphonse Lemerre, 1880, t. I, p. 270.

Observacions

A la portada, literalment: «première traduction complète précédée d'un Essai sur Leopardi par F. A. Aulard».

No bilingüe, però els cinc darrers versos són citats en italià a l'assaig introductori, p. 113.

Corregim l'errata «siecle», sense accent, a la penúltima frase.

Poques ratlles sobre el poema dins el llarg assaig introductori: «Essai sur les idées philosophiques et l'inspiration poétique de Leopardi», p. 13-220; cf. p. 113-114 i 210.

Reproduccions (tria)

Foschi-Carini 1996: 29; Primo 2011: 50; Roux 2018: 22; Guerini et al. 2019: 16.

Giacomo Leopardi, «L'Infini», *La Sœur de l'Ange*, París, n. 15, 2016, p. 43-44.

«Giacomo Leopardi, l'infini, 1819», dins *Quartier littéraire's post*, perfil de *Facebook*, 09/05/2019, consultable a <https://m.facebook.com/quartierlitteraire/posts/380776269191352>. Il·lustració: William Turner, *Sunset*.

Michael Boylan, *Présomption, distorsion et maniérisme dans les nouvelles d'Edgar Allan Poe : Mimésis de l'aliénation mentale, une approche phénoménologique*, tesi doctoral, Orleans: Université d'Orléans, 2019, p. 258 [reproducció parcial].

Jean-Max Méjean, «Fellini. La mer inatteignable», dins Sophie Guermès (dir.), *Fellini. L'intime et la mer*, Roma: Università degli Studi Roma Tre, 2022, p. 35-44; cf. p. 37-38 [reproducció parcial].

Emmanuelle de Dardel, «L'infinito. Giacomo Leopardi», dins Id., *Plumebis*, blog, 22/05/2023, consultable a <https://plumebis.ch/tag/infini>. A la mateixa pàgina s'hi llegeixen poemes de l'autora del blog entorn del tema de l'infinit, datats entre el 2024 i el 2025. Il·lustració: una fotografia de paisatge presumiblement també obra de l'autora.

«L'Infini (poème)», *Wikipedia*, s. d., consultable a <https://fr.wikipedia.org/wiki/L%27Infini_(po%C3%A8me)>.

L’Infini

Chers m’ont toujours été ce talus solitaire
Et cette haie en verte frondaison
Qui formant un obstacle au jeu de ma paupière
Entièrement me cachent l’horizon.
Assis et regardant ce rempart, j’imagine
Bien au delà des espaces sans fin,
Des silences que rien n’interrompt, ne domine,
Des calmes pleins d’un effroi souverain.
Et tout en écoutant le vent dans le feuillage
Pénétrant fort ou glissant à demi,
Je m’en vais comparant à son vain babillage
La majesté du silence infini.
Alors l’éternité revient à ma pensée
Avec ses jours, morts, éteints à jamais,
Et je me dis : Que sont, sous son onde glacée,
Tous les grands bruits que les siècles ont faits?
Dans cette immensité je m’abîme et me noie;
Pour en sortir je ne fais nul effort;
Au contraire, je sens même une douce joie
A naufrager dans cette mer sans bord.

Auguste BARBIER

Font

Chez les poètes. Études. Traductions et imitations en vers, per l’autor dels *Iambes*, París: E. Dentu, 1882, p. 105-106.

Observacions

Al peu: «Traduit librement de LEOPARDI.»

A la portada, literalment: «par L’auteur des IAMBES». L’autor dels *Iambes* és, sens dubte, Auguste Barbier. El pròleg, d’altra banda, és signat amb les inicials «A.B.».

A la font hi apareixen sagnats tots els versos parells.

Reproduccions (tria)

Rowlandson 1942: 455; Roux 2018: 23.

Mimoza Hafizi, *L’infini bleu*, París: Librinova, 2024, s. p. [e-book], cap. 2, Recto 2. S’espigolen diverses referències a Leopardi i al poema al llarg del llibre, sobretot a diversos punt del primer capítol.

L’Infin[i]

Toujours chers me furent ce coteau désert et cette haie qui ferme à mon regard sur un si grand espace les profondeurs de l’horizon. Mais, assis et en contemplation, je me figure par de là des espaces sans fin et des silences surhumains ; peu s’en faut que le cœur ne s’épouvante. De même que j’entends le vent frémir à travers ces plantes, de même je me mets à comparer ce silence infini à cette voix : et je me souviens de l’éternité, des âges passés, de l’âge présent et vivant et au bruit qu’il mène. Ainsi dans cette immensité se noie ma pensée et il m’est doux de me perdre dans cette mer.

Fiorillo FOURNIER

Font
Fiorillo Fournier, «Leopardi», dins Id., *Notes & Souvenirs (Deuxième partie. Italie du Centre et du Nord)*, París: Typographie Charles Unsinger, 1882, p. 79-110; cf. p. 103.

Observacions
Interpolat en breu discurs sobre el mateix poema (p. 102-103 i 108).

Reproduccions (tria)
Foschi-Carini 1996: 30; Roux 2018: 24.

L’Infini

Elle me fut toujours chère cette colline déserte, et cette haie qui, de tant de côtés, dérobe au regard le lointain horizon. Mais, quand je m’assieds et que je contemple, je me représente dans ma pensée par delà cette colline d’interminables espaces, des silences surhumains et le calme le plus profond, où peu s’en faut que le cœur ne s’épouvante. Et comme j’entends le vent bruire à travers ces broussailles, je vais comparant le silence infini à ce murmure, et je me souviens de l’éternité, des âges morts, de l’âge présent et vivant, et du bruit qu’il fait. Ainsi, ma pensée se noie dans cette immensité, et il m’est doux de faire naufrage dans cette mer.

Eugène CARRÉ

Font
Giacomo Leopardi, *Poésies*, trad., introd. i notes Eugène Carré, aiguaforts F. Desmoulin, París: G. Charpentier et C^{ie}, 1887, p. 133.

Observacions
Bilingüe (original italià a p. 132).
A la portada, literalment: «traduction nouvelle par Eugène Carré, avec le texte en regard, une introduction et des notes, et deux eaux-fortes de F. Desmoulin».

Reproduccions (tria)
Foschi-Carini 1996: 34; Roux 2018: 25.

L'Infini

Toujours tu me fus chère, ô déserte colline,
Où la haie épineuse à l'âpre floraison
Cache au regard l'espace et l'extrême horizon.
Dans l'herbe assis, j'évoque en rêve, j'imagine,
Derrière cette haie, où verdit le gazon,
Des espaces sans borne, un surhumain silence,
De l'absolu repos la morne somnolence.
Le silence infini de cette immensité
Verse en moi les stupeurs de sa sérénité ;
Et, percevant le bruit du vent dans les feuillages,
J'oppose à cette voix ce silence éternel.
O vide immesurable où roule en paix le ciel !
Alors me souvenant des siècles morts, des âges
Disparus, je compare aux stériles efforts,
Aux vains bruits des vivants le silence des morts.
D'un ineffable émoi mon âme est oppressée ;
Et du néant humain sondant le gouffre amer,
Dans cette immensité s'abîme ma pensée :
Et doux m'est le naufrage en une telle mer.

Auguste LACAUSSADE

Font

La poésie de G. Leopardi en vers français, trad. i introd. Auguste Lacaussade, París: Alphonse Lemerre, 1889, p. 72-73.

Reproduccions (tria)

Bertone 1991: p. 42-43; Foschi-Carini 1996: 31; Guerini et al. 2019: 16; Roux 2018: 26; Nowotna 2021: 66.

Armand de Pontmartin, «La poésie de Leopardi en vers français avec une introduction. Par Auguste Lacaussade» [ressenya], *La Gazzette de France*, París, 09/06/1889, p. 1-2; cf. p. 1. Després, amb el títol «Les poésies de Leopardi. Traduction en vers français par Auguste Lacaussade», dins A[rmand] de Pontmartin, *Derniers samedis. Troisième série*, París: Calmann Lévy, 1892, p. 155-168; cf. p. 159 [reproducció parcial].

Hermann Dietz, *Italie-Espagne: histoire littéraire, notices biographiques et critiques, morceaux choisis*, 1912 [1892], p. 221.

«Le poème du dimanche: "L'infini" de Giacomo Leopardi», *Kapitalis*, portal web d'actualitat tunisina, 18/11/2018, consultable a <https://kapitalis.com/tunisie/2018/11/18/le-poeme-du-dimanche-linfini-de-giacomo-leopardi>.

«Dans ce paysage s'abîme ma pensée», exposició d'art a la galeria Samuel Le Paire Fine Art, París, Part I: 01/06/2020-31/07/2020, Part II: 01/10/2020-31/12/2020, dins Artnet Worldwide Corporation, *artnet*, portal web, s. d., consultable a <https://www.artnet.fr/galeries/samuel-le-paire-fine-art/dans-ce-paysage-s-abime-ma-pensee-part-i-> i <https://www.artnet.fr/galeries/samuel-le-paire-fine-art/dans-ce-paysage-s-abime-ma-pensee-part-ii->. Il·lustració: Claude Heath, *Quarry*, 2003.

«Le Printemps des Poètes : 10ème jour», *Amicale du Conseil de l'Europe*, lloc web, 22/03/2021, consultable a <https://www.amicale-coe.eu/fr/news/2445-le-printemps-des-poetes-10eme-jour.html>.

Élodie François, *Derrière les masques*, Brebières (Pas-de-Calais): Plus de Mimi éditions, 2022, cap. 22.

François Jean (ed.), *Gouffres Amers. Petite Anthologie de Chénier à Richepin*, s. l., s. n., s. d., e-book consultable a <https://archive.org/details/gouffres-amers_de-chenier-a-richepin_202111/page/63/mode/2up?q=leopardi&view=theater>, p. 63.

L’Infini

J’ai toujours chéri ce coteau solitaire et cette haie qui cache à mes yeux une si grande partie du lointain horizon. Mais lorsque je m’assieds et que je regarde autour de moi, mon esprit se représente au-delà de cette haie des espaces sans bornes, des silences surhumains et un calme profond; si bien que j’en suis presque effrayé. Dès que j’entends le vent murmurer parmi ces plantes, je compare ce silence infini à ce murmure: alors je me rappelle l’éternité, les temps qui ne sont plus, le temps présent si animé et si bruyant. Ainsi, ma pensée s’abîme au milieu de cette immensité, et il m’est doux de sombrer dans cette mer!

Clément SANGIORGI

Font

Clément Sangiorgi, *Choix de poésies de Jacques Leopardi traduites en prose française*, Faenza (RA): Typographie Novelli, 1898, p. 14.

Observacions

Nota introductòria: «Hommage respecteux du traducteur à la ville de Recanati pour le premier centenaire de la naissance de son immortel citoyen Jacques Leopardi né en 1798 mort en 1837 / le chantre inimitable de la douleur / qu’on dirait être l’unique muse de l’homme / Juin 1898» (p. 5).

Sota el nom del traductor: «Professeur au Gymnase Royal de Veroli».

Segons alguns autors i bibliògrafs el llibre va tenir una primera edició l’any 1895 o 1896, que no hem localitzat.

A la contracoberta s’hi informa d’un volum de Sangiorgi que tampoc no hem sabut localitzar: «Fleurs d’Italie – Proses et Poésies de nos éminents écrivains anciens et modernes, traduites en français, avec appendice anglaise. – Faenza, Tipografia Novelli, 1895 (Épuisé) [...] Di prossima pubblicazione [...] Fleurs d’Italie – Nouvelle édition, revue et augmentée ; avec des notices biographiques.»

Reproduccions (tria)

Foschi-Carini 1996: 32; Roux 2018: 27.

L’Infini

> Toujours chères me furent cette colline déserte et cette haie qui, de tant de côtés, dérobe au regard le lointain horizon. Mais quand je m’assieds et que je contemple, je me représente, par delà cette haie, d’interminables espaces et des silences surhumains et un très profond repos où peu s’en faut que le cœur ne s’épouvante. Et comme j’entends le vent bruire à travers ces arbustes, je vais comparant le silence infini à ce murmure : et je me souviens de l’éternité et des saisons défuntes, et du siècle présent et vivant, et du bruit qu’il fait. Ainsi, ma pensée s’anéantit dans cette immensité, et il m’est doux de faire naufrage en cette mer.

Victor ORBAN

Font

Leopardi, *Poésies completes – Dialogue du Passant et du Marchand d’Almanachs – Dialogue de la Nature et d’un Islandais – Éloge des Oiseaux – Dialogue de Malambrun et de Farfarello – Dialogue de la Nature et d’une Âme – Pensées choisies*, trad. Victor Orban, notícia biogràfica i bibliogràfica Alphonse Séché, París: Louis-Michaud, s. d., p. 16.

Observacions

La majoria dels bibliògrafs i dels autors que citen el llibre el daten l’any 1909 o 1910.

A la portada, literalment: «Traduction inédite de Victor Orban / Notice Biographique et Bibliographique par Alphonse Séché / Avec portraits et gravures.»

Reproduccions (tria)

Brunelli 1987: 15; Bertone 1991: 42; Foschi-Carini 1996: 35; Roux 2018: 28; Guerini et al. 2019: 17. A Guerini et al. s’hi crea *ex profeso* una disposició gràfica en forma de versos.

«Giacomo Leopardi – L’infini», dins Rechab [René Chabrière], *Art et tique et pique- mots et gammes*, blog, 14/05/2014, consultable a <https://ecritscrisdotcom.wordpress.com/2014/05/14>. Il·lustració: Charles-François Daubigny, *Paysage avec du bétail au bord d’un ruisseau*. Disposició gràfica en paràgrafs no sagnats: es fa salt de línia després de cada punt, al qual s’afegeix en dues ocasions ratlla blanca de respecte.

L’infini

Oui ! j’ai toujours aimé ce coteau solitaire,
Et ce rang d’arbrisseaux, qui, fermant l’horizon,
Borne sur tant de points mon regard circulaire.
Je viens, m’assieds et rêve. Au delà du buisson
Se prolongent partout l’infini de l’espace,
Le gouffre surhumain des abîmes muets,
Et le repos profond. Alors la peur me glace ;
Et, quand le vent gémit à travers les bosquets,
Je compare sa voix à ce vaste silence ;
Je pense à ce qui fut et demeure éternel,
Aux saisons d’autrefois, à celle qui s’avance,
A celle qui s’écoule au moment actuel,
J’écoute leur chanson de tristesse et de joie.
Et, quand l’immensité m’enveloppe et me noie,
Le naufrage me plaît dans cette mer du ciel.

Paul BAILLIÈRE

Font
Paul Baillière, «Giacomo Leopardi 1798-1837», dins Id., *Poètes lyriques d’Italie et d’Espagne. Pages vivantes. Esquisses du temps et des hommes*, prefaci Gaston Deschamps, París: Alphonse Lemerre, 1911, p. 179-189; cf. p. 179.

Observacions
Nota al peu, amb crida al final del primer vers: «Écrit sur une colline, le mont Tabor, près de Recanati.»

Reproduccions (tria)
Roux 2018: 29.

L’[i]nfini

Toujours j’aimai ce coteau solitaire
Et cette haie qui ferme à mon regard
Tout un côté de l’horizon lointain.
Mais je m’assieds et je regarde : les espaces
Sans limite qui naissent là, les surhumains
Silences et le calme le plus profond,
Mon esprit imagine tout et l’épouvante
Approche de mon cœur. Et si j’écoute
Le vent gémir parmi les arbres, je compare
Le silence de l’infini à cette voix et l’éternel
Vient me hanter, et les années qui ne sont plus,
Et cette année qui vit, le son de cette année... Alors
Dans cette immensité tout mon esprit naufrage
Et me noyer dans cette mer m’est doux.

Benjamin CRÉMIEUX

Font

«Poèmes de Giacomo Leopardi (1798-1837)», trad. Benjamin Crémieux, *Commerce. Cahiers trimestriels*, París, quadern IV, primavera 1925, p. 175-185; cf. p. 177.

Reproduccions (tria)

Roux 2018: 30.

Françoise Clerc-Mermod (ed.), *Rome, peintres et écrivains*, prefaci Giuseppe Ungaretti, Lausana: H.-L. Mermod, 1954, p. 105-106.

Paola Ponti, «Crémieux al rovescio. Le sorti d’un critico transalpino sulle riviste italiane del ventennio», dins Giorgio Baroni (ed.), *Letteratura e riviste*, Pisa: Giardini Editori, 2004, p. 107-127; cf. p. 118n.

L’Infini

Toujours me fut chère cette colline solitaire et la haie qui dérobe au regard une si grande part de l’extrême horizon. Mais pendant que je reste assis, laissant errer ma vue, au delà de la haie mon esprit imagine des espaces infinis, des silences surhumains, une paix profonde, où peu s’en faut que mon cœur ne s’effraie. Lorsque j’entends le vent bruire entre les plantes qui m’entourent, je compare le silence infini de mon rêve à cette voix ; l’éternité, les siècles révolus et le nôtre, présent et vivant, avec le son qu’il rend, défilent dans ma pensée qui se perd et se noie ainsi dans cette immensité : et le naufrage m’est doux en une telle mer.

Héliane VERDEIL

Font

Leopardi, *Choix de poèmes*, trad. i introd. H. Verdeil, París: Librairie A. Hatier, s. d. [ca. 1934], p. 34-35.

Observacions

Es devien fer reimpressions del llibre, perquè els qui el citen el situen en dates molt diverses que van des del 1934 fins al 1946.

Una sola nota a peu de pàgina referent a la frase inicial, amb crida després de «solitaire»: «Cette colline dénommée *Mont Thabor*, domine la vallée et toute la partie occidentale des Marches jusqu’à l’Apennin. Leopardi avait coutume de s’y rendre. En souvenir, elle porte maintenant, le nom de *Colline de l’Infini*» (p. 34n).

Reproduccions (tria)

Foschi-Carini 1996: 36; Roux 2018: 31.

L'Infini

Toujours il me fut cher ce coteau solitaire, et cette haie aussi qui dérobe à la vue la plus grande partie de l'horizon lointain. Mais assis là et regardant, j'imagine, au delà, des espaces sans bornes, de prodigieux silences, une insondable paix; et peu s'en faut alors que mon cœur ne s'effraye. Et quand j'entends le vent bruire à travers ces branches, je m'en vais comparant ce silence infini à sa voix : et je songe à l'éternité, et aux âges morts, et à l'âge présent et vivant, et au bruit qu'il fait. Alors, dans cette immensité, ma pensée s'engloutit : et il m'est doux de naufrager dans cette mer.

Rémy CANET

Font
Giacomo Leopardi, *Canti*, trad. Rémy Canet, París: Boivin et C^{ie}, 1937, p. 51.

Observacions
Presumiblement també s'han d'atribuir al traductor els paratexts: «Notice biografique», «Notes» i «Tableau chronologique». Entre les «Notes» (p. 153-156), una de sola (p. 155) per al poema, amb crida darrere «solitaire», a la primera frase: «Le mont Thabor, près de Recanati.» Esments al poema també a la «Notice bibliografique», p. V-LX; cf. p. XXIII i XXXVIII, i al «Tableau chronologique des *Canti*», p. 157-158; cf. p. 157.

Reproduccions (tria)
Arrighi 1938: 81n-82n; Brunelli 1987: 14; Foschi-Carini 1996: 37; Roux 2018: 32.
Juliette Bertrand, «Hommage à Leopardi», *Les Nouvelles Littéraires*, París, n. 766, 19/06/1937, p. 7.

Observacions
Arrighi (1938: 81n-82n), en reproduir la traducció, li dona una distribució en versos per tal de demostrar que sovint, sota les versions en prosa de Canet, hi sonen alexandrins:

Qu'one lise, par exemple, à haute voix, l'excellente traduction de l'*Infini*. Si l'on néglige quelques hiatus ou autres légères licences et quelques mots restant isolés, on aura ces alexandrins :

Toujours il me fut cher, ce coteau solitaire,
E cette haie aussi, qui dérobe à la vue
La plus grande partie de l'horizon lointain.
(Mais assis là et regardant),
J'imagine, au delà, des espaces sans bornes,
De prodigieux silences, une insondable paix ;
Et peu s'en faut alors que mon cœur ne s'effraye
Et quand j'entends le vent bruire à travers ces branches.
Je m'en vais comparant ce silence infini
(à sa voix)
Et je songe à l'éternité, (et) aux âges morts,
Et à l'âge présent et vivant, et au bruit
(qu'il fait. Alors)

Dans cette immensité, ma pensée, s’engloutit,
Et il m’est doux de naufrager dans cette mer.

L’Infini

Toujours cher me fut ce côteau solitaire
Et cette haie, qui de tant de parts
Du dernier horizon le regard exclu
Mais reposant et observant, d’interminables
Espaces au delà de celle-ci, et surhumains
Silences, et profonde quiétude
Dans ma pensée je m’absorbe ; et petit à petit
Le cœur s’apaise. Et comme le vent
J’entends frémir entre ces arbres, cet
Infini silence à cette voix
Je vais confrontant ; et me souviens de l’éternel,
Et des saisons évanouies, et de la présente
Et vivant est son souvenir. Ainsi parmi cette
Immensité s’emerge ma pensée
Et le naufrage m’est doux en cette mer.

Henri-Armand BOJANY

Font
Henri-Armand Bojany, *Canticum in laudem Jacobi Leopardi. Mémorial de la participation française au premier centainaire léopardien. Récanati-VIII-IX-MCMXXXVII*, Orange (Vaucluse): Éditions Arausio, 1942, p. 20-21 i 69.

Variants p. 20-21
1 me fut] fut pour moi
1 côteau] coteau
2 haie, qui de tant de parts] haie qui, de toute part,
3 exclu] exclut.
4 Mais reposant et observant,] Mais, reposant et observant
4 d’interminables] les interminables
5 au delà] au-delà
6 et profonde] et la profonde
7 m’absorbe ; et] m’absorbe et
7 petit à petit] peu à peu
9 entre] parmi
9 arbres,] fûtaies,
11 confrontant ; et] confrontant: Et
11 l’éternel,] l’Eternel
12 Et des saisons] Des saisons
12 évanouies,] disparues,
12 et de la] et la
13 Et vivant est son souvenir. Ainsi] Pleine de vie et de rappels, Ainsi
14 s’emerge] s’immerge

Variant p. 17
15 Et le naufrage m’est doux en cette mer.] Et il m’est doux de sombrer dans cette mer.

Observacions

Trilingüe: en italià a p. 68 i en francès i provençal a p. 69, dins la secció «Traductions Léopardiennes. Traducioun Leoupardiano. Traduzioni Leopardiane», p. 65-81. Però el text francès també és interpolat sencer en el discurs introductori, a p. 20-21, amb cinc notes a peu de pàgina. I el darrer vers ja havia estat repetit dins el mateix discurs introductori, a p. 17. En tots tres punts s'hi detecten variants, que reportem en aparat, tot considerant el de p. 69 el text principal.

Davant la dificultat de determinar quines variants són errates i quines no, no hem efectuat cap correcció. Ho han de ser, en tot cas, almenys les lliçons «exclu» (v. 3) i «s'emerge» (v. 14), més versemblants en la variant de la introducció («exclut», «s'immerge»).

Errata a la portada del llibre que tampoc no corregim: «centainaire».

Breus consideracions sobre el poema a la introducció: «Canticum in laudem Jacobi Leopardi. Discours prononcé par H.-A. Bojany», p. 9-26; cf. p. 17 i 20-21. En italià, amb el títol «Introduzione», p. 47-64; cf. p. 56 i 58-59.

Il·lustracions de Bruno da Osimo, una de les quals a p. 68, dibuix a mà del mont Tabor.

Relacionats amb el llibre, vegeu dos articles de Bojany a la revista *Latina. Rassegna mensile del mondo latino. Revue mensuelle du monde latin. Revista mensual del mundo latino*: «I Lauri della Provenza alla terra di Giacomo Leopardi», a. III, n. 8, agost 1937; «Leopardi», a. III, n. 9-10, setembre-octubre 1937.

Cognom real del traductor: Boggiani.

Reproduccions (tria)

Foschi-Carini 1996: 38 (de les dues versions de la font, és la de p. 20-21); Roux 2018 (és la de p. 69).

L’Infini

J’ai toujours aimé cette colline solitaire, et cette haie aussi qui sur un long parcours interdit à mes yeux les derniers horizons. Mais quand je regarde, assis près d’elle, j’imagine au delà des espaces illimités, des silences surhumains, une très profonde paix. Mon cœur en aurait pour un peu de l'épouvante. Et quand j’entends le vent bruire entre les arbres, je compare à sa voix ce silence infini. Je me souviens de l’éternité, des saisons mortes, de la saison présente, de sa vie et de sa rumeur. Ainsi mon esprit se noie en cette immensité, et il m’est doux de sombrer dans cette mer.

Henri DE ZIEGLER

Font
Henri de Ziegler, *Leopardi*, Neuchâtel: À la Baconnière, s. d. [ca. 1944], p. 84.

Observacions
Interpolat en discurs sobre el mateix poema (p. 83-84).
La data 1944 és la que faciliten els bibliògrafs.

L’Infini

Toujours chère me fut cette colline solitaire,
Et aussi cette haie qui empêche le regard
D’aller jusqu’au fond de l’horizon.
Mais, quand je suis assis et que je regarde,
Alors, par la pensée, au delà de cette haie, j’imagine
Des espaces sans fin et des silences
Qui ne sont pas des silences humains,
Et un calme immensément profond où mon cœur
N’éprouve nulle épouvante.
Et comme j’entends bruire le vent à travers les plantes,
Je compare le silence infini au bruissement du vent ;
Et je songe à ce qui est éternel,
Et aux âges passés, et aux temps présents. Ainsi dans cette
Immensité se noie ma pensée :
Et il m’est doux de faire naufrage dans cette mer.

Lucien POYET

Font
Lucien Poyet, «L’époque romantique italienne», *Rolet*, París, n. 136 (nova sèrie) – (a. 10è – n. 252), 07/08/1947, p. 1 i 3; cf. p. 3.

Observacions
Interpolat en breu discurs sobre el mateix poema (p. 3).
Corregim l’errata «énernel» (v. 12).

L’Infini

Toujours j’ai aimé ce coteau solitaire,
et cette haie par quoi toute une partie
du lointain horizon est soustraite à la vue.
Mais assis là et regardant, j’imagine,
par delà, des espaces sans bornes, de surhumains
silences, un insondable calme.
Dans cette paix que je me forge il s’en faut de peu
que mon cœur ne s’épouvante. Et quand j’entends
le vent bruire à travers ces ramures,
je vais comparant ce silence infini
à sa voix ; et je repense à l’éternité,
aux âges défunts, à l’âge présent
et vivant, et au bruit qu’il fait. Alors,
dans cette immensité ma pensée s’engloutit.
Et pour moi c’est une douceur de naufrager dans cette mer.

Henri BÉDARIDA

Font

N[icolas] Otzoupe, *« L’Infini » (L’Infinito) de Léopardi. La place que cette poésie occupe dans l’ensemble de son œuvre et dans la poésie lyrique universelle*, s. l., s. n., s. d., p. 14.

Observacions

Bilingüe (original italià a p. 13).

La font és un mecanoscrit conservat a l’Institut d’Études Slaves (París) amb codi Rs 339, compost per cinquanta-dues pàgines numerades precedides de dues de no numerades. Es tracta d’una monografia sobre el poema, especialment focalitzada en vincles o analogies amb textos d’altres autors (Goethe, Lermontov, Musset, Lamartine, Gogol, Gautier, entre altres). La primera pàgina no numerada mostra el nom de l’autor (Nicolas Otzoupe) i el títol de la monografia („L’Infini (L’Infinito) de Léopardi”), manuscrits, i el codi (Rs 339), enganxat mitjançant una petita etiqueta impresa; la segona, el següent text a manera d’endreça (mecanoscrit en sis ratlles dalt a la dreta): «Nos remerciements vont à Monsieur Henri Bédarida, pour sa traduction inédite de “L’Infinito”, que nous reproduisons à la page 14 et à laquelle nous nous référons tout au long de la présente étude.» A p. 14 es repeteix l’agraïment: «Nous sommes heureux de pouvoir donner ici-même une traduction inédite de “L’Infini”, qui est d’une rare perfection et que M. Henri Bédarida, éminent savant et traducteur, a bien voulu nous communiquer».

Foschi-Carini (1996: 39) daten la traducció l’any 1950. La data més tardana que apareix a l’assaig, concretament a la bibliografia, és 1952. Otzoupe traspassà l’any 1959; Bédarida, l’any 1957. Podem assegurar, en conclusió, que l’assaig es pot situar entre el 1952 i el 1959, i que la traducció té l’any 1957 com a data *ante quem*.

Reproduccions (tria)

Brunelli 1987: 23; Foschi-Carini 1996: 39; Roux 2018: 34.

[L'Infini]

J'ai toujours aimé ma colline isolée
Et la haie en créneaux qui, de tant de parts,
Dérobe à mes yeux le dernier horizon.
Pensif, au loin, j'observe, et bientôt mon songe
Au-delà des feuillages et des rameaux
Imagine l'espace illimité,
Un silence inhumain, de mornes torpeurs,
Et l'angoisse rôde en mon âme apeurée.
Si le vent là-haut jase parmi les herbes,
Je compare, ému, le silence infini
A cette voix: j'évoque l'éternité
Les âges révolus, le siècle présent
Et vivant, et sa rumeur. Ainsi se noie
Dans le néant ma grave rêverie;
Et doux m'est le naufrage dans cette immense mer.

Corneille RADOUCO-THOMAS

Font

C. Radouco-Thomas, «Épilepsie et médication antiépileptique. Première partie», *Archives des Sciences*, Ginebra, vol. 8, fasc. 4, 1955, p. 329-412; cf. p. 335.

Observacions

Bilingüe (original italià dalt al cos de la pàgina; traducció en nota).

El poema fa d'epígraf inicial per a tot l'assaig.

Corregim l'errata «étermité» al vers 11.

La filla del traductor, Monelly Radouco-Thomas, conserva unes memòries publicades per la seva mare en edició privada (Simone Radouco-Thomas, *À la gloire de notre amour*) on es narra el llarg periple que van fer Simone i Corneille arran de la condició de refugiat i apàtrida d'ell. Dins la «Troisième partie. Genève 1950-1960» (p. 95-134), la font de la traducció leopardiana és esmentada com el «travail d'habilitation» que va servir per tal que Corneille ingressés al cos docent de la Facultat de Medicina de la Universitat de Ginebra (p. 113). La seva carrera acadèmica havia començat a la immediata postguerra a París i acabaria al Quebec. Sobre la sorprenent presència del poema a l'encapçalament d'un estudi farmacològic dins el qual res més no remet ni de lluny a Leopardi, Monelly ens n'ofereix justificació en correus electrònics de data 15/04/2026 i 18/05/2026: «Mon père était un humaniste d'âme et de cœur. La science n'avait de sens pour lui que si elle s'inscrivait dans ce cadre. [...] Un sens de la vie, des choses, de l'humain, dont il poursuivait la quête à travers la littérature, la philosophie, la musique, l'histoire du monde et de l'art. Il avait fondé une fraternité ici à l'Université Laval à laquelle participaient des professeurs de tous les domaines pour réfléchir, partager ensemble des manières de comprendre le monde, de bien humblement y trouver des esquisses de réponses, de sens, avec lesquelles chacun repartait pour les faire vivre dans son milieu.»

L’Infini

Toujours me furent chers ce coteau solitaire et cette haie qui interdit au regard une si grande partie de l’horizon lointain. Mais assis là et contemplant, j’imagine, au delà de cette haie, des espaces sans bornes, des silences surhumains, une paix très profonde, dans lesquels peu s’en faut que mon cœur ne s’épouvante. Et quand j’entends le vent bruire à travers ces feuillages, je vais comparant sa voix à ce silence infini; et je songe à l’éternité, aux âges morts, à l’âge aujourd’hui vivant, au bruit qu’il fait. Ainsi dans cette immensité se noie ma pensée; et il m’est doux de faire naufrage dans cette mer.

Paul ARRIGHI

Font

Paul Arrighi, «Pèlerinage au berceau de Léopardi», *Annales de la Faculté des Lettres d’Aix*, t. XXXII, 1958, p. 91-112; cf. p. 108.

Observacions

Interpolat en discurs sobre la visita de l’autor a Recanati. Breu comentari del poema a p. 107-108.

Corregim l’errata «*è travers*» a la tercera frase.

L’Infini

J’aimai toujours ce coteau solitaire
Et ces broussailles qui de la dernière
Ligne d’espace cachent tant aux yeux.
Assis cependant je regarde et pense,
Et par delà j’imagine des lieux
Sans bornes, un grand calme, et des silences
Surhumains. Peu s’en faut que le frisson
Ne m’y saisisse... Et comme en ce buisson
J’entends frémir la brise je confronte
L’infini du silence à cette voix :
Je songe à l’éternel, j’écoute en moi
Les saisons sans échos à quoi répondent
La présente et son bruit. Par la profonde
Immensité mon esprit se dissout,
Et dans cet océan sombrer m’est doux.

Robert VIVIER

Font

Robert Vivier, «Giacomo Leopardi», dins Id., *Traditore... Essai de mise en vers français de poèmes occitans, italiens, espagnols, roumains, polonais et russes de diverses époques*, Brussel·les: Palais des Académies (Académie Royale de Langue et de Littérature Françaises de Belgique), 1960, p. 83-91; cf. p. 85.

Observacions

Bilingüe (original italià a p. 84).

Vivier fa una breu consideració sobre el poema a les «Notes», p. 275-283; cf. p. 277. Sobre Leopardi en general i sobre els criteris de traducció que ha emprat amb relació a la mètrica leopardiana, vegeu la introducció: «*Traditore...*», p. V-XIX; cf. p. XV, XVII i XVIII-XIX.

Reproduccions (tria)

Montagna 1974: 15; Brunelli 1987: 22-23; Foschi-Carini 1996: 40; Roux 2018: 35.

Bernard Lorraine (ed.), *Une Europe des poètes*, París: Hachette, 1991, p. 299.

L’Infini

Toujours j’aimai cette colline solitaire
et cette haie qui longuement
dissimule au regard le dernier horizon.
Mais assis là, les yeux ouverts, j’imagine
d’interminables espaces au-delà,
des silences souverains, un calme
très profond; et peu s’en faut alors
que le cœur ne s’effraie. Et comme
j’entends bruire le vent à travers ces feuillages,
je m’en vais comparant ce silence infini
à cette voix; et songe à l’éternel,
aux saisons disparues, à celle-ci,
vive encore, et à son bruissement. Ainsi,
dans cette immensité s’abolit ma pensée :
et naufrager m’est doux dans cette mer.

Mario MAURIN

Font
Leopardi, ed. i trad. Mario Maurin, [París:] Pierre Seghers, 1961, p. 152.

Observacions
Consideracions sobre el poema a la «Présentation», p. 7-109; cf. p. 55-57.
A la portada, literalment: «Présentation par Mario Maurin. Choix de textes. Bibliographie, portraits, fac-similés».
Introduïm punt final al darrer vers (v. 15), punt que a l’original no s’aprecia.

Reproduccions (tria)
Brunelli 1987: 24-25; Foschi-Carini 1996: 41; Toppan 1998: 798; Roux 2018: 36.
Jacques Goimard, *L’Italie au temps de Stendhal*, París: Librairie Hachette et Société d’Études et de Publications économiques, 1966, p. 189 [reproducció parcial].

L'Infini

Toujours j'aimai cette hauteur déserte
Et cette haie qui du plus lointain horizon
Cache au regard une telle étendue.
Mais demeurant et contemplant j'invente
Des espaces interminables au-delà, de surhumains
Silences et une si profonde
Tranquillité que pour un peu se troublerait
Le cœur. Et percevant
Le vent qui passe dans ces feuilles — ce silence
Infini, je le vais comparant
À cette voix, et me souviens de l'éternel,
Des saisons qui sont mortes et de celle
Qui vit encor, de sa rumeur. Ainsi
Dans tant d'immensité ma pensée sombre,
Et m'abîmer m'est doux en cette mer.

Philippe JACCOTTET
D'une lyre à cinq cordes © Gallimard, 1997

Fonts

1. Giacomo Leopardi, *Œuvres*, trad. Juliette Bertrand (prosa) i F.A. A[u]llard, Ph. Jaccottet i G. Nicole (poemes), introd. Giuseppe Ungaretti seguida de l'assaig de Sainte-Beuve, París: Éditions Mondiales, 1964, p. 1659.
2. Giuseppe Ungaretti, *Innocence et mémoire*, trad. Philippe Jaccottet, París: Gallimard, 1969, p. 59, 83-84, 119-124, 140-142 [cites parcials].
3. Giacomo Leopardi, *Canti avec un choix des Œuvres morales*, trad. F.-A. Aulard, Juliette Bertrand, Philippe Jaccottet i Georges Nicole, presentació Jean-Michel Gardair, París: Gallimard, 1982, p. 68.
4. *D'une lyre à cinq cordes. Pétrarque, Le Tasse, Leopardi, Ungaretti, Montale*, trad. Philippe Jaccottet, París: Gallimard, 1997, p. 31.

Variants cites parcials segona font

1 Toujours j'aimai cette hauteur déserte] Toujours j'aimai cette colline... *59* Toujours chère me fut... *119* ...cette colline aride *120* Toujours chère me fut cette déserte colline *140*
2-3 Et cette haie qui du plus lointain horizon / Cache au regard une telle étendue.] ...exclut le regard[.] *120* ...De l'ultime horizon exclut le regard[.] *121* Et cette haie-ci, qui d'une si grande part / De l'ultime horizon le regard exclut. *140-141*
4 demeurant et contemplant] demeurant assis et contemplant *121* étant assis et contemplant, *141*
4 j'invente] En pensée je me feins (je m'invente) *122*
5 Des espaces interminables] des interminables espaces *121* d'interminés / Espaces *141*
5 au-delà,] au-celà de celle-là[,] *141*
8-9 Et percevant / Le vent qui passe dans ces feuilles —] et percevant / Le vent qui passe dans ces feuilles, *84* Le vent j'entends / Bruire à travers ces plantes[,] *122* Et comme le vent / J'ouïs bruire entre ces plantes-ci, *141*

9-11 ce silence / Infini, je le vais comparant / À cette voix,] moi, cet / Infini silence, à cette voix / Je vais comparant[,] *122-123* moi cet / Infini silence-là à cette voix-ci / Je vais comparant: *141*

11-13 et me souviens de l'éternel, / Des saisons qui sont mortes et de celle / Qui vit encor, de sa rumeur.] Et me revient en mémoire l'éternel / Et les saisons mortes, et la présente / Et vivante, et le bruit d'elle[.] *123* et me revient en mémoire l'éternel... *141*

14 sombre,] sombre *84*

15 Et m'abîmer m'est doux en cette mer.] Et faire naufrage m'est doux en cette mer[.] *124*

Observacions

A la primera font, a la «Préface» d'Ungaretti, traduïda per Jaccottet (p. 7-29), s'hi fan consideracions sobre el poema a p. 19-20. Poques a la tercera font, a la «Préface» («Présentation» segons la portada) de Jean-Michel Gardair (p. 7-24; cf. p. 17 i 23-24). A la quarta, només un esment a «Notices bio-bibliographiques» (p. 173-197; cf. p. 178).

A la segona font Ungaretti s'atura sovint en el poema: p. 59, 83-84, 102, 119-133, 140-143, 302-304, 354-355. En fa cites sempre parcials i sempre interpolades en el seu discurs sobre el mateix poema. Aquestes cites de vegades només es reporten en francès, de vegades en francès i italià (el vers en italià sota el vers en francès). El text francès a p. 83-84 s'ajusta gairebé del tot al de les altres fonts, mentre que a p. 59, 119-124 i 140-142 presenta variants majoritàriament orientades a fornir una equivalència més literal. Consignem les variants tot identificant-ne la procedència mitjançant —en cursiva— el número de la pàgina on es troben. Els punts suspensius indiquen que la resta de la lliçó no apareix en aquella cita.

A la quarta font, a la portada, literalment: «Traductions de Philippe Jaccottet / 1946-1995».

Reproduccions (tria)

Brunelli 1987: 24; Santacroce 1988: 199; Foschi-Carini 1996: 43; Toccaceli et al. 1997: 55; Vischer 2003: 49; Lüthi 2005: 101; Faverzani 2007: 9; Pollicino 2011: 271; Primo 2011: 75; Placial 2012; Balso 2014: 85; Association Encrier 87 2015; Roux 2018: 37; claudiofza 2019; Guerini et al. 2019: 17; Scotto 2019: 480; GeraldineB 2021 (Citations *Babelio*); Nowotna 2021: 66; Raniolo 2021: 226-227; Martellini 2022: 71; Roux 2023: 8.

Alberto Frattini, «L'imagination créatrice dans la pensée de Leopardi», trad. Chantal Roux de Bézieux, dins Roselyne Chenu (ed.), *L'imagination créatrice*. *Rencontre internationale organisée par la Fondation pour une entraide intellectuelle européenne, Poigny-La-Forêt, 9-13 octobre 1970*, Neuchâtel: Éditions de la Baconnière, 1971, p. 89-98; cf. p. 97-98 [reproducció parcial].

Alberto Folin, «La figure du silence dans l'imaginaire moderne : Leopardi et Jabès», dins Richard Stamelman i Mary Ann Caws (ed.), *Écrire le livre : autour d'Edmond Jabès. Colloque de Cerisy-la-Salle, 13-20 août 1987*, Seyssel (Haute-Savoie): Éditions Champ Vallon, 1989, p. 147-156; cf. p. 154-155.

Robert Harrison, *Forêts. Essai sur l'imaginaire occidental*, trad. Florence Naugrette, [París:] Flammarion, 1992, p. 275-276.

Antonio Negri, «Entre infini et communauté. Remarques sur le matérialisme chez Spinoza et Leopardi», dins Id., *Spinoza subversif. Variations (in)actuelles*, trad. Marilène Raiola i François Matheron, París: Éditions Kimé, 1994, p. 85-109; cf. p. 99-100.

Georges Jean, *Les plus beaux poèmes sur la montagne. Anthologie*, París: le cherche midi éditeur, 1997, p. 83, consultable a <https://archive.org/details/lesplusbeauxpoem0000unse_m3u1/page/82/mode/2up?q=leopardi>.

Valentina Marchi, «L'infini de Leopardi», dins Id., *L'espace multiple de Calvino comme recherche d'un monde autre*, tesi doctoral, Lió: Université Lumière Lyon 2, 2004, consultable a <http://theses.univ-lyon2.fr/documents/lyon2/2004/marchi_v#p=20&a=TH.2.4.8.1>.

Jean-Marc Sourdillon, *Un lien radieux. Essai sur Philippe Jaccottet et les poètes qu'il a traduits*, París: L'Harmattan, 2004, p. 76-78.

Laurent Feneyrou, «État d'exception et dialectique immobile dans les dernières œuvres de Luigi Nono», *Filigrane*, Sampzon (Ardèche), n. 3, 2006, consultable a <https://revues.mshparisnord.fr/filigrane/index.php?id=133>, cf. cap. 5.

Jalel El Gharbi, «L'Infinito (Giacomo Leopardi) voce: Vittorio Gassman», dins *Jalel El Gharbi*, blog, 19/03/2011, consultable a <http://jalelelgharbipoesie.blogspot.fr/2011/03/linfinito-giacomo-leopardi-voce.html> (cf. entrada Feuilly et al. 2011-2015 a la nostra *Bibliografia*).

Jean-Pierre Jossua, «Le beau aérien, les idées infinies», dins Id., *La passion de l'infini. Littérature et théologie. Nouvelles recherches*, París: Les Éditions du Cerf, 2011, p. 38-43; cf. p. 41-42.

«Giacomo Leopardi, "L'infini"», dins *Les mots plus grands que nous. Blog de poésie contemporaine internationale*, 25/08/2012, consultable a <http://lesmotsplusgrands.over-blog.com/article-giacomo-leopardi-l-infini-109403816.html>.

René Merle, «Leopardi, L'infinito», dins *Lectures et réflexions – Blog René Merle*, 10/06/2016, consultable a <http://merlerene.canalblog.com/archives/2016/06/10/33924839.html>.

«Printemps des poètes 2019 – Kevin Petroni. Leopardi l'infini», *Musanostra tv*, 19/03/2019, consultable a <https://www.youtube.com/watch?v=mzqZ0a4GYwk> [recitat, no transcrit].

Laura Tedeschini-Lalli, «Les sons s'articulent aux silences», dins Pierre Mariétan i Mihu Iliescu (ed.), *Silences ! Rencontres – Architecture Musique Écologie*, Nîmes: Lucie éditions, 2019, p. 161-173; cf. p. 163.

La de Jaccottet és una de les traduccions més citades i reproduïdes tant a la xarxa com en lletra impresa.

L’infini

J’ai toujours aimé cette colline déserte
Et cette haie qui, sur un long espace
Cache au regard le fond de l’horizon.
Assis, les yeux fixés au-delà des buissons,
J’imagine des étendues illimitées,
D’extraordinaires silences,
Un calme d’une telle profondeur
Que mon cœur en est presque épouvanté.
Et quand j’entends le vent
Frémissant à travers ces branches, je compare
L’infinité d’un tel silence à cette voix,
Et je pense à l’éternité, et je revois
Les saisons révolues et celle d’aujourd’hui,
Vivante, et sa chanson. Dans cette immensité
S’enfonce ma pensée, et j’aime la douceur
De ce naufrage en une telle mer.

Armand MONJO

Font
Armand Monjo, «Giacomo Leopardi», dins Id., *La Poésie italienne. Édition bilingue*, París: Éditions Seghers, 1964, p. 320-351; cf. p. 333-334.

Observacions
Bilingüe (original italià en cos petit a peu de pàgina).
Entre les notes finals, una de sola per al poema: «Hendécasyllabes non rimés» (p. 350).
El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de la que signaria més endavant el mateix traductor (cf. infra).

Reproduccions (tria)
Brunelli 1987: 18-19; Foschi-Carini 1996: 42; Roux 2018: 38.
Philippe Malrieu, *La construction de l’imaginaire*, Brussel·les: Charles Dessart, 1967, p. 122.

L’infini

Toujours chère me fut cette colline si seule
et cette haie qui, par tant de longueurs,
dérobe au regard le dernier horizon.
Mais quand je m’assieds pour la regarder,
par ma pensée se créent au-delà d’elle
d’interminables espaces, des silences surhumains,
une paix très profonde ; où peu s’en faut
que mon cœur ne s’effraie. Et lorsque
j’entends le vent bruire dans les plantes,
je vais, comparant l’infini de ce silence
à cette voix, et me souviens de l’éternel,
des saisons mortes, et de celle présente
et vivante, et de son bruissement. Ainsi
dans cette immensité s’anéantit ma pensée :
et naufrager m’est doux en cette mer.

René CHAR i Franca ROUX

Font

«Cinq poèmes de Leopardi», trad. René Char i Franca Roux, *La Nouvelle Revue Française*, París, a. 14è, n. 158, 01/02/1966, p. 381-384; cf. p. 384.

Observacions

Literalment, al peu de la darrera pàgina (p. 384), entre parèntesis: «Traduit et adapté de l’italien par René Char et Franca Roux.»

Al vers 10 la coma després de «vais» deu ser errata.

Reproduccions (tria)

Brunelli 1987: 26-27; Foschi-Carini 1996: 44; Toccaceli et al. 1997: 57; Primo 2011: 207-208; Spiridopoulou 2012: 174-175; Curci 2014; Roux 2018: 39; Guerini et al. 2019: 18; Martellini 2022: 73.

Pascal Fulacher, «600 reliures pour l’Infini», *Art & Métiers du Livre*, París, n. 210, juliol-agost 1998, p. 55-57; cf. p. 55.

L’infini

Toujours chères me furent cette colline solitaire
Et cette haie qui, sur un long espace,
Cache au regard l’extrême horizon.
Mais m’arrêtant et contemplant, j’imagine
D’interminables espaces au-delà, de surhumains
Silences et un calme si profond
Que peu s’en faut que mon cœur
Ne s’effraie. Et comme j’entends
Le vent bruire à travers ces feuillages,
Ce silence infini, je le vais comparant
A cette voix, et me souviens de l’éternel,
Et des mortes saisons et de celle-ci
Qui vit encor, et de sa rumeur. Ainsi
Dans cette immensité sombre ma pensée :
Et il m’est doux de m’abîmer en cette mer.

Norbert JONARD

Font

Norbert Jonard, *Giacomo Leopardi. Essai de biographie intellectuelle*, París: Société Les Belles Lettres, 1977, p. 138-139.

Observacions

Interpolat en discurs sobre el mateix poema (p. 137-140), que és transcrit en tres blocs de versos amb comentari entremig, motiu pel qual la puntuació després d’«horizon» (v. 3) i de «s’effraie» (v. 8), que afegim nosaltres, és només hipotètica.

En nota bibliogràfica final (p. 391) es llegeix: «La traduction la plus complète existant en français est celle des *Œuvres* publiée à Paris en 1964 par les Éditions mondiales. Pour les *Canti*, nous avons également eu sous les yeux celle de R. Canet (Paris, 1937) et celle de M. Maurin qui fait suite à son livre sur Leopardi (Paris, 1961). Comme il n’était pas possible de les citer toutes les fois que nous avons eu recours à elles, nous tenons à dire ici la dette que nous leur devons. Les corrections que nous avons apportées ne sont que de détail.» Tot i aquest aclariment, i si més no en el cas concret de *L’infinito*, la traducció ofereix algunes particularitats pròpies.

L'[i]nfini

Elle me fut chère, toujours, cette colline,
et cher me fut aussi ce buisson esseulé,
masquant à mon regard la majeure partie
de l'horizon lointain.
Mais lorsque je m'arrête à mieux les contempler,
ma pensée, au-delà, imagine à l'envi
des espaces sans fin, de surhumains silences
et un calme absolu. Et peu s'en faut alors
que mon cœur ne soit pris d'une juste épouvante.
Lorsque j'entends le vent bruire en ces arbrisseaux,
je compare à leur voix cet infini silence,
et, lors, il me souvient des choses éternelles
et des temps disparus et du présent qui vit
et du bruit qu'il répand.
Ainsi, dans cette mer, sombrent tous mes pensers :
ô douceur du naufrage en cette immensité !

Jacqueline BLONCOURT-HERSELIN

Font

Jacqueline Bloncourt-Herselin, *Derrière la colline*, París: Académie Poétique de Montmartre, 1978, p. 13.

Observacions

El poema leopardià fa d'epígraf a tot el llibre. N'és, d'altra banda, una clara variació el poema de l'autora que clou el recull i li dona títol: *Derrière la colline*, p. 75.

L'Infini

Toujours chère me fut cette colline déserte
et cette haie qui exclut de ma vue
la plus vaste étendue de l'extrême horizon.
Mais assis et regardant, en pensée, je forme
des espaces infinis au-delà d'elle,
des silences surhumains et une paix profonde où peu
s'en faut que mon cœur ne s'effraie.
Et comme j'entends le vent bruire parmi les feuilles,
je compare à cette voix cet infini silence-là,
et il me souvient l'éternité, et les mortes saisons,
et la présente et sa vive rumeur. Ainsi dans cette
immensité ma pensée s'abîme
et naufrager m'est doux dans cette mer.

Riccardo PINERI

Fonts
1. Riccardo Pineri, «De l'imagination chez Leopardi», *Prevue*, Montpeller, n. 16, novembre 1980, p. 20-30; cf. p. 25. [*Prv*]
2. Riccardo Pineri, *Leopardi et le retrait de la voix*, París: Librairie Philosophique J. Vrin, 1994, p. 58. [*RtrV*]
3. Riccardo Pineri, «Préjugés de la raison et sagesse poétique», dins Christiane Menasseyre i André Tossel (dir.), *Figures italiennes de la rationalité*, París: Éditions Kimé, 1997, p. 603-617; cf. p. 614.

Variants
L'Infini] L'infini *Prv*
1 colline] hauteur *Prv*
3 l'extrême] l'extrème *Prv*
4 Mais assis et regardant,] Mais lorsqu'assis je regarde, *Prv*
4 pensée,] pensée *Prv RtrV*
4 forme] forge *Prv*
6-7 profonde où peu / s'en faut que] profonde / et s'il s'en faut bien peu que *Prv* profonde / où peu s'en faut que *RtrV*
8 parmi les feuilles,] autour dans le feuillage, *Prv*
9 cet infini silence-là,] ce silence infini, *Prv*
10 et il me souvient l'éternité,] et l'éternité m'advient, *Prv*
10 et les mortes saisons,] et les saisons défuntes, *Prv*
11-12 rumeur. / Ainsi dans cette immensité] rumeur. / Ainsi dans cette immensité *Prv RtrV*

Observacions
A totes tres fonts el text és interpolat en discurs sobre el mateix poema (p. 25-28, 58-62 i 614-617, respectivament).
A la segona font en una «Note» inicial (p. 6) es llegeix: «Pour les *Canti* nous donnons la plupart du temps les traductions de Michel Orcel [...] Nous utilisons également un certain nombre de traductions [...] d'Arlette Estève.» Però si més no la de *L'Infini*, tot

i que algunes solucions poden procedir d'Orcel o d'Estève, s'ha de considerar una traducció nova. A la primera font sí que se n'explicita l'autoria: «Je risque donc une traduction de ce poème» (p. 25).

L’infini

Toujours me fut bien cher ce coteau solitaire,
Ainsi que cette haie qui exclut au regard
Une si grande part de l’ultime horizon.
Mais, assis, je contemple ; alors, d’interminables
Etendues, bien plus loin qu’elle, et de surhumains
Silences, et une paix immensément profonde
Se figurent dans ma pensée ; et peu s’en faut
Que mon cœur ne s’effraye. Et tandis que j’entends
Le vent gémir dans les rameaux, je m’en vais
Comparant tout l’infini de ce silence au loin
A cette voix si proche : et reviennent à moi
L’éternité, et les mortes saisons, et la présente
Et vivante, et sa rumeur. Ainsi au sein de cette
Immensité se noie ma pensée submergée :
Et son naufrage aussi m’est doux en cette mer.

Georges BARTHOUIL

Font

Giacomo Leopardi, *Canti*, trad. Georges Barthouil, Avinyó: Département d’Italien de la Faculté des Lettres d’Avignon, 1981, p. 72.

Observacions

Breu comparació entre diverses traduccions del poema a la introducció (Georges Barthouil, «Avant-Propos. Leopardi et la traduction», p. 9-25; cf. p. 23-25). Per a més detalls, vegeu Barthouil 1981 a la nostra *Bibliografia*.

A més d’aquesta traducció i de l’altre treball que també referenciem a la *Bibliografia* (Barthouil 1990), el traductor fa un ampli comentari del poema, fent servir només l’original italià, a la monografia següent: Georges Barthouil, *La Vie Vécue en Vain. « L’esser vissuto indarno » ou La Palinodie. Essai. Examen des Canti de Giacomo Leopardi*, Avinyó: Département d’Italien de la Faculté des Lettres d’Avignon / Comité Avignonnais Dante Alighieri, 1996, p. 39-43.

Reproduccions (tria)

Foschi-Carini 1996: 45; Toccaceli et al. 1997: 59; Faverzani 2007: 9; Roux 2018: 41; Guerini et al. 2019: 18; Martellini 2022: 75.

«Open Day: La Santarella apre i battenti», dins *Il S@ntarellino. Istituto Comprensivo «Cifarelli-Santarella» – Corato*, lloc web de l’escola, 12/12/2017, consultable a <https://ilsantarellino.wordpress.com/category/francese> [arxiu vídeo on el poema és recitat per dos estudiants de l’escola, respectivament en italià i en francès, alhora que se succeeixen una sèrie de diapositives —bàsicament fotografies de paisatges— a les quals és superposat el text fragment a fragment].

L'Infini

Toujours cette colline isolée me fut chère,
Et cette haie qui dérobe au regard
Tout un pan de l'horizon extrême.
Mais, immobile et contemplant, je forme, au-delà,
Des espaces illimités, de surhumains
Silences, une très profonde paix
Où peu s'en faut que le cœur
Ne s'épouvante. Et comme j'entends frémir
Le vent dans les feuilles, je vais
Comparant ce silence infini
À cette voix : et me reviennent l'éternel,
Les saisons mortes, et celle-là qui vit,
Présente, et sa rumeur. Ainsi
Dans l'immensité sombre ma pensée,
Et le naufrage m'est doux sur cette mer.

Michel ORCEL

Fonts

1. Michel Orcel, «Pour une lecture de Léopardi», *Obsidiane*, París, n. 5, març 1979, p. 28-35; cf. p. 31. [*Obsd*]
2. «Le poète du mois. Leopardi», presentació Sainte-Beuve, trad. Michel Orcel, *Vagabondages. Revue de poésie*, París, n. 28-29, març-abril 1981, p. 137-172; cf. p. 151-152. [*Vgbg*]
3. Giacomo Leopardi, *Les Chants*, trad. i introd. Michel Orcel, prefaci Mario Fusco, Lausana: Editions l'Age d'Homme, 1982, p. 67.

Variants

L'Infini] L'infini *Vgbg*
1 isolée] écartée *Obsd Vgbg*
3 Tout un pan] Une si grande part *Obsd Vgbg*
4 forme, au-delà,] forme au-delà *Obsd*
6-8 une très profonde paix / Où peu s'en faut que le cœur / Ne s'épouvante. Et comme j'entends frémir] une paix très profonde, où pour un peu / Se troublerait mon cœur. Et comme j'entends / Frémir *Obsd* une paix très profonde où pour un peu / Se troublerait mon cœur. Et comme j'entends / Frémir *Vgbg*
14 sombre] s'abîme,

Observacions

Com es pot observar a les variants dels versos 6-8, a les fonts primera i segona el poema hi té catorze versos, un vers menys que a la font tercera i que a l'original italià.
Bilingüe la primera font (original italià a p. 30).
La primera font es compon d'una introducció (p. 28-29) i de tres poemes en italià i traducció (p. 30-35). S'hi diu explícitament «Traduction de Michel Orcel». La introducció inclou un paràgraf sobre el poema (p. 28).

A la tercera font el «Préface» de Mario Fusco, p. 9-13, ofereix poques ratlles sobre el poema a p. 11. La introducció d'Orcel, en canvi, gairebé dues pàgines: Michel Orcel, «Leopardi, le désert et le divin», p. 15-26; cf. p. 20-22.

El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent d'altres tres que signaria posteriorment el mateix traductor (cf. infra).

Reproduccions (tria)

Bertone 1991: 42; Valle 1991: 101; Foschi-Carini 1996: 46; Faverzani 2007: 10; Plouzennec 2017; Roux 2018: 40 i 42; Guerini et al. 2019: 19. Roux tracta les fonts primera i tercera com dues traduccions diferents.

Maurice Actis-Grosso, «La littérature italienne autour du Risorgimento», dins Étienne Calais i Pierre Roux (ed.), *Précis des littératures de la Communauté Européenne*, Brussel·les: Éditions Labor / París: Magnard, 1993, p. 199-204; cf. p. 201-202.

Jean-Yves Rémond, *La trace de l'infini dans la parole humaine: de « Je serai qui je serai » (Ex 3,14) au Verbe qui s'est fait chair (Jn 1,14)*, tesi doctoral, Ginebra: Université de Genève, 2019, p. 273.

L’infini

Toujours il me fut cher ce côteau solitaire
et cette haie, qui sur tant de côtés
interdit au regard le fond de l’horizon.
Je reste assis à contempler, et j’imagine,
au-delà, des espaces sans fin, des silences
qui n’ont plus rien d’humain,
un calme d’une telle profondeur
que mon cœur est bien près d’en être épouvanté.
Et quand j’entends le vent frémir
parmi ces branches, je vais comparant
ce silence infini à cette voix,
et je retrouve en moi l’éternité
et les saisons qui ne sont plus,
et la présente, la vivante, et sa rumeur.
Ainsi, dans cette immensité, ma pensée sombre,
naufrage de douceur en une telle mer.

Armand MONJO

Font
1. Giacomo Leopardi, *Canti*, ed. i trad. Armand Monjo, Senningerberg (Luxemburg): Origine, 1984, p. 13.
2. Leopardi, «Neuf poèmes des CANTI – extraits – dans une nouvelle traduction d’Armand Monjo», dins Armand Monjo, «Leopardi, poète», *La Sape. Revue d’expression poétique*, Montgeron (Essonne), n. 42, 1r trimestre 1996, p. 5-79; cf. p. 20-79; cf. p. 27.

Variants primera font
1 côteau] coteau
2 haie, qui] haie qui

Observacions
Bilingües totes dues fonts (original italià a p. 12 i a p. 26, respectivament).
A la primera font, a la portada, literalment: «choix et version française / par Armand Monjo».
A la segona font, el dossier «Leopardi, poète» es completa amb un prefaci (p. 6) i dos articles («De Musset à Ungaretti», p. 7-9; «Traduire Leopardi», p. 10-19), tots tres textos signats pel traductor. A «Traduire Leopardi» s’hi fan consideracions sobre el poema a p. 11, 15, 17; sobre els idil·lis en general a p. 11, 13-14, 16. Algunes d’aquestes consideracions versen sobre problemes de traducció.
El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de la que havia signat anteriorment el mateix traductor (cf. supra).

Reproduccions (tria)
Roux 2018: 45.

L'Infini

Toujours tendre me fut ce solitaire mont,
Et cette haie qui, de tout bord ou presque,
Dérobe aux yeux le lointain horizon.
Mais couché là et regardant, des espaces
Sans limites au-delà d'elle, de surhumains
Silences, un calme on ne peut plus profond
Je forme en mon esprit, où peu s'en faut
Que le cœur ne défaille. Et comme j'ois le vent
Bruire parmi les feuilles, cet
Infini silence-là et cette voix,
Je les compare : et l'éternel, il me souvient,
Et les mortes saisons, et la présente
Et vive, et son chant. Ainsi par cette
Immensité ma pensée s'engloutit :
Et dans ces eaux il m'est doux de sombrer.

Michel ORCEL

Fonts

1. Francesca Isidori, «Une Vie, une Œuvre : Giacomo Leopardi ou l'expérience de l'infini», emissió radiofònica, *France Culture*, 19/02/1987, 00:47:32-00:48:40. [*FrClt*]
2. Giacomo Leopardi, *Poèmes et fragments*, trad. i notes Michel Orcel, prefaci Florian Rodari, Ginebra: Éditions *La Dogana*, 1987, p. 55. [*Dgn*]
3. Giacomo Leopardi, *Chants. Canti*, trad., presentació i notes Michel Orcel, [París:] Aubier, 1995; després trad., presentació, notes, cronologia i bibliografia Michel Orcel, prefaci Mario Fusco, París: Flammarion, 2005, 2019[2] i reimpressions successives, p. 103.

Variants primera font

1 solitaire mont,] mont désert, *FrClt*
3 Dérobe aux yeux] ferme au regard *FrClt* ferme aux yeux *Dgn*
8-9 j'ois le vent / Bruire] j'entends bruire / le vent *FrClt* j'ouis le vent / Bruire *Dgn*

Observacions

Bilingües totes tres fonts (original italià a 00:46:14-00:47:31 a la primera, a p. 56 a la segona i a p. 102 a la tercera).
A la primera font els textos només hi són recitats (no es transcriuen).
A la primera font Orcel discorre sobre el poema a 00:49:32-00:54:22.
A la segona font, a les «Notes» finals, del mateix Orcel, p. 199-206, n'hi ha una de cinc ratlles per al poema, a manera de davantal (cf. p. 201). Fa també consideracions sobre el poema l'autor del prefaci, Florian Rodari, «La nuit transfigurée», p. 7-10; cf. p. 8.
A la tercera font, la presentació d'Orcel («Leopardi et les procès des formes», p. 9-20) inclou una breu lectura del poema a p. 11 i 17-19. A les «Notes» finals (p. 288-328), també d'Orcel, s'hi llegeixen un davantal i cinc notes per al poema, cf. p. 303-304.
El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de la que havia signat anteriorment el mateix traductor (cf. supra) i d'altres dues que signaria posteriorment (cf. infra). De fet, n'hi hauria encara una altra que es remunta al mateix

any (1987) que va veure la llum la que acabem de transcriure aquí: Michel Orcel, «Le son de l'infini», dins Id., *«Langue mortelle». Études sur la poétique du premier romantisme italien (Alfieri, Foscolo, Leopardi)*, prefaci Jean Starobinski, París: Éditions de l'Alphée, 1987, p. 100-143 (cf. p. 101-102); després —amb el títol «Le son de l'infini (Structure de *L'Infini* et théorie de la musique)» — dins Id., *Leopardi (Poésie, pensée, psyché)*, Niça: Arcades Ambo, 2023, p. 11-67 (cf. p. 13-14). No la incloem, però, en el nostre recull per indicació del mateix Orcel, el qual ens fa avinent —mitjançant correu electrònic de data 09/07/2026— que aquesta versió tenia una finalitat filològica, estrictament funcional al comentari del poema que es desenvolupa al capítol citat, i no pas cap pretensió literària.

Reproduccions (tria)

Valle 1991: 101; Foschi-Carini 1996: 47; Toccaceli et al. 1997: 61; Vischer 2003: 49; Lüthi 2005: 101; Faverzani 2007: 10; Primo 2011: 221; Hordé 2012; Lucchini 2013: 5; Plouzennec 2017; Roux 2018: 43; Guerini et al. 2019: 20; Scotto 2019: 482; Primo 2020: 92; Nowotna 2021: 68; Martellini 2022: 77.

Giacomo Leopardi, «Passi scelti / Extraits choisis (traduits par Michel Orcel)», dins Umberto Eco, Claudio Chiuderi i Fernando Caruso (ed.), *Le dimensioni dell'infinito. Les dimensions de l'infini*, número monogràfic de *50 rue de Varenne. Supplemento italo-francese di Nuovi Argomenti*, n. 29, març 1989, p. 14-29; cf. p. 15. És reproduït aquí el text de la segona font. Original italià a p. 14. El monogràfic aplega les contribucions a un simposi que havia tingut lloc a París, entre les quals contenen comentaris sobre el poema les de Luporini, Calvino i Matte Blanco. S'hi reprodueix l'autògraf de Nàpols a p. 52, i una de les il·lustracions encartades entre les p. 32 i 33 mostra un gravat de «Recanati, il colle de *L'Infinito*».

Danielle Boillet (dir.), *Anthologie bilingue de la poésie italienne*, prefaci Danielle Boillet i Marziano Guglieminetti, París: Gallimard (Bibliothèque de la Pléiade), 1994, 1999[2], p. 1105. La secció «Notices et Notes» (p. 1377-1727) inclou un davantal específic per al poema i una nota amb crida al final del primer vers, entre la paraula «mont» i la coma: «Le mont Tabor, dans les environs de Recanati» (p. 1659).

Jean-Pierre Luminet, *Les poètes et l'univers. Anthologie*, París: le cherche midi, 1994, 2002[2], 2012[3], p. 225. Dues frases sobre el poema a p. 211.

Sergio Solmi, *Études léopardiennes*, trad. Monique Baccelli, París: Éditions Allia, 1994, p. 82.

Giorgio Agamben, *Le langage et la mort : Un séminaire sur le lieu de la négativité*, trad. Marilène Raiola, París: Christian Bourgois Éditeur, 1997, p. 134.

Élisabeth Ravoux-Rallo, «Pessoa chante Leopardi», dins Inês Oseki-Dépré (dir.), *Le spleen du poète. Autour de Fernando Pessoa*, París: Ellipses, 1997, p. 31-39; cf. p. 31-32.

Giacomo Leopardi, «L'Infini (poème)», *Revue des Deux Mondes*, París, gener 1998, p. 43. Número monogràfic sobre Leopardi, amb un article específic sobre el poema: Pietro Citati, «L'infini selon Leopardi», trad. Brigitte Pérol, p. 44-51. Unes ratlles sobre el poema també a Bruno de Cessole, «Portrait de l'artiste en heros», p. 11-20; cf. p. 16.

Jean-Baptiste Para i Marie-Christine Clauzet, «Giacomo Leopardi (1798-1837), une parole survolée par les étoiles», emissió radiofònica, *France Culture*, 15/08/1998, 00:57:17-00:58:23. Text només recitat; no transcrit. Immediatament abans és recitat l'original italià: 00:56:26-00:57:16. S'ocupen del poema, a diferents punts de l'emissió, Orcel, Citati i Prete, i com a cloenda es reciten de nou l'original italià i la traducció de Macé (cf. infra).

Pierre Brunel i Jean-Marc Moura, «Giacomo Leopardi, "*L'infinito*", "L'infini"», dins Id., *Le commentaire de littérature générale et comparée*, París: S.E.S.J.M. / Armand Colin, 1998, p. 173-180; cf. p. 174.

Pascal Dethurens, *Le théâtre et l'infini : métamorphose du sacré dans la dramaturgie européenne de 1890 à 1940*, Saint-Pierre-du-Mont (Landes): Eurèdit, 2000, p. 6. Amb variants (text retocat).

Andrea Del Lungo, «Le génie du non lieu. Leopardi, Borges, Calvino», dins Helmut Meter i Pierre Glaudes (ed.), *Le génie du lieu. Expériences du ravissement, du transport, de la dépossession*, Münster: Lit, 2003, p. 155-171; cf. p. 158.

Giacomo Leopardi, *Discours sur l'état présent des mœurs en Italie*, trad. Yves Hersant, introd. Novella Bellucci, ed. crítica i notes Marco Dondero, París: Les Belles Lettres, 2003, p. 78.

Dominique de Villepin, *Éloge des voleurs de feu*, París: Gallimard, 2003, p. 370.

Antonio Negri, *Lent genêt. Essai sur l'ontologie de Giacomo Leopardi*, trad. Nathalie Gailius i Giorgio Passerone, París: Éditions Kimé, 2006, p. 51-59 i 72-73. Cites múltiples del poema, de vegades en la versió d'Orcel, de vegades en la de Jaccottet.

Michael Jakob, *Paysage et temps. Comment sortir du musée du paysage contemporain*, Gollion (Suïssa) : Infolio, 2007, p. 32.

François Tanguy et al., *Ricercar*, Le Mans: Théatre du Radeau, 2007, p. 17, consultable a <https://leradeau.fr/wp-content/uploads/2018/01/Ricercar-livretpublic-FRANCAIS.pdf>.

Eleonora, «Présentation – LEOPARDI... très proche de Baudelaire», dins Lycée de l'Iroise (Brest) i Liceo Cecioni (Liorna), *i-voix*, blog, 20/11/2008, consultable a <https://i-voix.net/article-24962129.html>.

«L'INFINI», dins *Blog de Wally1979*, 11/07/2010, consultable a <http://wally1979.skyrock.com/2895745627-L-INFINI.html>. Lliure variació als versos inicials: «Toujours tendre m'est ce verger / Avec toutes ses couleurs, / Ses arbres fruitiers. / Et cette haie / Qui dérobe aux yeux [...]». Menys lliure la resta (algunes supressions, algunes substitucions, un nombre més alt de talls de vers). Il·lustració: fotografia de jardí (el jardí de l'autora del blog, hem de suposar).

Camilla Bevilacqua, «De l'esthétique de l'infini chez Leopardi», dins Id., *Figures de l'onirique*, París: L'Harmattan, 2011, p. 63-72; cf. p. 67.

Antonio Tabucchi, «Pessoa, les symbolistes et Leopardi», dins Id., *La Nostalgie, l'Automobile et l'Infini. Lectures de Pessoa*, trad. Bernard Comment, [París:] Éditions du Seuil, 2013 [1998], p. 85-111; cf. p. 96.

Guido Mazzoni, «Un texte exemplaire», dins Id., *Sur la poésie moderne*, trad. Céline Frigau Manning, París: Classiques Garnier, 2014, p. 85-129; cf. p. 85.

Ensemble Accroche Note, *En écho*, llibret, introd. i notes Gérard Condé, s. l., s. n., s. d. [2018?], s. p. [p. 8], consultable a <https://www.accrochenote.com/wp-content/uploads/2018/09/livret-En-Echo.pdf>. És un dels poemes leopardians reproduïts amb relació a: Bruno Mantovani, *Cantate nº 2 pour soprano et clarinette, texte G. Leopardi*, estrenada per l'Ensemble Accroche Note al festival Musica d'Estrasburg el 30/09/2008.

Léa Vanona, *Alexandre de Larderel, l'enfant oublié*, Saint-Denis: Société des Écrivains, 2018, p. 51n-52n.

Thierry Ginhut, «Peintures et paysages sublimes par Alain Mérot, Edmund Burke & Remo Bodei», dins *thierry-ginhut-litteratures.com*, blog, 23/06/2022, consultable a <http://www.thierry-guinhut-litteratures.com/2022/06/peintures-et-paysages-sublimes-par-alain-merot-remo-bodei.html>.

Remo Bodei, *Paysages sublimes. Les hommes face à la nature sauvage*, trad. Jérôme Savereux, París: Les Belles Lettres, 2022, cap. II.

Antonio Prete, «L'échec de la pensée», dins Id., *La pensée poétante. Essai sur Leopardi*, trad. Monique Baccelli i Marie-José Tramuta, Sesto San Giovanni (MI): Éditions Mimésis, 2023, p. 53-69 ; cf. p. 55-56.

Thierry Guinhut, *Faillite et universalité de la beauté, de l'Antiquité à notre contemporain*, s. l.: La Mouette de Minerve, 2024, p. 111.

«G. Leopardi – L'infinito», dins *Culture & Santé – Cultura & Salute*, lloc web, s. d., consultable a <https://www.culturetsante-cultura.info/pages/carnets/g-leopardi-l-infinito.html>. Amb petites variants.

La d'Orcel és la traducció moderna al francès més comentada, citada i reproduïda, més en aquesta segona versió que no pas en la primera (cf. supra) o en les següents (cf. infra). No solament s'ha citat molt a partir de les fonts segona i tercera, sinó també a partir d'algunes de les reproduccions d'aquestes dues fonts que acabem d'enumerar i que han obtingut una gran difusió: Leopardi 1989, Boillet 1994, Leopardi 1998.

L’infini

Toujours j’aurai aimé ce coteau solitaire,
et cette haie qui dérobe au regard
une grande partie de l’extrême horizon.
Mais assis je contemple, et en pensée
me crée des espaces illimités
au-delà d’elle, des silences surhumains,
et une quiétude profonde.
Peu s’en faut qu’alors mon cœur ne s’effraie.
Et quand j’entends le vent bruire dans ces feuillages,
à cette proche voix le silence infini
je vais mesurant : et l’éternité
en moi advient, et les mortes saisons,
et celle-ci, vivante, et sa rumeur.
Dans cette immensité s’abîme ma pensée,
et naufrager m’est doux dans cette mer.

Arlette ESTÈVE

Fonts

1. Giacomo Leopardi, «L’infini. A Sylvie. Le passereau solitaire», trad. Arlette Estève, *Prevue*, Montpeller, n. 34, maig 1987, p. 54-58; cf. p. 54.
2. Giacomo Leopardi, *Chants*, trad. Arlette Estève, prefaci Pascal Gabellone, Montpeller: Prevue, 1996, p. 68.

Variants primera font

1 coteau] côteau
3 une grande partie] de vastes pans
6 surhumains,] surhumains
8 qu’alors mon cœur] que mon cœur alors
11-12 et l’éternité / en moi advient,] en moi l’éternité / advient,
15 dans cette mer.] en cette mer.

Reproduccions (tria)

Primo 2011: 247-248; Association Encrier 87 2015; michfred 2015 (Citations *Babelio*); Roux 2018: 44; Guerini et al. 2019: 20; Nowotna 2021: 68.

Giacomo Leopardi, «L’Infinito. L’Infini», *Critique. Revue générale des publications françaises et étrangères*, París, a. 43è, t. XLVI, n. 512-513, gener-febrer 1990, p. 95. Número monogràfic sobre Leopardi. Consideracions sobre el poema disseminades per tot el número.

Antonio Silvestrone, «Giacomo Leopardi “L’infinito” “L’infini”», dins Id., *Le blog franco-italien de Antoine*, 22/04/2012, consultable a <http://antonio-silvestrone.over-blog.com/article-giacomo-leopardi-l-infinito-l-infini-103834565.html>. També es transcriuen aquí comentaris del poema: d’Orcel en francès (davantal i notes edició Aubier) i d’Aldo Giudice i Giovanni Bruni en italià (*Problemi e scrittori della letteratura italiana*, vol. 3, t. I, *Ottocento*).

René Merle, «Leopardi, L'infinito», dins *Lectures et réflexions – Blog René Merle*, 10/06/2016, consultable a <http://merlerene.canalblog.com/archives/2016/06/10/33924839.html>.
Emmanuelle Cordoliani, «Une certaine dose de poésie | Intime anthologie», dins *Emmanuelle Cordialiani*, blog, 29/07/2020, consultable a <http://www.emmanuellecordoliani.com/une-certaine-dose-de-poesie-un-journal>.
Diverses reproduccions a la xarxa.

L’Infini

Toujours il me fut cher ce coteau solitaire,
Et toujours cette haie, qui, de tant de côtés,
De l’horizon lointain exclut notre regard.
Pendant qu’assis je la regarde, illimités
Sont les espaces au-delà, et surhumains
Les silences, et insondable la paix
Qu’en mon esprit j’invente ; et peu s’en faut alors
Que mon cœur s’épouvante. Et quand j’entends le vent
Bruire à travers ces arbres, alors, moi, ce silence
Infini au loin et cette voix si proche,
Je vais les comparant : je pense à l’éternel,
Aux défuntes saisons, à la saison présente
Et vive, à sa rumeur. Ainsi dans cette
Immensité se noie la pensée mienne :
Et je sombre en douceur dans cette vaste mer.

Jacques CHABOT

Font
Giacomo Leopardi, «Poèmes», trad. Jacques Chabot, *Sud. Revue littéraire bimestrielle*, Marsella, 1987, a. 17è, n. 69/70, p. 221-227; cf. p. 221.

Observacions
El capítol de traduccions arriba tot seguit d’un article del mateix traductor: «*Vagheggiare* : Traduire Leopardi», p. 210-220. Consideracions sobre el poema a p. 216-217.
Nota biogràfica sobre el traductor a p. 299.

L’infini

Toujours chère me fut cette hauteur déserte
Et cette haie qui d’une si grande partie
Du dernier horizon exclut le regard.
Mais, au repos, contemplant d’illimités
Espaces au-delà de ce lieu, et de supra-humains
Silences, et une si profonde sérénité
Dans ma pensée, je m’imagine là où pour quelque temps
Le cœur ne s’effraie pas de se trouver. Et comme
J’entends bruire le vent entre ces plantes,
L’infini silence, à cette voix vais-je
Comparant ; et me reviennent à la mémoire l’éternité
Et les années défuntes et l’année présente
Et vivante, et le son qu’elle a. Ainsi
dans cette immensité se noie ma pensée
Et ce naufrage m’est doux dans cette mer.

Georges POULET

Font

Georges Poulet, «Leopardi», dins Id., *La pensée indéterminée*, vol. II, *Du Romantisme au début du XX^e^ siècle*, París: Presses Universitaires de France (PUF), 1987, p. 38-42; cf. p. 42.

Observacions

Tot el capítol leopardià és un comentari del poema, el qual —a més— és seguit per la traducció d’un llarg paràgraf ungarettià.

L’Infini

Je l’ai toujours chéri, ce coteau solitaire,
Et aussi cette haie qui dérobe au regard
Tout un immense pan du lointain horizon.
Mais lorsqu’assis, je reste en contemplation,
Je me forme en pensée, par-delà cette haie,
Des espaces sans fin, de surhumains silences,
Une paix insondable où il s’en faut de peu
Que mon cœur ne s’effraie. Et quand parmi les plantes
J’entends bruire le vent, à ce faible murmure,
Moi, je vais comparant ce silence infini.
Alors il me souvient et de l’éternité
Et des âges défunts et de l’âge présent,
Encore vivant, et de toute sa rumeur.
En cette immensité s’abîme ma pensée ;
Et naufrager m’est doux au fond de cette mer.

Sicca VENIER

Fonts

1. Giuseppe Antonio Brunelli, «*L’Infinito* di Giacomo Leopardi in alcune traduzioni francesi», *Nuovi Annali della Facoltà di Magistero dell’Università di Messina*, n. 5, 1987, p. 13-27; cf. p. 25. [*Brun1*]
2. Giuseppe Antonio Brunelli, «Sicca Venier, alias Ben Félix Pinô, peintre en prose dans ses *Bambochades Tunisiennes*», dins Maria Teresa Puleio (ed.), *Letterature e civiltà nei Paesi africani di lingua francese. Atti del Convegno Internazionale Mediterraneo. Catania-Siracusa, 24-27 novembre 1986*, Catània: Cooperativa Universitaria Editrice Catanese di Magistero (C.U.E.C.M.), 1990, p. 219-241; cf. p. 234. [*Brun2*]
3. Sicca Venier, «Giacomo Leopardi», dins Id., *Poètes d’Italie. Anthologie. Des origines à nos jours*, París: Éditions de La Table Ronde, 1999, p. 169-193 ; cf. p. 169.

Variants

1 Je l’ai toujours chéri, ce coteau solitaire,] J’ai toujours aimé ce coteau solitaire *Brun1* Je l’ai toujours aimé ce coteau solitaire *Brun2*
4 Mais lorsqu’assis, je reste en contemplation,] Mais quand je suis assis et que je la regarde, *Brun1 Brun2*
5 forme] forge *Brun1 Brun2*
6 de surhumains] des surhumains *Brun2*
7 insondable] insondable, *Brun1 Brun2*
9 bruire le vent,] le vent bruire, *Brun1 Brun2*
9 faible murmure,] vaste murmure *Brun1 Brun2*
10 Moi, je vais comparant ce] Je m’en vais comparant le *Brun1 Brun2*
11 souvient] souviens *Brun1*
12 défunts] défunts, *Brun1 Brun2*
13 toute sa rumeur.] sa vaine rumeur. *Brun1 Brun2*
14 pensée ;] pensée: *Brun1 Brun2*

Observacions

Títol complet a la tercera font: «L'Infini / (Version en alexandrins)». A continuació immediatament la «Version en décasyllabes» (la reproduïm també nosaltres tot seguit, a la propera pàgina). A la segona font un sol títol («L'Infini») precedeix ambdues versions, disposades en el mateix ordre però separades tot just per una ratlla blanca. Són —es diu abans de transcriure-les, tot referint-se al traductor— «la penultima e l'ultima delle sue molte versioni del leopardiano *Infinito*» (p. 234). A la primera font s'hi analitzen breument totes dues versions tot puntualitzant que la decasil·làbica és posterior, i que és del 1986 (p. 19-20). Aquesta versió és transcrita dins el cos de l'article, mentre que la versió en alexandrins és relegada a l'apèndix, encapçalada pel parèntesi «(prima versione inedita)». També aquí s'aclareix, al mateix apèndix, que són «[d]ue delle molte versioni da lui fatte e che sempre lo hanno lasciato insoddisfatto» (p. 25). En el moment que Brunelli les donà a conèixer (fonts primera i segona), pel que sabem totes dues traduccions eren inèdites. No sembla que s'hagin conservat les altres provatures.

Sicca Venier (tercera font) és un pseudònim; Ben Félix Pinô (fonts primera i segona) és el nom autèntic del traductor.

A la primera i a la segona font els textos són interpolats en discurs —respectivament— sobre les traduccions del poema (comparació entre les dues versions de Ben Félix Pinô i respecte a versions d'altri, p. 13-15, 17-22 i 25; vegeu per a més detalls entrada Brunelli 1987 a la nostra *Bibliografia*) i sobre el conjunt de les traduccions a l'italià de Ben Félix Pinô (p. 234-235).

La primera font forma part d'un numero monogràfic sobre Leopardi.

Incloem a l'aparat totes les variants, incloses les errates: «des surhumains», «il me souviens».

Respecte a les variants del primer vers, cal dir que al testimoni *Brun1* a p. 19 el vers hi és citat en la forma que prendrà a *Brun2*, és a dir, hi diu «Je l'ai», no pas «J'ai», com diu a p. 25.

Reproduccions (tria)

Plouzennec 2017; Roux 2018: 47; Roux 2024: 149.

L’Infini

De tout temps j’ai chéri cette colline
Solitaire tout comme cette haie
Qui dérobe au regard une partie
Si grande du fin fond de l’horizon.
Mais, par-delà, lorsqu’assis, je contemple,
J’imagine en pensée d’illimités
Espaces, de surnaturels silences,
Une paix insondable, où mon cœur frôle
La peur. Le vent murmurant dans ces plantes,
Je compare à ce bruit cet infini
Silence : il me souvient de l’éternel
Et des âges défunts et du présent
Qui vit, de sa rumeur. Ainsi dans cette
Immensité s’abîme ma pensée
Et naufrager m’est doux dans cette mer.

Sicca VENIER

Fonts

1. Giuseppe Antonio Brunelli, «*L’Infinito* di Giacomo Leopardi in alcune traduzioni francesi», *Nuovi Annali della Facoltà di Magistero dell’Università di Messina*, n. 5, 1987, p. 13-27; cf. p. 21. [*Brun1*]
2. Giuseppe Antonio Brunelli, «Sicca Venier, alias Ben Félix Pinô, peintre en prose dans ses *Bambochades Tunisiennes*», dins Maria Teresa Puleio (ed.), *Letterature e civiltà nei Paesi africani di lingua francese. Atti del Convegno Internazionale Mediterraneo. Catania-Siracusa, 24-27 novembre 1986*, Catània: Cooperativa Universitaria Editrice Catanese di Magistero (C.U.E.C.M.), 1990, p. 219-241; cf. p. 234. [*Brun2*]
3. Sicca Venier, «Giacomo Leopardi», dins Id., *Poètes d’Italie. Anthologie. Des origines à nos jours*, París: Éditions de La Table Ronde, 1999, p. 169-193; cf. p. 169-170.

Variants

2 Solitaire tout comme cette haie] Solitaire et aussi bien cette haie *Brun1 Brun2*
5 lorsqu’assis,] lorsqu’assis *Brun1 Brun2*
9 murmurant dans ces plantes,] bruit-il dans les plantes, *Brun1 Brun2*

Observacions

Títol complet a la tercera font: «L’Infini / (Version en décasyllabes)». Text transcrit immediatament a continuació de la «Version en alexandrins» (correlatives també per aquest ordre aquí al nostre recull). És posterior també en el temps a aquella altra versió (vegeu apartat *Observacions* a pàgina anterior).

Reproduccions (tria)

Foschi-Carini 1996: 48; Plouzennec 2017; Roux 2018: 48; Roux 2024: 149.

L'Infini

Toujours chère me fut cette colline déserte,
Et cette forêt qui de maints côtés
Ferme au regard l'ultime horizon.

Assis, je contemple, au-delà, de souverains silences,
Dans cette paix profonde j'abîme ma pensée,
Et peu s'en faut que mon cœur ne s'affole, et comme j'entends

Le vent bruire parmi les arbres, je compare
L'infini silence à cette voix, et me souviens de l'Éternité,
Et des saisons mortes, et de la saison présente et vivante

Dans cette rumeur du vent ; ainsi, ma pensée
Se noie dans cette immensité
Et il m'est doux de naufrager dans cette mer.

Marguerite YOURCENAR
La Voix des choses © Gallimard, 1987

Font

«Mystique du romantisme», dins *La Voix des choses*, selecció i trad. Marguerite Yourcenar, fotografies Jerry Wilson, París: Gallimard, 1987, p. 38.

Observacions

El títol «Mystique du romantisme» encapçala la pàgina. Sota, el poema, i al peu del poema: «Leopardi / *L'Infini*».

Potser relacionables amb el poema les fotos paisatgístiques de p. 32-33 i 40-41, especialment les de 40-41: «Marée haute (Ile de Texel – Pays-Bas)» (p. 40); «Baobab au pied du Kilimandjaro (Kenya)» (p. 41).

A la portada, literalment: «Textes recueillis par Marguerite Yourcenar / Photographies de Jerry Wilson». Però al llistat final d'«Œuvres de Marguerite Yourcenar», p. 99-102, el llibre és classificat a la secció de «Traductions», cf. p. 101.

Reproduccions (tria)

Faverzani 2007: 8; Guerini et al. 2019: 19.

L’Infini

J’ai toujours aimé cette colline solitaire
Et cette haie qui de toute part
Du fin fond de l’horizon empêche le regard.
Assis en contemplation, j’imagine
Des espaces illimités au-delà et des silences
Surhumains et un calme très profond
Il s’en faut de peu que mon cœur
Ne s’épouvante. Et lorsque j’entends
Bruire le vent entre les arbres, je compare
Le silence infini à cette voix
Et je me souviens alors de l’éternel,
Et des mortes saisons et de la saison
Présente et vivante et de sa rumeur. Ainsi
Dans cette immensité, mes pensées se noient :
Le naufrage m’est doux dans cette mer.

René DE CECCATTY
Sibilla Aleramo © Éditions du Rocher, 2004

Font
1. René de Ceccatty, *Nuit en pays étranger*, París: Julliard, 1992, p. 338-339.
2. René de Ceccatty, *Sibilla Aleramo*, Mònaco: Éditions du Rocher, 2004, p. 338-339.

Observacions
Interpolat en discurs: en un determinat moment d’aquesta biografia novel·lada, un personatge recita el poema per provar l’acústica de l’amfiteatre d’Epidaure.
Malgrat el canvi de títol, la segona font no és sinó una segona edició de la primera font.
El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de la que signaria més endavant el mateix traductor (cf. infra).

[L'infini]

Toujours cette colline isolée me fut chère,
Et cette haie qui, de tout côté,
Protège le regard de l'extrême horizon.
Mais immobile et contemplatif, voici dans ma pensée des espaces
Sans fin qui la dépassent, de surhumains
Silences et la paix la plus profonde :
Je les forge ; peu s'en faut
Que le cœur n'y défaille. Et tandis que le vent
J'entends bruire parmi ces plantes, moi, cet
Infini silence à la voix proche
Je vais comparant ; et il me souvient de l'éternel
Et des saisons mortes, et de l'heure présente
Et vivante, et de sa rumeur. Ainsi au travers
De cette immensité ma pensée se noie
Et le naufrage m'est doux dans cette mer.

Bruno PINCHARD

Font
Bruno Pinchard, *La Raison dédoublée. La Fabbrica della mente*, [París:] Aubier, 1992, p. 98.

Observacions
Interpolat en discurs entorn del mateix poema (p. 96-109, 428n, 543n).
El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de la que signaria més endavant el mateix traductor (cf. infra).

Reproduccions (tria)
Jean-Luc Guionnet, «le bruit de fond / avoir vent des alentours dans les courants d'air du temps», *Revue & Corrigée*, Grenoble, n. 56, juny 2003, p. 26-31; cf. p. 29.

L’infini

Toujours si chère me fut cette colline esseulée
et la haie qui retire à ma vue
si large part de l’ultime horizon.
Mais m’assoie et regarde, créant en ma pensée
des espaces infinis bien loin
au-delà d’elle, et des silences
surhumains, et une quiétude profonde ; si bien
que peu s’en faut que mon cœur ne s’effraie.
Et comme j’entends en ces feuilles, bruire
le vent, à cette voix je compare
ce silence infini : et me souviens
l’éternité, et les mortes saisons, et celle-ci
présente, vivante, et d’elle la rumeur. Ainsi
en cette immensité s’abîme ma pensée :
et faire naufrage m’est douce chose en cette mer.

Michel VALENSI

Font
Massimo Cacciari, «Leopardi platonicus ?», dins Id., *ΔPAN. Méridiens de la décision dans la pensée contemporaine*, trad. Michel Valensi, Combas (Gard): Éditions de l’Éclat, 1992, p. 111-132; cf. p. 128.

Observacions
El text encapçala una lectura del poema (p. 127-132).
Bilingüe (original italià abans de la traducció, a p. 127-128).

L'Infini

Toujours cher m'a été ce coteau solitaire
et cette haie, qui de vastes pans
de l'extrême horizon dérobe au regard.
Mais je m'assois et braque mon regard, des espaces
sans limites au-delà d'elle, de surhumains
silences, un calme on ne peut plus profond
je crée en pensée ; peu s'en faut alors
que mon cœur ne s'effraie. Et quand le vent
j'entends bruire dans ces feuillages, cet
infini silence à cette voix
je mesure : et l'éternel se rappelle à moi,
et les mortes saisons, et la présente
vivante, et sa rumeur. Ainsi dans cette
immensité s'abîme ma pensée :
et naufrager m'est doux dans cette mer.

Yves ABRIOUX i Gianni BURATTONI

Font

Burattoni & Abrioux, «Prolégomènes à un projet de bonification culturelle des *valli* de Comacchio, Italie», dins Bettina Laville i Jacques Leenhardt (eds.), *Villette Amazone. Manifeste pour l'environnement au XXI^e siècle*, Arle: Actes Sud, 1996, p. 229-237; cf. p. 230.

Observacions

El llibre és el catàleg d'una exposició. El capítol dona compte d'una de les instal·lacions. Comença amb el poema, que és seguit per una descripció-comentari de la instal·lació escrit amb estil literari i amb referències aquí i allà al poema, en el qual es basa. Diverses il·lustracions.

Bilingüe: original italià damunt la traducció, a la mateixa pàgina, en versos pròpiament dits (salt de línia); traducció sota, en text seguit, marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua. Afegim un salt de línia entre «espaces» i «sans» per bé que el text no insereix aquí barra obliqua, interpretem que per error.

L’infini

J’aime depuis toujours cette simple colline
et cette haie qui seule interdit à mes yeux,
d’un bord à l’autre ou presque, les derniers lointains.
Mais assis là, en regardant, au-delà d’elle,
tant d’espaces, si grand calme je rêve, et tel
silence où le cœur s’effraierait. Et comme au vent
se presse le feuillage, au silence je vais
comparant cette voix : en moi l’éternité
survient, ramenant les saisons, et la présente
et vraie, ce qu’il en fut. Dans l’infini je sombre,
et il m’est doux de m’abîmer en cette mer.

Antoine COLAVOLPE

Font

Giacomo Leopardi, *Le Coucher de la Lune et six autres Canti*, trad. i prefaci Antoine Colavolpe, il·lustració Rafael de Surtis, Cherves (Vienne): Rafael de Surtis Editions, 1997, p. 19.

Observacions

Bilingüe (original italià a p. 18).

Consideracions sobre el poema i sobre la dificultat de traduir-lo al prefaci, p. 7-10; cf. p. 9. Esment de criteris específics adoptats per a traduir el poema a la «Note sur la traduction», p. 69-70; cf. p. 69.

L’infini

Toujours ce coteau isolé me fut cher
et cette haie qui interdit au regard
tant de parties d’un horizon plus lointain.
Mais assis devant cette vue, des espaces
au delà sans limites, de surhumains
silences, la tranquillité très-profonde
je forme en ma pensée ; à quoi, pour un peu,
s’effraierait le cœur. Et comme j’entends bruire
le vent parmi ces plantes près, le silence
infini là-bas je le compare encore
à cette voix : et me revient l’éternel,
et les saisons défuntes, et la présente
et vive, et le son d’elle. Ainsi parmi cette
immensité ma pensée va s’engloutir :
et le naufrage m’est doux dans cette mer.

Jean-Charles VEGLIANTE
© 2026. Classiques Garnier, Paris. Reproduction et traduction, même partielles, interdites. Tous droits réservés pour tous les pays

Fonts

1. Giacomo Leopardi, «L’Infini et autres poèmes», trad. Jean-Charles Vegliante, *Europe. Revue littéraire mensuelle*, a. 76è, n. 830-831, juny-juliol 1998, p. 47-50; cf. p. 47. [*Eur*]
2. Jean-Charles Vegliante, «Amont dévers—une anthologie poétique (5)», dins *Recours au Poème*, portal web, 02/09/2017, consultable a <https://www.recoursaupoeme.fr/amont-devers-5>. [*RauP*]
3. Giacomo Leopardi, *L’infini*, ed. Pascale Roux, prefaci Gérard Macé, Droue-sur-Drouette (Eure-et-Loir): Éditions La Pionnière, 2018, p. 52. [*Pionn*]
4. Giacomo Leopardi, *Chants*, t. I, trad. i ed. cr. Jean-Charles Vegliante, París: Classiques Garnier, 2026, p. 103.

Variants

L’infini] L’Infini *Eur*
1 Toujours ce coteau isolé me fut cher] Toujours cher me fut ce coteau isolé, *Eur* Toujours cher me fut ce coteau isolé *RauP* Toujours ce coteau isolé me fut cher, *Pionn*
5 au delà] au-delà *Eur*
9 plantes près,] plantes-ci, *Eur* plantes, près, *RauP*
10 là-bas] là-bas, *Eur*
12 défuntes, et] mortes, et puis *Eur*
13 Ainsi] Ainsi, *RauP*

Observacions

Bilingües les fonts tercera i quarta (original italià, respectivament, a p. 13 i p. 102).
La primera font és precedida d’un article del mateix Jean-Charles Vegliante, «Les autres sont si loin...», p. 40-46, on fa algunes consideracions sobre el poema (cf. p. 42). També

se'n llegeixen en contribucions d'altres autors a aquest número de la revista, monogràfic leopardià. A la quarta font s'hi llegeixen breus consideracions sobre el poema als capítols introductoris, dels quals és autor el mateix Jean-Charles Vegliante: «En guise de présentation», p. 7-10 (cf. p. 8) i «Chronologie essentielle», p. 11-15 (cf. p. 12).

Segons informa la curadora a la tercera font, la versió que publica li va ser tramesa pel traductor i va ser feta l'any 2010 (Roux 2018: 59). Com que la tramesa va tenir lloc —molt probablement— el 2018, la considerem —però— posterior a la segona font (2017). Les variants també semblen apuntar en aquesta direcció. Discutible, en qualsevol cas, l'ordre cronològic que proposem.

Reproduccions (tria)

Primo 2011: 236; Balso 2014: 87; claudiofza 2019; Guerini et al. 2019: 21; Martellini 2022: 177.

Michele Angelo Murgia, *L'Infinito (Leopardi)*, Tampere: Atramenta, e-book consultable a *Atramenta. Lire, écrire, partager*, lloc web, darrera modificació 13/02/2022, <https://www.atramenta.net/lire/linfinito-leopardi/22335>, p. 6.

L’infini

J’ai toujours aimé ce mont solitaire
Et cette haie qui de presque partout
Dérobe au regard l’horizon lointain
Assis et pensif, c’est en moi que j’imagine
Des espaces sans bornes, un calme sans fond
Et des silences surhumains ; il s’en faut de peu
Que le cœur ne s’effraie. Et comme entre les feuilles
J’entends le bruit du vent, je compare
L’infini silence à cette voix :
Alors je me souviens de l’éternel
Et des saisons défuntes, et de l’actuelle
Si vivante et si sonore. Et c’est ainsi
Que ma pensée s’abîme en cette immensité,
Mais le naufrage est doux dans un tel océan.

Gérard MACÉ

Fonts

1. Jean-Baptiste Para i Marie-Christine Clauzet, «Giacomo Leopardi (1798-1837), une parole survolée par les étoiles», emissió radiofònica, *France Culture*, 15/08/1998, 2:49:14-2:50:10.
2. Pietro Citati, «L’infini selon Leopardi», dins Id., *La lumière de la nuit. Les grands mythes dans l’histoire du monde*, trad. Brigitte Pérol i Tristan Macé, [París:] Gallimard, 1999, p. 454-463; cf. p. 454-455.
3. Pietro Citati, «L’Infini», dins Id., *Leopardi*, trad. Brigitte Pérol, París: Gallimard, 2014, p. 208-226; cf. p. 208-209.
4. Cinzia Crosali, «Giacomo Leopardi, le poète de l’infini», *Lacan Quotidien*, París, n. 733, 06/07/2017, s. p. [p. 8-14; cf. p. 8].

Variants segona font

2 haie] haie,
3 lointain] lointain.
5 bornes,] borne,

Observacions

A la primera font el text hi és recitat, no transcrit. Clou el programa radiofònic, al llarg del qual s’han ocupat del poema —a diferents punts de l’emissió— Orcel, Citati i Prete, i s’ha recitat també la traducció d’Orcel (cf. supra). A les altres fonts el poema hi encapçala el capítol o l’article, però mentre que el capítol (fonts segona i tercera, no essent la tercera sinó una ampliació de la segona) gira tot al voltant de *L’infinito*, a l’article (quarta font) no se’n torna a parlar (és un article divulgatiu sobre la biografia i el pensament leopardians).

Bilingües totes quatre fonts: original italià recitat abans de la traducció a la primera font (02:48:01-02:49:50), transcrit immediatament abans de la traducció a les fonts segona (p. 454) i tercera (p. 208), transcrit a la columna esquerra a la quarta.

A les fonts segona, tercera i quarta s'hi llegeix, al peu de la traducció: «(Trad. Gérard Macé)». Al programa radiofònic (primera font) s'hi esmenten els traductors dels textos al final, sense especificar quin dels textos recitats ha traduït cadascú.

L'única diferència entre les fonts tercera i quarta és el títol: «L'Infini» i «L'infini», respectivament. La segona fa la inicial del substantiu minúscula. A la primera font, exclusivament oral, no s'hi pot verificar aquest detall.

Les variants de la segona font són difícils o impossibles d'apreciar en un text oral, motiu pel qual no sabríem determinar si la primera font presenta o no aquestes mateixes lliçons. Les pauses que fa el recitador farien pensar, en principi, que fa —sí— coma al segon vers i punt al tercer. Ara bé, al tercer, l'absència de punt final a les fonts tercera i quarta és probable que sigui una errata. Curiosament, el punt tampoc no apareix al text original (és a dir, darrere «esclude») a la font tercera; a la quarta, sí.

Reproduccions (tria)

Roux 2018: 46.

Giacomo Leopardi, «L'Infini (L'infinito) (Littérature classique italienne – chants) (poésie italienne, texte traduit en français)», dins *Yeyebook*, portal web, s. d., consultable a <https://www.yeyebook.com/fr/giacomo-leopardi-poeme-linfini-litterature-italienne-traduit> [recitat, no transcrit; és la primera font, amb la diferència que només se sent el poema, que ha estat separat de la resta del programa radiofònic].

L'Infini

Toujours chère me fut cette colline
Solitaire ; et chère cette haie
Qui refuse au regard tant de l'ultime
Horizon de ce monde. Mais je m'assieds,
Je laisse aller mes yeux, je façonne, en esprit,
Des espaces sans fin au-delà d'elle,
Des silences aussi, comme l'humain en nous
N'en connaît pas, et c'est une quiétude
On ne peut plus profonde : un de ces instants
Où peu s'en faut que le cœur ne s'effraie.

Et comme alors j'entends
Le vent bruire dans ces feuillages, je compare
Ce silence infini à cette voix,
Et me revient l'éternel en mémoire
Et les saisons défuntes, et celle-ci
Qui est vivante, en sa rumeur. Immensité
En laquelle s'abîme ma pensée,
Naufrage, mais qui m'est doux dans cette mer.

Yves BONNEFOY
Keats et Leopardi. Quelques traductions nouvelles
© Mercure de France, 2000

Fonts

1. Material manuscrit i mecanoscrit descrit per Daniel Lançon, «Keats et Leopardi», dins Yves Bonnefoy, *Œuvres poétiques*, introd. Alain Madeleine-Perdrillat, ed. cr. Odile Bombarde, Patrick Labarthe, Daniel Lançon, Patrick Née i Jérôme Thélot, París: Gallimard (Bibliothèque de la Pléiade, 667), p. 1640-1642. [*Chms*]
2. «Cinq poèmes de Giacomo Leopardi», *Recherches Romanes et Comparées*, París, n. 4, març 1999, p. 6-13.
3. Giacomo Leopardi, *Canti. Traduzioni di Duque Amusco, Barfoot, Bonnefoy, Elliot, Enzensberger, Hutcheson, Jaccottet, Lynch, Muñiz Muñiz, Pierpoint, Purin, Singh, Vaghenàs, Vol'tskaja*, presentació Davide Rondoni, ed. Rolando Garbuglia i Stefano Maldini, Bolonya: Centro mondiale della poesia e della cultura «Giacomo Leopardi» i Centro di poesia contemporanea (Università di Bologna) / Recanati: Centro Nazionale di Studi Leopardiani, 1999, p. 29. [*Cntr*]
4. «Cinq poèmes de Giacomo Leopardi traduits par Yves Bonnefoy», *Revue des Études Italiennes*, París, t. 45, n. 3-4, juliol-desembre 1999, p. 172-183; cf. p. 173. [*RÉtIt*]
5. Yves Bonnefoy, *Keats et Leopardi. Quelques traductions nouvelles*, París: Mercure de France, 2000, p. 43. Reproduït a les ja citades *Œuvres poétiques*, p. 1313-1329; cf. p. 1323 (amb l'aparat crític, també ja citat, de Daniel Lançon, p. 1640-1642).
6. Yves Bonnefoy, *Assentiments et partages*, Bordeus: William Blake & Co., 2005, p. 125.

Variants

2-4 Solitaire ; et chère cette haie / Qui refuse au regard tant de l'ultime / Horizon de ce monde.] Solitaire, et ces haies / Qui interdisent tant, à mes regards, / Des lointains de ce monde. *Chms*

6 au-delà] au delà *Cntr RÉtIt*

Observacions

A la primera font, Daniel Lançon no informa de variants als testimonis publicats. Només reporta la que extreu del material manuscrit i mecanoscrit previ a les publicacions (l'hem consignada amb la sigla *Chms*): «Manuscrit et dactylogramme de la chemise I donnent: [...]» (p. 1642). És material no datat, per bé que Lançon suggereix com a possible data primera de redacció de les traduccions leopardianes —o d'una part— l'any 1972. Per la seva part, Pascale Roux (2018: 58-59) consigna una sola variant als testimonis publicats: «au-delà» sense guionet, que també incloem al nostre aparat. No hem consultat directament les fonts segona i sisena; en conseqüència, no sabem com hi apareixia aquesta locució preposicional ni podem determinar si contenien cap altre element rellevant.

No incloem a l'aparat de variants les divergències que s'observen entre les fonts amb relació a l'ús o no d'espai abans de punt i coma o de dos punts.

Bilingües les fonts tercera (original italià a p. 28), quarta (p. 172) i cinquena (p. 42). No podem pronunciar-nos, pel fet de no haver-les consultades, sobre les fonts segona i sisena.

A la tercera font, a la solapa s'hi llegeix: «Questo volume viene pubblicato in occasione dell'incontro tra i poeti che hanno tradotto Leopardi – Bologna, Aula Absidale di Santa Lucia, 17-18 maggio 1999.» Testimoni d'aquella trobada fou Chiara Elefante (2004: 51). A la «presentazione», p. 6-9, Davide Rondoni hi reflexiona sobre la predilecció de la majoria dels traductors per *L'infinito*.

A la quarta font les traduccions són precedides de l'article d'Yves Bonnefoy «Giacomo Leopardi», p. 167-171, on es fan consideracions sobre el poema a p. 168-169. El número de la revista és un monogràfic leopardià, per tant, s'hi espigolen passatges esporàdics sobre el poema en contribucions d'altres autors. A la «Présentation» de François Livi (p. 163-164) s'hi informa de la lectura pública que Bonnefoy va fer de les seves traduccions leopardianes a la sessió inaugural del congrés internacional sobre l'autor dels *Canti* que la Sorbona va acollir els dies 14-16/12/1998.

Reproduccions (tria)

Keller 2003: 34; Scotto 2004: 75; Lüthi 2005: 95-96; Scotto 2007: 88; Pollicino 2011: 267-268; Primo 2011: 162-163; Hordé 2012; Lucchini 2013: 12; Paola Paissa 2013: s. p. [p. 5]; Balso 2014: 86; Association Encrier 87 2015; Roux 2018: 49; claudiofza 2019; Guerini et al. 2019: 21; Mongardi 2019; Scotto 2019: 478; Dotoli 2020: 190; Nowotna 2021: 67; Raniolo 2021: 228; Tajani 2021: 99; Martellini 2022: 175.

Dominique Combe, *Dominique Combe commente «Les Planches courbes» d'Yves Bonnefoy*, París: Gallimard, 2005, p. 219-220.

«Traduzioni de L'Infinito di Leopardi», *Blog di Hanna*, 07/05/2008, consultable a <http://philohanna.blogspot.com.es/2008/05/traduzioni-de-linfinito-di-leopardi.html>. Il·lustració: Egon Schiele, *Untergehende Sonne*.

Giacomo Leopardi, «*L'infinito* (tr. Yves Bonnefoy)», *Anterem*, Verona, n. 81, 2010, p. 28.

Jidi Majia, «Le charme faltal du poète Giacomo Leopardi. Discours prononcé à l'occasion de son 200e anniversaire de naissance. 19 septembre 1998», dins Id., *Au nom de la*

terre et de la vie, trad. Françoise Roy, Montreal: Mémoire d'encrier, 2014, p. 23-28; cf. p. 27.

Jean-Marc Foulquier, «Giacomo Leopardi une haie et l'infini», dins *Italie1.com*, lloc web, 04/11/2016, consultable a <https://www.italie1.com/italie-evenements/giacomo-leopardi-haie-et-l-infini-31114>.

«À vos plumes», dins Marie-Renée Pelon i Jean-Louis Pelon, *Atelier pour ainsi dire*, lloc web, desembre 2016, consultable a <http://guide-biographe-lille.fr/#toggle-id-8>.

Giacomo Leopardi, *L'Infinito. L'Infini. The Infinite. El Infinito. Das Unendliche*, ed. Lucio Passerini, Verona: Tipografia Artigiana Universitaria Veronese, 2019, s. p. [p. 6].

Gilles Daigneault, *Marie-Claire Blais, « Horizons intérieurs ». Caroline Cloutier, « Fragments », 11 mars – 9 mai 2021*, díptic exposició, Montreal: Fondation Guido Molinari, 2021, s. p. [p. 1, columna 1a], consultable a <https://static1.squarespace.com/static/5be7441fc258b41473bcaa54/t/606dec220827e2519f2b3106/1617816629936/FGM_D%C3%A9pliant_18_BlaisCloutier_3C.pdf>.

«Giacomo Leopardi, infinito & more», dins Associazione Culturale Musicarte, *La Biblioteca di Babele*, portal web, s. d., consultable a <http://www.bibliotecadibabele.org/index.php?option=com_content&view=article&id=95&Itemid=73&lang=es>.

És una de les traduccions més comentades, citades i reproduïdes tant a la xarxa com en lletra impresa.

L'Infini

Toujours cette colline déserte m'a été chère,
Ainsi que cette haie, qui empêche le regard
De voir si grande part de l'horizon lointain.
Mais assis, contemplant, je m'imagine d'illimités
Espaces au-delà d'elle, et de surhumains
Silences, et un calme très profond,
Par la pensée ; et il s'en faut de peu
Que mon cœur ne s'effraie. Et comme j'entends
Le vent souffler dans ces feuillages, moi
Je me mets à comparer cet infini silence
A cette voix : et je me rappelle l'éternité
Et les mortes saisons, et la saison présente
Et vivante, et son bruit. Ainsi, dans cette
Immensité ma pensée se noie-t-elle :
Et il m'est doux de naufrager dans cette mer.

Perle ABBRUGIATI

Font

Perle Abbrugiati, «Leopardi d'un naufrage à un déluge», *Cahiers d'Études Romanes*, Aix Marseille Université, n. 1, 1998, consultable a <http://journals.openedition.org/etudesromanes/3485>, paràgraf cinquè.

Observacions

Interpolat en discurs sobre el mateix poema, discurs que ocupa una bona part de l'article (els vint-i-sis primers paràgrafs).

Bilingüe: versió original immediatament abans de la traducció, en versos pròpiament dits (salt de línia) i amb la lletra inicial de cada vers majúscula. La traducció, en canvi, és escrita en text seguit, també amb la inicial de vers majúscula, únic mitjà per a distingir la frontera de vers.

A les ratlles immediatament anteriors al poema, la traducció és presentada com a «traduction sommaire».

A l'edició en paper, que no hem tingut oportunitat de consultar, l'article ocupa p. 109-121.

El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de la que signaria més endavant la mateixa traductora (cf. infra).

L'Infini

Toujours chère me fut cette vide colline,
Et cette haie ici, qui ferme au regard
L'ultime horizon presque de toute part.
Mais je m'assieds et j'admire, et d'interminables
Espaces par-derrière, et de surhumains
Silences, et ah quel profond Repos
Ma pensée alors se figure ; où irait presque
Défaillir le cœur ! Puis à mesure que j'entends
Le vent bruire entre ces feuilles, je
Compare cet infini Silence-là
À cette voix : et me revient l'éternel,
Et les mortes saisons, et la présente
Et vive, et sa sonorité. Ainsi entre cette
Immensité se noie mon âme et ma pensée :
Et naufrager m'est doux en cette mer.

Daniel ARANJO

© 2016. Classiques Garnier, Paris. Reproduction et traduction, même partielles, interdites. Tous droits réservés pour tous les pays

Fonts

1. Daniel Aranjo, «Non loin de Babel», dins Béatrice Bonhomme i Micéala Symington, *Le rêve et la ruse dans la traduction de poésie*, París: Honoré Champion, 2008, p. 33-44; cf. p. 39-40.
2. Daniel Aranjo, «Tu nous a menti, Leopardi», dins Jalel El Gharbi, *Jalel El Gharbi*, blog, 16/05/2012, consultable a <http://jalelelgharbipoesie.blogspot.com.es/2012/05/daniel-aranjo-tu-nous-menti-leopardi.html>.
3. Daniel Aranjo, «Azorín, désir de Galice», dins Pascale Peyraga (dir.), *Azorín: los clásicos redivivos y los universales renovados. VIII Coloquio Internacional. Pau, 1-3 de diciembre 2011*, Pau: Université de Pau et des Pays de l'Adour / Alacant: Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert, 2012, p. 183-196; cf. p. 189.
4. Daniel Aranjo, «Leopardi et Vigny» i «Annexe 2. Autour de Leopardi», dins Isabelle Hautbout (dir.), *Alfred de Vigny et le romantisme*, París: Classiques Garnier, 2016, p. 201-228 i 247-252; cf. p. 248.

Observacions

A la primera font la traducció i la introducció que la precedeix (p. 37-38) conformen el subcapítol «Deux traductions personnelles: I – *L'Infini* de G. Leopardi», p. 37-40. A la segona font l'article gira entorn d'un viatge a Recanati de l'autor; altres bloguers hi fan comentaris i Aranjo, per agrair-los el retorn, envia la traducció, també ell en un comentari. A la tercera font el text és interpolat en discurs sobre el mateix poema i sobre possibles associacions amb Azorín (p. 188-189 i 192). A la quarta font s'hi llegeixen consideracions sobre el poema a p. 212-214, 218 i 247.

Bilingües la primera font (original italià a columna esquerra), la tercera (original italià immediatament abans de la traducció, a la mateixa pàgina) i la quarta (original italià immediatament abans de la traducció, p. 247-248).

A la primera font s'hi llegeix en nota al poema: «Traduction D. Aranjo, Presqu'île de Giens, déc. 1999.» A la segona i a la quarta només s'hi aporta l'any: «1999».

Reproduccions (tria)

Nowotna 2021: 70. A p. 204 Nowotna hi facilita les dades bibliogràfiques següents, que no hem pogut contrastar: «Leopardi Giacomo, 1999, *Traduction de l'Infini* par Aranjo Daniel, A survey of Bicentennial Leopardi Conferences and New Critical Prospects for the Third Millenium, conference in Chieti.»

L'Infini

Toujours elle me fut chère cette colline solitaire
et cette haie qui dérobe au regard
tant de pans de l'extrême horizon.
Mais demeurant assis et contemplant,
au-delà d'elle, dans ma pensée j'invente
des espaces illimités, des silences surhumains
et une quiétude profonde ; où peu s'en faut
que le cœur ne s'épouvante.
Et comme j'entends le vent
bruire dans ces feuillages, je vais comparant
ce silence infini à cette voix :
en moi reviennent l'éternel,
et les saisons mortes et la présente
qui vit, et sa sonorité. Ainsi,
dans cette immensité, se noie ma pensée :
et le naufrage m'est doux dans cette mer.

José CHATROUSSAT

Font

«L'Infini de Leopardi», dins *Culture & Révolution*, lloc web, s. d. [24/07/2001], consultable a <http://culture.revolution.free.fr/poesie/Infini-Leopardi.html>.

Observacions

Tres breus frases introductòries sobre el poema.

A la font no hi figura el nom del traductor. El principal responsable del lloc web, José Chatroussat, ens fa avinent —mitjançant correu electrònic de data 25/07/2026— que la va dur a terme ell mateix, al mes de juliol del 2001, i que la va publicar al lloc web el dia 24 del mateix mes.

Reproduccions (tria)

Raut 2014-2020; Bookycooky 2016 (Citations *Babelio*); Mongardi 2019.

«La participation», participació a «Tombé dans l'infini ! Donnez de l'espace à votre jeu», un dels «Défis» (concursos de guitarra) proposats a *Guitare Live*, portal web, París: Audio Print, 28/01/2005, consultable a <http://www.guitare-live.com/defis/guitare/365/4205/2/commentaires.html> [transcrit, però també recitat en fitxer àudio amb fons de guitarra].

Invité, «Re: Comment concevoir l'infini dans notre monde», dins *Forum Métaphysique*, 13/09/2008, consultable a <https://www.forum-metaphysique.com/t1627-comment-concevoir-l-infini-dans-notre-monde>.

Iván Solano, *Une seconde infinie, piano et bande électronique*, Festival de Chaillol, 29/03/2012 [però data de composició 2010], peça musical referenciada a *Ensemble C Barré*, lloc web, s. d., consultable a <https://www.cbarre.fr/fr/les_pieces/une-seconde-infinie>. S'especifica: «*Une seconde infinie* est une réponse poétique et musicale a l'infini de Leopardi». Solano n'és el compositor. Forma part del repertori de l'Ensemble C Barré.

Raniero Cantalamessa, *Comme le sillage d'un beau vaisseau. Horizons pour une nouvelle évangélisation*, trad. Cathy Brenti, Nouan-le-Fuzelier (Loir-et-Cher): Éditions des Béatitudes / Société des Oeuvres Communautaires, 2012, p. 120-121.

Kurtzan, *The Infinite*, dins *Devian Art*, portal web, 27/12/2013, consultable a <https://www.deviantart.com/kurtzan/art/The-Infinite-422574259>. Il·lustració: quadre de l'autor inspirat en el poema, compost mitjançant intel·ligència artificial, titulat *The Infinite*.

Silvia Serrano i Natalia Hutter, «L'infini de Leopardi», dins Id., *Les secrets de l'infini. 150 réponses à une question universelle*, trad. Cillero & de Motta, Barcelona: LOFT Publications, 2013, p. 240.

Thierry Jamard, «Leopardi à Recanati. Jeudi 18 avril 2013», dins *Le blog de Thierry Jamard*, 19/08/2014, consultable a <http://thierry.jamard.over-blog.com/article-leopardi-a-recanati-jeudi-18-avril-2013-124375904.html>.

Isabelle des Charbinières, «L'extrême horizon», 2012, dins *Isabelle de Charbinières. Huiles & Encres*, blog, 01/02/2016, consultable a <https://isabelledescharbinierespeintures.com/2016/02/01/lextreme-horizon>. Il·lustració: quadre de l'autora inspirat en el poema, titulat *L'extrême horizon*.

Gisèle Dalla Longa, «...conferito al maestro...», dins *Le blog de Dalla Longa Gisèle*, setembre 2016, consultable a <https://www.dallalongagisele.com/2016/09/conferito-al-maestro.html>. Il·lustració: quadre de l'autora inspirat en el poema, titulat *Au delà de*.

Diana Messina Pizzuti, «Pensées sauvages et turbulences», *Revue Belge de Psychanalyse*, Ixelles, n. 69, 2016/2, p. 13-36 ; cf. p. 13.

Graziana, «L'infinito de Giacomo Leopardi», secció *Des poèmes de nos pays*, dins *le blog de l'upe2a du lycée agora à puteaux*, 03/03/2017, consultable a <http://blog.ac-versailles.fr/upe2aagoraputeaux/index.php/post/03/03/2017/L-infinito-de-Giacomo-Leopardi>.

Invité, «Re: Giacomo Leopardi», dins fòrum *Des Choses à Lire*, 03/12/2017, consultable a <https://deschosesalire.forumactif.com/t1689-giacomo-leopardi>.

Per Aage Brandt, «Sémiotique et écologie», dins Amir Biglari (dir.), *La sémiotique en interface*, París: Éditions Kimé, 2018, p. 273-285; cf. p. 282-283.

«L'INFINI (Giacomo Leopardi)», dins *Arbresalettres. Poésie*, portal web, 14/02/2020, consultable a <https://arbrealettres.wordpress.com/tag/giacomo-leopardi>. Il·lustració: un quadre de Guillou.

François Aroche, *Univers quantique et synchronicitè*, Sabaudia (LT): Bruno del Medico Editore, 2020, p. 266.

«Recanati – Casa Leopardi. Jeudi 4 novembre 2021», dins *Le blog de Clementine. Cuisine, photo, voyages*, 07/02/2022, consultable a <https://theblogdeclementine.blogspot.com/2022/02/recanati-casa-leopardi.html>. Fotografies de Recanati, signades per l'autora del blog.

Antonia Salzano Acutis i Paolo Rodari, *Le secret de mon fils, Carlo Acutis. Comment il est devenu saint*, Perpinyà / París : Éditions Artège, 2022, cap. 10.

«"Follia" pièce électroacoustique de Armando Balice (Diffusion intégrale), avec Léo Belthoise, violon», emissió radiofònica, *France Musique*, 20/10/2014, consultable a <https://www.radiofrance.fr/francemusique/podcasts/creation-mondiale-l-integrale/follia-piece-electroacoustique-de-armando-balice-diffusion-integrale-1012144>. Es transcriu *L'infini* perquè els diferents moviments de la peça musical porten títols extrets del poema.

És, de totes les traduccions franceses, la que més s'ha reproduït a la xarxa, pràcticament sense variants.

L’infini

Toujours chère me fut cette colline solitaire,
et cette haie, qui pour une si grande part
dérobe le dernier horizon au regard.
Mais assis, fixant au-delà de
celle-ci des espaces illimités, et de surhumains
silences, une très profonde quiétude,
en mon esprit je recrée ; où peu s’en faut
que le cœur ne s’épouvante. Et comme j’entends
bruire le vent parmi ces arbres,
je vais comparant cet infini silence
à cette voix : et de l’éternel,
et des saisons mortes, et de la présente,
si vive, et de son timbre, je me souviens.
Ainsi, dans cette immensité s’abîme ma pensée :
et dans cette mer il m’est doux de naufrager.

Philippe DI MEO

Fonts

1. Marco Tirelli, *Horizons*, París: Galerie Di Meo, 2001, p. 5.
2. Giacomo Leopardi, *L’infini*, trad. Philippe Di Meo, Saint-Clément (Corrèze): Le Cadran ligné, 2012, s. p.
3. Giacomo Leopardi, *L’infini*, ed. Pascale Roux, prefaci Gérard Macé, Droue-sur-Drouette (Eure-et-Loir): Éditions La Pionnière, 2018, p. 55.

Variants segona font

7 j’imagine ;] je recrée ;
14 se noie] s’abîme

Observacions

La versió que es publica a la tercera font va ser tramesa directament pel traductor a la curadora de l’edició (Roux 2018: 59). També traiem de Roux (2018: 59 i 67) les dades sobre la primera font, que nosaltres no hem aconseguit de consultar, i a Roux remetem (2018: 59) per a qui vulgui conèixer les variants que s’hi registren. En aquesta primera font el poema obria el catàleg d’una exposició.

Reproduccions (tria)

Hordé 2012; Raut 2014-2020; Roux 2018: 55; Guerini et al. 2019: 23; Nowotna 2021: 69.

Valeria Giannetti, «Leopardi, l’inachevé et l’infini», 10/03/2016, conferència pronunciada en el marc de Carlo Ossola (coord.), *Seminaires: Quelque part dans l’inachevé*, París: Collège de France, Chaire de Littératures Modernes de l’Europe Néolatine, 04/02/2016-24/03/2016, consultable a <https://www.college-de-france.fr/fr/agenda/seminaire/quelque-part-dans-inacheve/leopardi-inacheve-et-infini> [format àudio], 01:01:33-01:29:37. Llarg comentari del poema (00:48:30-01:39:25) amb breus consideracions sobre les traduccions al francès (cf. entrada Giannetti 2016 a la nostra *Bibliografia*).

André Lassoudière, *Florilège VI/ Génération-Intellectuel*, Lille: TheBookEdition, 2016, p. 128.

Marco Dondero, «Leopardi personnage et *L'infini*», *Cahiers de Littérature Française*, París, n. 20, 2021, p. 113-125; cf. p. 119-120.

«[L'infini] Giacomo Leopardi», dins *Carnets numériques de Sylvie-E. Saliceti. Poésie, littérature, cantologie*, blog, s. d., consultable a <https://sylviesaliceti.com/giacomo-leopardi-linfini>. Il·lustració: Jeremy Henderson, *Dans le jardin du choix infini*, 1989.

Infin[i]

Cette colline m’a toujours été chère,
Et cette haie, qui barre mon regard
des lointains horizons.
Mais, assis à regarder, j’invente dans ma tête
d’infinis espaces au-delà, de surhumains
silences et la plus profonde quiétude;
au point que mon cœur
en chavire presque de peur. Et, entendant le vent
bruire dans ces plantes, je compare
cet infini silence à cette voix:
et me revient en tête l’éternité,
Et les mortes saisons, et celle d’aujourd’hui,
Bien en vie, et ce qu’elle dit. Alors dans cette
Immensité sombre ma pensée:
Et faire naufrage dans cette mer m’est doux.

CONSEIL D’EUROPE

Font
Flore Chaboisseau et al., *Le paysage à travers la littérature*, número especial de *Naturopa*, Estrasburg, n. 103, 2005, cf. p. 45.

Observacions
Al peu: «*Traduction: Conseil de l’Europe, 2005.*»
Bilingüe (original italià i traducció anglesa immediatament abans de la traducció francesa, a la mateixa pàgina).
Títol només en italià: «Infinito».

L’infini

J’ai toujours aimé cette colline à l’écart
Et cette haie qui de tous côtés
Cache la vue de l’horizon lointain.
Mais m’assoyant et méditant, je m’invente
Par la pensée d’interminables espaces
Au-delà, et de surhumains silences,
Et une très profonde paix ; où pour un peu
Mon cœur s’effraierait. Et comme j’entends
Frémir le vent dans ce feuillage,
Je me mets à comparer à sa voix
Ce silence infini ; et je me rappelle
L’éternité, et les saisons mortes, et celle-ci,
Présente, et vive, et bruissante. Ainsi
Dans cette immensité sombre ma pensée
Et m’abîmer m’est doux dans cette mer.

Robert MELANÇON

Font

Giacomo Leopardi, «Cinq poèmes», trad. Robert Melançon, *Contre-jour. Cahiers littéraires*, Montreal, n. 12, primavera 2007, p. 91-98; cf. p. 91, consultable a <id.erudit.org/iderudit/421ac>.

Observacions

Fa de davantal a les traduccions l’article «Traduire Leopardi», del mateix Robert Melançon (p. 99-100), que no conté consideracions específiques sobre el poema. Hi dedica, en canvi, una desena de ratlles Ivan Maffezzini, «Leopardi au fil des années», p. 157-165. Totes tres són contribucions a un dossier «Lire Leopardi», p. 88-176.

Reproduccions (tria)

Roux 2018: 50; Guerini et al. 2019: 22; Partemps 2020 (Citations *Babelio*).

Jack Guerrier, «La photo du Mercredi 8 Avril et un poème de Giacomo Léopardi», dins Id., *Le livreur solitaire*, blog, 08/04/2015, consultable a <https://le-livreur-solitaire.over-blog.com/2015/04/la-photo-du-mercredi-8-avril-et-un-poeme-de-giacomo-leopardi.html>. Il·lustració: *Pré dans la brume*, fotografia de Jack Guerrier.

«Giacomo Leopardi, poèmes», dins Christophe Bregaint i Damien Paisant, *Poésiemuziketc. Revue d’expression poétique à parution aléatoire*, 26/04/2012, consultable a <https://poesiemuziketc.wordpress.com/2012/04/26/giacomo-leopardi-poemes>.

L’infini

Toujours elle me fut chère cette colline déserte
Et cette haie qui par tant de côtés
De l’ultime horizon interdit le regard.
Mais m’asseyant et contemplant, je me représente
En pensée des espaces sans fin au-delà d’elle,
Des silences incroyables, un calme très profond,
A tel point que mon cœur s’en effarouche presque.
Et comme j’entends gémir le vent parmi ces plantes,
A cette voix je m’en vais comparant le silence infini,
Et je me rappelle l’éternel et les mortes saisons
Et l’actuelle et vivante avec tous ses échos.
Alors, dans cette immensité, ma pensée fait naufrage :
Et il m’est doux de sombrer dans cette mer.

Arnaud TRIPET

Fonts

1. Arnaud Tripet, *Poétique du secret. Paradoxes et maniérisme*, París: Honoré Champion, 2007, p. 41-42.
2. *Poètes d’Italie. De saint François à Pasolini*, ed. i trad. Arnaud Tripet, París: L’Harmattan, 2010, p. 127.

Variants primera font

1 Toujours elle me fut chère cette colline déserte] Toujours cette colline déserte me fut chère
2 par] de
3 interdit] exclut
5 d’elle,] d’elle
6 Des silences incroyables, un] Et des silences incroyables et un
7 A tel point que mon cœur s’en effarouche presque.] Si bien que mon cœur n’est pas loin de s’effaroucher.
9 A cette voix je m’en vais comparant le silence infini,] Je vais comparant le silence infini à cette voix ;
10 mortes saisons] saisons mortes
11 avec tous ses échos.] et sa rumeur.
12 Alors, dans] Ainsi dans

Observacions

Interpolat en discurs sobre el mateix poema (p. 40-42 i 44) a la primera font. A la segona font a p. 117-118 s’hi llegeix un davantal al capítol de les traduccions leopardianes que conté un paràgraf sobre el poema (p. 118).

Bilingües totes dues fonts (original immediatament abans de la traducció, a p. 41-42 i p. 126, respectivament). A la primera font la traducció hi és escrita en text seguit, marcant la frontera de vers mitjançant barra obliqua.

Reproduccions (tria)

Roux 2018: 51.

L’Infini

Toujours chère me fut cette colline isolée,
et cette haie soustrayant au regard
la plus grande part de l’horizon lointain.
Mais tandis qu’assis, je m’émerveille
des espaces infinis par delà d’elle,
et des silences surhumains, et d’une quiétude extrême
Perdu dans mes pensées, peu s’en faut qu’une angoisse m’étreigne.
Et comme j’entends le vent frémir parmi les plantes,
je mesure ce silence infini à l’aune de cette voix :
alors l’éternité m’inonde et les mortes saisons, et la présente, et vive, avec son timbre.
Ainsi, en cette immensité se noient mes pensées :
ah qu’il m’est doux de naufrager en cette mer.

Michele Angelo MURGIA

Fonts

1. Michele Angelo Murgia, «L’Infini (de Giacomo Leopardi)», publicat a *InLibroVeritas*, portal web, 12/03/2009, consultable fins a data indeterminada a <http://www.inlibroveritas.net/oeuvres/13524/l-infini-de-giacomo-leopardi> (darrera consulta 2019). [*ILV*]
2. Magdalena Nowotna, *La Perception et la Forme. Comment traduit-on ?*, París: Classiques Garnier, 2021, p. 67. [*Nwtn*]
3. Michele Angelo Murgia, «Comment» a Andrée Duchesneau, *L’Infini*, Tampere: Atramenta, consultable a *Atramenta. Lire, écrire, partager*, lloc web, 16/05/2021, <https://www.atramenta.net/comments/74585?orig=dislike>. [*CmAD*]
4. Michele Angelo Murgia, *L’Infinito (Leopardi)*, Tampere: Atramenta, e-book consultable a *Atramenta. Lire, écrire, partager*, lloc web, darrera modificació 13/02/2022, <https://www.atramenta.net/lire/linfinito-leopardi/22335>, p. 3.

Variants

L’Infini] L’infinito *CmAD*
1 Toujours chère me fut] Combien chère me fut toujours *ILV*
1 isolée,] solitaire, *ILV*
2 soustrayant au] qui soustrait au *ILV* qui dissimule du *CmAD Nwtn*
2-3 regard / la plus grande part] regard / le gros *CmAD* regard le gros *Nwtn*
4 qu’assis,] qu’assis *ILV CmAD Nwtn*
4 m’émerveille] m’émerveille, *CmAD Nwtn*
5 des espaces] j’imagine des espaces *Nwtn*
5-6 par delà d’elle, / et des] par delà elle, / et des *ILV* par delà, / des *CmAD* par delà, des *Nwtn*
6-7 surhumains, et d’une quiétude extrême / Perdu dans mes pensées, peu] surhumains, ainsi que d’une quiétude extrême / Perdu dans mes pensées, peu *ILV* surhumains, et d’une quiétude extrême, peu *CmAD* surhumains, / ainsi qu’une quiétude extrême; / peu *Nwtn*
8 frémir] bruisser *ILV CmAD Nwtn*
8 plantes,] branches, *CmAD Nwtn*

9 je mesure ce silence infini à l'aune de] je compare ce silence infini à *ILV* j'associe ce silence infini à *CmAD Nwtn*
9-10 voix : / alors] voix : alors *CmAD*
10 m'inonde] me submerge *CmAD Nwtn*
10 et la présente, et vive,] et celle-ci / bien présente, et vive, *ILV* et la saison présente, si vive *CmAD* et la saison présente, / si vive *Nwtn*
10 avec son timbre.] et ses rumeurs. *CmAD* avec ses rumeurs. *Nwtn*
11 Ainsi, en cette immensité se noient] En cette immensité se noient ainsi *ILV* Ainsi dans cette immensité se noient *CmAD* En cette immensité se noient ainsi *Nwtn*
12 ah qu'il m'est doux de naufrager] Que le naufrage m'est doux *ILV* ah! qu'il m'est doux de naufrager *CmAD Nwtn*

Observacions

Les fonts primera i quarta presenten totes dues format de llibre electrònic. La primera, ja no consultable a la xarxa, només tenia 3 pàgines: títol i autor a p. 1; traducció a p. 2 seguida de text original en italià (p. 2-3); breu informació final sobre el poema (p. 3). La pàgina web que remetia al llibret incloïa, a un lateral, una petita reflexió sobre la dificultat de traduir el poema. La segona font té 8 pàgines: vegeu *Observacions* a la segona traducció de Murgia que publiquem en aquest recull (cf. infra).

A la tercera font el comentari de Murgia es limita a reproduir la traducció leopardiana tot introduint-la amb els mots següents: «L'infinito di Giacomo Leopardi: [...]». És un dels nombrosos comentaris que rebé la breu prosa literària de Duchesneau (dues pàgines) titulada *L'Infini*, no relacionada amb Leopardi, que s'havia publicat al lloc web de referència el 06/12/2018.

A la quarta font hi són especificades, a la pàgina web, les dates següents: «Date de publication originale : 12/03/2009 / Date de publication sur Atramenta : 21 octobre 2011 à 8h47 / Dernière modification : 13 février 2022 à 10h44». La segona font consigna les dues primeres dates (2009 i 2011), exactament en els mateixos termes en què s'expressa la quarta font. Interpretem que la tercera data (2022) tanca la redacció de les altres dues traduccions de Murgia (cf. infra). Menys certeses tenim, en canvi, sobre la cronologia dels quatre testimonis d'aquesta primera versió. Ni tan sols no podem assegurar que l'ordre en què els hem col·locat sigui correcte. La segona font la considerem font, i no reproducció, perquè presenta variants que semblen reflectir un estadi determinat del text que no hem pogut consultar, potser perquè se'ns han escapat algunes revisions de què pogué ser objecte —al llarg del temps— al lloc web *Atramenta*, o abans al lloc web *InLibroVeritas*. Per això mateix no podem determinar quin testimoni es remunta al 2009 i quin al 2011, o si venen de dates intermèdies o posteriors, ni si les dates que reporten els testimonis són fiables.

El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de les altres dues que més endavant signaria el mateix traductor (cf. infra).

Reproduccions (tria)

Guerini et al. 2019: 22. Reprodueix exactament el text que hem considerat definitiu, el de la quarta font, amb l'única diferència que fa tall de vers després de «saisons,».

[L’Infini]

Chère à mon cœur fut toujours cette colline solitaire
Et cette haie, qui de tant de côtés
Soustrait au regard le fond de l’horizon.
Mais assis et admirant d’infinis
Espaces depuis celle-ci, et des silences au delà de l’humain,
et une tranquillité des plus profondes
Moi, j’imagine en pensée, où pour peu
Le cœur s’effraie. Et comme le vent
Que j’entends, bruit dans ces plantes,
Je compare ce bruit à ce silence infini
et me souviens de l’éternité,
Et les saisons passées, et la présente
vivante, par ses bruits. Ainsi dans cette
Infinité où se noie ma pensée:
il m’est doux de m’abîmer dans cette mer.

MONDETS

Font

mondets, «Réponse: [Italien]L’Infini» a jod47, «[Italien]L’Infini», dins secció «Forum Italien», *Italien-Facile.com*, lloc web, 02/10/2010, consultable a <https://www.italien-facile.com/forum/lire.php?num=17&msg=55898&titre=L%26%23039%3B Infini>.

Observacions

L’01/10/2010 Jod (jod47) proposa als altres membres del fòrum de traduir el poema. En fa una breu presentació (del text i de l’autor), en italià i en francès, i en reprodueix l’original italià. Entre l’endemà i el dia 25 rebrà 8 respostes, cadascuna amb una traducció diferent, i farà també ella la seva. Les transcrivim aquí i a les pàgines següents, amb l’excepció de la de Chilla, que s’ha estimat més que no la hi reproduíssim, i sense corregir en cap dels textos reproduïts els errors d’ortografia, de lògica gramatical i sobretot de puntuació que presenten. Van totes precedides per una breu salutació, en francès i/o en italià, en què és subratllada la dificultat del repte, la bellesa del poema o s’evoquen records escolars (no la reproduïm).

La primera resposta és la de mondets, que s’identifica com a francès «[o]ccitanophone» apassionat pels dialectes romànics.

Cal remarcar que l’original, tal com el transcriu Jod, presenta una sèrie de variants respecte al text canònic que poden haver influït —doncs— en determinades solucions adoptades pels 9 traductors. Consignem aquestes variants a continuació.

Variants text original

1 colle,] colle
2 siepe,] siepe
3 Dell’ultimo] De l’ultimo
4 mirando,] mirando
4-5 interminati / Spazi] l’interminato / Spazio

7 fingo;] fingo,
13 viva,] viva
13 e il] e ’l
14 Immensità] Infinità
15 E il] E ’l

L’infini

Constamment elle me fut chère cette colline déserte
Et cette haie qui de toutes parts
Dissimule au regard l’horizon lointain
Mais m’asseyant et admirant, l’espace
Infini au delà de celle-ci, et silences
surhumains, et quiétude profondissime.
Moi en pensant j’invente, où peu s’en faut,
Le cœur s’épouvante. Et quand j’entends
Le vent bruire dans ce feuillage, moi cet
infini silence a cette voix
Je vais le comparant: et me rappelle l’éternité
Et les mortes saisons, et la présente
Et vive et sa sonorité. Ainsi dans cette
Infinité se noie ma pensée:
E le naufrage m’est doux sur cette mer.

RITA12

Font

rita12, «Réponse: [Italien]L’Infini» a jod47, «[Italien]L’Infini», dins secció «Forum Italien», *Italien-Facile.com*, lloc web, 02/10/2010, consultable a <https://www.italien-facile.com/forum/lire.php?num=17&msg=55898&titre=L%26%23039%3BInfini>.

Observacions

Per a més detalls sobre la font vegeu *Observacions* a mondets (cf. supra).
La traductora s’identifica com a «[i]talienne de naissance, naturalisée française».

L’Infini

Toujours fut aimé de moi cette colline retirée
Et cette haie, qui m’écarte
la plus grande partie de l’horizon lointain.
Mais m’asseyant et contemplant d’illimités
espaces au delà de celle-ci, et des silences
surhumains, et un calme très profond
Moi, dans ma pensée, je m’imagine, là où pour peu
le cœur défaille. Et comme j’écoute
bruire le vent entre ces plantes,
Je vais comparant cet infini silence à cette voix
et me souviens de l’éternel,
Et les temps passés, et le temps présent
vivant et son bruit. Ainsi dans cette
Infinité se perd ma pensée:
et il m’est doux de sombrer dans cette mer.

MARJNA

Font

marjna, «Réponse: [Italien]L’Infini» a jod47, «[Italien]L’Infini», dins secció «Forum Italien», *Italien-Facile.com*, lloc web, 03/10/2010, consultable a <https://www.italien-facile.com/forum/lire.php?num=17&msg=55898&titre=L%26%23039%3B Infini>.

Observacions

Per a més detalls sobre la font vegeu *Observacions* a mondets (cf. supra).
La traductora s’identifica com a italiana apassionada per la cultura i la llengua franceses.

[L’Infini]

Oh, colline isolée qui me fut toujours chère
Et cette haie qui par de nombreux côtés
Dérobe au regard le fin fond de l’horizon,
M’asseyant et contemplant l’infini
Espace de l’au-delà, dans de transcendants
Silences et dans la plus profonde quiétude,
Je feins en pensée d’être un peu là où
Le cœur ne saurait s’affoler. Et dans le vent
J’entends un bruissement comme des pleurs, je suis là.
Cette voix dans un silence infini
Semblable à mon éternel souvenir,
Et les saisons disparues ainsi que celle présente
vivent dans le sillage de celui-ci.
A l’instar de ma pensée qui se noie dans cet infini
Il est doux de m’immerger dans cette immensité

FANY66

Font

fany66, «Réponse: [Italien]L’Infini» a jod47, «[Italien]L’Infini», dins secció «Forum Italien», *Italien-Facile.com*, lloc web, 03/10/2010, consultable a <https://www.italien-facile.com/forum/lire.php?num=17&msg=55898&titre=L%26%23039%3B Infini>.

Observacions

Per a més detalls sobre la font vegeu *Observacions* a mondets (cf. supra).
No es facilita informació sobre aquesta usuària.

L’infini

Toujours chères me furent cette colline déserte
Et cette haie qui éliminent
Une si grande partie de l’horizon.
Cependant, assis, j’imagine au-delà de ces obstacles,
L’espace illimité, ses silences
Surhumains et sa profonde quiétude.
Mon esprit vagabonde là où c’est à peine
Si le cœur ne s’affole pas. Et comme j’entends
Le bruissement du vent dans les frondaisons,
Je compare l’infini silence de l’espace et le bruit du vent:
Cela évoque pour moi l’éternité,
Les saisons disparues, le vivant instant présent
Et le souffle de la vie. Ainsi dans cet infini
Se noie mon imagination:
Et il m’est doux de sombrer dans la mer de la pensée.

FIOFIO1

Font

fiofio1, «Réponse: [Italien]L’Infini» a jod47, «[Italien]L’Infini», dins secció «Forum Italien», *Italien-Facile.com*, lloc web, 06/10/2010, consultable a <https://www.italien-facile.com/forum/lire.php?num=17&msg=55898&titre=L%26%23039%3B Infini>.

Observacions

Per a més detalls sobre la font vegeu *Observacions* a mondets (cf. supra).
El traductor s’identifica com a francès apassionat per la llengua italiana.

[L’Infini]

Toujours chère au cœur fut cette solitaire colline,
Comme cette haie, qui de tant de côtés
soustrait au regard le dernier horizon.
Mais m’asseyant et contemplant d’infinis
espaces au-delà d’elle, des silences qui ne sont pas humains,
et une profonde quiétude
Moi, j’imagine en pensée, où peu
S’en faut que le cœur s’en effraie.
Et comme le vent
Que j’entends bruire parmi ces plantes,
Je vais comparant ce bruit infini à cette voix
et il me souvient de l’Eternel,
Et les saisons mortes, et la présente
Est vivante, par ses sons. Ainsi dans cette
Immensité se noie ma pensée:
Et le naufrage m’est doux dans cette mer.

LAULAU5

Font

laulau5, «Réponse: [Italien]L’Infini» a jod47, «[Italien]L’Infini», dins secció «Forum Italien», *Italien-Facile.com*, lloc web, 09/10/2010, consultable a <https://www.italien-facile.com/forum/lire.php?num=17&msg=55898&titre=L%26%23039%3B Infini>.

Observacions

Per a més detalls sobre la font vegeu *Observacions* a mondets (cf. supra).
No es facilita informació sobre aquesta usuària o usuari.

L’Infini

Toujours chère me fut la déserte colline
Et chère cette haie qui pourtant élimine
Hélas, une grande partie de l’horizon.
Mais l’espace est sans limites…J’admire son
Silence surhumain, sa quiétude profonde
Quand je m’assois de ce côté-ci de la haie
Et j’imagine que mon esprit vagabonde
Là-haut où peu s’en faut que mon cœur ne s’effraie.
Puis, quand le vent léger bruit dans la frondaison,
Le silence infini accueille sa chanson :
Tout cela évoque pour moi l’éternité,
Les saisons mortes, le vivant instant présent,
Le souffle de la vie et de l’immensité;
Ô douces mélodies composées par le vent!
Ainsi mes pensées vont se noyer dans l’éther :
Et faire naufrage m’est doux dans cette mer.

JOD47

Font

jod47, «Réponse: [Italien]L’Infini» a jod47, «[Italien]L’Infini», dins secció «Forum Italien», *Italien-Facile.com*, lloc web, 23/10/2010, consultable a <https://www.italien-facile.com/forum/lire.php?num=17&msg=55898&titre=L%26%23039%3BInfini>.

Observacions

Per a més detalls sobre la font vegeu *Observacions* a mondets (cf. supra). Jod agraeix a tothom la participació i es congratula dels resultats obtinguts pels seus interlocutors malgrat la dificultat del repte. En el seu missatge inicial del dia 01/10 havia dit que carregaria al portal la seva traducció cap al 20 d’octubre. Per això s’excusa del retard: «Con un po’ di ritardo ecco la mia traduzione... ho voluto provarla in alessandrini... E ringrazio fiofio per il suo aiuto, la sua gentilezza e... la sua pazienza!!» (frases que repeteix tot seguit en francès).

Jod s’identifica com a francesa apassionada per Itàlia i per l’italià.

L’Infini

Toujours chères à mon cœur cette colline isolée
Et cette haie, qui, de part en part,
Exclut l’horizon lointain du regard.
C’est assis, là, à imaginer l’interminable
Espace qu’elles dissimulent et ce silence
De mort et cette profonde quiétude
Que je plonge dans des pensées où,
L’espace d’un instant, mon cœur n’a plus peur.
Et comme le vent,
J’écoute le bruit des feuillages et
je sens l’infini silence et cette voix se confondre
Arrivent le souvenir de l’éternité et des mortes saisons
Et le son si vivant de l’instant présent;
C’est dans cet infini que se noyent mes pensées
Et sombrer dans ces flots est doux à mon cœur.

LISA81

Font
lisa81, «Réponse: [Italien]L’Infini» a jod47, «[Italien]L’Infini», dins secció «Forum Italien», *Italien-Facile.com*, lloc web, 25/10/2010, consultable a <https://www.italien-facile.com/forum/lire.php?num=17&msg=55898&titre=L%26%23039%3BInfini>.

Observacions
Per a més detalls sobre la font vegeu *Observacions* a mondets (cf. supra).
A la font els versos hi apareixen tots centrats.
La traductora s’identifica com a francesa que estudia l’italià.

L'Infini

Je l'ai toujours aimée, cette colline déserte,
Et aussi cette haie, qui soustrait au regard
Une grande partie de l'ultime horizon.
Mais, assis, contemplant, ce sont d'interminables
Espaces au-delà d'elle, et des silences
Surhumains, et une très profonde paix,
Que je m'imagine en pensée ; et pour un peu
Mon cœur en prendrait peur. Et comme j'entends
Le vent qui fait frémir ces arbres, je me mets
À comparer cet infini silence à cette voix
Et me viennent en mémoire l'éternel,
Et les mortes saisons, et la présente,
Vivante, et sa rumeur. Ainsi dans cette
Immensité ma pensée se noie-t-elle
Et il m'est doux de naufrager dans cette mer.

Perle ABBRUGIATI

Font

1. Perle Abbrugiati, *Giacomo Leopardi. Du néant plein l'infini*, s. l.: Éditions Aden, 2010, p. 37.
2. Perle Abbrugiati, «Un Ailleurs sans évasion. L'esthétique du *peregrino* de Leopardi», dins Estrella Massip i Graupera i Yannick Gouchan (dir.), *Poésie de l'Ailleurs. Mille ans d'expression de l'Ailleurs dans les cultures romanes*, Aix-en-Provence: Presses universitaires de Provence, 2014, p. 203-217; cf. p. 207-208.

Variants primera font

7-8 et pour un peu / Mon cœur en prendrait] alors il s'en faut de peu / que mon cœur ne prenne

Observacions

Interpolat en discurs sobre el mateix poema a totes dues fonts, discurs més extens a la primera font (p. 35-45, i s'hi torna en molts altres punts del llibre), més circumscrit a la segona font (p. 207).

Bilingüe (original italià immediatament abans de la traducció, a p. 36-37 a la primera font, a p. 207 a la segona).

El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció nova respecte a la que havia signat anteriorment la mateix traductora (cf. supra).

Reproduccions (tria)

Primo 2011: 247-248.

L’infini

Toujours cher me fut ce coteau solitaire
et cette haie qui en si grande partie
exclue le regard du dernier horizon.
Mais assis et contemplant, au-delà s’ouvrent
des espaces infinis, et des silences
surhumains avec des calmes si profonds
qu’en ma pensée je conçois ; d’où le cœur frise
presque l’effroi. Puis, comme j’entends le vent
bruire à travers ces plantes, ce silence
infini à cette voix-ci je compare
aussi me souvient-il de l’éternité
et des saisons mortes, et de la présente
et vivante, et du son propre à elle. Ainsi
dans cette immensité se noie ma pensée,
et le naufrage m’est doux dans cette mer.

Jugoslav GOSPODNETIĆ

Font

Poésie européenne. Le Roi des Aulnes ~ Erlkönig. 60 poèmes, tria i trad. Jugoslav Gospodnetić, prefaci i supervisió Gisèle Vanhese, Ottawa: Dominis Publishing, 2022, p. 125.

Variants versió «(Variante)»

4-7 au-delà s’ouvrent / des espaces infinis, et des silences / surhumains avec des calmes si profonds / qu’en ma pensée je conçois] c’est au-delà / que d’infinis espaces, et des silences / surhumains et des calmes si profonds / dans ma pensée je crée

8 Puis, comme] Et puis comme

9 bruire] souffler

Observacions

Se succeeixen de manera consecutiva dues versions del poema, la segona sota el títol «(Variante)». Les divergències, però, no afecten el conjunt del text, sinó els versos 4-9, motiu pel qual optem no per transcriure la segona sencera tal com fa la font, sinó per reportar-ne les variants en aparat.

Bilingüe (original italià a p. 124).

El llibre no conté cap element que permeti de datar la traducció. Cal establir, doncs, la defunció del traductor (2010) com a terme *ante quem*.

L’autora del prefaci s’atura breument en les traduccions leopardianes (però no específicament en la de *L’infinito*): Gisèle Vanhese, «La traduction-phénix de Jugoslav Gospodnetić», p. ix-xvi; cf. p. xii-xiii.

Reproduït amb l’amable autorització de Dominis Publishing.

Reproduccions (tria)

Jugoslav Gospodnetić, «Trois traductions de Jugoslav Gospodnetić», *Le fantôme de la liberté. Revue littéraire pour la survie en ces temps de plus en plus schizophrènes*,

revista digital, 30/04/2023, consultable a <https://www.lefantomedelaliberte.com/single-post/trois-traductions-de-jugoslav-gospodneti%C4%87>.

L’infini

Oui, j’ai toujours aimé ce coteau solitaire
et cette vive haie qui dérobe à la vue
de l’extrême horizon presque tout l’orbe immense.
C’est là que je me tiens, regardant en moi-même,
qu’en esprit je me crée des espaces sans bornes,
de surhumains silences, des gouffres de paix;
là mon cœur est bien près de céder aux effrois.
Lorsque j’entends le vent dans le feuillage bruire,
je mesure à sa voix le silence infini;
alors s’en vient à moi l’éternité des jours,
et les temps révolus, et cet âge présent
en sa vive rumeur. Et ainsi ma pensée
dans cette immensité vient se noyer : il n’est
rien de plus doux que m’abîmer en cette mer.

Joël GAYRAUD

Font

Isabelle Dalbe, «Joël Gayraud, traduction inédite de *L’Infini* de Giacomo Leopardi – photo de Mario Giacomelli», dins Id., *Où va Ecrire ? Poésie & Art*, blog, 02/04/2011, consultable a <http://isabelledalbe.blogspot.fr/2011/04/joel-gayraud-traduction-inedite-de.html>.

Observacions

Il·lustració amb el peu següent: «Paysage de la série L’Infini / Photo de Mario GIACOMELLI / *en référence au poème de G. Leopardi*».

L’article d’Isabelle Dalbe inclou apartats sobre el poema, sobre el fotògraf i sobre el traductor.

Reproduccions (tria)

Roux 2018: 54; Martellini 2022: 181.

L’infini

Toujours je l’ai chérie, cette colline solitaire
et cette haie qui de tant de côtés
prive le regard du dernier horizon.
Mais moi, en repos, contemplatif, au-delà,
je forge dans ma pensée des espaces illimités
et des silences surhumains
et une quiétude on ne peut plus profonde
où il s’en faut de peu que le cœur manque.
Et comme j’entends le vent parmi ces feuilles,
ce silence infini je le compare à cette voix.
Et il me souvient l’éternité
et les saisons mortes,
et la présente et vive et comme elle sonne.
Ainsi dans cette immensité s’engloutit ma pensée
et le naufrage m’est doux dans cette mer.

Michel PHILIPPON

Font
Michel Philippon, «Leopardi: L’infinito (traduction M.P.)», dins Id., *La Désobligeante (ex-Calmeblog). Littérature, philosophie, arts*, blog, 23/10/2011, consultable a <http://lecalmeblog.blogspot.fr/2011/10/leopardi-linfinito-traduction.html>.

Observacions
Bilingüe (original italià immediatament abans de la traducció).

L'Infini

J'ai toujours aimé ce mont solitaire
Et ce buisson qui cache à tout regard
L'horizon lointain. Mais quand je m'assieds
Posant mon regard, je me représente
Au fond de mon cœur l'espace au-delà :
Calme surhumain, très profonde paix.
Pour un peu, je suis perdu d'épouvante.
En entendant geindre, entre les feuillages,
Le vent, je compare à cette voix-là
L'infini silence et je me souviens
De l'éternité, des mortes saisons,
Et de la présente, et de la vivante.
Et de sa rumeur. Ainsi dans l'immense
Sombre ma pensée. Et dans cette mer
Il m'est doux enfin de faire naufrage.

René DE CECCATTY
Avec Pier Paolo Pasolini © Éditions du Rocher, 2022

Font

1. Giacomo Leopardi, *Chants*, trad., prefaci i notes René de Ceccatty, París: Éditions Payot & Rivages, 2011, 2022[2], p. 139.
2. René de Ceccatty, «Leopardi et Pasolini, poésie et cinéma *(Mai 2016)*», dins Id., *Avec Pier Paolo Pasolini*, nova edició augmentada, Mònaco: Éditions du Rocher, 2022, p. 277-295; cf. p. 283-284. Conferència pronunciada a «Cinéma Le Plaza, Saint-Denis, Île de La Réunion, 28 mai 2016».

Variants primera font

4 Posant mon regard,] Pour mieux observer,
11 mortes saisons,] mortes-saisons,

Observacions

A la primera font només hi espigolem dos esments del poema a la introducció: René de Ceccatty, «Le rire noir de Leopardi», p. 7-27; cf. p. 12 i 13. Criteris generals de traducció a p. 26-27. A la segona font el text és interpolat en discurs sobre connexions entre la poesia pasoliniana i la leopardiana (sobre el poema vegeu concretament p. 281 i 283-284).

Bilingüe la primera font (original italià a p. 138).

Literalment, a la portada de la primera font: «Traduit de l'italien, préfacé et annoté par René de Ceccatty,».

És discutible a quina de les dues fonts s'ha de donar preeminència, atès que la segona edició dels *Chants* i el llibre sobre Pasolini són datats el mateix any. Optem per donar-la al volum pasolinià i per posar les variants de l'altra font en aparat.

El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de la que havia signat anteriorment el mateix traductor (cf. supra).

Reproduccions (tria)

Hordé 2012; Ceccatty 2013 [parcial]; Roux 2018: 53; Guerini et al. 2019: 23; Nowotna 2021: 69; Martellini 2002: 179.

Josée Blanchette, «L'infini et la finitude», dins *Chatelaine*, magazine i portal web, 09/11/2012, consultable a <http://fr.chatelaine.com/chroniques/prochain-arret-je-debarque/linfini-et-la-finitude>. Molt modificades la puntuació i les fronteres de vers. S'afegeix dedicatòria.

Isabelle Arnaud, «Leopardi : La critique», dins *Unification france*, portal web, 02/04/2015, consultable a <https://www.unificationfrance.com/article36620.html?lang=fr>. Ressenya de la pel·lícula de Mario Martone *Leopardi, il giovane favoloso*.

Diverses reproduccions a la xarxa.

[L'infini]

Toujours j'ai aimé ce col solitaire,
Et cette haie, qui d'une grande partie
Du dernier horizon prive le regard.
Mais moi, me fixant là à observer, des espaces
Non finis au-delà d'elle, et des silences
Surhumains, et un calme très profond
Je pense et m'imagine ; tellement que presque
Effrayé le cœur en reste. Et comme le vent
J'entends chanter parmi ces plantes, moi cet
Infini silence à cette voix
Fais correspondre : et il me souvient de l'éternel,
Et des saisons mortes, et la présente
Et vive, et le son d'elle. Ainsi parmi cette
Immensité se noie ma pensée :
Et j'aime faire naufrage en cette mer.

Ettore LABBATE

Font

Ettore Labbate, «Pour définir encore : les *Têtes-mortes* de Samuel Beckett», *Études Épistémè*, revista digital, n. 22, 2012, carregat l'01/09/2012, consultable a <http://journals.openedition.org/episteme/385> i a <https://doi.org/10.4000/ episteme.385>.

Observacions

Dins l'article, el poema és inserit a l'«Annexe». Se n'ha parlat al capítol titulat «Le vaniloquium», paràgraf 35è, posant-lo en relació amb Beckett.

Bilingüe (original italià immediatament abans de la traducció).

L’infini

Toujours me fut si cher ce mont sauvage,
Et cette haie qui pour si grande partie
Du dernier horizon la vue m’exclut.
Mais si assis je regarde, d’interminables
Distances au-delà d’elle et des silences
Surhumains, et les profondeurs du calme
Dans l’esprit je me peins, d’où pour un rien
Mon cœur va s’effrayer. Et quand j’entends
Le vent bruire entre ces plantes,
Ce silence infini à cette voix
Vais comparant : je me souviens alors de l’éternel,
Des saisons mortes, de la présente
Encore vive et du son d’elle. Ainsi, dans telle
Immensité se noient toutes mes pensées
Et le naufrage m’est doux dans cette mer.

Giovanni MERLONI

Fonts

1. Giovanni Merloni, «Petite digression sur l’infini, 1/4», dins Id., *le portrait inconscient ~ portraits de gens et paysages du monde*, blog, 23/02/2013, consultable a <https://leportraitinconscient.com/2013/02/23/petite-digression-sur-linfini1-pit-n-16>. [*Pdgr*]
2. Giovanni Merloni, «L’infini des humains (Lectrices n. 25)», dins Id., *le portrait inconscient ~ portraits de gens et paysages du monde*, blog, 10/05/2016, consultable a <https://leportraitinconscient.com/2016/05/10/linfini-des-humains-lectrices-n-25>. [*Infhu*]
3. Giovanni Merloni, «L’infini / L’infinito (La pointe de l’iceberg n. 8)», dins Id., *le portrait inconscient ~ portraits de gens et paysages du monde*, blog, 19/11/2018, consultable a <https://leportraitinconscient.com/2018/11/19/linfini-linfinito-la-pointe-de-liceberg-n-8>.

Variants

1 sauvage,] sauvage *Infhu*
2 pour si grande partie] pour une si grande part *Pdgr Infhu*
8 s’effrayer.] s’épeurer. *Pdgr* s’épeurant. *Infhu*
9 ces] les *Infhu*
14 pensées] pensées. *Infhu*

Observacions

Bilingües les fonts primera i tercera: la traducció encapçala l’article i l’original italià el clou al final de tot de la pàgina. Dins l’article s’hi repeteixen, a totes dues fonts, els mateixos paràgrafs sobre les dificultats de traduir la poesia en general i la poesia leopardiana i *L’infinito* en particular, incloses observacions concretes sobre la traducció de «caro» i «siepe», però amb algunes variants a la tercera font respecte a la primera. A la segona font el poema s’hi llegeix, només en francès, al final de l’article, que inclou tant consideracions sobre el poema desvinculades dels problemes

de traducció com consideracions sobre els problemes que comporta la traducció dels tres primers versos, consideracions diferents de les que contenien les altres dues fonts.

Les fonts primera i tercera aporten, a manera d'il·lustració, dues fotografies del traductor, quan era un infant, i la seva família visitant el «colle». Al peu: «Photo Merloni» o «Photo : Collection Frères Merloni».

El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de la que va signar el mateix traductor dins la mateixa web el dia 10/03/2013 (cf. infra).

Reproduccions (tria)
Raut 2014-2020.

L’infini

Fut toujours cher à moi ce mont sauvage,
Et cette charmille qui pour bien d’espace
Du dernier horizon la vue m’exclut.
Mais si assis je regarde, d’interminables
Distances au-delà d’elle et de surhumains
Silences, avec le calme le plus profond
Dans mon esprit se forgent, d’où pour un peu
Mon cœur risque se perdre. Et comme le vent
J’entends bruire parmi ces plantes, moi
Ce silence infini à cette voix
vais comparant : et me souviens de l’éternel
et des saisons mortes, de la présente
bien vive et du son d’elle. Ainsi, dans telle
Immensité, se noie ce que je pense
Et le naufrage m’est doux dans cette mer.

Giovanni MERLONI

Font

Giovanni Merloni, «La cloison et l’infini 4/4», dins Id., *le portrait inconscient ~ portraits de gens et paysages du monde*, blog, 10/03/2013, consultable a <https://leportrait inconscient.com/tag/la-cloison-et-linfini>.

Observacions

Interpolat en discurs novel·lístic, per fragments (v. 1-3, v. 4-8, v. 8-13, v. 13-15). Un personatge llegeix el poema, tot reflexionant entre fragment i fragment sobre qüestions referents a la seva relació amb els altres personatges.

El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de la que havia signat el mateix traductor dins la mateixa web el dia 23/02/2013 (cf. supra).

L’infini

Toujours me fut cher ce tertre esseulé,
Et cette haie, qui d’un pan si grand
Du lointain horizon exclut notre regard.
Mais, assis à contempler, j’imagine par-delà
d’interminables espaces, et des silences
surhumains, et un calme abyssal,
et mon cœur manque de s’effrayer.
Et tandis que j’entends le vent
Bruire entre les arbres, à cette voix
je compare le silence infini : et je me rappelle
L’éternité, et les mortes saisons,
Et celle qui vit à présent,
Et sa musique. Ainsi dans cette
immensité se noie mon esprit :
et le naufrage m’est doux en cette mer.

Étienne BOILLET

Font

Étienne Boillet (dir.), «*Poesia dolce poesia* : les poèmes et leur traduction française», arxiu .doc, s. p. [7 p.; cf. p. 1], dins Département d’italien. UFR LL – Université de Poitiers, «*Poesia dolce poesia»: compte-rendu, photos...*, pàgina web, maig 2013, consultable a <https://ll.univ-poitiers.fr/italien/poesia-dolce-poesia-compte-rendu-photos/?_sf_s=poesia+dolce+poesia> [cliqueu enllaç «poèmes et traductions», al final de la pàgina web].

Observacions

Bilingüe (original italià a columna esquerra).

La font conté sis poemes de sis poetes diferents, el primer de tots i el més antic el de Leopardi. Els textos es van llegir en un acte que tingué lloc el 02/05/2013 a la sala d’actes de la UFR des Lettres & des Langues. *Poesia dolce poesia* era el títol d’un projecte que va consistir, entre d’altres, en aquesta activitat.

Autoria completa de la font, tal com es llegeix a l’encapçalament de la primera pàgina de l’arxiu .doc, just al damunt del poema: «par les étudiants de LTMI B italien 1ère année, encadrés par leur professeur Etienne BOILLET». Però tot seguit un nombre volat remet a una nota a peu de pàgina: «Les traductions ont été réalisées par les étudiants puis supervisées par E. Boillet, sauf *L’infinito* de Leopardi, entièrement traduit par E. Boillet.»

L’Infini

Toujours chère me fut cette colline solitaire,
et cette haie qui cache au regard un tel horizon.
Mais je m’assieds, je laisse aller mes yeux,
et je contemple des espaces infinis au-delà d’elle,
des silences surhumains aussi,
et une quiétude très profonde
et peu s’en faut que le cœur ne s’effraye.
Et comme alors j’entends le vent bruire
dans ces feuilles, je compare
ce silence infini à cette voix,
et me souviens de l’éternel:
et des mortes saisons,
et celle-ci, vivante encore, est pleine de rumeur.
Dans cette immensité
en laquelle s’abîme ma pensée:
doux m’est le naufrage en cette mer.

Mattia BERGAMINI, Elise DESPREZ-POCHON i Françoise SÉRANDOUR

Font

Françoise Sérandour et l’INSA de Rennes, «Des poèmes et leurs traductions», dins Pierre Campion et al., *À la littérature...*, lloc web col·lectiu, 17/07/2013, consultable a <http://pierre.campion2.free.fr/serandour_insatrad.htm>.

Observacions

Bilingüe (original italià immediatament abans de la traducció).

La font és una pàgina web on es publiquen els resultats d’un taller de traducció poètica: «Au cours de l’année 2012-2013, Françoise Sérandour a conduit un travail d’écriture poétique avec les élèves-ingénieurs à l’INSA de Rennes (Institut National des Sciences Appliquées). / On présente ici plusieurs traductions de poèmes, de leur langue originale en français ou inversement.»

L’infini

Cette colline solitaire moi je l’ai aimée toujours
Avec sa haie qu’en rond, par un angle si grand
Du loin horizon interdit la vue.
Mais tout en m’asseyant et regardant, d’espaces
Infinis, plus loin d’elle, et surhumains silences
Et une calme abyssale ma pensée imagine
Où mon cœur s’effraie. Lorsque j’entends le vent
Qui fait bruire les feuilles, ce silence infini –
Là, je vais comparer à cette voix. Et je pense
L’éternité et les temps déjà morts et le vif
Et présent, et son timbre. Et ainsi dans la même
Immensité s’en va se noyer ma pensée
Et dans cette mer je fais mon naufrage très doux.

Marco MAESTRO

Font
Marco Maestro, *Dal Nepal all’infinito*, Tricase (LE): Youcanprint Self-Publishing, 2013, s. p. [capítol sisè i últim, titulat «L’infinito», primera traducció].

Observacions
Corregim tres errates: «m’assayant» (v. 4); «bruir» (v. 8); «douce» (v. 13).

L'Infini

J'ai toujours aimé cette colline solitaire
Et cette haie qui cache
Presque tout l'horizon.
Mais assis là dans un rêve éveillé, j'imagine
L'espace illimité au loin, des silences
plus profonds que le silence humain,
Un chuchotement insondable où bat à peine
Mon cœur effrayé. Et entendant le vent
S'engouffrer en froissant les buissons,
J'oppose son discours au silence infini–
Et une idée d'éternité flotte dans mon esprit,
Et les saisons mortes, et la saison présente
Palpitante et son bruit. Ainsi
Dans cette immensité mes pensées se noient;
Et le naufrage est doux dans des mers comme celles-ci.

SIRIUS

Font

Sirius, «Commentaire» a Pierre Assouline, «Leopardi deux fois plutôt qu'une», dins Pierre Assouline, *La République des livres*, blog, 21/12/2014 [l'article] i 22/12/2014 [el comentari], consultables a <https://larepubliquedeslivres.com/leopardi-deux-fois-plutot-quune/comment-page-1>.

Observacions

Entre els nombrosos comentaris que suscita l'ampli article d'Assouline, una internauta de nom Lavande diu el dia 22 al matí: «Leopardi a une résonance toute particulière pour moi. Mon père était professeur d'italien [...] Un des poèmes préférés de mon père était *l'Infinito* de Leopardi et je l'ai lu à ses obsèques.» Respon a aquest comentari Sirius, la tarda del mateix dia, enviant la traducció, tan sols amb aquest encapçalament: «Pour Lavande, cette traduction de *L'Infini* à partir, hélas, de l'anglais (j'ai peur que cela soit loin de l'italien, mais c'est mieux que rien…).» La traducció suscitarà tot un seguit de comentaris, per part de diversos internautes assidus al blog, al llarg del mateix dia i dels dos dies següents (cf. entrada Lavande et al. 2014 a la nostra *Bibliografia*).

La versió anglesa de la qual tradueix Sirius és la següent: «I've always loved this lonesome hill / And this hedge that hides / The entire horizon, almost, from sight. / But sitting here in a daydream, I picture / The boundless spaces away out there, silences / Deeper than human silence, an unfathomable hush / In which my heart is hardly a beat / From fear. And hearing the wind / Rush rustling through these bushes, / I pit its speech against infinite silence— / And a notion of eternity floats to mind, / And the dead seasons, and the season / Beating here and now, and the sound of it. So, / In this immensity my thoughts all drown; / And it's easeful to be wrecked in seas like these» («Infinitive», dins Leopardi, *Selected Poems*, trad. Eamon Grennan, introd. John C. Barnes, Princeton: Princeton University Press, 1997, p. 3).

L’Infini

Toujours chère me fut cette colline
Solitaire et chère cette haie, qui de toute
Part refuse au regard l’ultime horizon.
Mais si je m’assieds et regarde au-delà d’elle
les espaces infinis, goûte le silence surhumain, et le repos profond,
je me noie dans le penser où presque mon cœur s’effraie. Et comme j’entends le vent
bruire au travers ces feuillages, je me surprends à comparer ce silence infini à cette voix,
Et me reviennent alors l’éternel en mémoire
et les saisons défuntes, et la présente
qui est vivante par sa musique.
Ainsi, dans cette immensité où s’annule ma pensée le naufrage m’est doux.

[Anònim]

Font

ANONYME, «Commentaire» a «L’Infinito (Giacomo Leopardi) voce: Vittorio Gassman», dins Jalel El Gharbi, *Jalel El Gharbi*, blog, 14/01/2015, consultable a <http://jalelelgharbi poesie.blogspot.fr/2011/03/linfinito-giacomo-leopardi-voce.html>.

Observacions

Jalel El Gharbi havia reproduït al seu blog, l’any 2011, la versió de Jaccottet (cf. supra), que havia suscitat comentaris elogiosos (cf. entrada Feuilly et al. 2011-2015 a la nostra *Bibliografia*). Anonyme no és del mateix parer, i per això fa una contraproposta: «contrairement à beaucoup je trouve Jacottet bien mauvais traducteur, ampoulé. En poésie il faut faire simple toujours: [...]».

L’infini

J’ai toujours aimé cette colline solitaire
et ce buisson qui me cachent l’horizon.
Pourtant si je m’assoie et contemple
au-delà, j’imagine des silences infinis
et une paix profonde qui presque m’angoissent.
Et j’entends le vent bruire dans ces feuillages.
Ce silence infini et ce souffle
m’évoquent l’éternité du temps,
les mortes saisons, le présent et ses rumeurs.
Ainsi dans cette immensité se noie ma pensée
et le naufrage m’est doux dans cette mer.

Jean François PRINCIPIANO

Font

[Jean François Principiano], «Application 2 un texte universel de la langue italienne», dins Id., *Petite Histoire de la langue italienne*, diapositives de la conferència pronunciada al Hyères Park Hôtel, 09/03/2015?, UTD de Hyères / Opéravenir, s. d., consultable fins a data indeterminada a *Opéravenir*, lloc web, s. d. [2015?], <https://www.operavenir.com/Petite%20Histoire%20de%20la%20langue%20italienne.ppt>, diapositives 104-111; cf. diapositiva 110 (darrera consulta 2023).

Observacions

Bilingüe: original italià a diapositiva 108; autògraf de Visso a diapositiva 107. A la diapositiva 111 s’hi repeteix el darrer vers, en italià, amb lletres de grans dimensions.

Afegim coma al final del vers 8, darrere «temps», considerant que ha tingut lloc una errata.

Opéravenir és el nom d’una associació cultural de Cuers (Var). Ànima dels «Lundis culturels de l’UTD à Hyères», coorganitzats per la UTD i Opéravenir, era Jean François Principiano. L’autoria de la traducció ens ha estat confirmada per la vídua de Principiano, Elya Weismann, en correu electrònic de data 01/06/2026.

L’Infin[i]

Toujours me fut cher ce mont solitaire,
Et cette haie, qui par tant de côtés
Ferme au regard le lointain horizon.
Mais assis là, regardant, des espaces
Illimités au-delà, des silences
Surhumains, et une paix très profonde
Je me figure en esprit ; où de peu
Mon cœur s’effraie. Et comme alors le vent
Je l’entends bruire en ces feuillages, moi
Cet infini silence à cette voix
Je le compare : et revient l’éternel,
Et les saisons mortes, et la présente,
Et vivante, et son chant. Ainsi par cette
Immensité ma pensée s’engloutit :
Et naufrager m’est doux dans cette mer.

Christian TRAVAUX

Font

Christian Travaux, «Guido Mazzoni: *Sur la poésie moderne*» [ressenya], *CCP Cahier Critique de Poésie*, Marsella, n. 30-3, juny 2015, s. p., consultable a <https://cahiercritique depoesie.fr/ccp-30-3/guido-mazzoni-sur-la-poesie-moderne>.

Observacions

Interpolat en breu discurs sobre el mateix poema.
La traducció no és la que reprodueix el llibre ressenyat (Orcel).

L’Infini

Cette colline solitaire m’a toujours été chère,
Et cette haie, qui cache de vue
Une si grande part de l’horizon lointain.
Mais assis ici en regardant,
Je découvre des espaces au-delà, plus grands
Que les silences humains, et une paix plus profonde,
Jusqu’à ce que mon cœur soit presque
Submergé. Et, écoutant le vent
Bruisser à travers les feuilles, je compare
Un silence infini à cette voix;
Et avec mon esprit embrasse l’éternel,
Et les saisons mortes, et le présent
Et le vivant, et le son de toutes ces choses.
Immensités dans lesquelles mes pensées se noient:
Et il est doux d’être naufragé dans cet océan.

François HOLMEY

Font

«Arbres de la forêt, vous connaissez mon âme!, II. Deuxième semaine. Poème. *L’Infinito*. *L’Infini*. Giacomo Leopardi (traduit par François Holmey)», dins Olivier Holmey i François Holmey, *Cinq Un, La Revue*, ca. 08/08/2015, consultable a <http://cinqunlarevue.fr/archive/themes/arbres-de-la-foret-vous-connaissez-mon-ame/ii>.

Observacions

Bilingüe (original italià a columna esquerra).

Il·lustració: Carl Wilhelm Müller, *Soleil et Pluie dans le Serpentara près d'Olevano*. Enllaç a peça musical: Ravi Shankar, *Le Chant des Collines*.

08/08/2015 és la data de l’*Éditorial* de tota la sèrie «Arbres de la forêt, vous connaissez mon âme!».

L’infini

Toujours chère me fut cette isolée colline
Et cette haie, qui d’une si grande partie
De l’extrême horizon le regard exclut.
Mais, en m’asseyant et contemplant, illimité
Espace au-delà d’elle, et surhumaines
Silences, et profondissime quietude
Dans ma pensée je me fains, où pour peu
Le cœur n’a pas peur. Et, quand j’entends
Le vent bruyant parmi ce feuillage, cet
infini silence là a cette voix
Je vais le comparant: et l’éternel me souvient
Et les mortes saisons, et la présénte,
Et vivente, et son son. Ainsi, dans cette
Infinité se noie ma pensée:
Et naufrager m’est doux dans cette mer.

Anna CARLETTO

Font

annabellanna [Anna Carletto], «Giacomo Leopardi – L’infinito, traduction en français», dins *Lyrics Translate*, portal web, 12/08/2015 i modificat per darrera vegada l’11/10/2017, consultable fins a data indeterminada a <http://lyricstranslate.com/fr/linfinito-linfini.html-0> (darrera consulta 2019).

Observacions

Actualment, al lloc web indicat a la font no s’hi llegeix aquesta versió, sinó la que publiquem més avall (cf. infra, Anna Carletto 2018). Sí que s’hi llegeixen encara, a la part inferior de la pàgina, un comentari que la traductora escriví l’endemà de carregar aquesta primera versió (13/08/2015), on demanava ajuda a propòsit d’una de les seves solucions («regard»), i l’intercanvi d’impressions que el comentari generà al cap de tres anys, entre els dies 2 i 11 de desembre del 2018, entre annabellana i l’internauta que li contestà, de nom Jadis. L’intercanvi d’impressions, sobre «regard» i sobre altres punts de la traducció, va empènyer la traductora a introduir esmenes en el seu text, i la versió que es llegeix ara al lloc web és el fruit d’aquestes esmenes, tan nombroses que ens hem decantat per no recollir-les en aparat i per tractar-les com una traducció nova. Els comentaris fan pensar, d’altra banda, que hi va haver versions intermèdies (o potser fins i tot anteriors a la que publiquem aquí) que no hem interceptat. Jadis intervingué també sobre una altra traducció publicada al mateix lloc web (cf. infra, Guernes).

Corregim tres errates d’accentuació gràfica («partìe», «ou pour peu», «l’eternel»), l’espai sobrer a «au -delà» i una de gramatical (el pronom relatiu a «cette haie, que»).

Bilingüe: original italià a columna esquerra, carregat per annabellanna el 12/08/2015. Hi diu: «interminato / Spazio» en singular i «Infinità». Dues notes al peu, en anglès. La segona justament per a aquest darrer mot: «The poet has correct[ed] three times his manuscript. He had been always in balance between the words *immensità* and *infinità*». La primera nota és per a «ove per poco il cor non si spaura»: «It is a quite

hermetic line, that could have two different meanings» segons que s'entengui «per poco» com a «for a while» o com a «almost».

A altres pàgines del mateix portal web annabellanna tradueix el poema a l'espanyol (cf. supra, Anna Carletto) i en comenta i/o reprodueix traduccions d'altri, tant espanyoles com franceses (cf. entrades annabellanna a la nostra *Bibliografia*). Encara a altres pàgines altres internautes reprodueixen i/o comenten diverses versions franceses (cf. entrada Raut 2014-2020 a la nostra *Bibliografia*).

L’infini

Toujours me fut chère cette ferme colline
Et cette haie qui, de toutes parts,
Dérobe à mes regards le lointain horizon.
Mais, solitaire, assis là regardant
L’interminable espace au-delà d’elle,
Et le surhumain silence, dans mon esprit
Se forme une très profonde quiétude ;
Alors, peu s’en faut que le cœur ne défaille.
Et comme j’entends bruire le vent dans le feuillage ;
Cet infini silence, et cette voix, je les compare,
Je me souviens de l’éternel, et des saisons passées,
De celle d’aujourd’hui, présente et vive
Et de son chant. Aussi dans cette immensité
S’abolit ma pensée. Et dans cette mer…
Qu’il est doux le naufrage.

Christian GUERNES

Fonts

1. «Giacomo Leopardi – L’infinito, traduction en français», dins *Lyrics Translate*, portal web, 30/09/2015, consultable a <http://lyricstranslate.com/fr/linfinito-linfini.html-1>.
2. «L’infini», dins *Christian Guernes ... Poèmes, rapprochements, traductions, collages*, lloc web personal, gener 2025, consultable a <https://christian-0-guernes.blogspot.com/2018/12/GC380.Cahier-bleu-vert.005.Le-horzain.07.Linfini.html>.

Observacions

Bilingües totes dues fonts: original italià a la columna esquerra, carregat per annabellanna el 12/08/2015 (cf. supra, Anna Carletto 2015), a la primera font; transcrit abans de la traducció a la segona font. La traducció és introduïda, en aquesta segona font, després de l’original, pels mots «Et je redis,».

A la primera font, a la part inferior de la pàgina s’hi llegeixen comentaris del 10/12/2018 en què l’internauta de nom Jadis, que aquells mateixos dies s’escrivia amb annabellanna (cf. supra, Anna Carletto 2015), posa en dubte dues solucions i Guernes es defensa. Entre altres coses, Guernes fa l’aclariment següent sobre la data de la traducció: «Cette traduction est une traduction libre, et ancienne, / Plus ancienne que Lyrics Translate, / où je m'explique avec Leopardi.»

També a la primera font, s’hi facilita enllaç a un vídeo: el fragment de la pel·lícula *Leopardi, il giovane favoloso* en què el protagonista recita el poema.

A altres pàgines del mateix portal web *Lyrics Translate* annabellanna tradueix el poema tant a l’espanyol com al francès (cf. supra i infra, Anna Carletto) i en comenta i/o reprodueix traduccions d’altri, tant espanyoles com franceses (cf. entrades annabellanna a la nostra *Bibliografia*). Encara a altres pàgines altres internautes reprodueixen i/o comenten diverses versions franceses (cf. entrada Raut 2014-2020 a la nostra *Bibliografia*).

A la segona font, original i traducció són seguits per una il·lustració: hi és reproduït l’autògraf de Nàpols.

L’Infini

Toujours me fut chère cette déserte colline
Et cette haie qui de toute part
Cache l’horizon ultime.
Mais immergé à l’infini
En si profonde quiétude
Je contemple ces espaces
Et recrée de surhumains silences
Mon cœur chavire au bruissement des feuilles
Et le silence, et cette voix qui s’entrelacent
Me relient à l’éternel
Aux saisons révolues
Et à ce temps présent, vif en son chant.
Ainsi, dans cette immensité
S’abîme ma pensée;
Et comme il m’est cher ce doux naufrage.

Carolyne CANNELLA

Fonts

1. «Leopardi - Canti _ Deux poèmes Bilingue _ Traductions et Voix © Carolyne Cannella», dins *CarolyneCannella@GataXanga*, canal de Youtube, 06/09/2016, consultable a <https://www.youtube.com/watch?v=l07W_ZhqsPo&list=PLagEsBu5pFhFqZEoRM726gMTNpNdexsk4&index=8&t=8s>. [*DxP1*]
2. «Giacomo Leopardi (traduit par Carolyne Cannella). Bilingue français/italien. Poèmes extraits des *Canti*», *Babel Heureuse. Revue Poétique Hypermédiatique*, Tolosa de Llenguadoc, n. 1, març 2017, p. 185-191; cf. p. 188-189. [*BbH1* i *BbH2*]
3. «Traductions par Carolyne Cannella: Leopardi, Michel-Ange, Florbela Espanca», dins Jean-Jacques «Yann» Brouard et al., *OUPOLI (OUvroir de POésie LIbre)*, portal web, 29/05/2023, consultable a <https://oupoli.fr/2023/05/traductions-par-carolyne-cannella-leopardi-michel-ange-florbela-espanca>.
4. «Giacomo Leopardi – L’Infinito / L’infini - Voix et traduction française : Carolyne Cannella», dins *CarolyneCannella@GataXanga*, canal de Youtube, 22/12/2023, consultable a <https://www.youtube.com/watch?v=y9bqpNG4Hwk&t=43s>. [*InfV1*]

Variants

2 de toute part] du plus lointain *DxP1 BbH1 InfV1*
4 Mais immergé à l’infini] Mais immergé *DxP1 BbH1 InfV1*
8 Mon cœur chavire au bruissement des feuilles] Au bruissé des feuilles sous le vent, mon cœur chavire *DxP1 BbH1 InfV1*
11 Aux] Et aux *BbH2*

Observacions

La segona font mostra dues traduccions, amb el títol complet —respectivament— de: «L’Infini – version 1» i «L’Infini – version 2». El nombre de variants que les separen no és prou alt, però, per considerar-les dues traduccions diferents, motiu pel qual optem per publicar com a text principal «L’Infini – version 2» i per facilitar les

variants de «L'Infini – version 1» en aparat. A les fonts primera i quarta el text només hi és recitat (no es transcriu), i hi és recitada només la «version 1». A la tercera font només s'hi llegeix la «version 2», però amb una variant respecte a la segona font, variant que recupera una lliçó de la «version 1» : la preposició «Aux» no precedida per conjunció copulativa al vers 11. Considerem el text definitiu aquesta font, en tant que conté el darrer estadi de la «version 2».

Bilingües totes les fonts: original italià immediatament abans de la traducció o traduccions a les fonts segona i tercera; recitat immediatament abans a les fonts primera i quarta (recitats per la traductora tant l'original com la traducció).

A la primera font s'hi llegeixen dos comentaris d'elogi d'altres internautes envers les traduccions.

A la tercera font el poema és precedit d'un breu davantal de presentació sobre el mateix poema. La pàgina acaba amb una nota biobliogràfica sobre la traductora.

A les fonts on el poema és recitat (primera i quarta) s'hi percep clarament puntuació forta (punt) al final del vers 7, darrere el mot «silences». L'absència del punt a les versions escrites (segona i tercera) segurament s'ha de considerar una errata. És en general, però, que la puntuació del text (també les comes) presenta fluctuacions, de tal manera que potser hem de considerar que la frontera de vers de vegades preveu pausa sintàctica.

Per a més informació sobre la traductora, vegeu el seu lloc web *Carolyne Cannella / poète, auteur, linguiste, traductrice, récitante, conteuse, comédienne, musicienne, concertiste, enseignante, pédagogue* (<https://sites.google.com/view/carolynecannella-auteur-poete>). El canal de Youtube en el qual es localitzen les fonts primera i quarta ofereix una extensa *Anthologie des poètes du monde*.

Reproduccions (tria)

Plouzennec 2017 (versió 2); Guerini et al. 2019: 24 (versió 2).

bix_229, «Re: Giacomo Leopardi», dins fòrum *Des Choses à Lire*, 11/05/2021, consultable a <https://deschosesalire.forumactif.com/t1689p20-giacomo-leopardi> (versió 2).

L’infini

J’ai toujours aimé ce coteau solitaire
(Cette colline écartée m’a toujours été chère)
Et cette haie qui exclut le regard
Du plus vaste horizon
Mais assis là et regardant, je m’imagine
(Mais étant à – Me tenant là – et regardant, je m’imagine)
Des espaces sans limite (démesurés) au delà d’elle
De surhumains silences au calme très profond dont pour un peu
Le cœur serait épouvanté. Et quand j’entends le vent
Bruire parmi ces plantes,
Je compare à sa voix cet infini silence
Et me souviens de l’éternité
Et des saisons défuntes, et de celle qui est présente
Et vivante et du son qu’elle fait
Ansi dans cette immensité ma pensée s’engloutit (se noie ma pensée – ma pensée sombre – s’engloutit ma pensée)
Et naufrager m’est doux dans cette mer.

Jacqueline RISSET

Font

Jacqueline Risset, «Due inediti leopardiani», dins Umberto Todini, Andrea Cortellessa, Massimiliano Tortora (ed.), *Avanguardia a più voci. Scritti per Jacqueline Risset*, Roma: Fondazione Camillo Caetani / Edizioni di Storia e Letteratura / Associazione Archivio Risset Todini, 2020, p. 226-227; cf. p. 226.

Observacions

Al peu del poema: «(Per AART, trascrizione di Thérèse Boespflug, 27/10/16)». AART: ‘Associazione Archivio Risset Todini (Roma-Parigi)’.

Entre parèntesis les variants, que transcrivim al text principal tal com apareixen a la font.

L’Infin[i]

Je chéris depuis toujours cette colline inhabitée,
et cette barrière qui, de tous côtés,
Occulte le lointain horizon.
Mais, je suis assis et regarde, les illimités
Espaces et les surhumains
silences, et le profond calme
Dans mes pensées inventées ; un frôlement
Epouvanterait mon cœur. Et le vent
Je l’entends bruissant à travers les arbres,
Ce silence infini à cette voix
et aux saisons mortes,
Je compare : et en moi, l’éternel me revient,
et la vie et le son de celle-ci. Ainsi, entre cette
immensité, ma pensée se noie ;
et combien m’est doux ce naufrage dans cette mer.

Jacky LAVAUZELLE

Font

Giacomo Leopardi, «L’Infinito – L’Infini. Traduction – Texte Bilingue», trad. Jacky Lavauzelle, dins Jacky Lavauzelle, *Artgitato*, lloc web, 26/11/2016, consultable a <http://artgitato.com/linfinito-giacomo-leopardi>.

Observacions

Bilingüe (original italià transcrit interlinearment). Versos originals i traduïts tots centrats.

Il·lustració: Caspar David Friedrich, *El caminant sobre el mar de boira*. A la part inferior de la pàgina també hi són reproduïts un autògraf del poema (el de Visso) i un fragment de Paul de Musset sobre l’admiració que el seu germà Alfred professava a Leopardi.

Reproduccions (tria)

L’ardeur. 20e Printemps des Poètes, 3-19 Mars 2018. Bibliographie réalisée à partir des fonds documentaires de la bibliothèque, París: Université Paris Nanterre, 21/03/2018, p. 19, consultable a <https://issuu.com/bu-bufr_paris-nanterre/docs/bibliographie_20_me_printemps_des_p>.

L’Infini

Toujours chère me fut cette colline solitaire
Et cette haie qui une grande partie
De l’extrême horizon dérobe au regard.
Mais demeurant assis et contemplant, illimités
Espaces au-delà d’elle, et surhumains
silences, et quiétude profonde,
Dans la pensée j’invente; où peu s’en faut
Que le cœur ne s’épouvante. Et comme le vent
J’entends bruire dans ces feuillages, moi cet
Infini silence à cette voix
je vais comparant: et en moi revient l’éternel,
Et les mortes saisons, et la présente
Vivante, et sa sonorité. Ainsi, dans cette
Immensité se noie ma pensée:
Et le naufrage m’est doux dans cette mer.

Alessandro BISCACCIANTI

Font

Alessandro Biscaccianti, *Respirer en cohérence et accorder sa vie au rythme du cœur*, [La Rochelle:] Talent et Sérenité, abril-maig 2018, e-book consultable a <https://entrepreneurs-niortais.com/IMG/pdf/e-book_coherence_cardiaque.pdf>, p. 35.

Observacions

Bilingüe (original italià a columna esquerra).

El poema és la primera d’una selecció de divuit cites literàries que clouen el llibre (p. 35-37), aplegades entorn d’un motiu temàtic comú: la respiració. *L’infinito* seria —de fet— una excepció, atès que el tema no hi és afrontat, si més no d’una manera explícita.

L’infini

Depuis toujours m’est chère cette colline isolée
et cette haie, qui d’une si grande partie
de l’extrême horizon exclut le regard.
Mais, en m’asseyant et contemplant, au-delà d’elle,
des espaces illimités, de surhumains
silences, et une très profonde quiétude
dans mon esprit je feins, où peu s’en faut
que le cœur ne s’effraie. Et, quand j’entends
le bruit du vent dans ce feuillage, cet
infini silence, je le compare
à cette voix : et je perçois l’éternel
et les saisons mortes, et la présente
et vive, et sa voix. Ainsi, dans cette
infinité s’abîme ma pensée :
et le naufrage m’est doux dans cette mer.

Anna CARLETTO

Font

annabellanna [Anna Carletto], «Giacomo Leopardi – L’infinito, traduction en français», dins *Lyrics Translate*, portal web, modificat per darrera vegada l’11/12/2018, consultable a <http://lyricstranslate.com/fr/linfinito-linfini.html-0>.

Observacions

Corregim les errates «partìe» (v. 2) i «des surhumains» (v. 5).

L’elevat nombre de variants ens ha induït a transcriure aquest text separadament de la versió publicada en un primer moment per la traductora al mateix portal web (cf. supra, Anna Carletto 2015, i les *Observacions* corresponents).

Reproduccions (tria)

Cristiano Raimondi (comissari), *4e exposition de La Società delle Api. Extase de l’abîme*, programa, Mònaco: Le Quai – Società delle Api, 17 desembre 2022 – 28 abril 2023, s. p. [p. 2], consultable a <https://cdn.contemporaryartlibrary.org/store/doc/35772/docfile/1adeba65f1cbbb635644789b848e92c1.pdf>.

L’infini

Toujours j’aimai ce petit col sauvage
Et cette haie qui, presque tout autour,
Prive les yeux du lointain horizon.
Mais, assis là, contemplant, des espaces
Sans nulle fin, sans terme, de surhumains
Silences, une quiétude si profonde,
Je m’invente en l’esprit, où peu s’en faut
Que le cœur prenne peur. Et comme j’ois
Le vent bruire parmi les feuilles, cet
Infini silence-là et cette voix,
Je les compare, et me vient l’éternel
Et les mortes saisons, et la présente,
Vivante, et sa rumeur. Ainsi, dans cette
Immensité s’égare ma pensée,
Et naufrager m’est doux sur cette mer.

Michel ORCEL

Fonts

1. Alessandro D’Avenia, «Il n’y a pas d’*Infini* sans la haie, mais il n’y a pas de haie sans infini», dins Id., *L’art d’être fragile. Comment un poète peut sauver ta vie*, París: Presses Universitaires de France / Humensis, 2018, p. 81-90; cf. p. 81-82.
2. Michel Orcel, *L’Anti-Faust suivi d’un Sonnet et de deux* Idylles *de Leopardi*, Bussy-le-Repos (Yonne): Éditions Obsidiane, 2020, p. 27.

Variants primera font

L’infini] L’Infini
7 m’invente] me forme
12 mortes saisons,] mortes-saisons,

Observacions

Interpolat en discurs sobre el mateix poema a la primera font (p. 81-90).

El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de les que havia signat anteriorment i de la que signaria posteriorment el mateix traductor (cf. supra i infra).

Reproduccions (tria)

Michel Orcel, «L’Infini», *Terres de Femmes. La révue de poésie & de critique d’Angèle Paoli*, blog, 21/12/2020, consultable a <https://terresdefemmes.blogs.com/mon_weblog/2020/12/michel-orcel-linfini.html>. Variant al vers vuitè: «cœur ne prenne» en comptes de «cœur prenne». Probablement no és variant de traductor, tot i que no en tenim la certesa.

L'Infini

Toujours cher me fût cette colline solitaire
et cette haie, qui, sur un long espace
exclut le regard du dernier horizon.
En m'asseyant, j'imagine
d'interminables espaces au-delà de celle-là,
de surhumains
silences, et un calme très profond,
Dans ma pensée je fais semblant
d'où, pour si peu, mon cœur ne s'effraie
et comme le vent j'entends le bruissement
à travers ces feuillages
ce silence infini je le compare à cette voix ;
et je me souviens de l'éternel et des mortes saisons
de sa présence et de sa vie, et de son timbre personnel,
ainsi dans cette immensité se noie ma pensée ;
et il m'est doux de m'abîmer dans cette mer.

SOLE D'ITALIA

Font

«Giacomo Leopardi (1798-1837)», document .pdf cedit per l'associació Sole d'Italia, Clermont-Ferrand, s. d., s. p. [p. 3].

Observacions

Bruna Amenta, presidenta de l'associació, ens informa que les traduccions leopardianes contingudes a la font es van llegir en el curs d'una vetllada poètica que tingué lloc el dia 06/04/2019. Se'n va fer ressò una publicació digital: «Fontgième. Rencontre littéraire avec l'association Sole d'Italia», *La Montagne*, diari digital, Clermont-Ferrand, 13/04/2019, consultable a <https://www.lamontagne.fr/clermont-ferrand-63000/actualites/rencontre-litteraire-avec-lassociation-sole-ditalia_13539792>.

El document es compon de tres pàgines: a la primera una breu biografia de Leopardi, en francès a la columna esquerra, en italià a la columna dreta; a la segona pàgina *Alla luna*, en italià a l'esquerra i en francès a la dreta; a la tercera pàgina *L'Infinito*, en italià a l'esquerra i en francès a la dreta. Tots els versos apareixen centrats, tant els italians com els francesos. Entre parèntesis, al costat dels títols *Alla luna* i *À la lune*, s'hi llegeix entre parèntesis «Annie»; al costat de *L'Infinito* i *L'Infini*, «Bernard». Presumiblement són els noms dels lectors dels poemes, mentre que l'autoria de les traduccions ha d'atribuir-se a un col·lectiu. Citem de l'article publicat a *La Montagne*: «Les textes ont été mis et traduits en français par les élèves de l'association.»

L’[i]nfini

Toujours elle me fut chère cette colline solitaire,
et cette haie, cachant au regard
un vaste pan de l’horizon extrême.
Mais quand, assis, j’admire,
dans ma pensée j’imagine au delà,
des espaces sans fin, et des silences surhumains,
et une immense quiétude ; où peu s’en faut
que le cœur ne s’épouvante. Et, en entendant le vent
bruire parmi ces plantes, je compare ce silence-là infini
à cette voix : et il me souvient de l’éternel,
et de mortes saisons, et de la présente
et vive, et de son bruit. Ma pensée, alors,
se noie dans cette immensité ;
et il m’est doux de naufrager dans cette mer.

Sergio BALDELLI

Font
«Un des plus beaux poèmes italiens», *Sergio Baldelli Page*, perfil de *Facebook*, 13/09/2019, consultable a <https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid02a7o91QQ7ymyVLcQfpRTX7ukrZyxuq8rAkFcCo2CvoveFp8SCJgZ56C87y7FYm55gl&id=196950783673652&locale=es_LA>.

Observacions
Al peu: «Libre traduction de l’italien par Sergio Baldelli».
Bilingüe (original italià immediatament després de la traducció).

L’Infini

Toujours me fut chère cette colline solitaire
Et cette haie qui, de tout côté,
Protège le regard de l’ultime horizon.
Mais assis et contemplant, espaces sans fin
Par-delà, surhumains silences
Repos plus que profond —
Tout cela je me le forge en pensée ; et peu s’en faut
Que le cœur ne me défaille. Et comme le vent,
Je l’entends frémir parmi ces frondaisons, moi ce
Silence infini à cette voix
Je les rapporte l’un à l’autre : et je me souviens de l’éternel,
Et des âges défunts, et de ce temps présent
Bien vivant, et du bruit qu’il fait. C’est au milieu
De cette immensité que mon penser se noie
Et le naufrage m’est doux dans cette mer.

Bruno PINCHARD

Font

Bruno Pinchard, «Les espaces de Leopardi», dins Bernard-Henri Lévy (dir.), *La Règle du Jeu*, portal web, 21/09/2019, consultable a <https://laregledujeu.org/2019/09/21/35179/les-espaces-de-leopardi>.

Observacions

Interpolat en discurs sobre el mateix poema. Tot l’article versa sobre *L’infinito*.

El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de la que havia signat anteriorment el mateix traductor (cf. supra).

L’infini

Toujours me fut chère cette colline solitaire
et cette haie qui dérobe au regard
de vastes pans de l’ultime horizon
mais assis et contemplant, en pensée
je m’invente au-delà d’elle des espaces interminables
des silences surhumains et une si profonde paix
que peut s’en faut que le cœur ne s’en effraie.
Et comme j’entends le vent
bruire dans ces feuillages, je vais comparant
ce silence infini à cette voix :
et en moi reviennent l’éternel
et les saisons mortes et la présente,
bien vivante, et sa rumeur. Ainsi,
dans cette immensité, se noie ma pensée
et le naufrage m’est doux en cette mer.

Luigi DE POLI

Font
Luigi De Poli, *Dino Buzzati. Le peintre qui écrivait des tableaux impossibles*, París: L’Harmattan, 2019, p. 15.

Observacions
Interpolat en discurs que associa el poema amb el paisatge de les Dolomites que envolta el poble natal de Buzzati, San Pellegrino di Belluno (p. 15-17). Fotografia a p. 14: «Vue que Buzzati avait de la fenêtre de sa chambre à San Pellegrino.»

L’infini

Toujours chère à mon cœur fut cette colline érémitique
Et cette haie, qui de toutes parts
Ôte au regard l’ultime horizon.
Mais m’asseyant et voyant au-delà d’elle, par la pensée je simule pour moi
D’interminables espaces, et une très profonde quiétude ; au point que pour peu
Mon cœur prendrait peur. Et comme j’entends le vent
Bruire parmi ces plantes, je vais comparant cet
Infini silence à cette voix : et il me souvient de l’éternel,
Et des mortes saisons, et de la saison présente
Et vivante, et le son qu’elle fait. Ainsi dans cette
Immensité se noie ma pensée :
Et le naufrage m’est doux en cette mer.

Milan FO

Font
Milan Fo, *Les Mondes de Gaia. Théâtre*, Saint-Denis: Edilivre, 2019, p. 5.

Observacions
És un dels textos que fan d’epígraf a tota la peça teatral. Dins la peça, el poema és objecte explícit de conversa entre els personatges a múltiples punts del primer acte (p. 9-43), menys sovint als altres tres actes, per bé que l’infinit i l’univers són eixos temàtics que vertebren tota l’obra.
«Milan Fo» és pseudònim.

L’infini

Toujours chère me fut cette arrière colline
Et cette haie, qui de tant de côtés
De l’extrême horizon empêche le regard.
Mais contemplant, assis, l’interminable
Espace, au-delà d’elle, et les surnaturels
Silences et le calme insondable
Je m’abandonne à mes pensées, tant que peu ne s’en faut
Que mon cœur ne s’apeure. Et lorsque j’entends murmurer
Le vent parmi ces arbres, moi
Cet infini silence à cette voix
Je le compare et j’éprouve l’éternité
Et les mortes saisons et le présent
Vivant, avec sa mélodie. Ainsi dans cette
Immensité s’abîment mes pensées
Et naufrager m’est doux dans une telle mer.

Bernard VANEL

Font

Giacomo Leopardi, *L’infinito . L’infini*, trad. Bernard Vanel, pintura Marjolaine Pigeon, presentació Umberto Piersanti, [Barre-des-Cévennes (Lozère):] le bousquet-la barthe éditions, 2019, s. p. [p. 3].

Observacions

Llibre d’artista. Il·lustració original en plana sencera, seguida al dors (pàgina esquerra) per la reproducció de l’autògraf de Visso i tot seguit a la pàgina següent (dreta) per la traducció, manuscrita. El llibre es compon tan sols d’aquestes tres pàgines, precedides per la portada i seguides per un colofó d’impremta. En llibret a part (solt) de format més petit, la presentació: Umberto Piersanti, «L’infinito, il silenzio e il vento . L’infini, le silence et le vent», p. 2-7, a la pàgina esquerra en italià, a la pàgina dreta en francès, tota sobre el poema, els tres primers paràgrafs (p. 2-3) sobre la traducció de Vanel.

Recordem que l’autògraf de Visso reporta les lliçons «interminato / spazio» (al singular) als versos 4-5 i «Infinità» al vers 14 damunt un «Immensità» ratllat.

En correu electrònic de data 31/05/2025 el traductor ens fa avinent que ha consensuat algunes de les seves propostes amb Umberto Piersanti, i en concret especifica: «Mon choix pour le mot *ermo*, au premier vers, je le dois à la fois à Yves Bonnefoy et à Gabriele D’Annunzio.»

L’infini

Toujours me fut cher ce mont solitaire,
Et ce hallier, qui de si large part
De l’ultime horizon proscrit la vue.
Mais assis, contemplant, je me forge dans l’âme
Interminés espaces bien au-delà, et surhumains
Silences, et calme très profond ; d’où peu s’en faut
Que le cœur s’épouvante. Et quand j’entends
Le vent bruire parmi ces branches, moi,
Je compare l’autre infini silence
À cette voix : me souvient l’éternel,
Et les saisons mortes, et la présente
Et vive, et d’elle la rumeur. Ainsi
En cette immensité se noie mon âme :
Et naufrager m’est doux dans cette mer.

MAX ANDRÉ

Font
Max André, *Équilibres*, s. l., s. n., s. d., p. 285. Consultable a <http://maxandreoli.free.fr/doc/Equilibres.pdf>.

Observacions
Max André és el pseudònim de Max Andréoli (1931-2020).
Bilingüe (original italià immediatament abans de la traducció, a la mateixa pàgina).

L’Infini

Depuis toujours, me fut chère cette colline isolée,
Et cette haie qui dérobe au regard un si large
Pan du plus lointain horizon.
Mais, je m’assieds et contemple. Alors, se dessinent
En mon esprit des étendues sans fin qui la dépassent,
Et de surhumains silences, et une quiétude des plus profondes
Où peu s’en faut que le cœur ne s’effraie. Et tel le vent
Que j’entends bruire parmi ces feuilles, en moi-même,
Silence infini et voix s’apparentent: et me revient en mémoire
L’éternel, et les saisons révolues, et le temps présent –
Qui est vie – et sa rumeur. C’est là, au cœur de cette
Immensité que ma pensée se noie –
Et il m’est doux de me perdre dans cette mer.

Nicolas GILLE

Font

«Poèmes du monde. Et leur traduction», dins Nicolas Gille (ed.), *Poèmes & Images*, lloc web, s. d., consultable a <https://poemesetimages.wordpress.com/poemes-du-monde>.

Observacions

Bilingüe (original italià a columna esquerra, no transcrit sinó facilitat mitjançant fotografia de l’edició Starita).

En correu electrònic de data 14/06/2026, el traductor ens diu que recorda haver fet la traducció, molt probablement, l’any 2021.

[L’infini]

J’ai toujours aimé cette colline solitaire
et cette haie qui de tant de côtés
Dérobe au regard le fond de l’horizon.
Mais assis dans ma contemplation, d’interminables
espaces au-delà de celle-ci, et de surhumains
silences, et un calme très profond
j’imagine dans ma pensée ; et il s’en faut de peu
que mon cœur ne s’effraie. Et quand j’entends
le vent bruire entre ces plantes,
moi je compare cette voix à ce silence infini ;
et je me souviens de l’éternité,
et des mortes saisons, et celle qui vit aujourd’hui
et de sa musique. Ainsi dans cette
immensité se noie ma pensée
Et il m’est doux de faire naufrage dans cette mer.

Jean GUICHARD

Font

Jean Guichard, «Un nouveau “cantautore”, Beppe Giampà», dins *Italie-Infos (site personnel de Jean Guichard)*, 24/01/2021, consultable a <https://www.italie-infos.fr/poesie-en-musique/beppe_giampa/beppe_giampa.htm>.

Observacions

La traducció fa de colofó a la biografia de Beppe Giampà, a propòsit de la versió musicada del poema que va fer aquest cantautor al seu àlbum *Della fatal quiete* (2016), l’àudio de la qual és inclòs a la pàgina.

Bilingüe (original italià a columna esquerra).

L’infini

Cette colline solitaire m’a toujours été chère,
ainsi que cette haie, qui par son étendue
dérobe au regard l’horizon lointain.
Mais assis là, quand je la contemple,
par ma pensée se créent au-delà d’elle,
d’interminables espaces, des silences surhumains
et une quiétude profonde, où peu s’en faut
que mon cœur ne s’effraie. Et comme j’entends le vent
bruire dans les feuillages, je vais comparant
ce silence infini à cette voix
et je me souviens de l’éternel,
des saisons passées, de celle d’aujourd’hui
présente et vivante et de son chant.
Ainsi dans cette immensité se noie ma pensée :
et qu’il m’est doux ce naufrage dans cette mer.

Chantal ROYER

Font

Bruno Di Giovanni, «L’infinito. Giacomo Leopardi», dins Id., *Video Poesie*, 01/01/2022, consultable a <https://www.youtube.com/watch?v=BuD9VHujA1U>.

Observacions

El vídeo mostra un paisatge nocturn en moviment amb lluna, cel estrellat i múltiples efectes lumínics. Bruno Di Giovanni hi recita, amb fons instrumental, el text original, subtitulat en francès. Sota la pantalla, s’hi llegeixen el text original i quatre traduccions: al francès (sense variants respecte als subtítols), a l’anglès, a l’espanyol i al romanès. Tots els textos són precedits per les mateixes línies introductòries, traduïdes a la llengua corresponent i adreçades per «Bruno e Gabriella» a llurs seguidors, bàsicament desitjant-los una bona entrada d’any. Només la traducció francesa és signada: «Traduzione in Francese curata dalla Signora Chantal Royer». L’espanyola presenta múltiples solucions inconnexes, motiu pel qual no la reproduïm.

L’Infini

Toujours chère m’a été cette côte solitaire,
et cette haie, qui pour une large part
du dernier horizon le regard exclut.
Mais en m’asseyant et regardant, des illimités
espaces au-delà de celle-là, et surhumains
silences, et très profond calme
dans ma pensée j’imagine, où faillit
mon cœur s’effrayer. Et comme le vent
j’entends bruire entre ces plantes, cet
infini silence à cette voix
je vais comparant: et je me rappelle l’éternel,
et les mortes saisons, et la présente
et vivante, et le son d’elle. Donc parmi cette
infinité se noie ma pensée:
et couler m’est doux dans cette mer.

Andrea GADDINI

Font

«L’escalier de L’Infini», dins *site web de Andrea Gaddini*, 06/02/2022, actualitzacions 02/01/2024 i 12/05/2026, consultable a <http://www.andreagaddini.it/scalinata_Infinito_fr.html>.

Observacions

Al final de la pàgina s’hi llegeix: «Je m’excuse po[u]r mes erreurs dans la traduction en français». Ens vam permetre suggerir al traductor algunes esmenes.

Bilingüe (original italià a columna esquerra, amb la lliçó «infinità» en comptes d’«immensità» al penúltim vers).

Interpolat en discurs sobre una escala a Roma (barri Montesacro) on l’artista Giovanni Cesi va escriure el poema, un vers a cada esglaó, per iniciativa de diverses associacions culturals i amb el permís de l’Ajuntament.

L'Infini

Ô combien chère me fut cette butte solitaire,
Et cette haie, qui de tant de parts
Du lointain horizon, me bouche la vue.
Mais tandis qu'assis je m'extasie
Devant l'espace infini par delà
Des silences plus qu'humains et de la quiétude profonde,
Moi je me perds dans mes pensées, et peu s'en faut
Que mon cœur ne chavire.
Et comme j'entends le vent gémir entre les plantes,
je me mets à comparer ce silence infini à cette voix :
et l'éternité m'inonde et les mortes saisons, et la présente, et vive par ses sonorités.
Ainsi, dans cette immensité se noie ma pensée,
Et qu'il m'est doux de naufrager en cette mer !

Michele Angelo MURGIA

Font

Michele Angelo Murgia, *L'Infinito (Leopardi)*, Tampere: Atramenta, e-book consultable a *Atramenta. Lire, écrire, partager*, lloc web, darrera modificació 13/02/2022, <https://www.atramenta.net/lire/linfinito-leopardi/22335>, p. 3-4.

Observacions

El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de la que havia signat anteriorment el mateix traductor (cf. supra) i de la que transcrivim a la pàgina següent (cf. infra). La pàgina web facilita les dates següents: «Date de publication originale : 12/03/2009 / Date de publication sur Atramenta : 21 octobre 2011 à 8h47 / Dernière modification : 13 février 2022 à 10h44». Interpretem que les dates 2009 i 2011 corresponen a la traducció que hem reproduït més amunt (Murgia 2009), publicada —dins aquesta font— a p. 3, i que les versions que transcrivim aquí i a la pàgina següent, publicades respectivament a p. 3-4 i a p. 4, corresponen a la data (o a dates properes a la data) de la darrera modificació. Ens porten a treure aquestes conclusions els mots que introdueixen la versió que transcrivim aquí: «Enfin, à 69 ans, il m'est venu l'envie de traduire à nouveau ce magnifique poème philosophique et – me semble-t-il – moins pessimiste qu'il m'avait semblé naguère» (p. 3). El traductor va néixer l'any 1952, per tant, es refereix com a mínim al 2021, i pot referir-se perfectament al 2022. Aquesta versió i la que reportem a la pàgina següent haurien estat redactades amb poca diferència de temps.

Bilingüe (original italià a p. 4-5).

Tot seguit de les tres traduccions i del text original es redacten una breu introducció informativa sobre el poema i una llarga paràfrasi en prosa (p. 5-6) i es reprodueixen les versions de Vegliante (p. 6) i Sainte-Beuve (p. 6-7). Una breu observació de caire més personal es llegeix entre les traduccions segona i tercera (p. 4).

L’Infini

Toujours chère me fut la butte désertique,
Et le bosquet cachant cet univers lointain.
Assis je m’extasie au silence inhumain,
A l’abîme de paix. Tous mes pensers répliquent,
Glaçant presque mon cœur. En écoutant le vent
Qui geint parmi les branches et la voix qui répond
A l’infini silence, et aux mortes saisons
Plus celle qui m’étreint. Si vif est son écho
Que l’infini revient. Dans l’océan immense
Se meuvent mes pensées. Le naufrage aussitôt
Adoucit mes années.

Michele Angelo MURGIA

Font

Michele Angelo Murgia, *L’Infinito (Leopardi)*, Tampere: Atramenta, e-book consultable a *Atramenta. Lire, écrire, partager*, lloc web, darrera modificació 13/02/2022, <https://www.atramenta.net/lire/linfinito-leopardi/22335>, p. 4.

Observacions

A la font aquest text hi segueix gairebé immediatament el que transcrivim a la pàgina anterior (cf. supra). És introduït per aquests termes: «En alexandrins: [...]» (p. 4).

El nombre elevat de variants indueix a considerar-lo una traducció diferent tant de la que transcrivim a la pàgina anterior com de l’altra que el mateix traductor havia signat més temps enrere (cf. supra, Murgia 2009) i que també és transcrita en aquesta mateixa font (vegeu *Observacions* a pàgina anterior).

L'Infini

Toujours chère me fut cette colline solitaire
Et sa haie-vive, excluant du regard
Tant du lointain horizon.
Mais, assis je contemple des espaces
Infinis par-delà celui-ci et des silences
Surhumains et une paix si profonde,
Où je m'imagine en pensée et peu
S'en faut que le cœur n'y succombe
À l'épouvante. Et comme j'entends le vent
Chuchoter dans ces branches, je
Compare cette voix
Au silence infini et en mémoire me reviennent
L'éternité, et les saisons passées
Et vive est la présente, et le son
Qui est sien. Ainsi perdu dans cette immensité s'engloutit ma pensée ;
Et doux m'est ce naufrage en cette mer.

Marilyne BERTONCINI

Font

«Mémoires (2) Un sanctuaire poétique à la Pieve di Sasso», dins Marilyne Bertoncini (dir.), *Embarquement Poétique*, lloc web, 24/09/2022, consultable a <https://embarquement poetique.com/memoire-2-un-sanctuaire-poetique-a-la-pieve-di-sasso>.

Observacions

L'article informa d'una trobada poètica de l'associació Ermo Colle a Neviano degli Arduini (Parma) el dia 18/09/2022. El clou la traducció, signada per Marilyne Bertoncini, que segurament també és l'autora de l'article. No es diu si la va llegir amb motiu de la trobada o si l'afegeix aquí a manera d'homenatge a l'associació.

L’infini

Cette colline solitaire m’a toujours été chère
et cette haie qui couvre à ma vue
une bonne partie de l’horizon lointain.
Mais pendant que je m’assieds et regarde,
J’imagine dans mon esprit des espaces sans fin au-delà de la haie,
et des silences surhumains
et un silence très profond, à tel point que pendant un petit moment
mon âme n’a pas peur. Et dès que j’entends
le vent bruissant parmi les frondes de ces plantes, je compare
ce silence infini à ce bruissement :
et l’éternité vient à l’esprit,
les époques passées, et l’actuelle et
toujours en vie, et son son. Ainsi ma pensée
sombre dans cette immensité :
et faire naufrage dans cette mer m’est doux.

Renato PAROLIN

Font

Renato Parolin, «Brunello... indimenticabile... Articolo 707. Giornate di ricamo 15- 16 aprile 2023», dins Renato Parolin e Paola, *R&P*, lloc web personal, 25/04/2023, consultable a <https://renatoparolin.com/2023/04/25/brunello-indimenticabile>.

Observacions

Corregim errates: «l’actuelle e» (v. 12); «sombrer» (v. 14).

Bilingue: precedeix la traducció no solament l’original sinó també, en segon lloc, una variació lliure en italià, que comparteix algunes solucions amb la versió francesa, sigui perquè d’alguna manera l’anticipa, o perquè —al contrari— s’ha d’entendre com una retrotraducció (traducció a l’italià de la traducció francesa): «Mi sono sempre stati cari questo colle solitario / e questa siepe, che copre alla mia vista / una buona parte dell’orizzonte più lontano. / Ma mentre sto seduto e osservo, / io immagino nella mia mente spazi interminati oltre la siepe, / e silenzi sovrumani / e profondissima quiete, tanto che per poco / il mio animo non s’impaurisce. E non appena odo / il vento stormire tra le fronde di queste piante, paragono / quell’infinito silenzio a questo frusciare: / e mi viene in mente l’eterno, / le ere già trascorse, e quella attuale e / ancor viva, e il suo suono. Così il mio pensiero / sprofonda in quest’immensità: / e il naufragare in questo mare è dolce per me.»

A la font els versos hi apareixen tots centrats, tant els de la versió francesa com els dels dos textos en italià.

Els tres textos en vers clouen l’article, a tall de colofó, tots tres sota l’únic títol *L’infinito*. Queden justificats per la frase immediatament anterior i pel paràgraf inicial, que estableixen una analogia entre els paisatges alpins i prealpins que es veuen des del municipi de Brunello (VA), objecte de l’article i de totes les fotografies que l’integren, i el poema leopardià.

L’infini

J’ai toujours aimé cette colline solitaire
Et cette haie qui de toute part
Cache au regard l’horizon ultime.
Mais, au-delà, assis, admirant,
Je m’imagine d’interminables
Espaces et de surhumains
Silences, et une paix très profonde ; où pour un peu
Le cœur pourrait s’effrayer. Et en entendant
Le vent agiter ces feuillages, moi, je compare
À cette voix ce silence infini
Et je me souviens de l’éternité
Et des saisons mortes, et de celle-ci
Qui vit, du bruit qu’elle fait.
Ainsi dans cette immensité
Ma pensée se noie :
Et dans cette mer, mon naufrage est doux.

René MARX

Font

René Marx (coord.), «Leopardi, il giovane favoloso. Dossier», *L’Avant-Scène Cinéma*, París, n. 705, setembre 2023, p. 2-149; cf. p. 108-109.

Observacions

Interpolat en el guió de la pel·lícula («*Leopardi, il giovane favoloso*. Un film de Mario Martone. Scénario de Mario Martone et Ippolita Di Majo. Découpage plan par plan, traduction des dialogues et des textes de Leopardi par René Marx», pp. 86-149).

Bilingüe (original italià immediatament després de la traducció en cos de lletra més petit). Autògraf de Visso reproduït a p. 47.

Acotacions abans del poema i intercalades en el poema, només en francès, com el conjunt del guió.

La font conté altres traduccions de textos leopardians, en vers i en prosa, en altres punts del guió i en una antologia prèvia (p. 42-45).

L’Infini

Toujours cher me fut ce col solitaire,
Et cette haie qui de tant de parts
Cache à mon regard l’ultime horizon.
Mais assis et contemplant, d’infinis
Espaces au-delà, et des silences
Surhumains, et une quiétude profonde,
Je les imagine dans ma pensée, où peu s’en faut
Que le cœur ne s’effraie. Et comme j’entends
Le vent bruisser parmi ces plantes, je compare
Ce silence infini à cette voix,
Et il me vient à l’esprit l’éternité,
Les saisons mortes, et la présente
Et vivante, et son murmure. Ainsi, en cette
Immensité se noie ma pensée :
Et il est doux de faire naufrage dans cette mer.

OLIVIER

Font
Olivier, «6 poèmes italiens qui valent le coup d’œil», dins Id., *OTC travel*, blog, 18/11/2024, consultable a <https://www.ot-cruas.fr/6-poemes-italiens/#linfinito>.

Observacions
Bilingüe (original italià immediatament abans de la traducció).
Breu comentari del poema abans i després de transcriure’l.

L’infini

Toujours chère me fut cette colline solitaire,
et cette haie qui, de tant de côtés,
exclut de la vue le dernier horizon.
Mais assis et observant, d’infinis
espaces au-delà d’elle, et des silences
surhumains, et une paix profonde,
je me figure en pensée où, pour peu,
le cœur ne se terrifie pas.
Et comme le vent j’entends murmurer
entre ces arbres, je compare ce silence
infini à cette voix,
et je me souviens de l’éternel, et des
saisons mortes, et du présent vivant,
et de son bruit.
Ainsi parmi
cette immensité,
mes pensées s’engloutissent,
et le naufrage m’est doux dans cette mer.

Flavia FORESTIERI
© Edizioni NPE

Font

Giorgio Martone i Giovanna La Pietra, *Giacomo Leopardi. L’infini*, trad. Flavia Forestieri, Eboli (SA): Éditions NPE, 2024, p. 62-65.

Observacions

La font és un còmic protagonitzat per Giacomo i Monaldo entorn dels projectes de fuga de Giacomo i del control exercit per Monaldo. També intervenen un institutor, un metge, la germana Paolina, la lluna i una criada, i es veu alguna escena de gent al carrer. El poema clou el còmic. Les bafarades on és escrit formen part de vinyetes que a p. 62-63 mostren diversos plans de l’interior d’un bosc sense cap figura humana, a p. 64 la sortida del bosc, on es troben Giacomo dret mirant el paisatge obert que té al davant i l’institutor dormint assegut contra un arbre, i a p. 65 un primer pla de Giacomo.

Text dividit en set bafarades, dues a p. 62 (v. 1-3 i 4-8), dues a p. 63 (v. 9-11 i 12-14), dues a p. 64 (v. 15-16 i 17) i una a p. 65 (v. 18). Dividim el text d’acord amb les línies en què és dividit a les bafarades, si bé és dubtós que aquestes línies vulguin ser versos, sobretot a la segona meitat del poema.

Breu comentari crític sobre el poema a la contracoberta.

Corregim l’errata «cher» al primer vers.

L’Infini

Toujours chère me fut cette colline
Déserte, et sa haie vive qui, partout,
De l’extrême horizon prive la vue.
Mais assis je contemple, et des espaces
Sans nulle fin, sans terme, et des silences
Bien plus qu’humains, une quiétude immense,
Je m’invente en l’esprit, où peu s’en faut
Que le cœur ne s’affole. Et comme j’ois
Le vent frémir dans ces buissons, alors
Ce silence infini et cette voix
Je les compare, et me vient l’éternel
Et les mortes saisons, et la présente
Et vive, et sa rumeur. Ainsi dans cette
Immensité s’engloutit ma pensée –
Et doux m’est de sombrer dans cette mer.

Michel ORCEL

Font

Versió enviada pel traductor a l’autor d’aquest recull mitjançant correu electrònic de data 17/07/2026.

Observacions

El nombre elevat de variants indueix a considerar aquest text una traducció diferent de les que havia signat anteriorment el mateix traductor (cf. supra). No cal que dir que és tot un honor que Michel Orcel ens hagi concedit el privilegi de tancar aquest capítol francès del nostre recull amb una versió seva inèdita.

Traduccions a l’occità

L’[I]nfinit

Sempre car me fuguet l’ermàs dau mont,
’Mai questa barra que de tant de parts
De l’ultim orizont la vista esclus.
Mai setut e mirant, interminats
Espacis d’aquí d’eilà, sobrumans
Silencis, mai que prefonsis calamas,
Ieu dins lo pensar me fisse : ont de pauc
Lo cor s’espaventa. E come lo vent
Ause fieuls entre lis planta’, ieu, ’quel
Infinit silenci a-n-aquesta votz
Vau comparant ; e me sovén l’etern,
E lis mortis sasons, e la presenta
E viva, e lo son d’ela. Ansin dins quela
Inmensitat s’ennega ma pensada ;
E dolç m’es lo naufragi en questa mar.

Charles CAMPROUX

Font
Jaume Leopardi, «L’[I]nfinit», trad. C. Camproux, *Terra d’Oc*, Puichéric (Aude) / Saint-Juéry (Tarn), n. 3, març 1940, p. 1.

Observacions
Literalment: «revirat per C. Camproux».

L’infini

Sèmpre car me fuguè aquesto colo soulitàri
E aquesto sebisso que de tant de part
Dóu darnier ourizount lou regard esclaus.
Mai pausant e mirant, d’interminable
Espàci d’eila d’aquesto, e subre-uman
Silènci, e prefoundo quietudo
Iéu dins ma pensado m’enfounse ; e à cha pau
Lou cor s’apasimo. E coume lou vènt
Ause ferni dins aquéstis aubre, aquel
Infini silènci à n’aquelo voues
Vau coumparènt : e me souvène de l’eterne,
E di sesoun esvalido e de la presènto
E vivènt es soun souveni. Ansin dintre aquesto
Immenseta subroundo ma pensado
E lou naufrage m’es dous en aquesto mar.

Henri-Armand BOJANY

Font
Henri-Armand Bojany, *Canticum in laudem Jacobi Leopardi. Mémorial de la participation française au premier centainaire léopardien. Récanati-VIII-IX-MCMXXXVII*, Orange (Vaucluse): Éditions Arausio, 1942, p. 69.

Observacions
Vegeu *Observacions* a versió francesa (cf. supra).

Bibliografia

Sobre les traduccions al català

Carme ARENAS, «Maseras traductor de Leopardi», dins María de las Nieves Muñiz (ed.), *Giacomo Leopardi. Poesia/Pensiero e Ricezione. Barcellona, 5-7 e 13 marzo 1998. La ricezione in Spagna: Tradurre Leopardi*, Barcelona: Promociones y Publicaciones Universitarias, 1998, p. 47-49; cf. p. 49 [només reproduïts Maseras i Comadira].

Rafael ARGULLOL, «Íntimo infinito», *El País*, quadern *Cataluña*, Barcelona, 01/11/2004, p. 3 [Comadira].

Rossend ARQUÉS, «Leopardi a la literatura catalana (Panorama general i nota sobre les traduccions de Josep Carner)», *L'Aiguadolç*, Dénia, n. 15, tardor 1991, p. 23-40; cf. p. 29-36 [Carner].

————, «Leopardi nella Catalogna», dins María de las Nieves Muñiz (ed.), *Giacomo Leopardi. Poesia/Pensiero e Ricezione. Barcellona, 5-7 e 13 marzo 1998. La ricezione in Spagna: Tradurre Leopardi*, Barcelona: Promociones y Publicaciones Universitarias, 1998, p. 16-24; cf. p. 18 [només reproduïts Forteza, Maseras, Garganta].

————, «Leopardi nella letteratura catalana del Novecento», dins María de las Nieves Muñiz (ed.), *Giacomo Leopardi. Poesia, pensiero, ricezione. Nel bicentenario della nascita del poeta (1798-1998). Atti del Convegno Internazionale di Barcellona (5-7 marzo 1998)*, Leonforte (EN): Insula, 2000, p. 295-310; cf. p. 298, 305, 306, 308, 310 [Comadira; notícia Maseras, Carner, Garganta].

————, «Giacomo Leopardi, *Cants*, traducció i notes de Narcís Comadira, edició bilingüe, Barcelona: Edicions 62-Empúries, 2004» [ressenya], *Quaderns d'Italià*, Barcelona, n. 10, 2005, p. 253-256; cf. p. 255 [Comadira].

Josep L. CAMPO, *Infinit*, blog d'una sola pàgina, 26/11/2010, consultable a <http://infinitsvaris.blogspot.com> [només reproduïts Carner i Comadira]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions a l'espanyol*.

Assumpta CAMPS, «Josep Carner i Leopardi (Per a una història de la traducció dels *Canti*)», dins Josep Massot i Muntaner (coord.), *Estudis de llengua i literatura catalanes/XLII, Miscel·lània Giuseppe Tavani/1*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2001, p. 141-165; cf. p. 141-143 [notícia Comadira, Maseras, Forteza, Garganta, Carner] i 145-146 [només reproduït Carner].

————, «La Escuela Mallorquina y la literatura italiana (I): Miquel Forteza», dins Id., *La traducción en la creación del canon poético. Recepción de la poesía italiana en el ámbito hispánico en la primera mitad del siglo XX*, Berna: Peter Lang, 2016, p. 361-398; cf. p. 370n i 386-391 [Forteza, Garganta; notícia Maseras i Carner].

————, «La relectura contemporánea de un clásico italiano: Leopardi en las publicaciones periódicas catalanas después de la Gran Guerra», *El Hilo de la Fábula*, Santa Fe (Universidad Nacional del Litoral), vol. 19, n. 21, 2021, s. p., consultable a <http://portal.amelica.org/ameli/journal/247/2472366011/html> [Garganta; notícia Maseras i Forteza].

————, «Leopardi en *La Nova Revista*: las traducciones de Josep Mª Garganta», dins Mirella Marotta Peramos (ed.), *Elogio del italianismo. Estudios de literatura, lengua y traducción*, [Madrid:] Editorial UNED, 2025, p. 283-296; cf. p. 287-290 [Garganta].

Narcís COMADIRA, «Notes» a Giacomo Leopardi, *Cants*, trad. i notes Narcís Comadira, Barcelona: Edicions 62 / Empúries, 2004, p. 362 [breument Comadira].

————, *Les paraules alades. Papers sobre el sentit de la lletra*, Barcelona: Empúries, 2011, p. 74-75 [Carner].

————, *Marques de foc. Els poemes i els dies*, Badalona: Ara Llibres, 2012, p. 181-182 [Comadira].

Montserrat CORRETGER, *Alfons Maseras: intel·lectual d'acció i literat (Biografia. Obra periodística. Traduccions)*, Barcelona: Curial / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995, p. 22 i 175 [breument Maseras].

Xavier CORTADELLAS, «Les obsessions dominants», *Presència*, Girona, 13-19/08/2004, p. 27 [Comadira].

Arnold Armand DEL GRECO, *Giacomo Leopardi in Hispanic Literature*, New York: S.F. Vanni, 1952, p. 199 i 260-261 [notícia Maseras (totes dues versions), Forteza, Carner, López-Picó]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions a l'espanyol*.

Miquel FERRÀ, *Cartes a Joan Pons i Marquès (1915-1947)*, ed. Isabel Graña, Barcelona: Curial Edicions Catalanes / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1997, p. 86 [López-Picó].

Damià FERRÀ-PONÇ, «Simbolistes i romàntics», *Diario de Mallorca*, 02/09/1971, p. 25 [notícia Forteza].

Franco FOSCHI i Ermanno CARINI (ed.), *L'Infinito nel mondo*, Recanati: Centro Nazionale di Studi Leopardiani in Recanati, 1996, p. 97 [només reproduït Comadira]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions a l'espanyol* i a *Sobre les traduccions al francès*.

Gabriella GAVAGNIN, *La letteratura italiana nella cultura catalana nel ventennio tra le due guerre (1918-1936). Percorsi e materiali*, Barcelona: Universitat de Barcelona, 1998, p. 401, 402n, 410n, 430-431, 622-624 [notícia Forteza, Carner, Maseras, Garganta].

————, *Classicisme i Renaixement: una idea d'Itàlia durant el Noucentisme*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2005, p. 170-171 i 251-252 [notícia Forteza, Carner, Maseras].

————, «La lírica de Leopardi en la llengua poètica de Narcís Comadira», *Caràcters*, n. 30, gener 2005, p. 27 [Comadira].

Andréia GUERINI et al., «*L'Infinito* di Leopardi in traduzione», *Appunti Leopardiani*, Florianópolis (Brasil), n. 17, 2019/1, p. 12 [només reproduït Comadira]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions a l'espanyol* i a *Sobre les traduccions al francès*.

David GUZMAN, «Les versions de *L'infinit*», *La Vanguardia*, Barcelona, suplement *Cultura/s*, n. 888, 13/07/2019, p. 16-17 [només reproduïts Comadira i Carner]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions a l'espanyol*.

Elena HEVIA, «Comadira vierte al catalán los *Canti* de Leopardi», *El Periódico*, Barcelona, 18/06/2004, p. 85 [breus consideracions generals].

Alexis LLOBET BRUIX, «Annex 5. Entrevista a Francesc Vallverdú (Barcelona, 18 de maig, 28 de juny i 8 de juliol del 2011)», dins Id., *Albert Manent, corrector de Josep Carner. La tercera edició d'«Alícia en terra de meravelles» (1971)*, Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 2013, p. 331-348; cf. p. 345 [notícia traducció Vallverdú que no hem localitzat].

Manuela MARTELLINI (ed.), *L'infinito di Giacomo Leopardi nel mondo*, San Benedetto del Tronto (AP): Kryes Edizioni / Recanati: Centro Nazionale di Studi Leopardiani, 2022, p. 53 i 205 [només reproduït Comadira (dues versions)]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions a l'espanyol* i a *Sobre les traduccions al francès*.

Mariona MATEU, «La importància de les traduccions», dins *Medium*, portal web, 28/11/2021, consultable a <https://medium.com/@marionamateucrespi/la-import%C3%A0ncia-de-les-traduccions-e42f8d1d3ee4> [Comadira]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions a l'espanyol*.

Josep MERCADÉ RIAMBAU, «Introducció a la poesia del Josep Maria Marlès», dins *III Jornades Arnau Estella d'Estudis Bonastrencs*, Bonastre: Associació Cultural Bon-Astre, 23-24/04/2016, consultable a *Associació Cultural Bon-Astre*, lloc web, a <https://arnauestella.weebly.com/fons-documental.html>; cf. p. 26 i 35 [breument Marlès].

María de las Nieves MUÑIZ, «Bibliografia spagnola su Giacomo Leopardi», dins Id. (ed.), *Giacomo Leopardi. Poesia/Pensiero e Ricezione. Barcellona, 5-7 e 13 marzo 1998. La ricezione in Spagna: Tradurre Leopardi*, Barcelona: Promociones y Publicaciones Universitarias, 1998, p. 77-105; cf. p. 83-87 [notícia Maseras, Carner, Forteza, Garganta].

Albert ROIG, *Creació del poema*, Barcelona: Proa, 1999, p. 139 [notícia Comadira i Calderer].

Pau SANCHIS, «Entrevista amb Narcís Comadira», *Quaderns. Revista de Traducció*, n. 12, 2005, p. 245-253; cf. p. 250, 252 [Comadira].

Magí SUNYER i MOLNÉ, *Els marginats socials en la literatura del grup modernista de Reus*, pròleg de Jaume Vidal i Alcover, Reus: Associació d'Estudis Reusencs, 1984, p. 164 [notícia Aladern].

Antonio TOCCACELI et al. (ed.), *Giacomo Leopardi, L'Infinito in tutte le lingue che l'hanno saputo pronunciare*, prefaci Filippo Mignini, postfaci del comitè organitzador, Urbino: Edizioni Istituto Statale d'Arte, 1997, p. 37 [només reproduït Comadira]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions a l'espanyol* i a *Sobre les traduccions al francès*.

Sobre les traduccions a l'espanyol

Mónica ANGELINO, «GIACOMO LEOPARDI (1798-1837)», dins Id., *Romanticismo y Verdad*, blog, 09/02/2009, consultable a <http://romanticismoyverdad.blogspot.com/2009/02/giacomo-leopardi-1798-1837.html> [Herrera; només reproduïts Romero Martínez, Navarro, Bertrán].

ANNABELLANNA [Anna CARLETTO], «Comments» a «Giacomo Leopardi – L'infinito. Spanish Translation», dins *Lyrics Translate*, portal web, 05/11/2018, consultable a <https://lyricstranslate.com/el/linfinito-el-infinito.html-0> [L.S.; només reproduïts El Poder de la Palabra, López S., annabellanna (Anna Carletto), Colinas].

Rossend ARQUÉS, *Notes sobre la recepció de Leopardi en la cultura catalana del segle XIX*, tesi de llicenciatura, Barcelona: Universitat de Barcelona, 1985, p. 73, 80, 83, 201 [O'Neille].

Juan Manuel ARRUBLA, «Leopardi en lengua castellana», *Revista del Colegio Mayor de Nuestra Señora del Rosario*, Bogotà, vol. XXIV, n. 236, 01/07/1929, p. 313-328; cf. p. 324-326 [Gómez Restrepo, Maristany].

Enrique BALTANÁS, «El sonido español de lo infinito», dins *Al margen de los días. La bitácora de Enrique Baltanás*, blog, 05/02/2012, consultable a <https://almargendelosdias.blogspot.com/2012/02/el-sonido-espanol-de-lo-infinito.html> [Baltanás (a ratlles introductòries i a comentari anònim); només reproduïts Romero Martínez, Navarro, Colinas, Sánchez Rosillo, Isnardi, Bernal, Martínez de Merlo].

Giuseppe BELLINI, *Storia delle relazioni letterarie tra l'Italia e l'America di lingua spagnola*, Milà: Cisalpino-Goliardica, 1982[2] [1978], p. 169 [observacions generals].

Novella BELLUCCI, «1798-1998. Per un bilancio del bicentenario leopardiano», *Allegoria*, Palerm, a. XII, n. 34-35, gener-agost 2000, p. 141-149; cf. p. 149 [Muñiz]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al francès*.

Trinidad BLANCO DE GARCÍA, «Calas leopardianas», dins Cristina Barbolani (ed.), *Mentre nel mondo si favelli o scriva. Giacomo Leopardi en el II centenario de su nacimiento (1798-1998)*, Madrid: Universidad Complutense, 1998, p. 251-267; cf. p. 262-263 [Herrera].

Gilda CALLEJA MEDEL, «Antonio Colinas, traductor», *Livius*, Lleó (Espanya), n. 9, 1997, p. 9-24; cf. p. 12-13 [Colinas].

———, «El poeta como traductor», dins Antonio Colinas et al., *El viaje hacia el centro (La poesía de Antonio Colinas)*, Madrid: Calambur, 1997, p. 263-277; cf. p. 265-266 [Colinas].

———, *Antonio Colinas, traductor*, Lleó: Universidad de León, 2003, p. 249-254 [Colinas] i p. 369-374 [només reproduïts Colinas (cinc versions), O'Neille, Morales, Romero Martínez, Gómez Restrepo, Navarro, Beltrán, Busquets, Sánchez Rosillo, Muñiz, Talens].

Josep L. CAMPO, *Infinit*, blog d'una sola pàgina, 26/11/2010, consultable a <http://infinitsvaris.blogspot.com> [només reproduïts Colinas (dues versions) i Herrera]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al català*.

Assumpta CAMPS, «Leopardi ¿en los trópicos?», dins Id., *Traducción y recepción de la literatura italiana en España*, Barcelona: Universitat de Barcelona, 2014, p. 81-93; cf. p. 89-90 [breument sobre Hispanoamèrica].

Norma R. CEBALLOS AYBAR, «Appendice – La lingua della poesia», dins «Unità V – Traduzione di poesia», assignatura *Traducción Literaria (Italiano) – 2020*, Grado en Traductorado Público Nacional de Italiano, Universidad Nacional de Córdoba (Argentina), any acadèmic 2020, s. p. Arxiu amb 5 pàgines de material docent (fotocòpies i manuscrits), consultable fins a data indeterminada a <https://uncavim20.unc.edu.ar/pluginfile.php/335307/mod_resource/content/1/APPENDICE%20-%20LA%20LINGUA%20DELLA%20POESIA.pdf> (darrera consulta 2023) [només reproduïts Furt (dues versions), Obligado, Oyuela, Lacava, Herrera, Armani, Battistessa].

Antonio COLINAS, *Hacia el infinito naufragio. Una biografía de Giacomo Leopardi*, Barcelona: Tusquets Editores, 1988, p. 118n. [Colinas].

———,«Leopardi y mis "Leopardis". Un testimonio», «Sobre "El ¿roquero? solitario", de Giacomo Leopardi», «Biografía y autobiografía: un testimonio», «¿Por qué he traducido?», dins Id., *Del pensamiento inspirado*, Salamanca: Junta de Castilla y León, 2001, vol. I, p. 180-189, 190-193, i vol. II, p. 47-52, 53-57; cf. vol. I, p. 182-183, 186-187, 192, i vol. II, p. 50, 54 [Colinas].

———, «El infinito en Leopardi y el infinito poético», dins Id., *El sentido primero de la palabra poética*, Madrid: Siruela, 2008, p. 120-132; cf. p. 123-124 [Colinas].

———, «Traducir por placer», *La Gaceta Regional de Salamanca*, 26/04/2009, p. 32 [Colinas].

Cristina Isabel CORIASSO, «L'infinito mare della traduzione: analisi comparativa di due traduzioni in spagnolo dell'idillio *L'infinito* di Giacomo Leopardi», *Zibaldone. Estudios Italianos*, vol. VIII, n. 1-2, novembre 2020, p. 172-183 [Colinas, Muñiz; notícia O'Neille, Morales, Maristany, Romero, Oyuela].

Adriana CROLLA, «Memorias de Giacomo Leopardi en la literatura argentina», *KAF*, Santa Fe, n. 01, 2008, p. 39-43; cf. p. 41 [notícia traductors i comentadors argentins del poema: «Carlos Obligado, Jorge Max Rohde, Roberto Giusti, Ezequiel Martínez Estrada, Angel Battisttesa»].

Alejandro CROTTO, *Los porqués de la rosa. Ensayos sobre poesía*, Buenos Aires: Mardulce, 2024, p. 181-182 [Herrera, Crotto].

Arnold Armand DEL GRECO, *Giacomo Leopardi in Hispanic Literature*, New York: S.F. Vanni, 1952, p. 189-190 [O'Neille], 120-121, 194, 197, 205, 258-261, 266 [notícia Romero Martínez, Maristany, Rogerio Sánchez, Vignale, O'Neille, Morales], 193 [cita de Renier sobre Morales], 207 i 268-270 [Tiscornia i Obligado; notícia Montt, Gómez Restrepo, Oyuela, Rohde, Tiscornia, Del Campo, Obligado, Bizzarri]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al català*.

Ettore DE ZUANI, «Poeti italiani tradotti in spagnolo», *Il Giornale di Roma*, 01/02/1923, p. 3 [breument Maristany].

Franco FOSCHI i Ermanno CARINI (ed.), *L'Infinito nel mondo*, Recanati: Centro Nazionale di Studi Leopardiani in Recanati, 1996, p. 78-91 [només reproduïts O-Neille, Morales, Romero Martínez (dues versions), Maristany, Gómez Restrepo, Navarro, Alberti, Fabbri Cressatti, Battistessa, Bertrán, Colinas, Busquets, sempre sense facilitar font bibliogràfica completa (només nom del traductor i data)]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al català* i a *Sobre les traduccions al francès*.

Serena FRANCESCHI, «Leopardi in spagnolo», *Rassegna Iberistica*, n. 66, 1999, p. 47-50; cf. p. 48n [breument Muñiz].

Gloria GALLI DE ORTEGA, «Presencia de Leopardi en Argentina», dins Cristina Barbolani (ed.), *Mentre nel mondo si favelli o scriva. Giacomo Leopardi en el II centenario de su nacimiento (1798-1998)*, Madrid: Universidad Complutense, 1998, p. 269-292; cf. p. 279-291 [Obligado, Del Campo, Furt, Battistessa; notícia Aliberti, Uribe, Herrera]. Article després reeditat amb variants i amb el títol «La recepción argentina de Leopardi», dins Olga Ruth Steimberg de Kaplán, Eugenia Flores de Molinillo i Mercedes Borkosky de Domínguez (ed.), *Literatura: Espacio de contactos culturales. Cuartas Jornadas Nacionales de Literatura Comparada (Tucumán, 12 al 15 de agosto de* 1998), Córdoba (Argentina): Comunicarte Editorial / Asociación Argentina de Literatura Comparada, 1999, vol. 3, p. 1221-1230.

María del Carmen GARCÍA MARTÍN, *Las ideas estéticas de Domingo Doreste (1868-1940)*, San Cristóbal de la Laguna (Tenerife): Universidad de La Laguna, 2011, p. 897-898 [breument Morales, Navarro, Muñiz].

Roberto F. GIUSTI, «Arnold Armand Del Greco: *Giacomo Leopardi in Hispanic Literature*. S.F. Vanni (Ragusa). New York, 1952» [ressenya], *Cursos y conferencias*, Buenos Aires, a. XXII, vol. XLIII, n. 253-254-255, abril-maig-juny 1953, p. 129-130; cf. p. 130 [consideracions generals; notícia Oyuela, Rohde, Tiscornia, Del Campo, Obligado, Vignale].

María GÓMEZ CARBONELL, *Estudio crítico biográfico de Juan Clemente Zenea*, Habana: Carasa y Ca. Impresores, 1926, p. 72 [notícia Zenea].

Juan Antonio GONZÁLEZ IGLESIAS, «Y escriban ustedes, si quieren», *El País*, Madrid, suplement *Babelia*, 27/06/2009, p. 11 [breument Colinas].

Vincenzo GUARRACINO (ed.), *Il verso all'infinito. L'idillio leopardiano e i poeti italiani alla fine del millennio*, Venècia: Marsilio, 1999, p. 152, 174 [Vera Saura, Colinas].

———— (ed.), *Interminati spazi, sovrumani silenzi. «Un Infinito commento»: critici, filosofi e scrittori alla ricerca dell'Infinito di Leopardi*, Grottammare (AP): Stamperia dell'Arancio, 2001, p. 15n i 83-88 [breument Colinas; notícia O'Neille, Busquets, Navarro, Requena, Sánchez Rosillo; resum articles Requena 1987, Muñiz 1990, Ladrón de Guevara 1991]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al francès*.

Joëlle GUATELLI-TEDESCHI, *La poesía de Antonio Carvajal. Consonante respuesta*, Madrid: Editorial Biblioteca Nueva, 2004, p. 115 [sobre problemes de traducció a l'espanyol sense esmentar cap traductor en concret].

Andréia GUERINI et al., «*L'Infinito* di Leopardi in traduzione», *Appunti Leopardiani*, Florianópolis (Brasil), n. 17, 2019/1, p. 76-86 [només reproduïts Oyuela, O'Neille, Morales, Gómez Restrepo, Romero Martínez, Fabbri Cressatti, Bertrán, Busquets, Colinas, Herrera, Muñiz, Cohen, Bello, Guarracino-Pinedo, Coriasso-Ryker, Isnardi, Navarro, Sánchez Rosillo, Bernal, Martínez Merlo, Baltanás, sempre amb referència bibliogràfica o enllaç web al peu de cada traducció]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al català* i a *Sobre les traduccions al francès*.

David GUZMAN, «Les versions de *L'infinit*», *La Vanguardia*, Barcelona, suplement *Cultura/s*, n. 888, 13/07/2019, p. 16-17 [només reproduït Muñiz]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al català*.

Ricardo H. HERRERA, «Las vacilaciones del traductor de poesía», dins Irene M. Weiss (ed.), *Dichtung übersetzen. Werkstatterfahrungen und theoretische Beiträge / Traducir poesía. Experiencias de taller y aportes teóricos*, Würzburg: Königshausen & Neumann, 2014, p. 321-329; cf. p. 322-323 [Herrera].

JUANANDRESPERMUY4559 [Juan Andrés Permuy], 14PORTA, BEGINNER57 [Anna Carletto], ALBERTOAGITESCION [Alberto Giachi], «[C]omentarios» a «El infinito, de Giacomo Leopardi. Versión de Juan Peña», dins *juanpejim*, canal web, 2013, 2013, 2015 i 2017, consultables a <https://www.youtube.com/watch?v=-K1jtN5XsLQ&t=19s> [Peña].

Pedro Luis LADRÓN DE GUEVARA, «L'*Infinito* de Leopardi: evolución histórica de su traducción al castellano», *Estudios Románicos*, vol. 7, 1991, p. 77-85 [O'Neille, Morales, Romero, Gómez Restrepo, Navarro, Colinas, Beltrán, Busquets, Sánchez Rosillo, sense reproduir-los].

———— (ed.), *Leopardi en los poetas españoles*, Madrid: Huerga & Fierro, 2005, p. 24, 33-34, 37, 45, 49, 51, 53 [notícia O'Neille, Soms Antolín, Morales, Alberti, Sánchez Rosillo, Clementson, Armani]; p. 33-34, 153, 160 [només reproduïts Soms Antolín, Alberti, Ladrón de Guevara].

Sabina LONGHITANO PIAZZA i Rodrigo JARDÓN HERRERA, «Traducción de las letras italianas en México», dins Jorge von Ziegler (coord.), *Enciclopedia de la literatura en México*, portal web, 07/12/2019, consultable a <http://www.elem.mx/estgrp/datos/1369>, cap. «Siglo XX (segunda mitad) y hasta nuestros días» [notícia D'Aquino].

Giuliana LUCCHINI (ed.), «Infinitamente Giacomo: un omaggio a Leopardi», *Incroci*, Bari, a. XIV, n. 27, gener-juny 2013, p. 39-51. Consultable amb paginació pròpia (p. 1-13) a <https://incrocionline.wordpress.com/wp-content/uploads/2009/05/la-bottega-di-incroci-infinitamente-giacomo.pdf>, p. 6-7 [només reproduïts Colinas, Lucci, Lo Bue]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al francès*.

Alma Novella MARANI, «Versiones argentinas de los *Canti* leopardianos», dins Id., *Tonos y motivos italianos en la literatura argentina*, La Plata: Universidad Nacional de La Plata, 1977, p. 91-116; cf. p. 97, 106-107, 112-115. Després, amb el mateix títol i amb variants, dins Alma Novella Marani, *Relaciones literarias entre Italia y Argentina*, Roma: Bulzoni, 1992, p. 75-97; cf. p. 80, 89, 93-96 [Rohde, Tiscornia, Del Campo, Obligado, Battistessa; notícia Oyuela].

Cristina MARCHISIO, «Una traduzione de *L'infinito* e altro Leopardi in Galizia: il caso di Antón Losada Diéguez», dins Id. (ed.), *Giacomo Leopardi. Poesia, pensiero, ricezione. Nel bicentenario della nascita del poeta (1798-1998). Atti del Convegno Internazionale di Barcellona (5-7 marzo 1998)*, Leonforte (EN): Insula, 2000, p. 351-362; cf. p. 354-355, 361-362 [breument O'Neille, Morales, Romero Martínez, Maristany, Navarro, Busquets; notícia Maseras].

Manuela MARTELLINI (ed.), *L'infinito di Giacomo Leopardi nel mondo*, San Benedetto del Tronto (AP): Kryes Edizioni / Recanati: Centro Nazionale di Studi Leopardiani, 2022, p. 141-153 i 197-203 [només reproduïts O-Neille, Gómez Restrepo, Alberti, Fabbri Cressatti, Bertrán, Colinas (dues versions), Navarro, Bernal, Bello, Muñiz]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al català* i a *Sobre les traduccions al francès*.

Bruno MARTÍNEZ GARCÍA, *Leopardi, poeta infinito: dos siglos de influencia en la cultura española*, treball de final de grau, Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, Facultat d'Humanitats, 2019-2020, p. 26-37 [O'Neille, Muñiz; breument Morales, Colinas, Busquets, Sánchez Rosillo].

Mariona MATEU, «La importància de les traduccions», dins *Medium*, portal web, 28/11/2021, consultable a <https://medium.com/@marionamateucrespi/la-import%C3%A0ncia-de-les-traduccions-e42f8d1d3ee4> [Colinas]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al català*.

María de las Nieves MUÑIZ, «Tradurre *L'infinito* (Intorno ad alcune versioni spagnole dei *Canti* leopardiani)», dins Anna Dolfi e Adriana Mitescu (edd.), *La corrispondenza imperfetta. Leopardi tradotto e traduttore*, Roma: Bulzoni, 1990, p. 127-160; cf. p. 127-136 i 152-160 [O'Neille, Morales, Romero Martínez, Maristany, Gómez Restrepo, Navarro, Bertrán, Colinas, Busquets]. Article després incorporat amb variants a María de las Nieves Muñiz Muñiz, «Leopardi in Spagna: ricezione e traduzione», dins Id., *L'immagine riflessa. Percezione nazionale e trame intertestuali fra Italia e Spagna (da Petrarca a Montale, da Garcilaso a Guillén)*, Florència: Franco Cesati Editore, 2012, p. 347-396; cf. p. 369-375 i 389-396 [s'hi reprodueixen, com a la versió anterior, totes les traduccions comentades, però també una segona de Colinas, p. 393n-393n]. Vegeu també p. 353 [breument Maristany].

————, «L'*Antología de poetas líricos italianos* di Estelrich nell'*Epistolario* di Menéndez Pelayo (Per una storia delle traduzioni della letteratura italiana in Spagna)», *Anuari de Filologia. Filologia Romànica*, Secció G, Universitat de Barcelona, vol. XIX, 1996, n. 7, p. 95-109; cf. p. 100, 106 [breument Oyuela i O'Neille].

————, «El estilo de los *Cantos* en castellano», dins Id. (ed.), *Giacomo Leopardi. Poesia/Pensiero e Ricezione. Barcellona, 5-7 e 13 marzo 1998. La ricezione in Spagna: Tradurre Leopardi*, Barcelona: Promociones y Publicaciones Universitarias, 1998a, p. 69-76; cf. p. 69-71 [només reproduïts O'Neille, Morales, Romero Martínez, Maristany, Gómez Restrepo, Navarro, Beltrán, Colinas, Busquets, Alberti].

————, «Bibliografia spagnola su Giacomo Leopardi», dins Id. (ed.), *Giacomo Leopardi. Poesia/Pensiero e Ricezione. Barcellona, 5-7 e 13 marzo 1998. La ricezione in Spagna: Tradurre Leopardi*, Barcelona: Promociones y Publicaciones Universitarias, 1998b, p. 77-105; cf. p. 77-85, 92 i 103 [notícia Maristany, Morales, O'Neille, Romero Martínez, Rogerio Sánchez, Sánchez Rosillo, Requena, Alberti].

————, «Il Bicentenario Leopardiano in Spagna. Bilancio e bibliografia», *Quaderns d'Italià*, 4/5, 1999/2000, p. 165-171; cf. p. 166-168 [notícia Sánchez Rosillo, Martínez de Merlo, Morales, Comadira, Pinto].

————, «Leopardi in Spagna: pensiero/poesia e ricezione», dins Id. (ed.), *Giacomo Leopardi. Poesia, pensiero, ricezione. Nel bicentenario della nascita del poeta (1798-1998). Atti del Convegno Internazionale di Barcellona (5-7 marzo 1998)*, Leonforte (EN): Insula, 2000, p. 273-294, p. 275 i 286 [breument Maristany; notícia O'Neille].

————, «Ensayo de un catálogo de las traducciones españolas de obras literarias italianas en el siglo XIX», dins Brigitte Lépinette i Antonio Melero (ed.), *Historia de la*

traducción, València: Universitat de València, 2003, p. 94-150; cf. p. 135 i 136 [breument O'Neille].

————, «Leopardi, Giacomo», dins Francisco Lafarga i Luis Pegenaute (coord.), *Diccionario histórico de la traducción en España*, Madrid: Gredos, 2009, p. 691-696; cf. p. 692 [observacions generals] i p. 694 [notícia Muñiz, Duque Amusco].

Sebastián DE LA NUEZ CABALLERO, «Dos aspectos inéditos. Traducciones» i «Apéndices, II. Traducciones de algunos poemas de G. Leopardi», dins Id., *Tomás Morales. Su vida, su tiempo y su obra*, Santa Cruz de Tenerife: Universidad de La Laguna, 1956, vol. II, p. 47-52 i 307-321; cf. p. 49-50 i 316-317 [Morales].

Estuardo NÚÑEZ, *Las letras de Italia en el Perú (Estudios de Literatura comparada). Florilegio de la poesía italiana en versiones peruanas*, Lima: Universidad Nacional Mayor de San Marcos, 1968, p. 117 [notícia traducció Ginocchio que no hem localitzat].

Veronica ORAZI, «L'Ottocento. La ricezione della cultura italiana in America latina», dins Enrico Malato (dir.), *Storia della letteratura italiana*, vol. XII, *La letteratura italiana fuori d'Italia*, coord. Luciano Formisano, Roma: Salerno Editrice, 2002, p. 832-846; cf. p. 836 [notícia Zenea].

Miguel Ángel ORDOVÁS, «Giacomo Leopardi: Cantos», dins Id., *Vísperas de nada*, blog, 26/12/2009, seguit de comentaris de diversos internautes (del 28/12/2009 al 08/06/2013), inclosa una intervenció de María de las Nieves MUÑIZ, tot plegat consultable a <https://visperasdenada.wordpress.com/2009/12/26/giacomo-leopardi-cantos> [Muñiz, Colinas, Isnardi, Peña].

R[odolfo RENIER], «Carmen de Burgos. — *Giacomo Leopardi, s[u] vida y sus obras*. Due volumi. — Valencia, F. Sempere y C., 1911 (8º, pp. XIV-504 e VIII-388)» [ressenya], *Giornale Storico della Letteratura Italiana*, vol. LXI, 1913, p. 128-131; cf. p. 129 [Morales].

Miguel REQUENA MARCO, «Traducción poética: traducción ceñida, ejemplificada en tres cantos de Leopardi (XII, XIV y XXVIII)», *Cuadernos de Traducción e Interpretación*, n. 8/9, 1987, p. 69-79 [Requena; a 70n breument Gómez Restrepo, Romero Martínez, Navarro, i notícia Bertrán, Busquets, Colinas].

Antonio RIVERO TARAVILLO, «La traducción de una emoción», dins Carlos Mármol (coord.), *Letra Global*, revista digital, 09/05/2018, consultable a <https://cronicaglobal.elespanol.com/letraglobal/letras/poesia/20180509/la-traduccion-de-una-emocion/305969471_0.html> [breument Peña].

Jorge M. ROHDE, «*L'infinito*, de Giacomo Leopardi», dins Id., *Estudios literarios*, Buenos Aires: Imprenta y Casa Editora «Coni», 1920, p. 261-269; cf. p. 268. Rohde afirma: «Conozco tres versiones de *L'Infinito*, dos en castellano, debidas a Federico Baráibar y Calixto Oyuela, respectivamente, y la tercera en francés hecha por Sainte-Beuve». No ens consta que Baráibar traduís el poema; segurament Rohde va tenir accés a la versió d'O'Neille i no va agafar correctament el nom del traductor (Baráibar signa la traducció que segueix immediatament la d'O'Neille a l'antologia de Juan Luis Estelrich, 1889: 495-497).

ROSTER 31; VALERIU RAUT, «Comments» a «Vittorio Gassman – L'infinito. Spanish translation», dins *Lyrics Translate*, portal web, 11/04/2014, consultable a <https://lyricstranslate.com/en/linfinito-el-infinito.html> [Colinas].

José Francisco RUIZ CASANOVA, *Leopardi en la voz posmodernista de Tomás Morales*, dins M.J. García Domínguez, G. Piñero Piñero, M. Díaz Peralta i V. Marrero Pulido (coord.), *Lengua española y traducción,* Las Palmas de Gran Canaria: Universidad de

Las Palmas de Gran Canaria / La Caja de Canarias, 2004, p. 217-230; cf. p. 223 i 226-228 [Morales, Navarro, Muñiz; notícia O'Neille].

Andrés SÁNCHEZ ROBAYNA, *La inminencia (Diarios, 1980-1995)*, Ciutat de Mèxic / Madrid: Fondo de Cultura Económica, 1996, p. 16 [contra la solució «finjo en mi pensamiento» per a «Io nel pensier mi fingo» sense esmentar cap traductor en concret].

Jaime SILES, «Visiones y versiones de Leopardi», dins Id., *Más allá de los signos*, Madrid: Huerga y Fierro, 2001, p. 79-86; cf. p. 81 [Bernal] i p. 86 [Sánchez Rosillo]. Primera edició del capítol a *ABC Literario*, Madrid, 24/07/1998 i 27/03/1998.

Daniele SILVI, *I «Canti» di Giacomo Leopardi nella cultura letteraria spagnola (1855-1920). Traduzioni e ricezione*, Lecce: Milella, 2018, p. 257, 259, 283 [notícia Maristany, Morales].

———, «La storia spagnola dell'*Infinito*. Ricezione e traduzione», comunicació pronunciada al congrés *Tradurre l'Infinito. Forme della ricezione di Leopardi nel mondo. Convegno di studi*, Roma: Sapienza Università di Roma, Facoltà di Lettere e Filosofia, 14/11/2019 [no publicat].

Benvenuto TERRACINI, «El problema de la traducción», dins Id., *Conflictos de lenguas y de cultura*, Buenos Aires: Ediciones Imán, 1951, p. 43-103; cf. p. 89-90 [Tiscornia].

Antonio TOCCACELI et al. (ed.), *Giacomo Leopardi, L'Infinito in tutte le lingue che l'hanno saputo pronunciare*, prefaci Filippo Mignini, postfaci del comitè organitzador, Urbino: Edizioni Istituto Statale d'Arte, 1997, p. 125-137 [només reproduïts O-Neille, Gómez Restrepo, Alberti, Fabbri Cressatti, Bertrán, Colinas, Navarro, sempre sense facilitar font bibliogràfica completa (només nom del traductor i data)]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al català* i a *Sobre les traduccions al francès*.

Álvaro VALVERDE, «Revistas», dins *Blog de Álvaro Valverde. Solvitur ambulando*, 22/06/2012, consultable a <http://mayora.blogspot.com/2012/06/revistas.html> [breument Peña, Colinas, Sánchez Rosillo].

Mariano DE VEDIA y MITRE, «Apología del traductor», *Boletín de la Academia Argentina de Letras*, Buenos Aires, t. II, n. 5-6, gener-juny 1934, p. 143-175; cf. p. 159 [Oyuela].

Pedro-Juan VIGNALE, «Apéndice. Las Traducciones», dins Giacomo Leopardi, *Obras. Cuaderno de apuntes. Epistolario*, ed. Pedro-Juan Vignale, Buenos Aires: Amigos del libro italiano en la Argentina / Librerías Anaconda, 1937, p. 248-251; cf. p. 249 [breument O'Neille, Obligado, Del Campo, Oyuela; informa que li ha arribat notícia d'una traducció del poema per part de José Nicolás Matienzo, traducció que ni Vignale ni nosaltres no hem localitzat].

Santos ZUNZUNEGUI, «Giacomo Leopardi: 5 versiones de *L'Infinito* (Selección y nota de Santos Zunzunegui)», *Boletín Hispano Helvético*, Ginebra-Madrid, n. 2, tardor 2003, p. 128-136 [Colinas, Talens, Bernal, Sánchez Rosillo, Muñiz].

Sobre les traduccions al francès

Djaouida ABBAS, *Traduzioni e ricezioni di Dante nel mondo arabo*, Blida (Algèria): Université Saad Dahlab de Blida, 2012, p. 98 [Bonnefoy].

Jörn ALBRECHT, «Il problema della rima nella traduzione poetica», dins Fausto Cercignani i Emilio Mariano (ed.), *Vincenzo Errante. La traduzione di poesia ieri e oggi*, Milà: Cisalpino, 1993, p. 105-124; cf. p. 117-118 [Sainte-Beuve, Lacaussade].

———, «Rime et traduction», *Transfer(t). Travaux de Traductologie franco-allemands*, Montpeller-Heidelberg, n. 1, p. 11-26; cf. p. 25 [Lacaussade].

ANNABELLANNA [Anna CARLETTO] i JADIS, «Comments» a «Giacomo Leopardi – L'infinito, traduction en français», dins *Lyrics Translate*, portal web, 13/08/2015 i 02-11/12/2018, consultable a <http://lyricstranslate.com/fr/linfinito-linfini.html-1> [annabellanna (Anna Carletto), Guernes, Di Meo]. En aquest portal s'hi reprodueixen un total de cinc versions al francès (vegeu, més avall, Raut 2014-2020).

Daniel ARANJO, «Non loin de Babel», dins Béatrice Bonhomme i Micéala Symington (ed.), *Le rêve et la ruse dans la traduction de poésie*, París: Honoré Champion Éditeur, 2008, p. 33-44; cf. p. 37-38 [breument sobre les traduccions franceses en general].

Paul ARRIGHI, «Giacomo Leopardi.–*Canti*, traduits par Rémy Canet.–Paris, Boivin, 1937 ; in-8, lx-160 pages» [ressenya], *Revue des Études Italiennes*, t. III, 1938**,** p. 80-82; cf. p. 81n-82n [Canet].

ASSOCIATION ENCRIER 87, «Rencontre avec Giacomo Leopardi : L'infinito (L'infini)», dins Id., *Association Encrier – Poésies*, blog, 22/01/2015, consultable a <http://encrier87.fr/textes/index.php?post/Rencontre-avec-Giacomo-Leopardi-%3A-L-infinito-%28-l-infini-%29-267> [només reproduïts Bonnefoy, Jaccottet, Estève; també es reprodueixen el davantal i les cinc notes que, amb relació al poema, escriu Orcel a les «Notes» finals dels *Chants. Canti*, edicions Aubier i Flammarion (p. 303-304)].

Judith BALSO, «Leopardi: the invention of the earth as the possible site of a collective without transcendence», dins Id., *Affirmation of Poetry*, trad. Drew S. Burk, Minneapolis, MN: Univocal Publishing, 2014, p. 81-94; cf. p. 83-89 [breument Jaccottet, Bonnefoy, Vegliante]. Text original, que no hem consultat: *Affirmation de la poésie*, Caen: NOUS, 2011.

Georges BARTHOUIL, «Avant-Propos. Leopardi et la traduction», dins Giacomo Leopardi, *Canti*, trad. Georges Barthouil, Avinyó: Département d'Italien de la Faculté des Lettres d'Avignon, 1981, p. 9-25; cf. p. 23-25 [Lacaussade i cita de Pagliano Ungari sobre altres traductors].

————, «Leopardi en français. Leopardi et le français», dins Anna Dolfi i Adriana Mitescu (ed.), *La corrispondenza imperfetta. Leopardi tradotto e traduttore*, Roma: Bulzoni, 1990, p. 71-90; cf. p. 73-74 [Char-Roux, Orcel, Pinô (Venier)].

Novella BELLUCCI, «1798-1998. Per un bilancio del bicentenario leopardiano», *Allegoria*, Palerm, a. XII, n. 34-35, gener-agost 2000, p. 141-149; cf. p. 149 [Orcel]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions a l'espanyol*.

Manuela BERTONE, «Le traduzioni francesi dell'opera leopardiana», *Yearbook of Italian Studies*, Montreal, vol. 9, 1991, p. 21-43; cf. p. 29-32 i 42-43 [Orcel, Orban, Lacaussade, Sainte-Beuve].

Yves BONNEFOY, «Traduire Leopardi», *Recherches Romanes et Comparées*, París, n. 4, març 1999. Després dins Id., *La Communauté des traducteurs*, Estrasburg: Presses Universitaires de Strasbourg, 2000, p. 131-138; cf. p. 135-138 [Bonnefoy].

————, «"Ridenti e fuggitivi". Leopardi et les mots», dins Giacomo Leopardi, *A Silvia*, trad. Yves Bonnefoy, nota Carlo Ossola, Alpignano: Tallone editore, 2011. Després dins Yves Bonnefoy, *L'Autre Langue à portée de voix. Essais sur la traduction de la poésie*, [París:] Éditions du Seuil, 2013, p. 189-197; cf. p. 192-194 [sobre problemes de traducció sense esmentar cap traductor en concret].

Giuseppe Antonio BRUNELLI, «*L'Infinito* di Giacomo Leopardi in alcune traduzioni francesi», *Nuovi Annali della Facoltà di Magistero dell'Università di Messina*, n. 5, 1987, p. 13-27 [Canet, Orban, Sainte-Beuve, Monjo, Pinô (Venier) (dues versions), Vivier, Bédarida, Jaccottet, Maurin, Char-Roux].

T[ommaso] R[iccardo] CASTIGLIONE, «Leopardi et la Suisse», *Journal de Genève*, n. 165, 19/06/1937, p. 1-2; cf. p. 2 [breument Amiel].

René DE CECCATTY, «Dans un pays d'adoption», *Bon-à-tirer. Revue littéraire en ligne*, n. 159, 01/07/2013, consultable a <https://www.bon-a-tirer.com/volume159/ceccatty.html> [breument Ceccatty, Jaccottet, Orcel].

«Citations de Giacomo Leopardi», dins *Babelio*, portal web, consultable a <https://www.babelio.com/auteur/Giacomo-Leopardi/14224/citations?a=a&pageN=1> [només reproduïts José Chatroussat (carregat per Bookycooky, 29/12/2016), Jaccottet (carregat per GeraldineB, 16/03/2021), Estève (carregat per michfred, 10/08/2015), Melançon (carregat per Partemps, 03/10/2020)].

CLAUDIOFZA, «Giacomo Leopardi (1798-1837)», dins *Les vrais voyageurs*, lloc web, 01/01/2019, consultable a <https://www.lesvraisvoyageurs.com/2019/01/01/giacomo-leopardi-1798-1837> [només reproduïts Jaccottet, Bonnefoy, Vegliante].

Anna Maria CURCI, «L'Infinito nel mondo – 1», dins Id., *Cronache di Mutter Courage*, lloc web personal, 25/10/2014, consultable a <http://muttercourage.typepad.com/cronache_di_muttercourage/rainer-maria-rilke> [breument Char-Roux].

Felice DEL BECCARO, «Leopardi nella critica francese dell'Ottocento», dins *Leopardi e l'Ottocento. Atti del II Convegno internazionale di studi leopardiani (Recanati 1-4 ottobre 1967)*, Florència: Leo S. Olschki, 1970, p. 197-221; cf. p. 211, 214, 220 [notícia Sainte-Beuve, Amiel].

Galvano DELLA VOLPE, *Critica del gusto*, Milà: Feltrinelli, 1964, p. 147 [Sainte-Beuve].

Fabrice DE POLI, «Traduire en français la poésie de Leopardi», dins Elsa Chaarani Lesourd, Catherine Delesse i Laurence Denooz (ed.), *Passeurs de culture et transferts culturels*, Nancy: Presses Universitaires de Nancy – Éditions Universitaires de Lorraine, 2015, p. 87-103; cf. p. 89, 92, 94-99, 101-102 [Sainte-Beuve, Amiel, Lacaussade, Canet, Estève, Orcel, Jaccottet, Bonnefoy, Ceccatty].

Giovanni DOTOLI, *Yves Bonnefoy dans la fabrique de la traduction*, París: Hermann Éditeurs, 2008, p. 35-36, 39, 62-63, 69, 93, 117-118 [Bonnefoy].

——, «Yves Bonnefoy dans son atelier», dins Alfonsina De Benedetto, Ida Porfido, Ugo Serani (ed.), *Tradurre. Riflessioni e rifrazioni*, Bari: Università degli Studi di Bari Aldo Moro, 2008, p. 89-102; cf. p. 98 [Bonnefoy].

——, *L'Espace poétique*, París: Hermann Éditeurs, 2020, p. 189-190 [breument Bonnefoy].

Chiara ELEFANTE, «Alcune brevi riflessioni sulla traduzione, tra paradosso e rigore 'terminologico'», *Semicerchio. Rivista di poesia comparata*, Florència, n. 30-31, 2004, p. 51-55 [breument Bonnefoy].

——, «Le "libertés aimantes" di Yves Bonnefoy nella traduzione di Leopardi», conferència pronunciada al congrés *Tradurre l'Infinito. Forme della ricezione di Leopardi nel mondo. Convegno di studi*, Roma: Sapienza Università di Roma, Facoltà di Lettere e Filosofia, 14/11/2019 [no publicat].

A[dolfo] FAGGI, «Sainte-Beuve e Leopardi», *Il Marzocco*, Florència, a. XXIV, n. 47, 23/11/1919, p. 1-2. Després dins Id., *Leopardi e Manzoni. Studi psicologici ed estetici*, Udine: Libreria Editrice Udinese, 1927, p. 26-35; cf. p. 2 i 32-33 [breument Sainte-Beuve].

Angelo FÀVARO, «*Avec la persistante et destructrice illusion*: René de Ceccatty traduce i *Canti* di Leopardi», dins Annamaria Andreoli et al., *Indagini letterarie*, Avellino: Edizioni Sinestesie, 2012, p. 179-189; cf. p. 185 [Aulard, Sainte-Beuve, Ceccatty].

Camillo FAVERZANI, «"Ma se un discorde accento...". Breve nota comparativa su qualche traduzione francese de *L'infinito* leopardiano», dins Eleonora Pinzuti (ed.), *Marguerite Yourcenar sulle tracce 'des accidents passagers'. Giornate di studio (Università*

degli Studi di Firenze, 18-19 ottobre 2004), Florència: Bulzoni, 2007, p. 271-281 [Yourcenar, Jaccottet, Barthouil, Orcel]. Consultable amb paginació pròpia (p. 1-10) a <https://shs.hal.science/hal-00645120>.

FEUILLY, Jalel EL GHARBI, MAHDIA, ANONYME, «Commentaires» a la traducció de Jaccottet reproduïda a «L'Infinito (Giacomo Leopardi) voce: Vittorio Gassman», dins *Jalel El Gharbi*, blog, 19-20/03/2011 i 14/01/2015, consultable a <http://jalelelgharbipoesie.blogspot.fr/2011/03/linfinito-giacomo-leopardi-voce.html> [Jaccottet].

Michèle FINCK, *Poésie moderne et musique. « Vorrei e non vorrei ». Essai de poétique du son*, París: Honoré Champion, 2004, p. 375-376 [breument Bonnefoy].

Lorenzo FLABBI, «*Paradoxes Philosophiques*. Le Operette nell'Ottocento francese, le Operette di Challemel-Lacour», dins Antonio Prete (ed.), *Sulle Operette morali: sette studi*, San Cesario di Lecce: Manni, 2008, p. 106-139; cf. p. 135 [Amiel].

Franco FOSCHI i Ermanno CARINI (ed.), *L'Infinito nel mondo*, Recanati: Centro Nazionale di Studi Leopardiani in Recanati, 1996, p. 26-48 [només reproduïts Sainte-Beuve, Vernier, Bouché-Leclercq, Aulard, Fournier, Lacaussade, Sangiorgi, Castaldo, Carré, Orban, Verdeil, Canet, Bojany, Bedarida, Vivier, Maurin, Monjo, Jacottet, Char-Roux, Barthouil, Orcel (dues versions), Pinô (Venier), sempre sense facilitar font bibliogràfica completa (només nom del traductor i data)]. Text original a p. 6-13. Il·lustracions de Valerio Adami (p. 7) i d'Augusto Mazzagalli (un total de tretze escampades pel volum). Havien precedit aquesta edició altres dues amb el mateix títol i amb un nombre més reduït de traduccions, 1987 i 1988. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al català* i a *Sobre les traduccions a l'espanyol*.

Raffaello FRANCHI, «Leopardi francese», *Solaria*, Florència, a. I, n. 4, abril 1926, p. 57-59 [Crémieux].

Alberto FRATTINI, «Leopardi tradotto: *L'Infinito* in francese», dins Id., *Leopardi alle soglie dell'infinito e altri saggi leopardiani*, Pisa / Roma: Istituti Editoriali e Poligrafici Internazionali, 1998, p. 48-56; cf. p. 52-56 [Vernier, Fournier, Aulard, Carré, Orban, Sangiorgi, Canet, Bédarida, Sainte-Beuve, Lacaussade, Castaldo, Vivier, Monjo, Char-Roux, Orcel, Maurin, Barthouil, Pinô (Venier); no reproduïts, consultats per l'autor a l'edició de l'any 1988 de Foschi-Carini 1996].

Raffaele GAETANO, *Giacomo Leopardi e il sublime. Archeologia e percorsi di una idea estetica*, Soveria Mannelli (Catanzaro): Rubbettino, 2002, p. 322-323 [Sainte-Beuve].

Valeria GIANNETTI, «Leopardi, l'inachevé et l'infini», 10/03/2016, conferència pronunciada en el marc de Carlo Ossola (coord.), *Seminaires: Quelque part dans l'inachevé*, París: Collège de France, Chaire de Littératures Modernes de l'Europe Néolatine, 04/02/2016-24/03/2016, consultable a <https://www.college-de-france.fr/fr/agenda/seminaire/quelque-part-dans-inacheve/leopardi-inacheve-et-infini>, 48:30-49:50, 01:05:42-01:06:14, 01:16:32-01:17:07, 01:19:04-01:19:23, 01:28:50-01:29:12, 01:45:58-01:47:50 [breument Di Meo, Orcel, Bonnefoy, Ceccatty]. Format àudio. A la darrera franja de minutatge indicada, hi parla Ossola.

Carlo GINZBURG, *Nondimanco. Machiavelli, Pascal*, Milà: Adelphi Edizioni, 2018, p. 141-143 [Aulard, Char-Roux].

Vincenzo GUARRACINO (ed.), *Interminati spazi, sovrumani silenzi. «Un Infinito commento»: critici, filosofi e scrittori alla ricerca dell'Infinito di Leopardi*, Grottammare (AP): Stamperia dell'Arancio, 2001, p. 22-23 [Sainte-Beuve] i p. 83-88 [notícia Sainte-Beuve, Jaccottet, Char-Roux]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions a l'espanyol*.

Andréia GUERINI et al., «*L'Infinito* di Leopardi in traduzione», *Appunti Leopardiani*, Florianópolis (Brasil), n. 17, 2019/1, p. 15-24 [només reproduïts Sainte-Beuve,

Vernier, Aulard, Lacaussade, Orban, Jaccottet, Char-Roux, Barthouil, Orcel (dues versions), Yourcenar, Estève, Vegliante, Bonnefoy, Melançon, Murgia, Ceccatty, Di Meo, Cannella, sempre amb referència bibliogràfica o enllaç web al peu de cada traducció]. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al català* i a *Sobre les traduccions a l'espanyol*.

Tristan HORDÉ, «Leopardi, L'infini, traductions de Ph. Di Meo, Yves Bonnefoy, Michel Orcel, R. de Ceccaty», dins Id., *Littérature de partout*, 16/05/2012, consultable a <http://litteraturedepartout.hautetfort.com/tag/giacomo+leopardi> [només reproduïts Di Meo, Bonnefoy, Orcel, Ceccatty].

JADIS i GUERNES, «Comments» a «Giacomo Leopardi – L'infinito, traduction en français», dins *Lyrics Translate*, portal web, 10/12/2018, consultable a <http://lyricstranslate.com/fr/linfinito-linfini.html-1> [Guernes]. En aquest portal web, a més de la traducció de Guernes, s'hi llegeixen altres quatre versions al francès (vegeu, més avall, Raut 2014-2020).

Luzius KELLER, «Les maladresses du traducteur. Mal entendu ou mal compris ?», dins Bruno Clément i Marc Escola (ed.), *Le Malentendu. Généalogie du geste herméneutique*, Vincennes: Presses Universitaires de Vincennes, 2003, p. 33-44; cf. p. 33-36 [Bonnefoy].

Michela LANDI, «Yves Bonnefoy et la traduction : l'enseignement et l'exemple de l'Italie», *Littérature*, 2008/2, n. 150, p. 56-69, p. 57, 58, 68 [Sainte-Beuve, Bonnefoy].

LAVANDE, SIRIUS, JC....., LA VIE DANS LES BOIS, PROUTPROUT, WIDERGÄNGER, RONDINE, RENATO, «Commentaires» a Pierre Assouline, «Leopardi deux fois plutôt qu'une», dins Pierre Assouline, *La Républiques des livres*, lloc web personal, 21/12/2014 [l'article], 22-24/12/2014 [els comentaris], consultables a <https://larepubliquedes livres.com/leopardi-deux-fois-plutot-quune> [Sirius, Jaccottet, Bonnefoy].

Marcella LEOPIZZI, «*L'Infini* d'Yves Bonnefoy face a *L'Infinito* de Giacomo Leopardi. Dialogue heureux entre fidélité et création», *Revue Européenne de Recherches sur la Poésie*, París, n. 2, 2016, p. 65-77 [Bonnefoy].

LIBRAIRIE L'ODEUR DU BOOK, «Parution de *L'infini* de Giacomo Leopardi et *Les Bêtes* de Federigo Tozzi», dins *librairie l'odeur du book*, lloc web, 10/04/2012, consultable a <https://odeurdubook.fr/2012/04/10/parution-de-les-betes-de-federico-tozzi-et-de-linfini-de-giacomo-leopardi> [Di Meo].

Giuliana LUCCHINI (ed.), «Infinitamente Giacomo: un omaggio a Leopardi», *Incroci*, Bari, a. XIV, n. 27, gener-juny 2013, p. 39-51. Consultable amb paginació pròpia (p. 1-13) a <https://incrocionline.wordpress.com/wp-content/uploads/2009/05/la-bottega-di-incroci-infinitamente-giacomo.pdf>, p. 5 i 12 [només reproduïts Orcel i Bonnefoy]. Il·lustració de Lucio Gacina a p. 13. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions a l'espanyol*.

Ariane LÜTHI, «Bonnefoy traducteur de Leopardi: (re)traduire *L'Infinito*», *La Revue de Belles-Lettres*, Ginebra, a. 129è, n. 3-4, desembre 2005, p. 95-111 [Bonnefoy, Jaccottet, Orcel].

Andrea MALAGAMBA, «Successivo e simultaneo: Modelli ermeneutici de *L'infinito* di Leopardi», *Linguistica e Letteratura*, Pisa, vol. XXIX, 1/2, 2004, p. 119-154; cf. p. 120-123 [Sainte-Beuve, Vernier].

Manuela MARTELLINI (ed.), *L'infinito di Giacomo Leopardi nel mondo*, San Benedetto del Tronto (AP) / Recanati: Kryes Edizioni / Centro Nazionale di Studi Leopardiani, 2022, p. 69-77 i 175-181 [només reproduïts Sainte-Beuve, Jaccottet, Char-Roux, Barthouil, Orcel, Bonnefoy, Vegliante, Ceccatty, Gayraud]. Notes biobibliogràfiques sobre els traductors («Traduttori. Profili biobibliografici») a p. 243-270. Text original

a p. 25-35; reproducció d'autògrafs a p. 25 i 27. Edició de luxe. Per a una part de les referències es faciliten les dades bibliogràfiques completes; per a les altres, només nom del traductor i data. El motiu d'aquest tractament diferenciat és que el volum incorpora l'edició Foschi-Carini 1996 («Sezione 1997», p. 37-171) sense variacions i —per tant— indicant només traductor i data, i l'amplia amb un nou recull de traduccions («Sezione 1998-2022», p. 173-241), aquestes altres acompanyades de referència completa. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al català* i a *Sobre les traduccions a l'espanyol*.

André MAUROIS, «Giacomo Leopardi», *La Revue de Paris*, a. 62è, n. 11, novembre 1955, p. 3-23; cf. p. 13. Després dins Id., *Lecture. Mon doux plaisir*, París: Librairie Arthème Fayard, 1957, p. 91-131; cf. p. 111 [breument Sainte-Beuve].

Gabriella MONGARDI, «L'infinito tradurre. Omaggio di "Margutte" a Giacomo Leopardi», dins *Margutte. Non-rivista online di letteratura e altro*, lloc web, secció «La valigia di Hermes. Saggistica», 18/04/2019, consultable a <https://www.margutte.com/?p=29907> [Bonnefoy, Chatroussat]. Ambdues versions es reprodueixen, el mateix dia i al mateix lloc web, a «L'infini traduir», consultable a <https://www.margutte.com/?p=29907&lang=fr>.

Armand MONJO, «Traduire la poésie : acte d'amour créateur», *Les Cahiers de Poésie-Rencontres*, n. 23, novembre 1988, p. 40-47 [Sainte-Beuve, Baillière, Char, Lacaussade, Le Fèvre-Deumier, Maurin, Jaccottet, Montlaur, Amiel, Aulard, Carré, Monjo; no reproduïts].

Gianni MONTAGNA, «De la traduction poétique», *Équivalences*, Brussel·les, a. 5è, n. 3; a. 6è, n. 1, 1974, p. 9-17; cf. p. 14-15 [Vivier].

Georges MOUNIN, *Teoria e storia della traduzione*, trad. Stefania Morganti, Torí: Einaudi, 1965, p. 141-145 [Canet].

María de las Nieves MUÑIZ, «Tradurre *L'infinito* (Intorno ad alcune versioni spagnole dei *Canti* leopardiani)», dins Anna Dolfi i Adriana Mitescu (ed.), *La corrispondenza imperfetta. Leopardi tradotto e traduttore*, Roma: Bulzoni, p. 127-160; cf. p. 134n [breument Sainte-Beuve].

Magdalena NOWOTNA, *La Perception et la Forme. Comment traduit-on ?*, París: Classiques Garnier, 2021, p. 42-57, 65-70 [Sainte-Beuve, Lacaussade, Jaccottet, Bonnefoy, Murgia, Estève, Aranjo, Orcel; només reproduïts Di Meo, Ceccatty].

Patrizia OPPICI, «*L'infinito* di Marguerite Yourcenar», dins Laura Melosi i Manuela Martellini (ed.), *L'orizzonte della scrittura. Leopardi, «L'infinito», la traduzione*, Macerata: Edizioni Università di Macerata, 2022, p. 15-25; cf. p. 20-25 [Yourcenar, Sainte-Beuve]. Vegeu també, dins el mateix volum, Laura Melosi, «Per introdurre: mapping *L'infinito*», p. 11-14; cf. p. 11-12 [Yourcenar].

Michel ORCEL, «Le son de l'infini (Structure de *L'Infini* et théorie de la musique)», dins Id., *Leopardi (Poésie, pensée, psyché)*, Niça: Arcades Ambo, 2023, p. 180 [breument Sainte-Beuve].

N[icolas] OTZOUPE, *« L'Infini » (L'Infinito) de Léopardi. La place que cette poésie occupe dans l'ensemble de son œuvre et dans la poésie lyrique universelle*, s. l., s. n., s. d., p. 14 bis. [breument Lacaussade i Bédarida].

Graziella PAGLIANO UNGARI, «Leopardi nella poesia francese dell'800», dins *Leopardi e l'Ottocento. Atti del II Convegno internazionale di studi leopardiani (Recanati 1-4 ottobre 1967)*, Florència: Leo S. Olschki, 1970, p. 469-491; cf. p. 470 i 484-487 [Montlaur, Barbier, Lacaussade, Amiel; notícia Sainte-Beuve, Le Fèvre-Deumier, Vernier, Aulard, Carré, Fournier].

Paola PAISSA, «Rhétorique et traduction : enjeux théoriques et méthodologiques», *Repères-Dorif*, Roma, número especial: «Traduction, médiation, interprétation», juny 2013, consultable a <http://www.dorif.it/ezine/ezine_articles.php?id=65>, p. 5 [Bonnefoy, breument Jaccottet].

Jean-Baptiste PARA, «Ombres du plaisir. Entretien avec Michel Orcel», *Europe. Revue littéraire mensuelle*, París, a. 76è, n. 830-831, juny-juliol 1998, p. 51-57; cf. p. 56-57 [Orcel].

Jacqueline PAULHAN, Luciano REBAY i Jean-Charles VEGLIANTE (ed.), *Correspondance Jean Paulhan - Giuseppe Ungaretti, 1921-1968*, París: Gallimard (Cahiers Jean Paulhan, 5), 1989, p. 379 [Crémieux].

Claire PLACIAL, «"Les grands textes pour moi : où je ne déplace rien." Paradoxaux déplacements», dins *Espaces réflexifs, situés, diffractés et enchevêtrés*, lloc web col·lectiu, 13-14/08/2012, consultable a <https://reflexivites.hypotheses.org/2953> [Jaccottet].

Bernard PLOUZENNEC, «Giacomo Leopardi (1798-1837) : L'infini / L'infinito», dins Id., *Le bar à poèmes*, blog, 20/12/2017, consultable a <http://www.barapoemes.net/archives/2017/12/20/35973438.html> [només reproduïts Cannella, Orcel (dues versions), Venier (dues versions)].

Simona POLLICINO, «*Le lieu propre de l'infini* ovvero dalla parte del nulla. Bonnefoy e Jaccottet all'ascolto di Leopardi», *Revue Internationale d'Études en Langues Modernes Appliquées*, Cluj-Napoca, n. 4, 2011, p. 263-275; cf. p. 267-274 [Bonnefoy, Jaccotet].

Paola PONTI, «Crémieux al rovescio. Le sorti d'un critico transalpino sulle riviste italiane del ventennio», dins Giorgio Baroni (ed.), *Letteratura e riviste*, Pisa: Giardini Editori, 2004, p. 107-127; cf. p. 118-119 [Crémieux].

Folco PORTINARI, «Divagazioni intorno alla traduzione francese d'Ungaretti», *L'Esperienza Poetica*, Bari, n. 3-4, juliol-desembre 1954, p. 27-32; cf. p. 26-28 [breument Sainte-Beuve].

Antonio PRETE, «Introduzione» a Charles-Augustin Sainte-Beuve, *Ritratto di Leopardi*, ed. Carlo Carlino, Roma: Donzelli, 1996, p. VII-XIV; cf. p. XIII-XIV [Sainte-Beuve].

————, *All'ombra dell'altra lingua. Per una poetica della traduzione*, Torí: Bollati Boringhieri, 2011. Després reeditat en francès amb el títol *À l'ombre de l'autre langue. Pour un art de la traduction*, trad. Danièle Robert, Cadenet (Vaucluse): Les Éditions Chemin de Ronde, 2013, p. 51 i 67-69 [Sainte-Beuve, Bonnefoy].

————, «Bonnefoy en dialogue avec Leopardi», dins Patrick Labarthe, Odile Bombarde, Jean-Paul Avice (ed.), *Yves Bonnefoy: écrits récents (2000-2009). Actes du colloque réuni à l'Université de Zurich (14-16 octobre 2009)*, Ginebra: Éditions Slatkine, 2011, p. 329-334; cf. p. 330-332. Després reeditat en italià amb el títol «Bonnefoy in dialogo con Leopardi», *Rivista Internazionale di Studi Leopardiani*, vol. 8, 2012, p. 97-102; cf. p. 98-100 [Bonnefoy].

Novella PRIMO, *«Dans le reflet des neiges». Poeti-traduttori leopardiani da Sainte-Beuve a Bonnefoy*, Catània: Università degli Studi di Catania, 2011 [Sainte-Beuve, Aulard, Jaccottet, Bonnefoy, Char-Roux, Orcel, Vegliante, Estève, Abbruggiati].

————, «*Italie obscure* o *Une terre pour les images*? L'Italia artistico-letteraria di Bonnefoy e Orcel», *Incontri*, Amsterdam, a. 35, 2020, fasc. 1, p. 83-98; cf. p. 92-93 [Orcel].

Erika RANIOLO, *Senso, ritmo, multimodalità. Uno studio comparativo dei processi traduttivi nelle lingue dei segni (LIS e LSF)*, Palerm: Università degli Studi di Palermo, 2021, p. 224-229, 239, 242 [Sainte-Beuve, Jaccottet, Bonnefoy, Abbrugiati].

Valeriu RAUT, «Vittorio Gassman – L'infinito, traducción al Francés» i «Giacomo Leopardi – L'infinito, traduction en français», dins *Lyrics Translate*, portal web, consultables a <http://lyricstranslate.com/es/linfinito-linfini.html#songtranslation>, <http://lyrics translate.com/es/linfinito-linfini.html-2> i <https://lyricstranslate.com/fr/linfinito-linfini.html-3> [només reproduïts Chatroussat, Di Meo, Merloni, carregats per Raut —respectivament— els dies 11/04/2014, 29/08/2017 i 24/05/2020; al mateix portal web s'hi llegeixen les traduccions d'annabellanna (Anna Carletto) i de Guernes, aquestes dues carregades pels traduc-tors (cf. supra, *Traduccions al francès*), a més de traduccions espanyoles (cf. annabellanna 2018 aquí a la *Bibliografia*) i diversos comentaris sobre traduccions tant espanyoles (annabellanna 2018, Roster 31 i Raut 2014) com franceses (annabellanna i Jadis 2015-2018, Jadis i Guernes 2018)].

Elena RICCI, «Les problèmes de la traduction poétique : le cas de *L'Infini* de Giacomo Leopardi en langue française», *Prace Romanistyczne / Études Romanes*, Cracòvia, fasc. 188, 1997, p. 81-93; cf. p. 86-93 [Vivier, Jacottet, Orcel, Estève].

Pascale ROUX (ed.), *Giacomo Leopardi, L'infini*, prefaci Gérard Macé, Droue-sur-Drouette (Eure-et-Loir): Éditions La Pionnière, 2018. Introducció a p. 8-9; referències bibliogràfiques i variants a p. 56-59; notes biogràfiques dels traductors a p. 60-67. S'hi reprodueixen quaranta traduccions (les vint-i-tres de Foschi-Carini 1996 i altres disset) de trenta-sis traductors: Sainte-Beuve, Montlaur, Vernier, Castaldo, Bouché-Leclercq, Amiel, Aulard, Barbier, Fournier, Carré, Lacaussade, Sangiorgi, Orban, Baillière, Crémieux, Verdeil, Canet, Bojany, Bédarida, Vivier, Maurin, Jaccottet, Monjo (dues versions), Char-Roux, Orcel (tres versions), Barthouil, Estève, Macé, Venier (dues versions), Bonnefoy, Melançon, Tripet, Vegliante, Ceccatty, Gayraud, Di Meo. Il·lustracions de Mario Giacomelli a p. 6 i 14.

————, «*Éthos* et style du traducteur. Le cas de Jaccottet traducteur de Leopardi», *Argumentation et Analyse du Discours*, Tel-Aviv, n. 31, 2023, p. 7-13 [Jaccottet].

————, «Traduire court, traduire moderne. Étude de deux traductions de *L'Infinito* (Leopardi) par Sicca Venier», *Revue des Sciences Humaines*, Lille, n. 355, 3/2024, p. 145-158 [Venier; breument Sainte-Beuve, Vernier, Castaldo, Barbier, Carré, Lacaussade, Baillière, Verdeil, Crémieux, Bojany, Vivier, Maurin, Jaccottet, Orcel, Barthouil, Estève, Bonnefoy, Mélançon, Gayraud, Ceccaty].

————, *Éthos et Style chez les traducteurs de poésie. Keats, Leopardi et Heine en français*, París: Classiques Garnier, 2024, p. 245-281 i 395-655. Tot i que s'atura més específicament en Barthouil, Orcel, Amiel, Char-Roux i Bonnefoy, pren en consideració en un moment o altre del llibre totes les traduccions reproduïdes a Roux 2018.

Jessie ROWLANDSON, *Auguste Barbier: Sa Vie et son œuvre*, Durham: Durham University, 1942, vol. II, p. 454-455 [Barbier, Sainte-Beuve].

Antonella SANTACROCE, «La *visio mentis* dans *L'infinito* de G. Leopardi», *Chroniques Italiennes*, París, n. 13-14, 1988/1-2, p. 187-199 [Jaccottet; breument Orcel i Estève].

Fabio SCOTTO, «Yves Bonnefoy e Leopardi: tra critica e traduzione», *Trasparenze*, Gènova, n. 21, 2004, p. 69-80; cf. p. 74-78 [Bonnefoy].

————, «Le son de l'autre : théorie et pratique de la traduction d'Yves Bonnefoy», dins Daniel Lançon i Patrick Née (ed.), *Yves Bonnefoy : Poésie, recherche et savoirs. Actes du colloque de Cerisy-la-Salle du 23-30 août 2006*, París: Herman Éditeurs, 2007, p. 73-92; cf. p. 87-89 [Bonnefoy].

————, «Yves Bonnefoy traducteur de Leopardi et de Pétrarque», *Littérature*, París, n. 50, juny 2008, p. 70-82; cf. p. 73-75 [Bonnefoy].

————, «L'Émoi de l'Autre: traduire la poésie (Leopardi face à Bonnefoy, Jaccottet, Orcel)», *Studi Francesi*, Torí, n. 189 (LXIII | III), 2019, p. 471-484; cf. p. 478-484 [Bonnefoy, Jaccottet, Orcel].

N[icolas] SERBAN, *Leopardi et la France. Essai de littérature comparée*. París: Librairie Ancienne Honoré Champion, 1913, p. 311-318, 431-432 i 541 [notícia Sainte-Beuve, Montlaur, Bouché-Leclercq, Amiel, Le Fèvre-Deumier, Fournier; Le Fèvre-Deumier reproduït a p. 431n-432n].

Bernard SIMEONE, «Figures du dérobement», *La Quinzaine littéraire*, París, n. 502, 1-15/02/1988, p. 15 [breument Orcel].

Maria SPIRIDOPOULOU, «Translation: Theory and Praxis. Deconstruction and Reconstruction in Giacomo Leopardi», dins Alberto Martinengo (ed.), *Beyond Deconstruction. From Hermeneutics to Reconstruction*, Berlín / Boston: Walter de Gruyter, 2012, p. 161-177; cf. p. 169-177 [Sainte-Beuve, Char-Roux].

Ornella TAJANI, «La destruction des rythmes : Bonnefoy et *L'infini* de Leopardi», dins Id., *Après Berman. Des études de cas pour une critique des traductions littéraires*, Pisa: Edizioni ETS, 2021, p. 98-101 [Bonnefoy].

Antonio TOCCACELI et al. (ed.), *Giacomo Leopardi, L'Infinito in tutte le lingue che l'hanno saputo pronunciare*, prefaci Filippo Mignini, postfaci del comitè organitzador, Urbino: Edizioni Istituto Statale d'Arte, 1997, p. 53-61 [només reproduïts Sainte-Beuve, Jaccottet, Char-Roux, Barthouil, Orcel, sempre sense facilitar font bibliogràfica completa (només nom del traductor i data)]. Edició de luxe. Text original a p. 9-21; reproducció d'autògrafs a p. 9 i 11. Vegeu mateixa referència a *Sobre les traduccions al català* i a *Sobre les traduccions a l'espanyol*.

Bruno TOPPAN, «Leopardi», dins Jean-Claude Polet (ed.), *Patrimoine littéraire européen. Anthologie en langue française*. vol. 10: *Gestation du romantisme / 1778-1832*, París / Brussel·les: De Boeck & Larcier, 1998, p. 795-807; cf. p. 797-798 [breument Sainte-Beuve].

Suzanne VALLE, «Lectures leopardiennes en France», *Italiques*, París, n. 10, octubre 1991, p. 51-111; cf. p. 79-80, 91, 93, 94 i 100-103 [Sainte-Beuve, Orcel, Jaccottet; notícia Char-Roux i Estève].

J[ean]-Ch[arles] VEGLIANTE, «Publications françaises pour Leopardi», *Les Langues Néo-Latines*, a. 82è, fasc. 4, 4t trimestre 1988 – n. 267, p. 191-198; cf. p. 194-197 [Orcel, Jaccottet, Vegliante, Monjo].

————, «Dans la vague italienne...», dins Anna Dolfi i Adriana Mitescu (ed.), *La corrispondenza imperfetta. Leopardi tradotto e traduttore*, Roma: Bulzoni, 1990, p. 109-126; cf. p. 118-122 [Orcel, Jaccottet, Vegliante, Monjo].

————, «Tradurre (a) L'infinito», comunicació presentada al seminari *Leopardi and Translation*, University of Birmingham (Regne Unit), març 2001, consultable fins a data indeterminada a <https://www.birmingham.ac.uk/Documents/collegeartslaw/lcahm/leopardi/leopardi.pdf> (darrera consulta 2019) [Monjo, Bonnefoy, Vegliante, Orcel].

————, «Modesta proposta per una rilettura de *L'infinito*», *Oblio (Osservatorio Bibliografico della Letteratura Italiana Otto-novecentesca)*, Manziana (Roma), a. VIII, n. 32, hivern 2018, p. 189-195; cf. p. 193 i 195 [breument sobre les dificultats de traduir el poema i sobre les traduccions al francès en general].

————, «Sur la traduction automatique (courrier des lecteurs) (suite)», dins *Observatoire Européenne du Plurilinguisme*, lloc web, abril 2019, consultable a <https://www.observatoireplurilinguisme.eu/dossiers-thematiques/culture-et-industries-culturelles/177778372-technologies-de-la-traduction/12966-sur-la-traduction-

automatique-courrier-des-lecteurs-jean-charles-vigliante-suite> [confecció i comentari d'una traducció automàtica].

————, «En guise de présentation», dins Giacomo Leopardi, *Chants*, t. I, trad. i ed. cr. Jean-Charles Vegliante, París: Classiques Garnier, 2026, p. 7-10; cf. p. 8 [breument Sainte-Beuve].

Matteo VERONESI, «Baudelaire, Leopardi e il suono dell'Infinito», *Appunti Leopardiani*, Florianópolis (Brasil), n. 18, 2019/2, p. 25-32; cf. p. 29 [breument Sainte-Beuve].

Mathilde VISCHER, *Philippe Jaccottet, traducteur et poète. Une esthétique de l'effacement*, Lausana: Centre de traduction littéraire, 2003, p. 48-53 [Jaccottet, Orcel].

Robert VIVIER, «*Traditore...*», introd. a Id., *Traditore... Essai de mise en vers français de poèmes occitans, italiens, espagnols, roumains, polonais et russes de diverses époques*, Brussel·les: Palais des Académies (Académie Royale de Langue et de Littérature Françaises de Belgique), 1960, p. V-XIX.; cf. p. XVIII-XIX [Vivier].

Dagmar WIESER, «Poésie et mémoire. Yves Bonnefoy traducteur et exégète de Giacomo Leopardi», dins Patrick Labarthe, Odile Bombarde i Jean-Paul Avice (ed.), *Yves Bonnefoy: écrits récents (2000-2009). Actes du colloque réuni à l'Université de Zurich (14-16 octobre 2009)*, Ginebra: Éditions Slatkine, 2011, p. 309-328; cf. p. 311-318 [Bonnefoy].

Traduccions parcials (tria)

G. [Jeroni] ZANNÉ, «Bianca Maria degli Angeli», *Joventut*, Barcelona, a. I, n. 41, 22/11/1900, p. 651-656; cf. p. 654-655.

Miquel CAPDEVILA, «L'exemple de Leopardi», *El Pallaresa*, Lleida, a. XXIII, n. 7917, 21/11/1918, p. 1.

Joan ESTELRICH, «Els pensaments dominants en la lírica de Giacomo Leopardi» (1918), dins Id., *Entre la vida i els llibres*, Barcelona: Llibreria Catalònia, 1926. Després, amb pròleg d'Isabel Graña, Barcelona: Universitat de les Illes Balears / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996, p. 17-61; cf. capitolet «L'infinito», p. 41-45, especialment p. 43-44.

Jordi GRAUPERA, «Ara que ve l'Apocalipsi», *Avui*, Barcelona, any XXXII, n. 10579, 28/02/2007, p. 26.

Josep Maria FONALLERAS, «El naufragi», *El Periódico*, Barcelona, 08/04/2019, consultable a <https://www.elperiodico.cat/ca/opinio/20190408/rafael-sanchez-ferlosio-naufragi-leopardi-article-opinio-josep-maria-fonalleras-7397149>. També en espanyol: «El naufragio», consultable a <https://www.elperiodico.com/es/opinion/20190408/rafael-sanchez-ferlosio-naufragio-leopardi-articulo-opinion-josep-maria-fonalleras-7397149>.

Toni POU, *Si un dit assenyala la lluna*, Barcelona: Anagrama, 2021, p. 59-60.

José SÁNCHEZ ROJAS, «Lo infinito (Para Jesús Pinilla)», *La Publicidad*, Barcelona, 09/04/1922, p. 1. Després, amb el títol «Divagaciones sobre lo infinito», *La Esfera*, Madrid, a. IX, n. 459, 21/10/1922, s. p.

Gherardo MARONE, «Giacomo Leopardi», dins Id., *Escritores de Italia. Desde Galilei a nuestros días*, Buenos Aires: Sociedad Impresora Americana, 1946, p. 93-109; cf. p. 99-100.

Aleardo SACCHETTO, «El valor y la razón de vivir, en el pensamiento y en el canto de Giacomo Leopardi», trad. Milton Zepeda Nuila, *Universidad de San Carlos*, Guatemala, n. 53, gener-abril 1961, p. 15-32; cf. p. 32.

Gherardo MARONE, «Lectura de un idilio de Leopardi», dins Id., *Viaje al espíritu italiano*, ed. Nicolás Cócaro, Buenos Aires: Fundación Gherardo Marone, 1973, p. 189-198; cf. p. 193-194.

Julio MARTÍNEZ MESANZA, «El infinito», *ABC*, Madrid, n. 30148, 02/06/1998, p. 18.

Henri HAUVETTE, «Leopardi et le sentiment de la nature», *Revue Universitaire*, París, a. VIII, t. II, n. 7, 1899, p. 138-145; cf. p. 143.

F[élix] BLUMSTEIN jun., «Trois instituts modèles», *Revue Catholique d'Alsace*, Rixheim, a. XXV, juny 1906, p. 415-424; cf. p. 423.

F[rederik] J[ulius] BILLESKOV JANSEN, *Esthétique de l'œuvre d'art littéraire*, Copenhaguen: E. Munksgaard, 1948, p. 34.

Giuseppe UNGARETTI, «Deuxième discours sur Leopardi (Traduit de l'italien par Pascal Gabellone)», *Critique. Revue Générale des Publications Françaises et Étrangères*, París, a. XLIII, t. XLVI, n. 512-513, gener-febrer 1990, p. 58-64.

Raphaël MONTICELLI, «Jacques Clauzel», dins Id., *Bribes en ligne*, lloc web personal, 21/11/2009, consultable a <https://bribes-en-ligne.fr/spip.php?article1170>.

Paràfrasis (tria)

Josep Lluís ROIG, *La presó de l'aigua*, Alzira: Bromera, 2005, p. 15.

Giovanni MOSCA, *No es verdad que sea la muerte... Novela con acompañamiento de poesías de los mejores escritores italianos*, trad. Manuel Casado Nieto, Barcelona: José Janés Editor, 1956, p. 200.

Léon THOORENS, *Panorama de las literaturas Daimon, 6. Italia y Alemania. El espíritu latino y el germánico en sus manifestaciones literarias*, trad. J.A. Fontanilla i L. Rodríguez, Madrid - Barcelona - Mèxic - Buenos Aires: Ediciones Daimon, Manuel Tamayo, 1970, p. 104.

Rafael ARGULLOL, *Leopardi. Infelicidad y Titanismo. Antologia y crítica*, trad. Jordi Marfà, Barcelona: Montesinos, 1985, p. 33n.

Giuseppe UNGARETTI, *Ensayos literarios*, selecció, trad. i notes Guillermo Fernández, pròleg Carlo Bo, Ciutat de Mèxic: Universidad Nacional Autónoma de México, 2000, p. 238-244.

Ilia GALÁN, *El Romanticismo y sus mutaciones actuales*, Madrid: Editorial Dykinson, 2013, p. 23-24.

Magdalena FUENTES ZURITA, «Romanticismo, origen y proyección», dins Id., *Transeúntes literarios. Sitio de Magdalena Fuentes Zurita*, s. d. [ca. 2014], consultable a <https://magdalenafuenteszurita.es.tl/Romanticismo-.--.--.-.htm>.

Giuseppe SERGI, *Les émotions*, trad. Raphaël Petrucci, París: Octave Doin, 1901, p. 401.

«Glauco Gresleri, Silvano Varnier, Erto (Italie), 1972. Cimetière», dins Jean-Paul Robert (ed.), *Biennale de Paris. Architecture 1985. Vue de l'interiéur ou La raison de l'architecture*, Lieja / Brussel·les: Pierre Mardaga, 1985, p. 238.

Gianfranco VINAY, «Salvatore Sciarrino. L'invitation au silence», *Résonance*, París, n. 15, juny 1999, s. p. [p. 1], consultable a <https://hal.science/hal-01160994/document>.

Ivan MAFFEZZINI, «Leopardi au fil des années», *Contre-jour. Cahiers littéraires*, Montreal, n. 12, primavera 2007, p. 157-165; cf. p. 160.

Aurélie GENDRAT-CLAUDEL, *Le paysage « fenêtre ouverte » sur le roman. Le cas de l'Italie romantique*, París: Presses de l'Université Paris-Sorbonne, 2007, p. 121.

Marc-Alexandre REINHARDT, *Attention an-archaïque : la tâche de traduire à l'ère séculière*, Montreal: Université de Montréal, 2014, p. 99n.

Taula

Introducció 5

Original italià 15

Traduccions al català 17
Joseph Aladern (1898) 18
Alfons Maseras (1901, 1907) 19
Miquel Forteza (1918?, 1934, 1960) 21
Josep Carner (1922) 23
Josep Maria López Picó (1924) 24
Tomàs Garcés (1927, 1929) 25
Josep M. de Garganta (1928, 1932) 26
Alfons Maseres (1938) 27
Josep Sol (entre 1934 i 1938?) 28
Josep Junyent i Rafart (1969) 29
Jean Serra (1979) 30
Narcís Comadira (1985, 1998, 2002, 2004) 31
Lluís Albalate (1987) 35
Josep M. Marlès (1991) 36
Lluís Calderer (1996) 37
Joan Fontana i Tous (1999) 38
Enrico Meini (2011) 39
Ernest Ferré Ricart (2012) 40
Juli Camarasa (2014) 41
Francisco Lara Ribas i Jorge Sánchez Santos (2015) 42
Manel Ballester (2018) 43
Els Amics de J.V. Foix (2020) 44
Oriol Junqueras (2020) 45
Institut Obert de Catalunya (ca. 2020) 46
Josep Camarasa i Juli Camarasa (2021) 47
L'Auditori (2023) 48
Eloi Creus (2024) 49
Joan Fontana i Tous (2026) 50

Traduccions a l'espanyol 51
Juan Clemente Zenea (1861) 52
Anònim (1874) 53
Calixto Oyuela (1883, 1891) 54
Juan O-Neille (1889) 55
Luis V. Montt (1898) 56
Luis Marco (1900) 57
Enrique Soms y Castelín (ca. 1900) 58
Antonio Gómez Restrepo (1904, 1929, ca. 1936, 1940) 59
José Buixó Monserdá (1904) 61
Adolfo Bonilla y San Martín (1908) 63
Tomás Morales (1911) 64
Juan A. Fagetti (1916, 1918?) 65
Miguel Romero Martínez (1919) 66
Jorge Martín Furt (1920) 67

Fernando Maristany (1920) 68
Jorge Max Rohde (1920) 70
José Rogerio Sánchez (ca. 1925) 71
Eliodoro Puche (entre 1921 i 1927) 72
Miguel Romero Martínez (1928) 73
Eleuterio F. Tiscornia (1928, 1937) 75
Alberto M. Etkin (1929) 77
Francisco Soto y Calvo (1928 o 1929) 78
Calixto Oyuela (1933) 79
Ricardo del Campo (1937) 80
Carlos Obligado (1937) 81
Pedro-Juan Vignale (1937) 82
Jorge Martín Furt (1940) 83
Teodoro Sánchez de Bustamante (1941) 84
Miguel Amado Burgos (1943) 85
Diego Navarro (1951) 86
Basilio Uribe (1951) 88
Juan Novella Domingo [?] (1952) 89
José Almoina, Carlos Esplá i/o José López Pérez (1956) 90
Ramón Sangenís (1956) 91
Esteban Tollinchi (1962) 92
Leonardo Castellani (1962) 93
Rafael Alberti (1963) 94
Luce Fabbri Cressatti (1971) 95
Federico Ferro Gay (1972) 96
Lucio Pabón Núñez (1973, 1984) 97
María Scorsone (1974) 98
Antonio Colinas (1975, 1979, 1988, 1997, 1998, 2006) 99
Otto de Greiff (1975) 103
Ricardo Silva-Santisteban (1976, 1989, 2019) 104
Ángel J. Battistessa (1977 o anterior) 105
Márgara Russotto (1977) 106
Basilio Uribe (1978) 108
Luis Arena (1978) 109
Juan Bautista Bertrán (1978, 1983, 1996) 110
Loreto Busquets (1980) 112
Alfredo Silva Estrada (1980?) 113
Godofredo Iommi Marini (1980-1981) 114
Annunziata Rossi (1981) 115
Eloy Sánchez Rosillo (1982?, 1998, 2004) 116
Lluís Albalate (1984) 117
Rafael Argullol (1987) 118
Miguel Requena Marco (1987) 120
Antonio Fernández Molina (1988) 121
Ricardo H. Herrera (1990, 2010) 122
Ricardo Pochtar (1990, 2026) 124
Pedro Luis Ladrón de Guevara (1991) 125
Carlo Testa (1992) 126
Horacio Armani (1994) 127

Carlos Clementson (1995) 128
Rosa Lacava (1995) 129
Jenaro Talens (1997) 130
José Luis Bernal (1998) 131
Julián Jiménez Heffernan (1998) 132
Luis Martínez de Merlo (1998) 133
María de las Nieves Muñiz (1998) 134
Alejandro Duque Amusco (1999) 136
Antonio Aliberti (1999) 137
Daniel A. Capano (1999) 138
Raffaele Pinto (1999) 139
Carmelo Vera Saura (1999) 140
Anònim (1999) 141
Marcelo Cohen (2000) 142
Luigi Amara (2001) 143
Versiones In Fieri (2001, 2020) 144
Omar Pérez (2002) 145
Marcelo Pellegrini i Armando Roa Vial (2004) 146
Hernán Isnardi (2005) 147
El Poder de la Palabra (2005 o anterior) 149
Carlos Manzano (2005) 150
Carlos López S. (2007 o anterior) 151
Walter Sorge Zizich i Lavinia Sabina Sorge Radovani (2007) 152
Fanny Carrión de Fierro (2008) 153
L.S. (2008 o anterior) 154
Jorge Aulicino (2009) 156
Marina Pérez Muraro (2010) 157
José María Muñoz Quirós (2010) 158
Vittorio Cintolesi (2010) 159
Elena Martínez Nuño (2010) 160
Christen Picicci (2011) 161
Luigi Dante (2011) 162
María Condor (2011) 164
Alfonso D'Aquino (2011) 165
Alfonso D'Aquino (2011) 166
Vincenzo Guarracino i Ana María Pinedo López (2011, 2017) 167
Juan Peña (2012) 169
Enrique Baltanás (2012) 170
Fernando Sánchez-Sorondo (2012) 171
Martín Monreal (2013) 172
Cristiana Lucci (2013) 173
Francesca Lo Bue (2013) 174
Sandra Patricia Ordóñez Castro [?] (2013) 175
Laura Elena Villarreal Colmenares (2013) 176
Marco Maestro (2013) 177
Plaza de las palabras (2013 o posterior) 178
Mela Ferrer i Eloísa Castellano Maury (2013) 179
Ignacio Gutiérrez Muiño (2014, 2026) 180
Luigi Sciamanna (2014, 2026) 181

Anònim (2014) 183
Francesco Consiglio (2014) 184
Anna Carletto (2014) 185
Juan Carlos Villavicencio (2015) 186
Antonio Gracia (2015 o anterior) 187
Carmen Pinedo Herrero [?] (2016) 188
Jack Casablanca (2016) 189
Félix Molina (2016) 190
Pablo Anadón (2016) 191
Ángel Luis Prieto de Paula (2016) 192
Enrique Badosa (2016) 193
Rafael Gómez Pérez (2016) 194
Isabel Paraíso (2016) 195
Regina Cellino (2017) 196
Nelson Osorio Lozano [?] (2016-2017) 197
Leonel Toledo Marín (2018) 198
Luis Cañizal de la Fuente (2018) 199
Anna Carletto (2018) 200
José María Castrillón (2018) 201
Ricardo Bada (2019) 202
Rubén Carmine Fasolino (2019) 203
Guillermo (2019) 205
Fermín Vilela (2019) 206
Cristina Coriasso i Alessandro Ryker (2019) 207
Irene Ugolini Sánchez-Barroso (2019) 208
Pilar Pedraza Jiménez (2020) 209
Marco Antonio Campos (2020) 210
Bruna Esposito i Osvaldo Alzari (2020) 211
Pablo Ingberg (2020) 212
Alejandro Crotto (2020) 213
Victoria María Montemayor Galicia (2021) 214
Sofía Briones Sánchez (2021) 215
Josep Camarasa (2021 o posterior) 216
Walter Daniel Escobar (2021) 217
Andrea Gaddini (2022) 218
Rodrigo Jardón Herrera i Diego Estévez (2022) 219
Ricardo Pulido [?] (2022) 220
Manuel Astur (2022) 221
E. Ehrendost (2022) 222
Nicolás López-Pérez (2023) 223
Pablo Felipe Arango (2023) 224
Adrián Bollini (2023) 225
Rodrigo Díaz Yubero (2025) 226
Cristina Coriasso Martín-Posadillo (2025) 227
Marcelo Quer (2025) 228
Daniela [?] (s. d.) 229

Traduccions al francès 230
Charles-Augustin Sainte-Beuve (1844, 1846, 1855, 1870) 231

Eugène de Montlaur (1846, 1852) 233
Jules Le Fèvre-Deumier (1854) 234
Émile Gebhart (1862) 235
Valéry Vernier (1867) 236
Vincent Castaldo (1868) 237
Auguste Bouché-Leclercq (1874) 239
Henri-Frédéric Amiel (1876) 240
François Alphonse Aulard (1880) 241
Auguste Barbier (1882) 242
Fiorillo Fournier (1882) 243
Eugène Carré (1887) 244
Auguste Lacaussade (1889) 245
Clément Sangiorgi (1898) 247
Victor Orban (1909 o 1910) 248
Paul Baillière (1911) 249
Benjamin Crémieux (1925) 250
Héliane Verdeil (1934?) 251
Rémy Canet (1937) 252
Henri-Armand Bojany (1942) 254
Henri de Ziegler (ca. 1944) 256
Lucien Poyet (1947) 257
Henri Bédarida (ca. 1950) 258
Corneille Radouco-Thomas (1955) 259
Paul Arrighi (1958) 260
Robert Vivier (1960) 261
Mario Maurin (1961) 262
Philippe Jaccottet (1964) 263
Armand Monjo (1964) 266
René Char i Franca Roux (1966) 267
Norbert Jonard (1977) 268
Jacqueline Bloncourt-Herselin (1978) 269
Riccardo Pineri (1980, 1994, 1997) 270
Georges Barthouil (1981) 272
Michel Orcel (1979, 1981, 1982) 273
Armand Monjo (1984, 1996) 275
Michel Orcel (1987, 1995) 276
Arlette Estève (1987, 1996) 280
Jacques Chabot (1987) 282
Georges Poulet (1987) 283
Sicca Venier (1987, 1990, 1999) 284
Sicca Venier (1987, 1999) 286
Marguerite Yourcenar (1987) 287
René de Ceccatty (1992) 288
Bruno Pinchard (1992) 289
Michel Valensi (1992) 290
Yves Abrioux i Gianni Burattoni (1996) 291
Antoine Colavolpe (1997) 292
Jean-Charles Vegliante (1998, 2017, 2018) 293
Gérard Macé (1998, 2014) 295

Yves Bonnefoy (1998 o anterior) 297
Perle Abbrugiati (1998) 300
Daniel Aranjo (1999, 2008) 301
José Chatroussat (2001) 303
Philippe Di Meo (2001, 2012, 2018) 305
Conseil d'Europe (2005) 307
Robert Melançon (2007) 308
Arnaud Tripet (2007, 2010) 309
Michele Angelo Murgia (2009, 2011?, 2021, 2022?) 310
mondets (2010) 312
rita12 (2010) 314
marjna (2010) 315
fany66 (2010) 316
fiofio1 (2010) 317
laulau5 (2010) 318
jod47 (2010) 319
lisa81 (2010) 320
Perle Abbrugiati (2010, 2014) 321
Jugoslav Gospodnetić (2010 o anterior) 322
Joël Gayraud (2011) 324
Michel Philippon (2011) 325
René de Ceccatty (2011, 2016, 2022) 326
Ettore Labbate (2012) 328
Giovanni Merloni (2013, 2016, 2018) 329
Giovanni Merloni (2013) 331
Étienne Boillet (2013) 332
Mattia Bergamini, Elise Desprez-Pochon i Françoise Sérandour (2013) 333
Marco Maestro (2013) 334
Sirius (2014) 335
Anònim (2015) 336
Jean François Principiano (2015?) 337
Christian Travaux (2015) 338
François Holmey (2015) 339
Anna Carletto (2015) 340
Christian Guernes (2015) 342
Carolyne Cannella (2016, 2017, 2023) 343
Jacqueline Risset (2016) 345
Jacky Lavauzelle (2016) 346
Alessandro Biscaccianti (2018) 347
Anna Carletto (2018) 348
Michel Orcel (2018, 2020) 349
Sole d'Italia (2019) 350
Sergio Baldelli (2019) 351
Bruno Pinchard (2019) 352
Luigi De Poli (2019) 353
Milan Fo (2019) 354
Bernard Vanel (2019) 355
Max André (2020 o anterior) 356
Nicolas Gille (2021) 357

Jean Guichard (2021) 358
Chantal Royer (2022) 359
Andrea Gaddini (2022) 360
Michele Angelo Murgia (2022) 361
Michele Angelo Murgia (2022) 362
Marilyne Bertoncini (2022) 363
Renato Parolin (2023) 364
René Marx (2023) 365
Olivier (2024) 366
Flavia Forestieri (2024) 367
Michel Orcel (2026) 368

Traduccions a l'occità 369
Charles Camproux (1940) 370
Henri-Armand Bojany (1942) 371

Bibliografia 372
Sobre les traduccions al català 373
Sobre les traduccions a l'espanyol 375
Sobre les traduccions al francès 381
Traduccions parcials (tria) 390
Paràfrasis (tria) 391

Taula 393

Traducció
i Interpretació
UAB